

Samlede Digte

af

Johan Herman Wessel.

Udgivne

ved

A. E. Boye.

Med nogle tildeels hidtil utrykte Leiligheds-Vers, en Biographie og Anmærkninger.

Andet Oplag, i to Dele.

Første Deel.

Kiøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1845.

Til

Det Norske Selskab i Christiania.

Den ædle og sieldne Digter Johan Herman Wessel, elsket og uforglemmelig i Norge, som i Danmark, var det i Kiøbenhavn stiftede forhenværende norske litteraire Selskabs Medlem og Hæder. Dets udgivne poetiske Samlinger prydes ved tvende af hans betydeligere Digte, og mange af de mindre, mange af hans vittige Indfald fremlokkedes ligeledes i dette Samfund. Han fandt der trofast Venskab, og Lindring i en ublid Skiebne. Allerede dette vilde være Anledning nok til at hans samlede Digte helliges et yngre Selskab, der skylder hiint ældre sin Oprindelse og Til-

værelse. Men jeg har desuden endnu en nærmere Grund i den udmærkede Velvillie, hvormed det tillodes, at Selskabets Vers-Protocol, arvet efter hiint ældre Samfund, blev benyttet ved nærværende Udgave. Maatte denne findes Digteren værdig, og maatte den modtages af Det Norske Selskab som et Høiagtelses og Erkiendtligheds Tegn.

Kiøbenhavn, i Mai 1832.

A. E. Boye.

Fortale til første Oplag, 1832.

I Almindelighed forestiller man sig vel ikke, at det kan være noget vanskeligt Arbeid at levere gode Udgaver af ældre Forfatteres Værker. Det synes temmelig let, at lade en allerede trykket Text atter aftrykke, efter at en ordentlig Correctur er blevet læst, og dermed, skulde man mene, var den nye Udgave færdig. Paa denne Maade foranstaltes vel ogsaa de fleste deslige Udgaver; men skulde dermed de Fordringer, der med Ret kunne giøres, virkeligen være opfyldte? Selv naar Correcturen paa det flittigste er læst, kan Udgaven være feilfuld, dersom den, der besørger den, har ladet det beroe derved, og ikke ligesaa flittigt har confereret Correcturerne med den ældre Udgave, hvorefter den nye trykkes. I modsat Tilfælde ville flere Feil upaatvivlelig indløbe. At Forfatterens Ordføining hist og her meget let forvanskes af Sætteren, uden at det mærkes eller rettes, vilde maaskee mange holde for en ubetydelig Mangel, naar kun Meningen bliver uforvansket; men den Udgave, der har denne Feil, kan dog ikke kaldes correct, og ingen Kyndig vil kalde den god. Endvidere kan, uden omhyggelig Collation, Ord vorde oversprungne, hele Steder endog udelades, og endeligen kan en anden Interpunction, end Forfatterens, og derved vel ogsaa en anden Mening, end hans, indsnige sig. Men forebygges nu endog dette, ved nøiagtig Collation, saa var en god Udgave dog ikke endnu leveret, hvis de nødvendige Forberedelser til en saadan ikke i Forveien vare skeete, hvis Udgiveren ikke havde giort sig bekiendt med de forskiellige Udgaver, der kunne existere af det Skrift, som paa ny aftrykkes, og med dets hele Literatur. Disse forskiellige Udgaver maae critisk sammenlignes, og Udgiveren maa, for at kunne levere en reen og nøiagtig Text, være istand til at bedømme deres ofte meget forskiellige Værd. Undertiden opdager man ogsaa ved en slig Sammenliigning betydelige Trykfeil, der ikke paa anden Maade lode sig kiende.

Ved min for nogle Aar siden trykte Udgave af Peder Paars (hvoraf et nyt Oplag nu udkommer) har jeg efter Evne

søgt at opfylde disse Betingelser; ligeledes ved den Udgave af Holbergs Comoedier i sex Sedez-Bind (1824-1827), hvilken min afdøde Ven og Velynder Rahbek i Forening med mig besørgede*), — saa vel som ved de siden af mig foretagne Udgaver af berømte Forfatteres Værker og den nærværende af Wessels Digte. Jeg vil fremdeles stræbe at fyldestgiøre disse Fordringer ved de Udgaver, jeg herefter leverer.

At man desværre ikke i de fleste nyere Udgaver, vi have af ældre Forfatteres Værker, har fulgt en Fremgangsmaade, som den her angivne, er vel temmelig vitterligt, og jeg kan anføre et mærkeligt Exempel derpaa i Ewalds samlede Skrifter**). Jeg nævner denne Udgave, fordi den desuagtet hører til de bedre, baade hvad Udgivernes Flid og Forlæggerens Udstyrelse angaaer. Forlæggeren (C. G. Proft) vilde endog være ubetinget at rose, hvis han ikke til de tre sidste Dele af Ewalds danske Mesterværker havde leveret en Deel i alle Henseender unationale, og, skiøndt de ere af Chodowiecki, ingenlunde mesterlige, Kobbere. Men Udgiverne have ikke behandlet Digterens Text med den tilbørlige Omhu; selv en omhyggelig Correctur kan der neppe være blevet læst. Jeg har sammenlignet de i fierde Bind (Kbh. 1791) aftrykte brutale Klappere med den oprindelige særskilte Udgave (Kbh. 1771) og jeg har truffet, foruden en halv Snees mindre Feil, to Steder, hvor paa det ene et halvt, og paa det andet et heelt Vers er udeladt: S. 299:

"Rechtbruder lugter og forbandet af sin Skole!
"Sa, døe Grammatica!"

Istedet for:

Rechtbruder lugter og forbandet af sin Skole!
Hans Lærdom dræber En — — Sa, døe Grammatica!

---

*) En aldeles ny Udgave af Holbergs Lystspil har jeg, som bekiendt, i forrige Aar besørget under Titlen: Den Danske Skueplads eller Ludv. Holbergs Samtlige Comoedier i eet Bind. Med Anmærkninger, Oplysninger &c. Kbh. 1843. stor 8. — Ligeledes har jeg i Aar udgivet det 4de Oplag af min ovennævnte Udg. af Holbergs Peder Paars. (Anm. 1844.)

**) Johannes Ewalds samtlige Skrifter, 1—4 Deel, Kbh. 1780—1791. Forlagt ved Chr. Gotl. Proft. Andet Oplag 1814—1816. Forlagt af Joh. Fr. Schultz.

og S. 307, hvor efter Verset:

"For Fanden, nei! — af — Nu? — af (er det ei en Spot?)

det tilsvarende Vers:

Af Folk, som drikke lidt, men som betale godt —

aldeles er forglemt*).

Havde Udgiverne af Ewalds Skrifter confereret Texten med de tidligere Aftryk, havde de underkastet den en nogenlunde critisk Behandling, saa kunde Feil, som hine, umuelig være indløbne. Dette Exempel, og de i det Foregaaende fremsatte Bemærkninger, kunne lære, at det ikke er et saa ubetydeligt Arbeid at besørge nye Udgaver af ældre værdiefulde Skrifter, som man i Almindelighed hos os forestiller sig, det kan lære, at der fordres noget mere dertil, end at kunne læse en Correctur saa som saa, og at ikke Enhver, som faaer et saadant Indfald, kan tilbørligen udføre et Arbeid af denne Natur; det kan endelig ogsaa, ved Paamindelsen om de Vanskeligheder, der ere forbundne med Arbeidet, tiene saavel de hidtil ved mig besørgede Udgaver, som dem, jeg i Fremtiden maatte paatage mig, til Undskyldning, naar det skulde findes, at hine Vanskeligheder, uagtet den omhyggeligste Stræben, heller ikke her ere fuldkommen overvundne.

Det er ikke min Mening at ville critisk giennemgaae eller i Orden anføre enhver Udgave af en berømt dansk Forfatters samlede Skrifter, hvilken maatte lide under samme Brøst, som Udgaven af Ewalds Værker. Denne Udgave hører, som allerede sagt, dog til de bedre; og man kan altsaa fra dens Exempel slutte, hvorledes vel Udgaverne, der, i Hensyn til Nøiagtighed og Textens critiske Behandling, maa regnes endnu til en ringere Klasse, kunne være beskafne. — Jeg kan heller ikke her omstændeligere omtale de faa Udgaver af danske Skrifter, der ere hæderlige Undtagelser, og lige saa lidet kan Talen her være om de nye fortrinlige Udgaver, vi eie af enkelte Værker, som Molbechs af Riimkrøniken, Henrik Harpestreng, og den ældste danske Bibeloversættelse, Fengers af Kingo's aandelige Digte. — Den nye Udgave af Baggesens Værker er endnu ikke fuldendt, og jeg har

*) Denne sidste Udeladelse er rettet i 2det Oplag 1816; den første ikke. I bemeldte 2det Opl. er den giennem samtlige Udgaver gaaende slemme Feil (1ste Opl. S. 314, V. 9): "pebet" istedet for: klappet, ogsaa bleven staaende.

ikke hidtil fundet Leilighed til at undersøge den nøiere; dog har jeg Grund til at antage, at Texten er behandlet med critisk Omhu. Men i Henseyn til Fuldstændigheden er jeg af den Mening, at Udgiverne burde have udeladt i det mindste den største Deel af de polemiske Skrifter og en Deel af den fortsatte Labyrinth.

Den ældste Udgave af Wessels samtlige Værker, besørget af Digterens Venner, Monrad, Baggesen og Pram, hører unegtelig ogsaa til de bedre, og til de med mere Omhu behandlede Udgaver af dette Slags, vi have. Den lider ikke under Udeladelses-Synder, som Udgaven af Ewalds Værker; men Trykfeil have dog mere end tilbørligt indsneget sig; i Hensyn til Fuldstændighed lader den ogsaa et og andet savne; og hvad Efterretninger om Digterens Levnet og Skrifter angaaer, ere dens Mangler store. — Denne ældste Udgave, tilligemed de sildigere Oplag og Udgaver af Wessels Digte, findes anførte i den Literatur-Artikel, som følger efter nærværende Fortale.

Det er ikke rimeligt, at noget betydeligt Skrift af Wessel skulde være til, eller opdages, foruden dem, der nu ere trykte. De i Tillægget til nærværende Udgave samlede, deels tilforn utrykte, deels adspredte og i halv-glemte Tidsskrifter indførte, deels ved blotte Traditioner opbevarede Smaadigte, haaber jeg hverken skulle være Læserne uvelkomne eller forarge nogen. Der ere de, som mene, at man, efter en Forfatters Død, skal lade være aldeles urørt, hvad han ikke selv har overgivet til Trykken eller bestemt dertil; der gives andre, som ville have alt, til den mindste Tøddel, af en berømt Autor trykt. Jeg er ikke eenig med nogen af Parterne. Der kan, efter min Mening, kun i denne Henseende gives den Regel: at intet bør opbevares, som enten i moralsk eller æsthetisk Henseende vilde ubetinget beskæmme en Autor, intet, som man kan være forvisset om, at Forfatteren selv, kommen til en høiere Anskuelse, vilde, naar han havde Indflydelse paa jordiske Ting, aldeles have undertrykt. Men i alt øvrigt, troer jeg, bør Publicum føies i den, hverken dadlelige eller ugrundede, Lyst til at eie det meste muelig af en bortgangen yndet Forfatters Aands-Frembringelser ligetil de ubetydeligste. Jo mindre i Antal en saadan Autors Gaver til Publicum have været, jo mere tilbageholden han af medfød, men for vidt dreven Beskedenhed, har været dermed, medens han levede, jo større, og jo mere grundet er hiin Begierlighed. Det gaaer Publicum med en saadan Forfatter, som det gaaer enkelte Mennesker med afdøde særdeles kiære Venner; Bagateller, der

gientaget kunne erindre os om dem og deres Væsen, jo flere jo bedre, erholde efter deres Død en Betydenhed og en Værdie, som de ikke havde eller kunde have medens de levede og vi eiede dem selv. Der gives adskilligt, som en Forfatter, skiøndt han, paa den Tid, det blev til, ikke vilde see det trykt, vel i en sildigere Tid kunde ønske at meddele, om han havde oplevet den; og der gives andet, som er saa uskyldigt, at ingen Autor, om han endog ei havde bestemt det til Offentlighed, vilde forholde Publicum, naar han vidste, det kunde forskaffe en uskadelig Moroe og ikke geraade ham selv til Skam, enten som Forfatter eller som Menneske. Hverken den ene eller den anden af disse Betingelser bør forglemmes. Den sidste (den moralske) løber man ikke let nogen Fare for at overtræde ved Valget af en Wessels Arbeider; den æsthetiske derimod kunde man lettere støde an paa, da saa mange Omstændigheder forvoldte, at Digteren i sin senere Levetid i Hensyn hertil ei kunde være nøieregnende. Det er fornemmelig af denne Aarsag, at jeg intet har optaget af det saakaldte Skuespil "7603", hvorom man i Biographien vil finde mere, men som jeg her forbigaaer, for at sige et Par Ord om Biographien selv*).

Vistnok skulde man, efter at have læst Fortalen til Udgaven af Wessels Skrifter 1787, forestille sig, at dersom Nogen i Fremtiden paatog sig paa ny at udgive disse, vilde en saadan Udgiver kunne forudskikke en interessant Biographie af Digteren. En Mand, som iøvrigt (ogsaa som Digter) har mange og udmærkede Fortienester af vor Literatur, den afdøde Pram, har skrevet hiin Fortale. Han smigrer deri Eftertiden med det Løfte, at den ikke skal mangle fornødne Data til en Biographie af vor Digter. Men Løftet blev aldrig opfyldt, og "den umistænkte og frie Eftertid," til hvilken Pram i eget og Med-Udgiveres Navn "overlod, at give Wessels fuldstændige Biographie, hvortil den, "skiøndt ei maaskee paa Tryk, skiøndt ei her (i Fortalen 1787), "endog saavidt Udgiverne formaaede, ikke skulde mangle fornødne "Data," blev endnu mindre istand til at frembringe en saadan Levnetsbeskrivelse, end hine Udgivere, der meente, "at burde tage det "meget i Betænkning, at levere Hr. Wessels Levnet." Grunden,

---

*) Den ovennævnte Biographie, der i forrige Oplag var trykt strax efter Fortalen, følger i nærværende Udgave bag i 2den Deel, tilligemed Anmærkninger til begge Dele. (Anm. 1844.)

de anføre herfor, er meget besynderlig: "De havde alle tre den "den sande Ære, at være Hr. Wesſels*) Venner, og just dette "vilde nu, og til enhver Tid, giøre deres Fortælling mistænkt for "Partiskhed." — "Vi have desuden," hedder det videre," levet med "ham, og vi skrive dette for nær ved hans Alder, for at kunne ud- "vikle med paalidelig Upartiskhed de Omstændigheder og Tilfælde, "som Forsynet brugte til at bestemme hans Vei i Livet og hans "Tænkemaades Gang." Udgiverne nævne netop i de anførte Linier de Betingelser, hvilke man ellers pleier at antage for særdeles heldige for den, der vil skrive en andens Biographie. De have været Wessels Venner, de have levet med ham, og paa hans Tid, de have altsaa kiendt saa vel Manden, som Tidsalderen, og de Omgivelser, de Omstændigheder, der havde Indflydelse paa den Retning, hans Aand og hans Stilling i Livet modtog. Men, forunderligt at sige, netop dette anføre de som Aarsager, hvorfor de meget bør tage i Betænkning at levere Digterens Levnet! Eftertiden, der desværre i Ting af en langt mere offentlig Natur tidt mangler tilstrækkelig Kiendskab til det Svundne, denne Eftertid skulde levere Wessels Biographie, for at den kunde være umistænkt for Partiskhed! Udgiverne "overlode til Eftertiden, hvad den med langt mere Ret kunde fordre af dem. Om de havde drevet Partiskheden for deres Ven for vidt, eller hvor stor Uret, der fra en modsat Side var skeet ham, derom maatte vel Dommen være Eftertiden overladt; men ikkun naar samtidige Stemmer havde ladet sig høre fra begge Sider, baade fra den, der var partisk for, og den der var partisk imod Digteren og Manden, ikkun naar dette var skeet, havde Eftertiden været istand til at afsige sin Dom. Udgiverne have selv forhindret den deri. Med de lovede Materialier synes det lige saa lidet at have været Alvor, som det kan have været med hiin besynderlige Undskyldning for ikke tilligemed Digterens Værker ogsaa at levere hans fuldstændige Levnetsbeskrivelse. Slige Materialier ere aldrig fundne, enten paa Tryk, eller i Manuscript. En udførligere Biographie af vor Digter vilde det nu vel være umueligt at tilveiebringe; jeg har kun samlet det Lidet, jeg i Skrifter og ved Traditioner har kunnet overkomme.

---

*) Digteren nævnes i den omtalte Fortale ikke uden at kaldes "Hr. Wessel," hvilken Benævnelse ofte forekommer flere Gange i faa Linier.

I nærværende Samling af vor Digters Skrifter har jeg optaget Adskilligt, som ikke findes i de ældre Samlinger, og hvorom Indholdslisterne og de tilføiede Anmærkninger*) give nærmere Underretning; derimod har jeg, foruden Comoedien "Lykken bedre end Forstanden", ogsaa af de saa ofte i ældre Samlinger trykte Fortællinger, der oprindeligen stode i Wessels Ugeblad: Votre Serviteur, Otiosis**), udeladt: Fyrsten og Forbryderen, det stiaalne Taft, Prutningen, Tycho Brahes Dag, Menechmi, Contrasterne. Af den ene (Menechmi) tilhører kun Slutningen Wessel selv, og alle forekom mig saa ubetydelige, at det vel var tilstrækkeligt, naar det haves trykte i fem ældre Samlinger af Wessels Skrifter, de re endog i fer***).

*) I dette Oplag ved Slutningen af 2den Deel.

**) Om dette Ugeblad see Anmærkningerne.

***) Nemlig i: Votre Serviteur; Udgaven af Wessels Skrifter 1787; sammes 2det Opl.; sammes 3die Opl.; det i Christiania 1829 paa Winthers Forlag udkomne Aftryk: og de tre endvidere i K. H. Seidelins Udvalg af Wessels Skrifter 1801. ("Prutningen," der er meget kort, er optaget i nærværende nye Udgave.)

Et lille Tillæg til ovenstaaende Fortale, og et Par Ord om nærværende nye Udgave, hvis 1ste Oplag udkom 1832, vil findes i en kort Forerindring foran 2den Deel, der med det første forlader Pressen.

J. H. Wessel's Skrifters Literatur.

Originaler.

Kierlighed uden Strømper. Et Sørge-Spil i Fem Optog. Kiøbenhavn 1772. Trykt i det Kongelige Universitets-Bogtrykkerie hos A. H. Godiches Efterleverske, ved F. C. Godiche. 87 S. 8. 2det Oplag, Kbh. 1774, (forøget med en Epilog) 96 S. 8. — 3die Oplag sammest. 1776 (i Nye originale Skuespil, paa Gyldendals Forlag; 1 B., men ogsaa særskilt). Derefter trykt i forskiellige Oplag og Udgaver af Digterens samlede Skrifter, ialt (nærværende Udg.'s 2de Opl. iberegnede) 8 Gange. — Udgivet særskilt af A. E. Boye. Kbh. 1826. 8. 75. S. hos Thiele og Reitzel. I alt trykt 12 forskiellige Gange. — Recenseret i: Kbhvns. Kgl. privilegerede Adr. Cont.

Efterr. 1790, Nr. 45). — (Alle tillige indtrykkede i: Syngespil for den danske Skueplads. 1-8 Bind. Kiøbenh. 1776-1790. Hos Gyldendal).

Samlinger.

I. Johan Herman Wessel's samtlige Skrifter. Første Deel. Kiøbenh. 1787. Anden Deel. ib. eod. Trykt (paa Udgivernes Forlag) med A. F. Steins Skrifter. st. 8. 1 D. 318 S., 3 Ark Fortale, Subscribentliste og Indhold. 2 D. 344 S. Med Wessels Portrait, stukket af Clemens efter Juel, og med sex Vignetter, tegnede af Paulsen, stukne af Schule. Indhold: Kierligh. u. Str., Fortællinger, blandede Digte, alvorlige Digte, og Lystspillet Lykken bedre end Forstanden. Udgiverne vare: P. J. Monrad, J. Baggesen og C. Pram. Rec. i Lærde Efterr. 1790, Nr. 8 (af Abrahamson); Molbechs Anthol. I., S. 291. Udgaven optryktes paa ny, Kiøbenhavn 1799-1800 (dog med Udeladelse af en Deel af Fortalen 1787), men i forandret Format, i to Duodezbind, paa A. Soldins Forlag, med Digterens Portrait, men uden Vignetter. Denne Udgave besørgede Rahbek og forøgede den med en critisk Fortale. Et nyt Oplag udkom 1817, forøget af Rahbek med et Tillæg til hans Fortale. Desuden har den et Tillæg af Sange, tagne af de ved Wessel oversatte Syngespil. (Nyerup i: Udf. ov. dansk Digtek. u. Christian VII. S. 168; Molbech l. c. S. 291-292).

II. *Johan Herman Wessels Udvalgte Digte.* Med en Fortale af Prof. K. L. Rahbek og en Elegie af C. Pram. Valgte og udgivne af K. H. Seidelin. Kiöbenhavn 1801. 12. Elegien er Prams bekiendte, med Anmærkninger ledsagede og forhen i Minerva trykte. (Molbech l. c. S. 292).

III. Johan Hermann Wessels poetiske Skrifter. 2 Dele. Christiania. Paa H. T. Winthers Forlag, og trykt i hans Bogtrykkerie af S. A. W. Hartmann. 1829. 12. (Et forkortet Aftryk efter den af Rahbek besørgede Soldinske Udgave).

IV. Johan Herman Wessels Samlede Skrifter. To Dele. Kiøbenhavn. Faaes i Commission hos Bog- og Papirhandler C. Steen. Trykt hos Bianco Luno & Schneider. 1832. Ogsaa under Titel: "Gallerie for danske og fremmede Classikere. Udgivet af et Selskab. 1 og 2 B." (Ligeledes et forkortet Aftryk af Rahbeks Udg. hos Soldin).

Indhold af første Deel.

Side.

Dedication III

Fortale V

J. H. Wessels Skrifters Literatur XI

Kierlighed uden Strømper 1

Epilog til Kierlighed uden Strømper 53

Nøisomhed; et Digt 61

Søvnen; et Digt 67

Fortællinger:

- Gaffelen 77
- Hundemordet 80
- Den forvovne Siellandsfaer 82
- Sadelen 85
- Den gamle Skade 88
- Posthuset 91
- Den frie Vognleie 96
- Den Druknede 101
- Toujours Perdrix 104
- Supplicanterne 106
- Stella 109
- Den fromme Bekiender 127
- Smeden og Bageren 129
- Prutningen 131
- Den sande Drøm 134

St. Sebastian..... 137
Den bekymrede Moder.................................. 139
Sødgrød for Vandgrød, og Vandgrød for Sødgrød........ 145
Det ædelmodige Tilbud................................ 147
Det kolde Blod....................................... 151
Herremanden 153
Observationen.. 155
Fader og Søn, een Mand............................... 158
De to Agerhøns............ 161
Relata refero.. 170
David og Jonathan.................................... 173

Kierlighed
uden
Strømper.

Et
Sørge-Spil
i Fem Optog.

Personerne.

Johan von Ehrenpreis, Skrædder-Svend.
Grete, Johans Forlovede.
Mette, Gretes Fortroelige.
Mads, Gretes ulykkelige Elsker.
Jesper, Madses Fortroelige.

Første Optog.

Første Optrin.

Grete

(allene, sovende paa en Stool, vaagner op, og siger:)

"Du aldrig bliver gift, hvis det i Dag ei skeer!"
O! alt for fæle Drøm! mig synes, at jeg seer
Endnu den sorte Geist, at jeg ham hører true
Med samme Torden-Røst. Saa skal jeg aldrig skue
Det Haab opfyldt, hvorpaa jeg byggede saa tryg,
Da paa min Skredders Skiød, med Haanden om hans Ryg,
Jeg hørte ham saa tidt med kiælen Stemme sige:
Jeg var hans eneste, hans allerbedste Pige,
At mine Øiekast sig trængte til hans Siæl,
Og at han uden mig ei kunne lide vel.
Troløse! jeg gad vidst, hvordan du nu maa lide!
En Diævel skulde dig ei kunne fra mig slide,
Mit Smiil din Vellyst var, og mine Vink din Lov,
Det svoer du paa, og løi, og denne Løgn var grov;
Thi over Tiden nu det er alt otte Dage,
Som du mig lovede at komme her tilbage.
Forbandet den Major, hvis Buxer gik itu!

Dog nei, utroe Johan, forbandet være du!
Det Bud, som foregav, at en Major ham sendte,
For at berette dig, de Buxer, som du vendte,
I Fior, var nu itu, og at et andet Par
Ham maatte giøres strax, thi han i Knibe var;
Han for at skuffe mig med dig var sammensvoren,
I kiørte Pokker, I! og ikke til Majoren.
Hvor kunde vel hos mig Mistanke finde Sted?
Jeg var godtroende og blind af Kierlighed;
Stokblind jeg vistnok var, som kunde ei begribe,
At aldrig saadan Mand, en reen Major i Knibe
For Buxer være kan; jeg nu for silde seer — —
(Efter nogen Taushed)
"Du aldrig bliver gift, hvis det i Dag ei skeer!"
Viig fra mig, sorte Aand, som tordner i mit Øre!
Dog nei, jeg hører ei, jeg synes kun at høre.

Andet Optrin.

Mette. Grete.

Mette.

Hvad ny Fortræd, Masør! forvolder disse Skrig?
Hvor ængste de min Siæl!

Grete.

Jeg er ulykkelig!
Veninde hør og skielv: Et fælt sort-agtigt Væsen,
En Diævel uden Tvivl, med sorte Haar paa Næsen,
Mig nu, jeg sad og sov, i Drømme forekom,
Og grumt og brølende affagde denne Dom:
"Du bliver gift i Dag, skal du det engang blive!"

Mette.

Man bør ei altid troe, hvad Drømme os indgive.

Grete.

Du veed, en Helte-Drøm har aldrig feilet før.

Mette.

Lad det end være saa, du dog betænke bør,
At til en rigtig Drøm der Seng og Nat udkræves;
Om Dagen i en Stoel — —

Grete.

Du trøster mig forgieves;
Det Indtryk, som min Drøm har giort udi mit Bryst,
Desværre trodser din og hele Verdens Trøst.
Jeg seer min visse Død —

Mette.

Men den seer ikke Mette.
Din Drøm, var den end sand, den siger jo kun dette:
Du aldrig giftes skal.

Grete.

Og den, som siger det,
Han siger, jeg skal døe. Thi jeg har nogen Ret,
Hvis tusind Vidnesbyrd mig nogen Ret kan give,
At troe, jeg ikke bør blandt Grimme regnet blive;
Og naar man ei er grim, og er ei heller død,
Man for at blive gift ei pleier lide Nød.

Mette.

Forlad mig, jeg tilstaaer, at jeg mig har forløbet.

Grete.

Du ved din Tale kun Enfoldighed har røbet,
Og den er alt forladt.

Mette.

Forlad da ligesaa,
At jeg dig endnu tør et Middel foreslaae,
Hvorved du lykkelig, og Drømmen sand kan blive:
Gift dig i Dag med Mads!

Grete.

Min Haand jeg skulde give

Til den jeg før forskiød? den Kaal, jeg spytted' i,
Jeg skulde søbe selv? Gid før — —

Mette.

For alting tie!
En ubetænksom Eed man ofte maa fortryde,
Og mine Grunde dig maaskee kan overtyde,
Du ei forsværge bør, at blive Madses Bruud;
Sandt nok, ved saadan Eed en Siæl sig mærker ud,
Som ikke tænker lavt; men jeg tør endnu sige:
Den Siæl hver anden maa i Høide overstige,
Som kun af Lydighed imod sit Kald og Pligt
Nedlader sig til det, som den er væmmeligt.
Men vores Kald og Pligt, saa mange, som vi ere,
Er at udvælge os en Mand i Tugt og Ære.

Grete.

Hvo kan vel staae imod den rene Sandheds Sprog?
Det har udi min Siæl oplyst den mørke Krog.
Fornuften i dit Raad er villig at samtykke,
Kun maatte Hiertet ei Fornuften undertrykke!
Der dog endnu en Ting for Hovedet mig staaer:
Om jeg dig lyde vil, hvem staaer mig inde for,
At Mads foragter ei, den ham har før foragtet?

Mette.

Du hans Høiagtelse for evig har forpagtet,
Det staaer jeg inde for, og til Beviis herpaa,
Før Solens Opgang han for mine Fødder laae
I Morges taarefuld, og med en ydmyg Mine
Bad om Tilladelse, at kaste sig for dine.
Han har en vigtig Sag at foredrage dig,
Som han fandt raadeligt at holde skiult for mig.
Hvis du tilstæder det, og du det bør tilstæde,
Jeg strax vil hente ham.

Grete.

Lad din Forstand mig lede,
Giør hvad dig synes bedst; min Siæl indviklet er
I Sorgers mørke Skye; du dens Veileder vær!

(Mette gaaer).

Tredie Optrin.

Grete (allene).

Saa er jeg da fordømt til Madses Bruud at blive,
Jeg give skal min Haand, og kan ei Hiertet give;
De skulde begge to saa deilig fulgtes ad,
Hvis den utroe Johan ei værdig var mit Had.

Fierde Optrin.

Grete. Mads.

Grete.

Seigneur! Indgangen hid jeg vilde dig ei hindre;
Thi af en Mand, som du, jeg venter intet mindre,
End smaa Bebreidelser, som giør os begge Skam.

Mads.

Enhver, som kiender Mads, bør tænke saa om ham.
Vel sandt! du mig forskiød, men det er kun en Skiebne,
Mod hvilken du omsonst, og jeg, mig vilde væbne:
Det ingens Brøde er og altsaa ikke din.
Een Brøde veed jeg af, og denne bliver min:
Jeg en Misdæders Navn med Rette burde bære;
Jeg har fordristet mig, din Skiønhed at vanære.
Du tog din Haand igien, og jeg har endnu Liv,
Jeg ei mit Hierte strax hiemsøgte med en Kniv!
Din Skiønhed jeg til Trods endnu tør drage Aande!
Du Aarsag har, om mig at tænke allehaande.
Men tager jeg ei feil, en Skiebne eller Aand,
Jeg veed ei, hvem af to, tilbageholdt min Haand

Da jeg, Madam, forladt og straffet med din Vrede,
Besluttede at døe, min Kniv var af sin Skede,
Min Arm alt udstrakt var, jeg manglede ei Mod;
Døe var min fulde Agt, flyd, raabte jeg, mit Blod!
Men ingen Draabe flød. Man er som uden Sandser,
Naar man sig dræbe vil. Om derfor med et Pandser
Mod dette grumme Stød En dækkede min Barm,
Hvad heller nogen Geist tilbageholdt min Arm,
I den Forvirrelse jeg kunde ei erfare.

Grete.

Nu min Beskedenhed befaler mig at svare:
Jeg kiender mig for vel til mig at bilde ind,
At hele Verden var udi et Kalveskind,
Fordi jeg byttet bort en Elsker for en anden.
Vel har jeg ofte hørt, naar jeg skal sige sanden,
At nogle Skiønheds Træk mig gunstig Skiebnen gav;
Men saa hovmodig jeg dog aldrig blev deraf,
At mig i Sinde kom at holde for en Brøde,
Om ved mit Hiertes Tab min Elsker strax ei døde.

Mads.

Ved din Beskedenhed min Brøde vorer meer,
Jo mere jeg dit Værd ved den forøget seer.

Grete.

Nu nok om dette talt, vend dig igien til Sagen!

Mads.

Jeg har da tydelig, mig synes, lagt for Dagen,
Hvorlunde, at en Aand, en Skiebne, eller sligt,
Var Aarsag, at jeg før ei efterkom min Pligt.
Men Skiebne, Aand og sligt giør intet hen i Taaget,
Og med at frelse mig de vist nok meente noget;
Det Noget gietter jeg, men om jeg gietter ret,
Et Ja, et Nei af dig skal snart afgiøre det.

Jeg troer, min gode Aand mit Liv har villet spare,
Fordi den saae, min Nød ei skulde evig vare,
Fordi den saae, Johan tilsidst ved nedrig Sviig
Dig skulde lære ret at sætte Priis paa mig.
Herom at sige meer var kun at spilde Tiden,
Og at fornærme dig, som alt for længe siden
Min Mening fattet har; beær mig med et Svar,
Hvoraf jeg fatter din.

Grete.

Hvad Skiebnen budet har,
Var en Forvovenhed af mig at ville hindre.
Jeg har i denne Sag kun dette at erindre,
Ifald jeg giftes skal, da maa det skee i Dag,
Det ellers aldrig skeer.

Mads.

Min Tunge er for svag
Til min Erkiendtlighed og Glæde at udtrykke;
Læs af mit Øiesyn min Elskov og min Lykke!
Jeg galopperer hen, at tage Klæder paa,
Hvormed jeg værdigen kan som din Brudgom staae.
(Han gaaer).

Femte Optrin.

Grete (allene).

Aria.

Skiebnen bød mig først Johan,
Nu mig giver Mads til Mand.
Naar dig nogen Karper byder,
Og du faaer kun tørre Jyder,
Bliver du lidt flau derved;
Men har du en sulten Mave,
Og ei anden Mad kan have,
Gaaer den tørre Jyde ned.
Skiebnen bød mig først Johan,
Nu mig giver Mads til Mand.

Hvor nødig Hiertet vil dog for Fornuften vige!
Jeg hører dennes Røst alvorligen at sige:
Mads blive skal din Mand, men Hiertet siger: Nei —
Dog, hvorom alting er, saa gaaer jeg nu min Vei.

Andet Optog.

Første Optrin.

Mads. Jesper.

Mads.

Hvor hopper ei min Siæl! Hvor skynder sig mit Blod,
At raabe: "Fryder Jer!" til hvert et Ledemod.

Jesper.

Du taler, som du var, min Ven! lidt hoved-svimmel.

Mads.

Faer fra et Helvede med eet op i en Himmel,
Og vi vil faae at see, om du det bedre giør.
Saa lykkelig en Hest, som jeg, var aldrig før.
Kom kys mig, søde Broer! lad os en Sang istemme,
Hvoraf den hele Jord min Glæde kan fornemme.
For evig evig Tiid er Mads nu lykkelig!
Min Jesper! hielp mig at udstøde Frydeskrig;
Hør! af min Fryds-Basun faer' ud en Glædes Torden
Langt ned til dem, som boe, —— der boer jo under Jorden
En Hoben smukke Folk? — Den hele Jordens Kreds
Skal vide jeg er glad, før er jeg ei tilfreds.

Aria.

Underjordiske, som sover,
Du maa ikke undres over,
  At min Sang dig vækker op
  Til at giøre Glædes Hop.
Du det ikke skal fortryde;
Thi min Sang kun Fryd skal byde;
  Under Jorden giør et Hop!
  Naar min Sang dig vækker op.
Mads i Dag har vundet Seier,
Mads i Dag sin Grete eier,
  Ja med Hud og Haar og Krop.
  Under Jorden giør et Hop!

Jesper.

Har du nu skreget ud din Glædes Raserie?

Mads.

En Zephyr blæser nu, og Stormen er forbi.
Det var en Fryds Orkan, som foer ud af sit Fængsel,
Og havde Fængslets Dør nær løftet af dens Hængsel;
Saa voldsom var dens Fart. En Siæl er dobbelt glad
Jo længere den før i Sorgens Fængsel sad.

Aria.

Min Glæde er som Bækken:
  Den Bæk, som sagte flød,
  Før den en Dæmning brød,
Ei røre sig af Flekken;
  Da Dæmningen kom bort,
  Flød Bækken dobbelt fort.
Min Glæde er som Bækken.

Jesper.

Jeg Grete komme seer, hun vist den Slutning drager,
At du af Lunkenhed dig gode Stunder tager,
Ifald hun faaer at see dit end ukæmte Haar:
Det bliver derfor bedst, at du afsides gaaer.

(De gaae).

Andet Optrin.

Grete. Mette.

Mette.

Saa vâr mit Haab omsonst! Du syntes at samtykke
I dette Ægteskab; jeg holdt det for min Lykke,
At ved mit ringe Raad jeg kunde fremme din,
Og strækkes nu, du slaaer det hen i Veir og Vind.

Grete.

Jeg dig forbunden er, som vil min Smerte lindre,
Og ærer dine Raad, men ikke destomindre
Mit Hierte siger mig, at tusind Plagers Hær
Med Længsel venter paa, at see min Brudefærd.
Før var jeg angestfuld, men tusind Gange mere
Saasnart jeg tænker paa, at Mads min Mand skal være;
Jeg veed ei selv, hvorfor.

Mette.

Man vel hos visse Folk,
Paa visse Tider, bør ansee som Sandheds Tolk
En rigtig Ahnelse; men du dig kan bedrage,
Og for en Ahnelse maaskee den Afskye tage,
Som føles af enhver ved slige Bryllupper,
Hvor man skal ægte en og har en anden kier.
Din Ahnelse maaskee af sidste Slags kan være,
Hvem veed?

Grete.

Du er for kort, til mig at kunne lær
At kiende Ahnelser; hvis min ei ægte er,
Saa maa du frit — — —

Mette.

Men hør! hvem mon der banker der?
Jeg gaaer at lukke op. (gaaer).

Tredie Optrin.

Grete (allene).

Hvem mon der vel kan banke?
Maaskee — — dog nei — — det var for smigrende en Tanke,
Og den troløse Skurk vist havde kommet før,
Hvis ei: — — men Himmel! Jord! det er Johan! —
— Jeg døer.

Fierde Optrin.

Johan. Grete.

Johan.

Hvor seer jeg glad igien de mange Yndigheder,
Som den maa være blind, der kan ei see hos Eder.

Grete.

Jeg dig fornærmet har, min allerbedste Ven!
Jeg tænkte, du var Skielm.

Johan.

Saa tænk nu om igien.

Grete.

Mit eget Hierte sig nu færdig er at hade,
Som dig mistænkte saa.

Johan.

Jeg kan dig let forlade
En Tvivl saa rimelig for dig at falde paa;
Du er undskyldelig, og jeg er ligesaa.
Du de Forhindringer behager at anhøre,
Som vare Aarsag i — —

Grete.

Dig at retfærdiggiøre
Er kun til Overflod; dit Forsvar ligger her
(peger paa Hiertet)
Med Ild-Bogstaver trykt. Det kort forfattet er:
Johan, som elsker mig, kan ei strafværdig være.

Johan.

Hvor taler du ei smukt; jeg vilde paa min Ære,
Nu Touren er til mig, og sige smukke Ting;
Men Kierligheden har med tætte Atter-Sting
Saa syet mit Hierte ind, at om jeg skulde hænge,
Dets ømme Følelser sig dog ei kunde trænge
Op til min Mund, Madam!

Grete.

Jeg tvivler ikke paa,
Du mig jo elsker høit, naar du mig elsker saa.

Johan.

Mig Timer synes Aar, og Dieblik som Dage,
Indtil jeg bliver din og du min Ægtemage.

Grete.

Nei see den lille Skalk, hvor han giør høie Sving,
Og det er dig, som ei kan sige smukke Ting!

Johan.

Nærværelsen af den, hvis Dine vi tilbede,
Det ømme Hierte tidt kan komme til at svede;
Og denne Sveed, Madam! som er snart ingen Ting,
Din Godhed falder paa at kalde høie Sving.
Du altfor gunstig er.

Grete.

Med Ret maaskee du venter
Den Roes, du negter dig, at faae igien med Renter;
Fortryd dog ikke paa, der bliver intet af
For den Gang; men du er endnu ei i din Grav;
Nei bie kun, til vi først er bleven Mand og Kone,
Saa kan du lide paa, jeg skal tilgavns forsone
Den Forurettelse, jeg nu bli'r skyldig i.

Johan.

Jeg var tilfreds, Madam! vort Bryllup var forbi.

Grete.

I Dag, i denne Dag, jeg dig min Haand vil give.

Johan.

Er det alvorlig talt?

Grete.

Din Længsel vist skal blive
Opfyldt før Aftenen. I Dag er Grete din,
Og din for evig Tiid. Jeg strax vil løbe ind
At klæde mig; gaae hen, og giør nu du det samme:
Du studser, bliver bleeg?

Johan.

Gid mig alt Ondt maa ramme,
Hvis der er nogen Ting, mit Hierte ønsker meer
End det, at blive din! Men jeg mig tvungen seer
Een Dags Opsættelse mig ikkun at udbede;
En umild Skiebnes Dom — — —

Grete.

Med eet din Elskovs Hede
Nu kiølnet har? Utroe! saa tænkte jeg dog ret!

Johan.

Mit Hierte sidder der, du maa udrive det,
Hvis det ei brænder heelt. — —

Grete.

Troløse! ja det brænder
Af en uteerlig Ild, som Ærens Love skiænder,
Som al sin Næring har fra Dyds og Ærens Tab;
Og slukkes ud, saasnart man nævner Ægteskab.
Og saadan Kierlighed du tør din Grete byde?
Forræder! jeg forstaaer hvad det har at betyde,
Naar først Opsættelser en Elsker foreslaaer.

Johan.

Jeg staaer det ikke ud, det over Skrævet gaaer!

Jeg aabenbare maa, hvorfore jeg mig krymper,
Du nøder mig, viid da ———

Grete.

Hvad? snart!

Johan.

At mine Strømper —

Grete.

Og de?

Johan.

De er' ei til.

Grete.

Nu fik jeg Hierteslød!
Det alt for grusomt er, det bliver vist min Død.
(Efter en kort Besvimelse).
Forvovne! som saa fræk tør uden Strømper tale
Om Bryllup, veed du vel, jeg det ei vil forhale;
Men skal du blive min, jeg sværger, at du maa
Som Brudgom da i Dag, om uden Strømper, staae.

Femte Optrin.

Johan (allene).

Skal jeg som Brudgom staae i Dag foruden Strømper!
Hvo giver bedste Raad til en uheldig Stymper,
Som Æren byder eet, et andet Elskovs Gud?
"Hvis du i Støvler staaer, saa leer dig Folket ud;"
Det Ærens Stemme er. "Du miste skal din Bruud
Ved en Opsættelse;" saaledes Elskov truer.
Mit Hierte for et Valg paa begge Sider gruer.

Aria.

Som en uheldig Skipper,
Der forud seer, han strande maa
Paa en af tvende Klipper,

Ei nogen vis at strande paa
Tør vælge sig.
Saa gaaer det mig.

Tredie Optog.

Første Optrin.

Mads (allene).

Hvor er min Skiebne grum og umaneerlig stiv!
Den paa min Ære har ei i sit hele Liv
Det allermindste Gran af Medynk for et Hierte,
Den nu saa lang en Tiid hiemsøgede med Smerte.
Hvor skuffedes mit Haab! hvor varede det kort!
Jeg tænkte: Gud skee Lov! da Skredderen gik bort,
Og da han tøvede at komme her tilbage,
Jeg min Forhaabning saae med hver en Dag tiltage;
I otte Dages Tiid mit Haab steeg otte Trin,
Jeg Trappen var forbi, og netop kommen ind
I Lykkens Forgemak, hvor jeg knap kunde sandse
For Fryd. Jeg faaer en Puf, og hovedkulds maa dandse
Af Trappen ned igien. Jeg ligger endnu der
Forslagen og forknust. Det lære skal enhver,
At han maa aldrig troe sin Skiebne paa Gebærden.
Min gav mig nys et Vink, det mildeste af Verden.
Tilbød mig Gretes Haand. Hvor frydedes mit Sind!
Rivalen kom igien, og alt mit Haab var Vind.
Saaledes seer man Børn et Huus af Kort at bygge,
Og deres Hænders Værk beskue ganske trygge;

Men kun et Pust, et Stød, og Huset ligger der.
Men staae mig ogsaa an deslige Lignelser?
Nei, om mig synes ret, saa er jeg altfor rolig
For En, hvis piinte Siel er alle Plagers Bolig.
Her frem, I Furier! hvor mange er I? Tre?
Det vil ei langt forslaae! kom hele Helvede!
Med Afgrund, Jordskiælv, Ild, med Lynild og med Torden!
Bæk svage Billeder! med ingen Ting paa Jorden
Jeg male kan min Qval, og ikke heller vil.
Der maa, som før er sagt, et Helvede dertil.
Jeg seer en Diævle-Hær opstillet i Gelider,
Som af Forbittrelse i egne Tunger bider,
Og spyer Forbandelser mod deres General,
For han dem endnu ei til Angreb gav Signal.
Jeg seer en Furie, af hvis fortvivlet Øie
En Skye af Gnister faer', sig give største Møie,
Sig strække voldsom ud, men netop ei kan naae
Mit Hierte. — — —

Andet Optrin.

Mads. Jesper.

Jesper.

Her er jeg.

Mads.

Og jeg er ligesaa.
Hvor er jeg ikke mat! og hvor har du giort ilde,
Som min Forfatning veed, og kommer dog saa silde.
Naar man dog har en Ven, som man kan tale med,
Man Kræfter samle kan ved et og andet Sted,
Og hvile, medens man den Vens Betænkning hører;
Men jeg et stivt Qvarteer her Talen ene fører,
Saa jeg er bleven hæs, som ingen Under er.

Fortvivlet, rasende, og dette Svælg saa nær,
Som inden stakket Tiid mig ganske skal opsluge,
Jeg en fortvivlet Røst har ogsaa maattet bruge,
Og dette veed du selv, mangfoldig lider paa.

Jesper.

En Udeblivelse du mig tilgive maa,
Som Omsorg for dit Vel har ene foraarsaget.
I min Fraværelse jeg heldig har opdaget,
At der maaskee endnu er Redning for min Ven.

Mads.

Hvad Redning? Jesper tael!

Jesper.

Viid da at Skredderen, —

Mads.

Jeg veed alt nok om ham.

Jesper.

Nei du maa vide mere,
I Dag, i denne Dag han Gretes Mand skal være;
Men han har —

Mads.

Hold min Haand! jeg ellers dræber dig, —
Er jeg ei martret nok, om du ei spotter mig?
(Han tager forbittret en Kniv op af Lommen).

Jesper.

Han ingen Strømper har.

Mads.

Læs før du døer, Misdæder!

Jesper.

Han ingen Strømper har.

Mads.

Jeg siger: læs, Forræder!

Jesper.

Han ingen Strømper har.

Mads.

Endnu har du ei læst?

Jesper.

Han ingen Strømper har.

Mads.

Saa døe da som et Bæst!

Jesper.

Han ingen Strømper har. For Pokker! kan du høre?
Og denne Mangel maa du dig til Nytte føre;
Du Grete veed i Dag vil giftes absolut;
Jeg veed hun kommer hid, siig da: Min søde Snut,
Hvis Snut er for gemeent, kald hende noget andet,
Nok, siig: Du Strømper har, og see du kan faae blandet
Din Tale hist og her med Haanheds Træk mod ham,
Som ikkun Støvler har. Tael om den store Skam
En støvlet Brudgom vil blandt Folk paaføre hende:
Giør dette, og jeg troer, at Bladet sig skal vende.
Du svarer intet Mads?

Mads.

Jeg taus beundrer dig,
Som glemmer saa dig selv af Kierlighed til mig,
Du nævner ei engang, det Mord, jeg nylig vilde —
Kan du tilgive det?

Jesper.

Det lader meget ilde,
At huske Smaating nu, da jeg dig giver Haab
At blive Gretes Mand; med Fryd og Elskovs Raab
Du burde svare mig; er Kulde her anstændig?
Du er indvendig heed, viis dig og heed udvendig.

Mads.

Om i en Arie jeg bragte Heden frem?
Den Maade synes mig var ikke ubeqvem.

(Jesper gaaer).

Tredie Optrin.

Mads (allene).

Aria.

Paa mit Hiertes Skorsteen brænder
En harpixet Elskovs Brand,
Som er tændt i begge Ender,
Elskovs Gud den tændte an.
Hver, som Røgen seer opstige,
(Røgen er min Aria)
Tænke maa, om ikke sige;
Der er heedt, hvor den kom fra.

Der kommer den, hvis Ord hos Grete meget gielde,
Hvis Raad hos hende mig kan reise eller fælde.
Jeg Mette bede vil med Forbøn tiene mig.

Fierde Optrin.

Mads. Mette.
(De løbe hinanden imøde).

Mette.

Seigneur!

Mads.

Madam!

Mette.

Jeg har en Bøn at giøre dig,
En saadan Bøn, Seigneur, som jeg ei vilde vove
Hos En, som styredes af Egennyttens Love,
Som Had og Lyst til Hevn har giort til Dyden feig,
En saadan nedrig Siæl bønhørte mig vist ei:
Jeg for at bede ham gik heller ei af Pladsen;
Nei, Hierter kun, som det, der pikker i Mads Madsen,

Formaae at vise mig en saa udmærket Gunst,
Hvorom en mindre Siæl anmodedes omsonst.
Jeg beder for Johan; fra Knæet ned til Foden
Hans Skiebne negter ham i Dag at lyde Moden;
Døm selv, hvor himmelhøit, Seigneur! jeg agter dig,
Naar jeg dig bede tør at giøre lykkelig,
At laane Strømper til — —

Mads.

Jeg knap af Sands og Mæle
Saa meget har igien, at jeg dig kan fortælle,
At den, som saadan Gunst beviste sin Rival,
Ei ædelmodig var, men daarekiste=gal.
Jeg havde, da du nys mig Ordet tog af Munden,
En anden Bøn til dig, hvortil Fornuft var Grunden,
Og Billighed og Dyd. Jeg vilde bedet dig,
Ved Forbøn og ved Raad hos Grete tiene mig.
Johan er strømpeløs og Gretes Haand uværdig,
Hun giftes vil i Dag, og han er ikke færdig;
Hvor let en Sag for dig ved denne Leilighed,
At skaffe mig igien den Strømpeløses Sted?
Hvor billigt og hvor ret!

Mette.

Jeg ret og billigt kalder
I Verden ingen Ting, som Grete ei bifalder!
Det er min Lidenskab, jeg har ei anden Drift,
Og Grete ønsker ei med dig at blive gift:
Det er mit Svar. Farvel! (Sige de begge paa eengang).
(Mads gaaer).

Femte Optrin.

Mette (allene).

Vi begge længselfulde
Nys mod hverandre gik, som om den ene skulde

Den andens Lykke giort; men neppe faae vi Tiid
At aabne Munden ret, før vi en heftig Striid
Blandt vore Ønsker see. Naar paa den jevne Skive
Man trende Kugler Fart vil mod hinanden give,
De skynde sig afsted med samme Hurtighed
Som ømme Elskere til deres Samlingssted.
En tosset Jydedreng maaskee vel turde mene,
De længtes efter sig for evig at foreene:
Nei, kiere Jyde nei! De før sig rører ei,
Før med en lige Fart, hver Kugle gaaer sin Vei.
At jeg med Kuglerne her mener Mads og Mette,
Derom det tosset var, mig selv at underrette,
Thi jeg jo ene er og ingen har mig hørt.

Siette Optrin.

Grete. Mette.

Mette.

Mit Ærinde kun slet, Veninde, er udført;
Mads ubevægelig — — —

Grete.

Det viser mig tilfulde,
At i en andens Sag man taler kun med Kulde.
O at min Ære dog mig ei i Veien stod,
Jeg skulde kaste mig for den Grusommes Fod;
Jeg skulde vise dig, hvad Bønner kan udrette,
Naar man er heed som jeg, og ikke kold som Mette.

Mette.

Er slig Bebreidelse da Løn for al min Fliid?
Men jeg dig ynker kun. Dit Hierte er i Striid,
Og Piinsler ofte kan den største Siæl forlede
Til paa sin bedste Ven at hevne Skiebnens Vrede.

Aria.

Saa æltes Blye med vrede Tænder
I Heltes Mund, hvis blotte Rygge
Ei for at svales søge Skygge
I en Allee gevorbne Venner,
Som bleve Bøddeler af Tvang,
Og under spiilte Hubers Klang
Dem vifte Ild med smidig Green
Paa nys afklædte Ryggebeen.
De præge deres bittre Qval,
I det uskyldige Metal,
Og glemme al den Tieneste,
Det dem i Krigen lader see,
Som dog er overmaade vigtig,
At sige: Naar de figte rigtig.

Grete.

Hvor er jeg lykkelig, at du holdt op engang.
Jeg tager samme Deel udi din smukke Sang,
Som din besiungne Helt i Pibers Lyd og Trommen.
Var her vel Sted og Tiid — — —

Mette.

Min Tiid var før ei kommen,
Jeg vidste intet Raad, og meget bange var
For at bedrøve dig med et mistrøstigt Svar.
Jeg ved min Arie kun søgte Tiid at vinde,
Og under Sangen var saa lykkelig at finde
Et Middel, som jeg troer du vist skal frelses ved;
Du det ei vide bør; thi saadan Kundskab stred
Mod Æren, mod din Stand, og mod — —

Grete.

Hold inde, Mette!
Jeg frygter meget for, at jeg det skulde giette.
Du veed, jeg er ei dum, du veed, jeg dydig er,
Du veed, hvor høiligen mig Skredderen er kier.
Jeg Dyd og Ære dog for Elskov Fortrin giver;

Men, hvad jeg ikke veed, mig ei tilregnet bliver.
Saa meget troer jeg dog, at du mig sige bør:
Om du i dette Raad Johan deelagtiggiør:
Om Skredderen derved kan blive mig uværdig;
Men fremfor alle Ting, om han snart bliver færdig.

Mette.

Af disse Spørgsmaal nu kun eet besvares kan:
Johan i denne Dag vist blive skal din Mand.

(Grete gaaer).

Syvende Optrin.

Mette (allene).

I Dag skal Elskovs Gud udmærke sig ved Seiér:
En høi, en ædel Siæl skal fra sin rette Eier,
Af Kierlighed forført, to Strømper tage bort.
Dyd kom vel tidt tilforn, men aldrig saa tilkort,
Naar den i Heltes Bryst mod Elskov turde stride.
Man Elskovs Heftighed af Dydens Tab maa vide.

Fierde Optog.

Første Optrin.

Johan. Mette.

Johan.

Bestiæle min Rival? det er for farligt, Mette.

Mette.

Jeg veed det eene Raad, og intet uden dette,
Som til dit Bedste mig Cupido selv indgav,

Skield du! ifald du ei benytter dig deraf.
En Siæl, som Gretes Siæl, for Æren meget vover,
Og skiøndt hun sig med Mads kun liden Lykke lover,
Saa troer jeg dog, hun før sin Haand vil give ham,
End En, hvis støvlet Fod skal giøre hende Skam.

Johan.

Det alt besluttet er, jeg dine Raad vil følge.

Mette.

Du gaaer saa snart, Johan? jeg kan dig ikke dølge,
Jeg havde ikke tænkt, det kostede saa lidt
For en ophøiet Siæl at giøre saadant Skridt.
Min Helt! for alle Ting mod Dyd lad Elskov stride!
Viis ikke Lasten frem paa dens lusslidte Side.
De Store synde vel i Grunden som de Smaa,
Men Maaden, som enhver sin Synd udøver paa,
Den eene giør til Helt, den anden til en Staader;
Du ei Forskiellen veed, Seigneur! paa disse Maader?
Saa smuk Opdragelse, du end for Resten har,
Du har i denne Sag opført Dig som en Nar.
Bør du ei sige først, hvordan dit Hierte splittes?
Snart sværge: at det ei ved Laster skal besmittes?
Snart raabe: Elskovs Gud din Gud allene er!
Og efter elleve til tolv Omvexlinger,
Hvorved nu Kierlighed, nu Dyden Seier vinder,
Mag saa, at Elskov dig den tolvte Gang forblinder,
Vræng Munden, vrie din Krop, bær dig som du var gael,
Og naar du det har giort, bestiæl saa din Rival.

Johan.

Tolv Gange, Mette? nei det vil forlænge vare.
Det er den høie Tid.

Mette.

For Tiden da at spare,
Giør her Præludium, og gaae saa strax derhen,
Hvor Madses Kiste staaer, saa vil jeg kierligen
Troe, at du underveis har giort det af med Resten;
Det er jo vores Pligt, at tænke vel om Næsten.

Johan

(sætter sig i en ægte tragisk Postyr).

O! hvilken Qval og Striid! Mit Hierte splittes ad!
Dyd! Elskov! kan I to ei søbe af eet Fad?
Een af Jer vinde maa, den anden maa fordømmes,
To Store i en Sæk kan ingenlunde rømmes,
Men Sækken, som I to kan ikke rømmes i,
Tilgavns undgielde maa for Eders Klammerie.
Mit Hierte revner snart; jeg elsker Eder begge:
Du Elskov er mit Liv, du Dyd min Kiæledægge!
Jeg pleier ellers gaae derfra, hvor Slagsmaal er,
Men jeg de Stridende med mig i Hiertet bær.
Omsonst at flye, omsonst at ville dem forlige,
Her er ei andet for, jeg Dommen maa afsige:
Min Kiæledægge Dyd, ja, Seieren er din,
Du ene herske bør i stolte Heltes Sind.
Viig lille Snottede! som skyder-Folk med Pile,
Som til mit Uheld har min Grete lækt at smile,
Min Grete? Nei. Hvis da? maaskee Mads Madsens? ja!
Jeg skielver for min Dyd, og skynder mig herfra.

(til Mette)

Kan jeg nu gaae?

Mette.

Ja vist.

Andet Optrin.

Mette (allene).

Naar Dyd og Elskov stride,
Skiøndt man som ofteste kan see, til hvilken Side
Sig Lykken helde vil, saa føler man endda
En trivlsom Frygt! jeg veed ei hvor den kommer fra.

Aria.

Saaledes kan en Skyldner bæve,
Naar paa hans Dør med ivrig Næve
Der bankes af en Creditor;
Skiøndt Slaaen lukker indenfor,
Skiøndt Pokker sielden pleier føre
Folk ind igiennem lukte Døre,
Saa skielver Skyldneren endda;
Gud veed, hvor saadant kommer fra.

Tredie Optrin.

Mette. Johan (med Strømper i Haanden).

Johan.

Nu er der intet meer, som kan min Lykke hindre.

Mette.

Du har vel ei forsømt, hvad jeg dig bad erindre,
Formaliteterne?

Johan.

Jeg alting haver giort,
Som du mig foreskrev; thi det ei siger stort,
At jeg kun haver brugt en middelmaadig Stemme;
Jeg var saa bange for, man skulde mig fornemme,
Ifald, som du mig bød, jeg havde skreget.

Mette.

Nei,
Det intet skade kan.

Johan.

Saa er der heller ei
Det ringeste forsømt, thi hvad vil det vel sige,
At Tiden ikke just afpasset blev saa lige?
Det er en ringe Ting, ei værd at tale om.

Mette.

Hvad mener du?

Johan.

At jeg til Madses Kiste kom,
Just da udi min Siæl Dyd førte Regimente;
Det var ei raadeligt et Öieblik at vente
Til Elskov Seier vandt; og reent at bryde af
Den nys begyndte Roes, som jeg til Dyden gav,
Var alt for latterligt; jeg desforuden vidste,
At inden stakket Tid mig Elskov skulde friste,
Og stærkere end Dyd, mig giøre til en Tyv:
At stiæle Klokken sex, og stiæle Klokken syv,
Det kommer ud paa eet; jeg altsaa strax udførte
Mit Foretagende, og da mig ingen hørte,
Det ligegyldigt var, om Elskovs Raserie,
Som mig forledede til dette Tyverie,
Kom to Minuter før, kom to Minuter siden;
Og overalt en Helt ei Slave er af Tiden,
Thi Klokken er kun for Skomagere og Skred —

Mette.

Tael du kun Ordet ud, og blues ei derved.
En Skredder, som er Helt, er ikke Skredder mere,
Den Titel som er størst, tilkommer os blandt flere.
I øvrigt finder jeg, Seigneur, at du har Ret;
En Helt hvert Öieblik afpasser ei saa net;
Men Grete nærmer sig.

Johan.

Jeg vil affides træde,
Iføre Strømperne og være her tilstede
Om et Minut igien.

Fierde Optrin.

Grete. Mette.

Grete.

Hvor er min Skiebne haard!
Fra et til andet Sted jeg i den Tanke gaaer,
At min Forfatning sig med Stedet skal forandre;
Men Sorgen følger mig ihvor jeg end vil vandre.
Jeg ned i Haven gik, min Sorg spadseerte med,
I Gyngen satte mig, min Sorrig op og ned
Sig gyngede med mig. Ja i vort Spisekammer,
Hvor jeg saa tidt tilforn fandt Raad mod al Slags Jammer,
Omsonst jeg søger nu en Lindring for mit Sind,
Min Sorg med lige Skridt ledsager mig derind.
Jeg tænkte: røget Flesk kan hielpe, hvem kan vide?
Men følte Flesk og Sorg i Halsen fast at sidde.

Mette.

Slaae dig til Rolighed.

Grete.

Jeg finder ingen Roe,
Veninde! før du mig har sagt, hvad jeg kan troe
Om dette Haab, hvormed du smigrede mit Hierte.

Mette.

Troe, at du snart skal faae alt, hvad din Siæl begierte,
Troe, du er lykkelig, troe al din Sorg og Vee
Nu Ende har; ja troe — nei troe ei meer, men see!

Femte Optrin.

Grete. Mette. Johan.

Grete.

Johan med Strømper paa! Tvivl, Haab og Frygt og Glæde
Betage mig, og knap at aande mig tilstæde.
(til Mette, som tier).
Hvor fik han dem? siig snart. (Til Johan).
Johan, jeg har en Tvivl.

Mette (til Johan).

Svar hende som en Helt, tael i den høie Stiil!

Grete.

Johan, jeg har en Tvivl, den kan du mig betage;
Jeg veed, man intet faaer omsonst i vore Dage;
Hvor fik du Strømper fra?

Johan.

Hvis dette Spørgsmaal gik
Udaf en anden Mund; i dette Øieblik
Han for sin Dristighed med Livet skulde bøde;
Den, som formaster sig, at giøre Kinder røde,
Som Skiebnen har udseet til Kinder for en Helt,
Hvor fælt han straffes end, dog straffes ei for fælt.

Grete.

Saa rødmer du?

Johan.

Madam! ja men paa Eders Vegne,
Saa lav Mistanke kan ei høie Siæle egne,
Men Eders Siæl er lav.

Grete.

Seigneur! høi eller lav,
Jeg beder dig, besvar det Spørgsmaal, jeg dig gav.

Johan.

Mindst drømte jeg, Madam! at I mig skulde nøde

Til at fralægge mig en saadan nedrig Brøde.
Jeg Maalet, sagde I, for Eders Elskov var;
Nei Maal for Jer Foragt, den Sag er altfor klar.
Forgieves søgte man paa hele Jorderige
En Elskerinde, som sin Elsker vilde sige:
De Strømper, som du bær, du stiaalet har min Ven!
(Af hvad I sagde før, det var dog Meningen).
Jeg lod ved Paaskeiid mit Hovedhaar afrage,
Af Skræk sig reiser nu den Stump som er tilbage,
Og løfter min Paryk en Tomme fra sit Sted.
Hvem bliver skieldt for Tyv, og gyser ei derved?
Dog Skredderen Johan har Aarsag til at mene,
At han frikiendes ved sit blotte Navn allene:
Johan von Ehrenpreis — viid: naar man hedder saa,
Man da umuelig kan et Tyverie begaae.
Madam! I maatte dog min ømme Siæl forskaane,
Den har endnu ei lært, at lade sig forhaane.
Jeg før i Lære stod, min Mester var en Stud,
For ikke smukke Ting han tidt mig skieldte ud,
Jeg dølger ei derfor, han tidt: din Esel! sagde,
Men Tyvenavn, Madam! han aldrig mig tillagde;
Det var mig forbeholdt, at høre det af En,
Som jeg tilbad, som var min tredie Diesteen.
I græder, Grete?

Grete.

Nei!

Johan.

Da burde I dog græde.

Grete.

Ifald jeg græd, Seigneur! da skedte det af Glæde.
Nu kiender jeg Johan! hvor er jeg lykkelig,
Hvor er du dyrebar! Du vist tilgiver mig,

At jeg din Helte-Siæl saa haardt paa Prøve satte,
Ifald du fatte kan — dog ingen Siæl kan fatte,
Hvor min Høiagtelse høit til Beundring steeg,
Og steeg alt høiere, jo meer du bister skreeg.
Min Elskov og min Agt du kaldte tidt din Lykke,
Læs i mit Hierte nu, see hvilket Fandens Stykke
Din Lykke voxet har ved denne Leilighed,
Og jeg skal vove for, du er ei længer vred.

Johan.

Jeg, være længer vred? Nei Uforlignelige!
Jeg sige maa — — —

Mette.

Her er ei Tiid til meer at sige;
I begge have viist Jer Ret til Helte-Rang,
Og Eder nøie bør hermed for denne Gang.
Hvert Dieblik er dyrt, og I behøve begge,
Paa Eders Bryllups-Pynt den sidste Haand at lægge.

Femte Optog.

Første Optrin.

Mads. Jesper.

Mads.

Du paa Rivalens Been to hvide Strømper saae?
Saa Skiebnen altid skal for ham paa Pinde staae!
Ja, Skiebne! troe, jeg seer alt hvad du har for Die;
Men jeg har Arm og Kniv, og du har spildt din Møie:

Du forud føler alt (du maatte skamme dig)
En Vellyst i den Qval, som vil fortære mig
Naar jeg et Vidne skal til den Foreening være,
Som skiller mig ved alt, ved Grete og min Ære;
Men naar jeg ikke meer seer denne Verdens Dag,
Skal Skiebnen med sit Had vel giøre mig en Sag.

Jesper.

Døe er din Pligt, naar du paa ingen anden Maade
Veed dig at redde ud; men turde jeg dig raade,
Du skulde sætte op endnu et Øieblik
Dit Forsæt; vi maaskee en bedre Tilflugt fik.

Mads.

Een Tilflugt er der kun, en eneste tilbage:
Med Skiebne, Grete, Liv jeg strax maa Afskeed tage.

Jesper.

Det ahner mig, min Ven, at det for tidlig er.

Mads.

Men Helte, som vil døe, foragte Ahnelser.

(Han tager sin Kniv op.)

Vær stærk min Arm og troe! vær skarp min Kniv og sikker!
Min Jesper! Liv! Farvel! — — Dog førend jeg mig stikker,
Ifald du haver kier din Kalemankes Vest,
Saa staae mig ei saa nær, den ellers faaer sin Rest.

Aria.

Naar, som desværre ofte hænder,
Ulykken muntre Fluer sender
I tomme, klare Flasker ned,
Den heftigste Uroelighed
Man tydeligen kan fornemme
Af deres Løben, Flugt og Stemme.

Hvis Huud og Glas var lige klare,
Jeg kunde mig den Møie spare,

At sige dig: Mit Blod faer' om
Som Fluen der i Flasken kom.
Jeg ydermeere for mit Øre
Kan som en Lyd af Fluer høre.

Mit Blod tilfælles har saa mange Ting med Fluer,
Som ere fængslede, at jeg med Rette gruer,
Det og vil ligne dem, som slippe ud igien,
Og synes, at de ei kan komme langt nok hen
Fra en forhadt Arrest. Min bedste Ven i Live!
Dig maatte allermindst min Død til Skade blive.

Jesper.

Endog paa Gravens Pynt erindrer du min Tarv!
Jeg haver intet Been, jeg haver ingen Marv,
Som jo Erkiendtlighed og Medynk giennemtrænge;
Men at du ei skal troe, jeg stod omsonst saa længe,
Som du sang Arien om Fluer og dit Blod,
Saa faldt jeg, eller og min Geist mig falde lod
Paa en Mistanke; hvad, om du den rette Eier
Til disse Strømper er, som krone skal med Seier
En lykkelig Rival?

Mads.

Den, Grete haver kier,
Og ærer med sit Valg, for smaa Forbrydelser
Jeg ei mistænke bør. Han er jo Helt desuden.

Jesper.

Men Skredder meer end Helt; det viser noksom Huden,
Saa længe som han har en Skredder=Plet paa den,
Jeg Helten mindre seer i ham end Skredderen.

Mads.

See i ham hvad du vil; jeg seer kun paa min Ære,
Jeg maa ei i mit Bryst saa lav Mistanke nære.

Udtømmer, for mig ret ulykkelig at giøre,
Og alle Øieblik mig nye Sorger føre.
Jeg undres endnu paa, den sparede min Stok,
Hvis Knap af Perlemor, Gud veed, har kostet nok;
Hvis Tab meer vigtigt var, meer smerteligt end dette.

Jesper.

Maaskee af denne Sorg en Nedrig skulde giette,
At Døden ikke just var det, du tænkte paa;
Men Jesper kiender dig, og dig beundre maa.
Du har behaget mig til Arving at udnævne
Af al din Eiendom, du havde tænkt at levne
Mig eet Par Strømper meer; sin Vens Forliis og sit
En Siæl saa høi, saa stor, som din, anseer for et;
Og herfra denne Sorg. Men nu til noget andet:
Det skulde, synes mig, dog være reent forbandet,
Om Skredderen Johan, med dine Strømper paa,
Til Brudeskammelen ustraffet skulde gaae.
Jeg skulde dog vel troe, du ham vil forekomme;
Han her indfinder sig, før et Qvarteer er omme,
At følge Grete did hvor Baandet knyttes skal,
Som ei kan løses meer.

Mads.

Mod en forhadt Rival
Jeg maa udrustes først med høist fornødne Vaaben.
Jeg har ei Bidden smagt, jeg har ei drukket Draaben
I denne ganske Dag, og uden Øl og Mad
Er Helten ingen Ting.

Jesper.

Derinde staaer et Fad,
Som ved sin vide Kreds og Dybhed sig udmærker,
Til Bredden fyldt med Kaal. Du giør vist Underværker,
Hvis du det tømme kan.

Mads.

Jeg skal forsøge det.
Vee dig, Johan! vee dig! naar Mads er bleven mæt.
(De gaae.)

Fierde Optrin.

Grete. Mette. Johan.

Grete
(med Johan ved Haanden).

Saa blev det Sandhed dog, som i et Ordsprog staaer,
At efter Regn og Slud man blide Soelskin faaer.
I otte Dage var min Siæl et Rov for Smerter,
Jeg ingen Føde nød, jeg væmmedes ved Erter,
Min Søster, du det veed, det var min bedste Mad,
Og naar jeg Erter selv og Flesk ei spise gad,
Enhver kan slutte let, hvor stor min Nød har været.

Johan.

Jeg tvivler ikke paa, at Sorg dig har fortæret;
Men nu til Klagemaal du ingen Aarsag har,
Nu er du lykkelig, forglem saa hvad du var.

Grete.

Jeg mig erindrer kun de kummerfulde Dage,
Som, Himmelen skee Tak, jeg haver lagt tilbage,
At jeg desbedre maa fornøies ved de Kaar
Og den Lyksalighed, som mig Fremtiden spaaer.
Da eet Qvarteer endnu vi kunne her forhale,
Saa lad os vexelviis vort Haab, vor Fryd afmale.

Johan.

Begynd min Grete først, dig falder Æren til;
Saasnart du færdig er, jeg dig afløse vil.

Grete (bevægeligen).

Jeg i min Elskers Arm, jeg ved min Heltes Side,
Af søde Følelser skal ene kunne vide

At jeg er til. Mig skal ei nogen indbildt Frygt
Af Søvne vække meer. Nei jeg skal hvile trygt,
Og vaagne smilende; og Hiertet dig skal sige:
„Nu vaagnede din Glut, nu smilede din Pige."
Og du skal vaagne glad og smilende som jeg,
Og — — —

Mette.

Gaa ei videre; thi det anstaaer dig ei.

(Der bliver en kort Taushed.)

Grete (til Johan).

Hør her engang, Seigneur, du falder jo i Staver;
Nu Touren er til dig.

Johan.

St! St! jeg mig belaver
Paa et anstændigt Svar — — og Svaret lyder saa — —
Jeg — — neppe veed for Fryd — — paa hvilken Fod at
staae — —
Og — — for en Sikkerhed, saa staaer jeg paa dem
begge — —
Og — — à propos om Been, jeg ikke just i Lægge
Min største Force har; men Skabningen?

Grete.

Er net;
Det vil jeg dig tilstaae. Men om jeg tænker ret,
Saa er ei dette Svar aldeles saa anstændigt,
Som du det lovede.

Johan.

Jeg haver et indvendigt
Og et udvendigt Pund, det første ikke staaer
Det andet altid bi. Der i min Hierne gaaer
Udaf de smukkeste og meest udsøgte Tanker
En utaalmodig Sværm, som inden Hiernens Planker

Indsluttes ynkelig, fordi jeg ikke kan
I Gang min Tunge faae; — — men tys, nu gaaer det an.

(Han gior sig kostbar.)

Selv Elskov os, Madam! en Bane skal berede,
Selv plantede han der de Roser, vi betræde —
Ved Roserne forstaae Elskovs Henrykkelser,
Spørg saa ei, om de staae hinanden ganske nær.
De stærke Farvers Skin tilsidst vort Syn formørke,
Men derimod paa Grønt vort Øie samler Styrke;
Det vidste Elskovs Gud, og Rum lod aabent staae
Imellem Roserne, at stilte Længsler maae
Den Afstand fylde op med evig grønne Blade.

Mette (til Grete).

Han taler som en Helt, det maa enhver ham lade.

Grete.

Hvor hæves ei mit Mod, naar jeg betænker kun,
At det min Elsker er, som har saa sød en Mund;
Men det er endnu lidt, jeg først for Alvor kneiser
Naar jeg af mange smaa, men kiekke Ehrenpreiser
Kun forestiller mig, hvor jeg omringes skal.

Johan.

Vi Afkom visst nok faae, Madam! i Hobetal.

(Grete neier, og Mette seer paa hans Been.)

Grete.

Hvor syndigt er hans Sprog! Hvor stærke hans Udtrykke!
Hvormed har jeg fortient for andre saadan Lykke?
Elskværdig Helt! — — au! au!

Mette.

Hvad fattes, Pige, dig?

Grete.

Au! au!

Johan.

Heltinde!

Grete.

Au!

Johan.

Betroe din Sorg til mig.

Grete.

Jeg fik en Ahnelse. O! alt for kiere Skredder!
(Grædende.)
Den spaaer mig din Ruin.

Mette.

Veed du, du overtræder
Heltinders strenge Lov? hvor har du hørt, hvor læst,
At en Heltinde var af Ahnelser indblæst
To Gange paa een Dag? Du først i Morges drømmer,
Faaer derpaa Ahnelse! Heltinders Lov indrømmer
Dig knap saa stor Portion; og endda vover du
Paa ny af Ahnelse at faae et Anstød nu;
Det gaaer, min Troe, for vidt.

Johan.

Mit Hiertes Herskerinde!
Lad onde Dunsters Magt ei din Forstand forblinde,
Hvad har du spiist i Dag?

Grete.

En ringe Bagatel,
Fem Sild, lidt Erter, Flesk — —

Johan.

Ja jeg det tænkte vel;
Man faaer som ofteste den ugemeene Gave,
At have Ahnelser af en bedærvet Mave;
Troe du paa mine Ord, at Erter, Flesk og Sild,

Helst om ny-brygget Øl man drikke vil dertil,
Saa god en Ahnelse, som ønskes kan, frembringer.

Grete.

Seigneur! du talede, strax fik min Angest Vinger.
Af Erter, Flesk og Sild (thi jeg nu troer med dig
At denne Ahnelse kun de forvoldte mig)
Uroelig Dunst ei meer til qvalte Hierte stiger.
Hvad i min Heltes Ord der dog ei Kræfter ligger!

Aria.

Saa Børne-Sværmen i en Skole
Bestige Borde, Bænke, Stole,
Og skrige høit og sloggerlee
Naar de ei Skolemester see;
Men naar han kun ved Døren rører,
Hver paa sit Sted strax Pokker fører;
Han neppe faaer „I Esler" sagt,
Før alting er i Orden bragt.

Jeg mener Dunsterne ved denne Børne-Flok,
Og — — —

Johan.

Tael ei meer herom, jeg dig begriber nok;
Din Compliment er smuk og Lignelsen er vakker,
Men skal vi ikke gaae?

Mette.

(Hun seer udaf Vinduet efter Solen).

Det snart ad Tiden lakker.

Grete.

Kom lille Hierte-Tyv.

Johan.

Jeg mig udbede maa
Et mere tugtigt Navn. Naturen lod mig faae
Til Tyv og Tyverie et Had, saa overdrevet,
At Ordet Hierte-Tyv er mig en Afskye blevet.

Man sætte Hierte for, man sætte Hierte bag,
En Tyv er dog en Tyv, det er en afgiort Sag.

Femte Optrin.

Mads. Jesper. Grete. Mette. Johan.

Mads.

Madam, der staaer en Tyv.

Grete.

Der staaer en Helt, Forræder.

Mads.

Jeg siger nu som før, Madam, der staaer en Skredder.

(Grete faaer libt ondt.)

Mette (til Johan).

Nu gielder det, Seigneur, at vise Helte-Mod.

Johan (til Mads).

Du mig for liden er, du ellers for min Fod
Udgyde skulde strax det Smudsige, som flyder
I dine Aarer.

Mads.

Glad jeg selv mit Blod udgyder,
Men hevnet vil jeg døe, og Grete kiende skal
Den Nederdrægtige, hun gav mig til Rival.
Dog hvad! hun kiender ham. En Brudgom, som kan stiæle
Ei vælger sig en Bruud, som ei forstaaer at hæle.
Naar jeg mig tænker om, jeg heel fornøiet er,
At Grete holdt mig ei den store Naade værd,
At blive hendes Mand. I disse dyre Tider
En Sværm af Haandværks-Folk om Brød indbyrdes strider;
Heltinden klog indsaae, eet Haandværk ei forslog,
Og Mads kun havde eet. — Jeg mig udbeder dog,

(til Johan)

At fra en mere Riig du efterdags vil røve
Hvad Grete eller du fremdeles kan behøve.

Grete.

Jeg ingen Lynild seer! ei hører Tordenskrald!
Hvordan er dette fat? En fræk Forræder skal
Ustraffet spotte os? Han ryddes ei af Jorden
I samme Øieblik? Naturens hele Orden
Urygget staaer; Johan! hvad skal jeg troe, min Ven,
Til slig Koldsindighed bevæger Himmelen?
Hvor zitrer jeg! mon du — — —

Johan.

Imod saa smaa Insecter,
Mod Maddiker, som den, en Himmel ikke fegter,
Og Helten himmelhøi, ifald han øined' den,
Den krybe lod i Fred. (Til Mads.) Kryb ind, kryb ud igien,
For mig kryb hvor du vil; kun dette vil jeg sige:
Erindre hvad du er; viid, du maa ikke vige
Fra Maddikens Natur; tael ei; dit Væsen er
At krybe, være taus. En Helt befaler her,
Kiend ham, føel dig, og lyd.

Grete.

Nu fløi min Siæl tilbage,
Som vilde nyligen af Angest Flugten tage;
Jeg ustuderet er, saa meget veed jeg dog,
At aldrig nogen Tyv kan føre saadant Sprog.
Hvor heltemæssigt, stolt — —

Mads (til Grete).

Jeg tvivler ikke længer
Paa din Uskyldighed; du værdig er, du trænger
Til en Oplysning. Hør — —

Grete.

Forvovne, paa dit Ord
Du tænker, jeg Johan en lav Misdæder troer?

Johan.

Jeg sagde: Kryb og tie.

Mads (til Grete.)

Jeg giør dig her en Eed,
Hvis du mig hører nu, at i al Evighed
Du aldrig af min Mund et Ord skal mere høre.

Grete.

Han paa det ømme Sted forstod mig ret at røre,
Den Fristelse er stor.

Johan.

Jeg har befalet ham
At tie som en Muur; tillad ham ei, Madam,
At handle mod min Lov; min Ære derved lider.

Grete.

Men vinder i sit Tab. Der siden kommer Tider,
Da du mig takke skal, for jeg ulydig var;
Da du bekiende maa, din Ære vundet har
Langt meer, end den har tabt. Din Gretes første Beiler,
Al Maskepie med ham (det ingenlunde feiler)
Giør dig og hende Skam; den Skam bør vi undgaae,
Vi bør. Siig Eeden, Mads.

Mads.

Gid gule Erter maae
Udi min sultne Mund til Stene sig forvandle,
Saafremt jeg mod min Eed og Løfte skulde handle,
Med mindre du mig selv vil løse fra min Eed.

Grete.

Jeg dig vel sværge bød, men der er Maade med.
Graa Erter var vel fælt, men sværge ved de gule!
Hu! Haaret reiser sig. (Til Mette.) Bring mig en lille Smule
Af Flesk og Erter ind.

(Mette gaaer.)

Sjette Optrin.

Mads. Jesper. Grete. Johan.

Grete.

Jeg føler, synes mig,
Hvor Erter i min Mund til Steen forvandle sig;
Fornuften vil omsonst den Skræk af Blodet jage.
Jeg haaber, naar jeg først faaer Erterne at smage,
Den snart skal Fodder faae.

Syvende Optrin.

Mette (med en Skaal Erter). De Forrige.

Grete
(tager Skaalen).

Tak kiere Mette. (Til Mads). Tael!

Mads.

Erindrer du en Tiid — — —

Johan.

Heltinde du er gael,
Som hører paa en Orm.

Grete (som spiser bestandig).

Heltinder er' ei gale;
Med meer Ærbødighed, Seigneur! du burde tale.

Mads.

Erindrer du en Tiid — — —

Johan.

Kom, lad os gaae, Madam.

Grete.

Jeg fremmer jo dit Vel i det jeg hører ham.

Mads.

Erindrer du en Tiid — — —

Johan.

Erindrer eller glemmer,
Saa er det Tiid at gaae.

Mads (til Grete).

Da to latinske Emmer
Du svede paa mit Tøi — — —

Johan.

Hvi blev din Mund ei sved?
Du hører, som jeg seer, Madam! med Hiertens Fryd,
Hvordan du elskede, hvordan du svede Navne;
Vil du ei kysse ham? vil du ham ei omfavne?
Jeg skal ei hindre dig.

(Han vil gaae.)

Jesper (som holder ham tilbage).

Du bliver her, Seigneur.

Johan.

Desværre! du har Ret. (Sagte.) Jeg snart af Angest døer!

Grete.

Du ei dit Bedste veed. Jeg veed det, jeg det fremmer,
Trods dig, trods al din Spot. (Til Mads.) Igien til dine Emmer!
Der var det jo du slap.

Mads.

Om du dem saae igien,
Saa kiendte du dem vel?

Grete.

Hvor sigter dette hen?
Nu iisner alt mit Blod!

Johan.

Maaskee er Tiden omme,
Og vi i Tempelet for silde skulde komme,
Fordi du daarligen et Løfte holdet har,
Som uforsigtigen en Maddik givet var.

Grete.

Endog mod Maddiker jeg Troe og Love holder.

At Tiden gaaer omsonst, du selv jo kun forvolder.
Din Vanghed qvæler mig; men Løftet er alt giort.

Johan. (Affîdes).

Jeg døer!

Mads.

Ved disse Knæ, at jeg skal være kort,
(Peger paa Johan)
Du kan Mads Madsens Navn og dine Emmer finde.

Grete. (Til Johan).

Du blegner! Kraft og Mod og Haab og Liv forsvinde.
(Hun vil til at besvime).

Mads.

Ham Fanden har forført — — —

Grete.

Om Folk af Helte-Rang
Du tale tør saa lavt? Viid til en anden Gang,
Naar Helte Feil begaae, er Skiebnen Gierningsmanden,
Kun Pøbelen giør Ondt og Skylden giver Fanden.
Men, Mette, hvorfor gav ei du ham dette Svar?
Du saae jeg i Begreb med at besvime var.
(Til Mads).
Og du, en anden Gang, naar du seer Folk vil daane,
Saa viid, at du dem bør for Pølse-Snak forskaane.
Hvad skal jeg giøre nu? besvime eller ei?
Om det for silde er, veed Pokker ikke jeg.
Jeg i en Lignelse min Mening vil fremsætte;
Og siden maae I mig om Eders underrette.
Jeg i saa slibrig Sag ei stoler blot paa mig.

Aria.

Til En, som nøs i Gaar, at sige:
"Hielp Gud, i Dag, bitt' Faar,"
"For det du nøs i Gaar,"
Sig passer ikke just saa lige.

Men naar man seer lidt dybt i Tingen,
Saa troer jeg, det er reent,
At Profit, som kom seent,
Er bedre end aldeles ingen.

Chorus.

Den Profit, som kom seent,
Er bedre end aldeles ingen,
Og Grete hun seer dybt i Tingen,
Og hvad hun troer, er reent.

Mette.

Besvime, skiøndt lidt seent er vores Raad til dig.

Grete.

Tag Skaalen En. Jeg meer ei til mig selv kan finde.
(Mads tager Skaalen og spiser. Hun daaner).

Johan (til Mette).

Jeg er saa bange for, at Helten skal forsvinde,
Og Skredderen staae rød og feig og flad igien,
Naar Grete vaagner op udaf Besvimelsen.

Mette.

Selv Helte kunne tidt staae røde, feige, flade;
At være Helte dog de derfor ei aflade.
Ja vist skal du, Seigneur! staae flad og feig og rød,
Men rød og feig og flad, du faaer en Helte-Død
Naar du kun siger det, som andre Helte sige
Naar de lastværdige forlade Jorderige.

Grete (som vaagner op).

Hvad Skam! Hvad Qval! Hvad Striid! Du som min Elsker var,
Du skulde blive mig til en saa grum Barbar!

Johan (grædende).

Barbar! jo mænd! jeg dig mit rette Navn skal sige:
En Dydeknegt. Men tænk dog ei, jeg kunde vige
Fra Dyden uden Striid. (Til Mette). Siig du oprigtigen,
Om Dyden og om jeg ei stode os som Mænd
Mod Skiebne, Elskov, Last og Fanden og hans Fætter —

Dog, Helten Sminke ei paa sine Laster sætter;
Madam! jeg er en Tyv, en Liderlig, en Knøs,
Jeg har vanæret dig, du hevnes bør.
(Han tager sin Kniv op).
Adiøs.
(Han stikker sig).

Grete.

Aa! bitter knøe! Han døer! Han Hiertet har i Brystet!
Saa har hans Last omsonst med dette Haab mig trøstet,
At han kun Skredder var! min Elskers Hierte boer
Udi hans Bryst, han er en Helt; den Trøst er stor.
Men Jord! Hvor dyre kiøbt! (Til Mads). Hør du Ulykkers Fyrste!
Er der ei mere Blod, hvorefter du kan tørste?
Umenneske! stød til! der er og Blod i mig.

Mads.

Jeg øm og kiælen skal dit Tab oprette dig.
Om for din Ære før, jeg frelste den fra Fare.

Grete.

Du kunde dig, Barbar, saa grum en Omsorg spare.
Du lover dig min Haand, som en tilbørlig Frugt
Udaf din Nidkierhed. Snart haver jeg den brugt,
(Hun stikker sig)
Nu kan du tage den.

Mads. (Til Mette).

Skil mig ved disse Erter;
Jeg maa med Armene og vise mine Smerter.
(Mette tager Skaalen, og hun og Jesper spise,
Mads sætter sig i Lave og siger:)
En distileret Ild af tretten Helveder
Og — — jeg veed ikke selv, hvor mange Furier.
Hør Mette, hielp mig lidt, du kan jo Emolletten;
Siig mig, hvor mange er da trende Gange Tretten;
Thi trende Furier der er per Helvede,
Om man har sagt mig sandt.

Mette.

Ni — — ni og tredive.

Mads.

En Helt, som regner slet, er meget at beklage.
Min Tale paa en frisk jeg nu maa igientage:
En distileret Ild af tretten Helveder
Og ni og tredive bandsatte Furier,
Som huses i mit Bryst, mig Hovedet giør' kruset.
Men denne, troer jeg nok, skal feie dem af Huset.

(Han tager Kniven op; han stikker sig).

Mette.

Hvor er jeg lykkelig, min Tour dog kom engang!

(Hun giver Jesper Skaalen).

Jeg seer to kiere Liig af høiest Helte-Rang —
Jeg seer — Jeg ikke kan en Helte-Sprikvort finde —
Jeg uden Sprikvort døer — Herr Jesper! Tienerinde.

(Hun stikker sig).

Jesper.

Hvi skulde Mette døe? Jeg ei Aarsagen veed;
Men naar de alle døe, saa maa jeg og afsted.

(Han sætter Skaalen fra sig).

I Efterlevende, som dette Sted betræde,
Som skue disse Liig og ei vor Død begræde,
I haarde er' som Flint! Saa grum er ingen fød;
Nei, Efterslægten vist bejamre skal vor Død.
Paa dens Medlidenhed jeg forud er saa sikker,
At jeg et Ønske giør, i det at jeg mig stikker,
Hvorved jeg vidne vil min Tak for hver en Taar;
I Efterlevende! troer, det fra Hiertet gaaer:
Gid det ei Eder gaae, som det gik denne Stymper!
Gid Eders Kierlighed maa aldrig mangle Strømper!

(Han stikker sig).

Epilogue

til

Kierlighed uden Strømper.

Følgende Tillæg ville Læserne uden Tvivl troe, at Forfatteren uden Skade enten for dem eller ham angerløs kunde have udeladet, og saa troede Forfatteren, som af ingen anden Aarsag udgiver dette, end blot af Frygt for at see det trykt med flere Feil end hans egne.

Mercurius

(kommer ned fra Olympen under Basuners Lyd, og siger:)

Jeg er Mercurius, og gid jeg var det ikke!
Man mig i Sinde faaer hvert Øieblik at skikke
Snart hid, snart did. Det Fad, som just paa Bordet stod,
Da jeg min Ordre fik, jeg nødigen forlod;
Det var min egen Ret, det var boeuf à la mode;
Nu skal du, tænkte jeg, ret giøre dig til gode,
Da Jupiter (thi hvad kan han ei falde paa
Naar han beskienket er, og han er ofte saa)
Mig den Befaling gav: Løb ned til dem paa Jorden;
Spørg, om de har forglemt al gammel Skik og Orden?
Spørg, hvad Formasselse dem kunde bringe til,
At udelukke os af høie Syngespil?
Og spørg Forfattere, som binde faste Knuder,
Hvordan de løse dem foruden Hielp af Guder? —
Den Jupiter har og Spioner overalt:
Jeg gad nok engang vidst, hvem der har ham fortalt,
At man nu skulde her et Syngestykke spille;
Det værste er endnu, jeg kommen er for silde;
Jeg seer den hele Troup har faaet Banesaar.
Om med den Tidende til Jupiter jeg gaaer,
Han som en Rasende da vist afsted vil tage;
Og vidste jeg endda, der var lidt Mad tilbage,
Saa reiste jeg dog strax; men kiender jeg Vulcan,

Saa er alt Bordet reent; Mars ogsaa som en Mand
Fortære kan sit Fo'er, det faaer jeg nok fornemme.

(Meget ynkeligen til Orchestret)

O! vidste I hvor jeg maa lide Sult der hiemme,
I ei fortænkte mig, ifald jeg Eder bad,
Jeg maatte nyde lidt i dette Erte-Fad.

(Han spiser Erter og snakker som følger:)

Tyvs-Privilegium jeg har blandt Guder ene;
Men derved er der nu ei meget at fortiene,
Man nu ei finder meer, hvorvidt man søge vil,
Et Skriin, en Kiste, Skab, som jo er lukket til;
Man lukte ei for Guld udi den gyldne Alder,
Nu alting giemmes skal. Hvor sieldent forefalder,
At man kan træffe paa en Trøie, et Par Skoe.
Naar sligt skal feies ud, saa blir en Mark, hvit to
Den hele Stads. (I det han seer paa Ligene)

Men hvad? er jeg affindig bleven?
Jeg, som saa lang en Tiid min Profession har dreven,
Fordyber mig i Fias, naar Lykken byder mig
En skiønne Leilighed at plyndre disse Liig.

(Han sætter Skaalen fra sig).

Jeg her begynde vil.

(Han begynder paa Jesper).

Jesper

(som troer det er Johan, som vil plyndre ham).

Johan! i Dødens Rige,
Jeg seer, du ei engang fra din Natur kan vige;
Hvad nytter saadant nu?

Mercurius.

Du tager feil min Ven;
Jeg er Mercurius.

Johan

(som endnu ligger og pines, igientager af sine sidste Ord).

En Tyveknegt.

Mercurius (troer det er Jesper).

Igien?

Forvovne!

Jesper.

Straf ei mig; det Echo er, som græder;
Den falder, som du seer, lidt plump paa disse Steder.

Mercurius.

At tale uden Liv, det lader meget slet,
Og røber en Poltron, som ei har dræbt sig ret;
Dog dette var en Feil, som kun angik Parterre;
Men naar du snaksom vil paa min Bekostning være,
Jeg Publicum og mig paa eengang hevne bør;
Nu skal du døe tilgavns, og ei paa Skrømt som før.
(Han slaaer ham med sin Stok).

Jesper.

Jeg lever op.

Mercurius.

Just da en fræk Forræders Brøde
Jeg give vil sin Løn, jeg vækker ham af Døde,
Og glemmer, hvad et Slag af denne Stok formaaer.

Jesper.

Saa jeg behøver ei at takke dig derfor;
Fortryd da ikke paa, at Jesper holder inde
Med den Taksigelse han havde just i Sinde
At giøre dig. Men hør, fortæl mig dog engang:
Gaaer Tyverie, som her, hos Guderne i Svang?
En Livløs alle Ting vel skielner ei saa nøie,
Men, om jeg turde troe mit Øre og mit Øie,
Du i vort Erte-Fad først bød dig selv til Giest,
Og siden, syntes mig, min Kalemankes Vest
I Fare var.

Mercurius.

Saavidt jeg seer af denne Sludder,
Du tænker Tyverie saavel vanærer Guder
Som Mennesker; men viid, du tænker som en Nar,
Viid, Skiebnen hver en Gud sit Væsen givet har:
At stiæle blev nu mit, jeg Skiebnens Love følger,
Og at du ei skal troe, at jeg mit Haandværk dølger,
Jeg strax vil øve det, og du maa see derpaa.

Jesper.

Antag mit ringe Raad; du siden skal tilstaae,
At det dig gavnligt var: i Steden for at stiæle
De døde Heltes Tøi, saa giv dem nye Siæle;
Hvor høit du ogsaa vil vurdere hver en Pialt,
Gialdt deres Klæder knap fem Daler, alt i alt;
Men naar du derimod dem Livet gav tilbage,
Saa glemte de vist ei at lønne din Umage.
De vist nok bragte da af skiulte Giemmer frem
En tung Taksigelse til den, som vækked' dem.

Mercurius.

En tung Taksigelse? Din Bøn skal opfyldt blive.
(Han rører dem med sin Stok, og de leve op under Musiqve).
Det er Mercurius, som bragte Jer tillive.
Jeg veed, I tænke høit, og at I ei omsonst,
Som den gemeene Hob, modtage nogen Gunst.
Jeg ved Anmodninger ei vil fornærme Eder,
Nei Eders ædle Mod mig vist en Løn bereder,
Som langt Mercurii Forventning overgaaer;
(De slaaer op en stor Latter).
Jeg for Velgierninger Spot til Belønning faaer?

Grete.

Den liden Villighed, som du Velgierning kalder,

Den vises os omsonst, saasnart Forhænget falder,
Vi bruge ei engang at sige Tak derfor.

Mercurius.

Med bittre Klagemaal til Jupiter jeg gaaer;
Jeg skal fortælle ham, hvordan I Guder drille.

Mette.

Men først fortæl, hvad har en Hedning at bestille
Blandt gode christne Folk? og kan en hedensk Gud
Her andet vente sig, end at han pibes ud?

Mercurius.

Jeg dig besvare vil udi en Vaudeville;
De Herrer Musici behage nu at spille.

Vaudeville.

1. Mercurius.

En Romersk Gud og Siellandsk Skrædder
Costumet ikke just tilstæder
At mødes i et Skuespil,
Men udi dette Syngestykke,
Som for sin Galskab kun giør Lykke,
Jeg til mit Forsvar sige vil:
Jo galere, jo bedre!
(han gaaer).

Chorus.

Jo galere, 2c.

2. Grete.

De Moralister, som beklage,
At Fias og Galskab alle Dage
Meer Overhaand i Verden faaer,
De vide ikke hvad de sige;
I klogt og gækt den voxer lige.
Vel os, naar den gaaer gækt, den gaaer
Jo galere, jo bedre!

3. Mette.

Skal man sig levende begrave,
For Navn af kloge Folk at have,
Saa slet mig ud af Kloges Tal:
Er det Fornuft, som vil forbyde
Uskyldig Tidsfordriv at nyde,
Farvel Fornuft! jeg helst er gael,
Jo galere, jo bedre!

4. Johan.

En mere Viis der nævnes neppe
End Socrates; han reed paa Kieppe,
Og dog ei fra sin Viisdom reed.
Vi heraf drage denne Lære:
Man viis, som Socrates, bør være,
Og gael, som han, til Tiid og Sted,
Jo galere, jo bedre!

5. Mads.

De Gamle, skiøndt de gierne laste,
Kan vores Valgsprog ei forkaste;
Aarsagen den er ligefrem;
De Ord: "jo galere jo bedre"
Til Ordsprog blev hos vore Fædre,
Og vi kun sige efter dem:
Jo galere, jo bedre!

6. Jesper.

Om de, som ei vort Spøg bifalde,
Os Daarekiste-gale kalde
Og Autor gael for alle fem;
Tilskuer, tør vi vel formode,
Du lægge vil et Ord til Gode
For alle sex og svare dem
Jo galere, jo bedre!

(Alle igientage det sidste Vers).

Nøisomhed.

Et Digt, kronet af det norske Selskab 1775.

— — — — multa petentibus
Desunt multa: bene est cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

Horat.

"Hvor," Damon! raaber du, "er Dydens Rettigheder,
"Naar eene Fødselen til Lykken Vei bereder,
"Naar Slumpelykke blot uddeler Løn og Straf,
"Og tidt dens blinde Had Uskyldigheden traf?
"Hvad har vel jeg forbrudt, som maa i Kummer leve,
"At ei jeg blev bestemt — som hine andre bleve —
"Til Herlighed og Magt, og fød til Croesi Guld?
"Mon disse Skiebnen har ved Dyder giort sig huld?
"Og kan man, før man blev, vel ogsaa Dyder øve?
"Hvad kunde, før jeg blev, mig vel dens Gunst berøve?
"Da jeg endnu ei var, hvad mon jeg da begik,
"Hvorfor til Straf jeg Nød, Foragt og Trældom fik?"

Den Straf kun indbildt er, hvis Vægt du lider under,
Du lige Lykke fik med dem, som du misunder;
Thi samme Maal tilfaldt hver Stand af Vee og Vel,
Og Herren uden Grund misundes af hans Træl.
Men vi forringe let de Plager, os ei trykke,
Og altid dobbelt stor anseer en fremmed Lykke;
Man priser lykkelig hver Stand foruden sin:
Din blev dit Ønskes Maal, hvis den var ikke din.
Men nu dens Fortrin faaer endogsaa Navn af Plage,

Og Grunden til dit Vel var Grunden til din Klage;
Arbeide Trældom blev, og Nok blev nævnet Nød,
Skiøndt al Velsignelse fra disse Kilder flød.
Du drager dybe Suk, for dine Kaar forbinde
Til daglig Flittighed, for dagligt Brød at vinde.
Kiend din Vildfarelse, kiend din Lyksalighed:
Arbeidsom, maadelig, du ei af Plager veed,
Som Overflødighed og Ørkesløshed døie.
Ja! Livets største Held var Lønnen for din Møie;
Den muntrede din Siæl, den luttrede dit Blod,
Ved den du hviled trygt, og glad igien opstod;
Den ene krydrede de tarvelige Retter,
Hvorved du dagligen med lige Lyst dig mætter —
Kan Uheld vel bestaae med saa at lide Nød?
Og valgte du dig før (om man dig Valget bød)
At sidde væmmelig ved mange kræsne Retter,
Og twinge ned en Gift, som dræber, naar den mætter,
Og allermeest er Gift og allervissest Død,
Fordi den bragtes dig i døsig Ladheds Skiød,
Hvor sundest Føde mindst kan trættet Gane smage,
Hvor slappe Følelser tidt smagte Vellyst vrage,
Og misbrugt Overflod, til alle Lyster vant,
Sin Væmmelse tilsidst i Smerter endet fandt,
Hvor Døden selv var Trøst, hvis brudte Pligters Torden
Ei dig bebreidede, du brød Naturens Orden,
Og havde selv dit Liv saa snevre Grændser sat.

"Men," svarer Damon mig, "min Frihed overladt,
"Jeg ikke rasende det værste skulde vælge,
"Ei for utæmmet Lyst min Roe og Helbred sælge.
"Nei maadelig, som nu, jeg midt i Overflod
"I rolig Nøisomhed med Nok mig nøie lod."

Min Damon! sielden kun vi egen Svaghed mærke,
Og til vi have tabt, troe vi os gierne stærke.
Den derfor tryggest er, som sattes i en Stand,
Hvori han ei til Striid saa let udæskes kan;
Men sæt, du er den Helt, den sieldne Dødelige,
Som altid seierrig kan Fristelser bekrige:
Sæt, at i Lykkens Favn du Lyster overvandt,
Som tidt med Slave-Baand selv Dydens Kæmper bandt;
Hvad nye Fortrin blev da Frugten af din Seier?
Hvad eiede du da, som nu du ikke eier?
Om det er ikke dit, som du ei nyde tør,
Vandt du kun netop Nok, og hvad du havde før.

"Men Æren — blandt en Sværm at vide sig den bedste,
"Og, tegnet stor, paa sig saa manges Øine fæste,
"At finde Lydige saasnart en Mine bød,
"Det dog et Fortrin er, den ringe Stand ei nød."

Misund, o Damon! ei, men heller ynk den Stolte,
Som Dyden dristigen for Ærens Skygger solgte.
Hans Lykke, som saa stor i Haabet viste sig,
Ved Nydelsen forsvandt, den lette Taage liig.
Forført ved Glædens Glimt, som lyser i hans Mine,
Du ønsker dig hans Kaar, og kiedes tør ved dine;
Men viid, hver Muskel blot ved Konst afrettet er,
Og troløst Vidnesbyrd om Hiertets Tilstand bær.
Han skulde i sin Pragt sig høist elendig troe,
Om ei Misundelse forstyrrede din Roe.
Hans Vel (om indbildt Vel kan kaldes saa) sig grunder
Paa denne Kundskab blot, at Ringhed ham misunder;
Men paa den ægte Dyd (thi den er lige frie
Fra Misfornøielses og Hovmods Tyrannie)

Kan Lykkens blinde Gunst ei dybe Indtryk giøre:
Den, som ved Dyd er stor, giør Høihed ikke større.
Det sande Vee og Vel er Frugt af Dyd og Last,
Og denne Sandhed staaer til HimlensÆre fast:
At lige skyldige og lige Plager trykke,
Og Ligemænd i Dyd er Ligemænd i Lykke.

Søvnen.

Et Digt, kronet af det norske Selskab 1775.

Duunvinget, flikkebløb, du gleed paa Øiet frem,
Og hvisked': al din Sorg, dig selv, Skrypange, glem.

J. N. Bruun.

Du, dobbelt skiøn, fordi jeg sov!
Du skal min Tone Styrke give,
Du, blide Morgen, skal oplive
Den Røst, som synger Søvnens Lov.

Omsonst sig sødest Klang tilbød
Det tunge Øre at fornøie,
Og fra et dunkelt, svækket Øie
Til kiedsom Aand kun Ulyst flød.

Til Døden Livet grændsede,
Hver Evne syntes slidt af Ælde
Og Bygningen til Fald at helde,
Da du, o Søvn! mig vinkede.

Tung i din bløde Favn jeg gleed,
Berøvet Vid, og Syn, og Stemme,
Liig den, som sank i Muldets Giemme
Til mere varig Hvile ned.

Jeg tryg mit Væsen dig betroer,
Jeg spørger ei, hvad stærke Støtter
Imidlertid fra Fald beskytter
I tynde Luft den tunge Jord.

En Hær af Verdener utalt,
Som mig omgive, hvis de skeie
Et Haarbred fra de vante Veie,
Et Chaos giør af mig og Alt.

Min Undergang et Haarbred nær,
Jeg slumrer sødt, jeg intet vover;
Han vaager, han, som aldrig sover,
For Alt, og for hvert Støv især.

Som jeg, den halve Klode var
Indsvøbt i Mørkheds tause Taage,
Og paa de lukte Øinelaage
Din grumme Broders Billed bar.

Men Ilden ulmer, Livet groer;
Du snart igien skal Kræfter vinde,
Min Aand, du snart igien skal finde
En Morgen skiøn, din Skaber stor.

Saa danner Aarets Morgen sig;
Og Jordens Safter Liv udklække,
Naar, under hvide Sørgedække,
Naturen synes ligge Liig.

Nu Kraft til alle Aarer flød,
Nys slappe Drivefiedre spændtes,
Til Siælens Pleie Væsner sendtes,
Som spillede i Søvnens Skiød.

Med Moders Omhed bød du dem,
Den spæde Fostersøn fornøie,
O Søvn! og for din Yndlings Øie
Hver ønsket Scene bringe frem.

Du bød dem i den Elskers Bryst,
Som en uheldig Lue nærte,
Og som forgieves Suk fortærte,
At gyde Lægedom og Trøst.

Hans Grumme skabes om i Hast,
Hun med Cytheres Smiil ham vinker,
Og Ømhed i hver Mine blinker,
Og Himlen i hvert Øiekast.

Du bød dem løse fængslet Fod,
De Slaven tidt paa Thronen satte,
Gav nøgen Armod Perus' Skatte,
Og den Fortrykte Haab og Mod.

Den Usle, segnet i en Vraae,
Tryg bag det Dække, som du drager
Imellem ham og Dagens Plager,
Med Smiil paa blege Kinder laae.

Ei Smerters giftig Braad formaaer
Dit Sløer, o Søvn! at giennemtrænge.
O! skiul ham bag det, skiul ham længe,
Hans Bødler vaager udenfor.

Men blandt de blide Væsners Chor,
Som Siælen til dens Held bedrager,
Fornuften studsende opdager
Alvidenhedens sieldne Spoer.

Dybt i din skyggefulde Boe
Hvad mægtig Aand har valgt sig Tempel?
Dens Udsagn bær et Guddoms Stempel,
Som Vantroe selv forbaust maa troe.

Men Tidens Maal i virksom Gang
De nu fuldmodne Evner bringer,
Og Søvnen flyer paa Nattens Vinger,
At lindre fierne Landes Trang.

Nu strømte Lys og Sandhed til,
Nu faldt Fortryllelsernes Teppe,
Og Siælen fatted' endnu neppe,
At, hvad den saae var Skuespil.

Vær hilset Morgen! Søvn farvel!
Tak for den svangre Roe og Varme,
Som nys i dine kiælne Arme
Nyt Liv udklækked' i min Siæl.

Hver Aand er frisk, hver Krop er stærk,
Hver Sands mod glade Indtryk tager,
Hvert følsomt Hierte Vellyst smager,
Og Alt er Held og Søvnens Værk.

Og den har stemt til hellig Klang
De Tunger, som nu Luften fylde,
Og kappes Skaberen at hylde,
Som kiendes stor i deres Sang.

Du, eene god og eene stor:
O, værdiges du at fornemme
Min ufuldkomne svage Stemme,
Blandt de utalte Stemmers Chor.

Meer værdig Verdners og min Gud
Den fra forklaret Bryst skal lyde,
Da, naar mig evig Dag skal byde
Fra Gravens Nat at træde ud.

Men midt i jordisk Paradiis,
Hvad Tone kan mit Øre saare?
Forklares og din Lov ved Taare?
O Søvn! hvem hyler ud din Priis?

Elendighed, hvis Glædes Stand,
Med dig begyndt, med dig ophører,
Den sukkende fra sin Velgiører
Nu fløi til Virkeligheds Land.

Skal og — snart vægrer sig min Rost
At yttre denne fæle Tanke;
Skræk synes i hver Aare banke,
Og Rædsler tordner i mit Bryst —

Skal og den store Morgens Bud,
Som os af sidste Søvn bør vække —
Hvem skal den vaagnende forskrække?
Mit Blod blev Iis! o, frels mig Gud!

Fortællinger.

Gaffelen.

Jeg synger om, dog nei! jeg ligefrem fortæller;
Saa ganske ligefrem gaaer jeg just ikke heller,
Et Svinke-Ærinde jeg giver mig iblandt,
Og er det ikke smukt, saa er det ganske sandt.
Nu, jeg fortæller da om Mand og om Mandinde,
Som havde ved et Ord stor Lykke kunnet finde;
Om grønne Søbekaal, som stolte Guder fik;
Om Gaffelen, som kom, og Gaffelen, som gik.

Engang, men det er skeet for længe længe siden,
Og var jeg dengang til, saa var jeg ganske liden,
Engang Mercurius og Jupiter faldt paa,
For en Forandrings Skyld og Tanker at forslaae,
At foretage sig en Lysttour ned til Jorden,
Hvor Majestæterne fandt alting saa i Orden,
At Jupiter tilsidst brød ud i disse Ord:
"Hr. Pope har sagt sandt: det er den bedste Jord."
Han sagde vistnok meer, men til den største Skade
For Læseren, for mig, for Jordens Overflade,
Er denne liden Stump deraf kun bleven giemt,
Og det fornemste var, maaskee, hvad man har glemt.

Men jeg ei glemme maa, hvad jeg har meer at sige:
"Hør, sagde Jupiter, jeg gider ikke stige
"Strax til Olymp igien; vil du Mercurius!
(Thi alle Guderne er' for det meste Du's)
"Vil du, saa gaae vi ind i næste Bondehytte,
"Men forud vor Gestalt med Menneskers ombytte.
"Hvem veed? vi der maaskee kan gode Løier faae."
Mercurius, som godt alt Galskab lide maa,
Paa Oieblikket sig forsvoer fra Gud til Fanden
(Han aldrig lade kan den skrækkelige Banden),
At dette Indfald var meer end guddommeligt.
De ind i Hytten kom, fandt alting tarveligt;
De Mand og Kone saae med Elle-Skeer spise,
Og bade, at de dem den Godhed vilde vise,
At give dem omsonst en Skeefuld Søbekaal.
"Ja, sætter Jer, godt Folk! og langer til vor Skaal!"
Var Mandens Ord, og hun bejaede med Lader
(Hun fattig var paa Ord) den fromme Husets Fader.

Mercurius, som var til bedre Føde vandt,
Slet ingen Appetit til Søbekaalen fandt;
Thi yttred' han paa Fransk, som Husets Folk ei kunde,
Til Jupiter derom sin Meening dennelunde:
Ces choux-la sont d'un gout à me faire vomir,
Et je ne conçois pas, qu'on s'en puisse nourrir.
Oui, sagde Jupiter, auprés de l'Ambroisie
Ces choux sont bien mauvais; pour la ceremonie
Il faut pourtant, mon fils, en manger quelque peu.
Mais à propos, comment récompenser en Dieu
De ces honnêtes gens la douce bienveillance,
Si ces donneurs des choux meritent récompense?

Saa svarede Mercur: que leurs propres souhaits
Déterminent d'abord tes généreux bienfaits!

Mercuriuses Raad behagede hans Fader;
Thi blev han siden ved: "Veed I vel, hvem I mader?"
"Nei, svarte Konen ham; desuden, sagde hun,
"Saa mader vi Jer ei; vi Jer bespiser kun.
"I skulde ikke nys saa meget talt det Franske,
"Saa havde I maaskee nu bedre vidst det Danske."
Thi mens de talte Fransk, faldt Tiden Konen lang,
Og Vreden giorde nu, hun Tungen fik paa Gang.
Da Jupiter fornam, hun havde Ret i noget,
Og at han virkelig begik en Feil mod Sproget,
Saa blev han ikke vred, men svarte med et Smiil:
"Min Putte! tael mig til i mere høflig Stiil!
"I altsaa vide maae, I har bespiist, Madame!
"Bespiist og madet, er dog mestendeels det samme,
"I har bespiist en Gud i ham, og en i mig.
"Og, til Beviis derpaa, leed i min Kiortelflig,
"Der kan I, om I vil, en Tordenkile hitte;
"Thi jeg er Jupiter, og denne lille bitte,
"Ifald han havde ei sin Guddom skiult saa vel,
"I skulde seet paa ham to Vinger for hver Hæl;
"Han er Mercurius. Nu veed I, hvem vi ere;
"I ogsaa vide maae, vi Godhed for Jer bære.
"For Jer Velvillighed mod mig og mod min Søn,
"For Jeres Søbekaal, bestemmer selv Jer Løn!
"Hvorom I vil, I nu kan trende Ønsker giøre,
"Og Jupiter vil strax hvert Ønske fyldestgiøre." —
"O!" sagde Konen da: "gid vi maae Gaffel faae
"Til vor umage Kniv!" — Der strax en Gaffel laae,
Og Kniven Mage fik. "Hvad? er du reent forbandet,

"Og, naar du Valget har, dig ønsker intet andet?"
Var Mandens Ord; "saa giv, at Gaffelen dig sad,
"Din Tosse! i dit Liv!" — Det skedte, som han bad.
Der stod da baade Mand og Kone i en Maade;
De sig udbede maae den — ach, den sidste Naade:
At Gaffelen igien tilbage maatte gaae.
Den gik; og Guderne, de giorde ligesaa.

Hundemordet.

At Mennesker af Dyr saa tidt
Meer Væsen end af Næsten giøre,
Det see vi dagligdags, og høre;
Moralen hos dem nytter lidt.
Jeg derfor mig opholder ei
Ved dem Bebreidelser at give;
Som de vil være, lad dem blive!
Moral skriv for dem, hvo som vil!
Jeg for min Part, jeg passer, jeg,
Og min Propos strax skrider til.

Der var engang en Tømmersvend,
Mod ham en Slagterhund sig viste ei som Ven.
Han vilde bide ham, og, som nu let kan vides,
En Tømmersvend ei meer end du og jeg kan bides.
Han derfor hævede sin Øxe rask,
Og kløvede sin Uvens Pandebrask.
Nu skulde det til Uheld træffe,
At Hundens Eier kom

I Dieblikket, som
Hans Hund var ud af Stand at bieffe;
Han bieffede for ham.

Jeg holder det for Skam,
For Læseren at repetere
Hvad Skieldsord, Trudsler, Eed, han bieffede, med mere.

Omsonst den kiere Mand, som havde Panden deelt,
Ham vilde forestille:
To halve Hoveder udgiør' et heelt.
Den anden mod Raison ei tage vilde,
Og, skiøndt han fandt sig noget slagen
Ved et saa fyndigt Argument,
Han foranstaltede dog næste Dagen
Den Tømmersvend en Stævning sendt.

Ei denne lod sig forelægge.
For Dommeren de mødte begge.
Citanten mælede da først:
"Han kunde jaget bort min Hund med nogle Børst,
"Jeg selv da skulde sagt, han giorde vel;
"Men slaae mig Hunden reent ihiel,
"Og med sin Øxe paa ham Panden kløve,
"Og mig min bedste Skat berøve!
"Det troer jeg vist, Hr. Dommer! straffes bør."
Hr. Dommer tog til Ords: "Svar mig paa, hvad jeg spør,
"Du Tømmersvend! hvorfor ei Skaftet tage,
"Og dermed Hunden fra dig jage?"
Han svarede (først rømmende) med Tugt:
"Ifald han havde mig med Halen villet bide,
"Jeg Skaftet ei engang imod ham havde brugt,

"Men jaget ham med bare Hænder;
"Men Bestet faldt mig an med skarpe Tænder."
Da kiendte Dommeren, saasnart han hørte det:
"Skarpt imod Skarpt! den Tømmersvend har Ret.
"Du, Slagter, som har yppet Trætten,
"To Mark erlægger her i Retten."

Jeg lovede vel i Fortalen,
At ikke røre ved Moralen;
Dog, Loven, siger man, er ærlig,
Men Holden er besværlig.

I Enden af mit Værk at strøe moralske Træk,
Derefter var jeg før, og er endnu, en Giek.
Moralen her skal kort, dog noget syndig gives:
Man ei om Bagatel maa med sin Næste kives.

Den forvovne Siellandsfaer.

Der var engang en Siellandsfaer — —

Men det er sandt! jeg var en Nar,
Om uden et Præludium
Jeg vilde forelægge Publicum,
Hvad jeg det haver at fortælle.
Hver rigtig Arie
Anmeldes ved en Ritournelle;
Min Ritournelle er nu den,
Som, om I give Tiid, I skal faae see.

Hver Mand af Penge er en Ven,
Og Siellands Bønder ere Mænd,
Og blive umaneerlig vrede,
Naar man dem lader andet hede.

For Kongens Vel, maaskee for sit,
En Siellands Bonde fører tidt
Vildfarende Soldat til Staden,
Som der maa giennemvandre Gaden,
Hvor han paa uqvems Sted modtager Aareladen,
Og, for at være tydelig:
Han Spidsrod gaaer.
Sligt havde hændt en vis Soldat;
Hans Navn man aldrig sagde mig;
Jeg derom spurgte heller ingen;
Thi det giør saa ei stort til Tingen.
Jeg melder den Omstændighed,
Paa det at hver Mand veed,
Hvorfor Soldaterne sig tee saa onde
Mod Guds og Kongens Siellands-Bonde.

Jeg gaaer tilbage did, hvor først jeg var:
Der var engang en Siellandsfaer,
Han skulde giennem Vesterport passere.
Hvor funden var for godt, Soldaten at postere,
Som ovenfor er meldet om.
Min Bonde feig og døsig kom,
Men af sin Roe og vante Orden
Blev bragt ved større Knald, end det af Torden.
Soldaten brølte ham i Øret: Bæe!
Saa, Gud forbarme sig! det arme Kræ
Først troede, det var selve Fanden,
Han saa uhyre Lyd tiltroede ingen anden.

Han bævende knap kunde Tømmen holde;
Han i Samvittighedens Contra-Bog
Strax sine Feil og Synder efterslog;
Og, skiøndt han fandt, de var ei faa,
De forekom ham dog for smaa,
Til ham saa gyselig en Trudsel at forvolde.

Men Tiden, som forandrer alt,
Forandring giorde i hans Sind.
Han nu sig meer
Ei bilder ind,
At Satan havde ham med Brølen overfaldt,
Men at det var en sand og rigtig Grenadeer.
Han over ham beslutter sig at hevne:
"Nu skal jeg, sagde han, og svoer en grusom Eed,
"Fordømte Grenadeer, dig giøre fuld Beskeed,
"Og hevner jeg mig ei, saa gid jeg maatte revne!
"Lad koste Liv og alt!"

Nu maa man i Betragtning tage,
En fierding Miil han havde lagt tilbage,
Og da han saae,
At saa langt borte Byen laae,
Han bræged': Bæe! strax Hyp derpaa;
Thi han end uvis var, om man ham kunde naae.

Moral.

Hør, Læser! paa sin Post om En bebæer dig,
Saa skal du frisk, om du vil lyde mig,
Bebæe ham igien, men paa en lang Distants
Fra Posten hans.

Sadelen.

Den Sadelmager havde Ret,
Om hvilken strax vi faae at høre.
En Sadel, meget god og net,
Hans Herremand ham bød sig giøre;
Og Bonden giorde den saa god, som man
Fra Bonde-Værksted sig sligt Arbeid vente kan;
Men Herremanden fandt sig dermed ei fornøiet.
Maaskee for bedre Kiøb at faae,
Han satte ud derpaa.

Men udi denne Sag jeg finder mig beføiet,
At lægge Haand paa Mund;
Thi Herremandens Hund
Til Rov jeg ellers bliver,
Hvormed en Herremand mig engang før har truet
Udi et Manuskript, paa Svenstrup publiceert
Hvoraf en Stump jeg traf, engang jeg kiøbte Sukker,
Og derved blev ei simpel væk forkuet,
Men havde nær af Angest gar crepeert.
Men det er Tid, jeg Bom for Digressionen lukker.

Berørte Herremand, berørte Sadelmager
Paa samme Vei modsatte Courser tager.
Det er med andre Ord saa meget som:
Hinanden de i Møde kom.
Spansk stillede sig an
Vor Herremand,
Og med en Air, som byder: Kryb!
Af Bonde-Sadelmager

Den gamle Skade.

Non est in Medico, semper relevetur ut æger.

Den, som Naturen holde vil i Live
I mange Aar,
Tilsidst maa gammel blive;
Den Sætning man mig vel tilstaaer.
Jeg mig og den indrømmet beder:
"At man i Alderdom
Langt mere fryser end man sveder."
End om den tredie kom?
"Naar vi har tredsindstyve lagt tilbage,
Vi blive meer og mere svage."
Saa blev, saa kan vi andre blive,
Den Bedstemødres Bedstemoer,
Som havde en Malheur i Fior,
Den jeg nu skal beskrive.

Hun vaklede, og frøs,
Skiøndt man paa hendes Ovn stort Ruugbrød kunde baget;
Ja, om en ung, catholsk enfoldig Knøs
Man havde ind til hende sluppet,
Jeg troer, han bleven var beskuppet,
Og Heeden havde for lidt meer end Skiærsild taget.
Men i de sidste Kuldens Dage
Lidt efter lidt vi døe,
Og Jisen i vort Blod, trods al Umage,
Vil ikke tøe.
Saa var det fat med min Heltinde.
Ei Ovnen langt fra hendes Sæde stod;
Dog fryser hendes Ryg. Hun paa usikker Fod,
Ved Krykkens Hielp, der søger hen at vinde.

Det kosted' stor Ulempe, megen Tiid,
Før hun kom did;
Men meer Ulempe, længer Tiid,
Før Frugt hun høsted' af sin Fliid.
Hun høster den tilsidst, og Ting faaer saa i Stand,
At blottet Ryg hun nu mod Ovnen sætte kan.
O hvilken Lise der! hvor gamle Moer sig gotter!
Hun kunde ønske sig,
Saadan at staae evindelig.
Hvor gierne vilde jeg, min Læser og min Ven!
At her jeg slap at bruge "men."

Men, Tvi de vindesyge Hottentotter! -
(Om Navnet Hottentot
Dig synes dem for godt,
Min Herre!
Saa maa du frit dem kalde noget værre:)
Jeg mener dem, som bragte først til Landet
Den Indiens Urt,
Som koster os saa mange Penge,
For hvilke tidt arbeides suurt
Og længe.
Og, for ei længer Jer at holde op med Snak:
Tobak.

Den, som har gule Haar, han vil dem have kruset;
Saa gik det Kierlingen.
"Kun halvveis, sagde hun, jeg er i Paradiis:
"Alt efter Ønske var, naar jeg nu fik en Priis."
Jeg veed ei, hvordan hun fik Daasen op, og snused'.
(Mærk her, hvad Ondt Tobak anstille kan, min Ven!)
Hun fik dog kun den halve Priis;

Den anden halve faldt, da Konen faldt,
Mod Ovnen baglænds faldt,
Jeg gider ei fortalt
(Jeg kan ei) Jammerskriget og Gebærden
Ved denne Leilighed.
Nok, Læser! at du veed,
Hun meer end vanlig snart sig reiser op,
Dog ikke saa gesvindt, at hun jo paa sin Krop
Et bagvendt Aftryk faaer
Af det forvorpne Aar,
Da Ovnen først kom ind i Verden;
Det var Aar Sexten Hundrede og Een (1601).

For at curere denne Meen,
Man lader Smeden, Stedets Doctor, hente;
Han hende lod ei længe vente.
Han Skaden seer, og bliver vaer
Aftrykket, hun paa Kroppen bar.
Han korsede sig strax,
Og sagde ved sig selv: "Hvad! Hexe nu til Dags?
"Thi hun det havde ei til saadan Alder bragt,
"Om ei ved Hexerie og Satans Magt.
"Hvad nu! Aar Tusind een og treds*) hun Skaden fik!"
Og derpaa høit. "Hør Kone! I maa mig forlade,
"Jeg ikke kan og ikke hele vil Jer Skade;
"Den alt for gammel er." Han bød Farvel, og gik.
Med stor Umage
Ham Husets Folk fik bragt tilbage.
Den Kierling tænkte saa:
Han om Betaling tvivle maae;

*) 1061.

Og sagde! "Troer I, jeg Jer ei betaler,
"Saa Penge forud tag! see der! tag de to Daler!"
"Nei! ei for tree, og ei for fire, eller fem og sex,
"Og ei for endnu flere,
"Vil jeg curere,
"Fi!
"(Jeg taler reent,
"Som det er meent)
"En Hex;
"Og det er I.
"Cureer dig selv, saa godt du kan."
Og dermed foer paa Dør den gode Mand.

Moral.

Den sundeste og bedste Lære,
Som heraf drages kan, det vil nok denne være:
Et Aarstal paa urette Sted,
Og i Utide Snuus,
Kan giøre Folk confuus.
Jeg ingen mere sund og ingen bedre veed.

Posthuset.

Man har Beviis nok paa,
At Jyden har, som andre Folk, Forstand;
Men dette ei bevises kan
Af den Historie, hvorom min Sang skal lyde.
Jeg synger om en Jyde,
Og Sangen lyder saa:

En Handelsmand fandt heelt besværligt,
At finde noget, som var ærligt,
At giøre Gaardskarl af.
Ved Kiøbstæds-Karle tidt bedragen,
En Ven han aabenbarte Sagen,
Og denne dette Raad ham gav:
"Fra bitterlige Jylland, Faer!
"De Dem en Karl forskrive!
"Han Dem vist troe vil blive;
"Thi Ærligheden der sit Sæde fæstet har,
"Hvor, langt fra Staden, langt fra Kneb,
"Bedragerie er over hvers Begreb." —
"Top!"
Svared' Manden, og skrev op
En liden Pro Memoria
Til en ham høit forbunden Mand
I Hiertet af det jydske Land,
Han beder ham, al Fliid anvende,
Og ham med forderligste sende
Den bedste Karl derfra.
Saa giorde han, og Karlen her til Byen kom.
Med ingen Kneb
Og tyndt Begreb,
Sin Huusbonds Bopæl strax han spurgde om,
Fandt den, gik lige ind i Stuen,
Og, lettende paa Huen,
Saa talede ham til:
"See her er a, Falill." —
"Det seer jeg nok. Siig, hvad I vil!" —
"A vil, hvad I vil, a ska' ville." —
"Hvem er I da?" —
"Ha, ha!

"I int' Jer ejen Goorskool kiender?"
"Hvor skulde jeg vel kiende Jer?
"Det Jer i Panden ikke skrevet staaer,
"Hvem I er." —
"A har æ Brev; læs dæ, bitt' Faar!" —
"Ja, nu jeg veed
"Om Tingen fuld Beskeed.
"Gaa kun i Gaarden ned!
"Der vil I faae at høre,
"Hvad i min Tieneste I har at giøre." —
"Min Mad slap mig paa Reisen lidt for Tiden;
"Maa a æ Frokost faae, den være nok saa liden!"
"Den faaer I nok dernede;
"Kun ubekymret vær!" —
"Ah! Huusbond! Gud velsigne Jer!" —
Den sultne Jyde gik,
Sin Mættelse til Fylde fik,
Og siden sig arbeidsom teede.
Fem Dage og lidt paa den fiette,
Han giorde alt, hvad Klodse kan udrette;
Men saa kom siden efter,
Hvad overgik hans Kræfter.
Det skedte ham en Dag, han blev til Posthuus sendt;
Hans Huusbond vented Brev fra en Correspondent.

Hvordan hans Huusbond sig af Harme vreed,
Og hvad den Jyde stor Ulempe leed:
Det Læserne skal faae at vide,
Naar de lidt længer frem vil skride.

Han traf sit Posthuus rigtig nok,
Og giennem nyhed=graadig Flok

Han langt om længe
Sig vidste frem at trænge.
(Ved Ham begriber nok enhver,
At Jyden maa forstaaes her).
Han spørger strax Contoir-Betienten:
"A gad nok vid', om Brev der til min Huusbond var,
"For a ska hent' en" —
"Min kiere Mand!" var Mandens Svar,
"Siig mig Jer Huusbonds Navn, med mere!
"Jeg ellers Brev ei kan levere," —
"A seie Huusbonds Navn? min Faar!
"Nei! tænk int', at J har for Jer en Naar.
"Før a ska' seie dæ, behold æ Brev! a gaaer."
"Ja, gaae din Tosse bort, du Brev ei faaer."
Personen gik, og hiem til Huusbond kom,
Som strax ham spurgte, om
Han Breve med sig førte.
Og Jyden svarede: om Brev han intet hørte,
Men at de fritted' ham om Huusbonds Navn,
Som, for sin Siæle-Roe og Huusbonds Gavn,
Han ikke vilde aabenbare.
Den Huusbond fandt for godt at svare:
"Du vistnok halvgael er, om Du ei er det fuldt.
"Siig, hvi mit Navn Du vilde holde dulgt?" —
"Man med at nævne Folk ei nok kan være varlig;
"A har Beviis nok paa, den Sag er farlig;
"A had' æ Morbroer, som blev hængt
"J Tysteds Gallie,
"Var' for en diævleblændt Canaille
"Hans Navn for Retten sagde frem;
"Men her til Lands maaskee er Retten ei saa slem?" —
"Nei, her man dømmer ei saa strengt.

"Postmesteren og jeg vi er desuden Venner;
"Med frelst Samvittighed nævn Du kun, hvem Dig sender;
"Og snart kom hiem igien!" —
Han gik derhen,
Og uforsagt Fuldmægtigen fortæller,
Hans Huusbond hedte Næller
(Tillader, han maa hede saa);
Og sagde: "Nu a vel kan Brev til Huusbond faae!" —
"Ja, her er Brev til ham, det koster otte Styver" —
"I lyver;
"A Jyde er
"Og fremmed her,
"Og derfor tænker I mig at bedrage;
"Jeg har jo seet Folk større Breve tage,
"Som kun har kostet dem
"Fem." —
"Gaa væk, du Taabenakke!
"Jeg har ei Tiid, med dig at snakke." —
Den Jyde tænker saa ved sig:
Du skal ei narre mig.
Mens Penge eftertaalte bleve,
Han stial syv, otte Breve,
Og gladelig med dem
Han hastede til Huusbonds Hiem,
Hvor han sig spaaede ret velkommen;
Fortalte ham, hvad Uret og hvad Skam
Det var, at handle saa, som handlet var med ham;
Fortalte ham, han maatte sexten Skilling give
Kun for et lille Brev.
"Men tænk engang, hvor skamfuld han skal blive,
"Saasnart han savner disse otte!" —
Hans Huusbond høist forundret blev,

Og strax ham bød, at bringe dem igien.
Hiin sagde: "Huusbond, tag de fem!
"De tree a mig udbede maatte!
"A trænger haardt til dem." —
"Hvortil vil du de Breve da anvende?" —
"Jo, Huusbond vide maa, a har en gammel Moer;
"Hun bad, da a fra Hiemmet foer,
"A maatt' iblandt æ Brev til hende sende."

Moral.

Historien kan lære Publicum,
At Jyden og kan være dum.

Den frie Vognleie.

Ode.

For Synd er intet Rige,
Og selv ei Sverrig fri.
Vee dem, som sig berige
Ved Ran og Tyverie!

Den svenske Krigens Tiener,
Som jeg nu skriver om,
Bebyrdet Pung ei nænner
At see, men giør den tom.

Det værste i Affairen
Var, at det ei var hans.
Han slap ei med Træ-Mæren,
Men dømtes til 'en Dands.

I Naade Himlen skaane
Hver ærlig Moders Barn
Fra Ryg til Pidsk at laane,
Og fra at blive Skarn!

Da Dommen blier forkyndet,
Saa svarer Synderen:
Han har sig ei forsyndet
Til Dom, saa haard som den.

Han vilde og bevise,
At den, han Mynt stial fra,
Den Godhed burde prise,
Han tog ei Pung endda.

Men mærk! hos Militaire
Man raisonnerer ei;
De Dom vil exeqvere,
Først føre ham paa Vei.

I Knæ'rne segned' Knegten;
Jeg deraf slutte maa,
Han bar alt forud Vægten
Af hvad han skulde faae.

(Det er min Grund; kan andre
En bedre hitte paa,
Min Troe jeg vil forandre
Og tænke ligesaa.)

Med Møie de dog slæbe
Ham til opstilte Rad,
Som Stiæle-Lysten dræbe
Med myge Grene gad.

Men han gad ei spadsere
Imellem mordisk Pak,
Som grusomt harcellere;
Han sagde tusind' Tak.

"O intet for at takke!"
Var Officerens Svar.
"Træk Linned ned ad Nakke
"Og ingen Tyven spar!"

Profossen vrænger Linned,
Men Fyren vil ei gaae,
Han bange var for Skindet,
Saavidt jeg kan forstaae.

For at opfylde Loven,
Til Pæl han klynges maa;
Ulykken var, at Skoven
For langt afsides laae.

"Hvad giør man her? for Pokker!"
Saa sagde den Major;
Man just fik see en Klokker,
Som tæt forbi dem foer;

Og lod Commando høre:
"Skil Vogn og Klokker ad!
"Paa Vognen vil vi kiøre
"Vor Tyv igiennem Rad."

Den Klokker blev forfærdet,
Da man ham letted' af;
Thi sielden imod Sværdet
Sig Klokker holder brav.

(Kiek Klokker man hukommer
Vel i mit Fødeland;
Men Svaler giøre Sommer,
Een Svale ikke kan.

Jeg hver brav Klokker beder,
Han ikke Spotters Træk
Af dette Spøg udleder;
Thi jeg er selv ei kiek.

Men lad, hvad jeg bekiender,
Ei bringe Ting derhen,
At Stok man mod mig vender,
For jeg slaaer ei igien!)

Men til min Mand tilbage!
Han dem tiltalte saa:
"I mig for ringe tage,
"Men jeg kan ikke gaae.

"Jeg slet og ret er Klokker,
"Det gaaer jeg aldrig fra;
"Men under disse Sokker
"Jeg huser Podagra."

Hvad Svaret blev paa dette,
Jeg siger med to Ord
Til dem, der ikke giette:
Man taus med Vognen foer.

Den Klokker blev paa Marken,
Han nødtes sidde ned,
Og Bonde-Patriarchen
Saa hviskede skum-vred:

"Gid Pokker ta' Soldaten,
"Hvis Finger ei var kort!
"Og saa den blaae Krabaten,
"Som kiørte Vognen bort!"

For Alvor at fortvivle
Han havde just begyndt,
Da han saae mod sig ile
Sin Vogn, og modtog Mynt.

Man kan ei troe, hvad tales;
Een siger: Daler to,
Een, at ham tree betales
I Sølv. Hvem skal man troe?

For at oplyse Sagen,
Jeg har ei sparet Fliid;
Men spildt blev al Umagen
Og min kostbare Tiid.

Det fik jeg dog udlusket
(Thi jeg er god Spion):
At de hans Vogn bekusked',
Ei angred' min Cujon.

Nei! tvertimod han takked'
Og bukked' sig til Jord;
Og, veed du, hvad han snakked'? —
Hør Piecens egne Ord!

"Jag fodrar ingen Penning;
"Är flera Herrar här,
"Som åka täks å Vänning,
"Min Vagn til Tjenst då är."

Moral.

Major! naar din Soldat vil ikke dandse,
Og du har ingen Pæl,
Du Klokkers Fart maa gierne standse,
Naar du betaler vel.

Den Druknede.

Oculos in morte gravatos
— — erexit.
Ovid.

Rom blev ei bygget paa een Dag.
I mange Aar og mange Dage
Man efterhaanden saae den meer og meer tiltage;
Saa gaaer det og med Videnskab og Smag.
Den, Grunden lagde først, man billig meest bør hædre;
Dog troer jeg vist, lidt Roes han dele maa,
Med den, som kan hans Værk forbedre;
Og jeg i dette Skrift, Forsøg vil giøre paa,
At dele Roes med ham, som sadled' Havets Bølge.
Jeg praler ei; men kan ei dølge,
Jeg den vil agte for en Nar,
Som ikke mig den Ret vil vederfares lade,
At jeg min Formand overgaaet har:
Betænk! jeg sadler en Najade.

Som man i salten Søe Havfruer finder,
Saa i den ferske man
Najader finde kan;
Og begge Slags er' som en Art Gudinder.

Det en Beretning er, som vist er overflødig
For den, som strax om Sagn hos Hedendom
Til Kundskab i sin Barndom kom;
Men andre kan den have nødig.

Jeg hviske vil,
Hør, Læser! til:
Den Helt, jeg sadle laer Najaden, var en Fisker;
Hans Sadel var en Baad og denne vaade Møe,
Som sadlet blev, var simpelvæk en Søe.
Men ingen siig igien, min Herre! hvad jeg hvisker.

Han Sadel lykkelig fik lagt paa Nymphens Ryg,
Og reed i Rolighed og Mag et Stykke;
Men see! saa møder ham, til hans Ulykke,
En Bussemand.
(Jeg hvisker nok engang!
Det var en stærk Orkan.)

Den Nymphe løber løbsk, som om hun havde Vinger,
Uagtet al sin Konst, han hende ikke tvinger;
Buggiorden sprang, den Rytter faldt,
(Du har fuld Underretning alt,
Saa jeg behøver ikke meer at hviske),
Han faldt i Uvens Vold, det er blandt Fiske,
Som glade saae i deres Element,
Forfædres gruesom' Morder sendt.

Men fra modsatte Bredde
Hans Uheld Kammerater saae,
Som ikke længe sig betænkte paa,
Den arme Fyr at redde.

Dem lykkedes at faae ham op;
Men som en livløs Krop.
Til næste Huus paa Land de Liget bragte.
(Nu maa du agte,
Det næste Huus en Smedde var)
Og Husets Folk strax Omhue bar,
For at han skulde rullet blive.

Da han til Liv igien begyndte Tegn at give,
Han blev for Essen sat,
Og i en Døes saae op omsider,
Og raabte: "Ach! jeg seer, hvor det er med mig fat,
"Jeg her for mine Synder lider."

Ham talte til paa denne Viis en Kammerat:
"Tak Gud, du Abekat,
"At du er kommen her!"
Den anden svarede: "Saa gale Folk kun snakker,
"Og faaer jeg Lov, herfra jeg strax mig pakker.
"Kan du ei see, du blinde Stær!
"I hede Helvede vi begge er.
"Siig! kom du, som en Nar, til Lands?
"Jeg kom til Vands."

Moral.

Jeg dog en Lærdom fandt, som kan gaae an til Nød:
At man kan leve op, skiøndt man er næsten død.

Toujours Perdrix.

Forandringer, Forandringer,
Sig ønske alle og enhver.
En Walstrøm, Jægermester,
Et stærkt Beviis os gier derpaa.

(For at hans Vers jeg lidt lemlæster,
Det smukke Kiøn mig takke maa,
Og takker vist; thi man vil ma foi mene,
At vore Damer er' paa Jorden de meest pene.)

I Sverrig var en riig Baron,
En vittig, smuk, velskabt Person,
Hver Moder ønskte: gid min Svigersøn han blive!
Hver Datter færdig stod, sit Hierte ham at give;
Men ingen vis han Hiertet gav,
Ei stadig Kierlighed han vilde vide af.
Han Hader var af Ægtestanden,
Af Frygt for Dit og Dat i Panden.

Man Manden lidt undskylde maa,
Da man har dagligdags Beviis herpaa,
At slemme Ting kan hænde.
Den Hymens Gud blev saare vred,
Og til Cupido foer afsted.
Han sagde: "Lille søde Ven!
"Dybt ind i Brystet paa Baron N. N.
"En kraftig Piil du sende!
"Han længe mig foragtet har,
"Og, reent ud sagt, har holdt mig for sin Nar." —

"Ja, svarte vinget Dreng, jeg gaaer nok ud i Morgen,
"En Piil jeg skyder da i Brystet paa din Mand,
"Saa Hymen selv den kun udtrække kan.
"Han søge vil din Hielp, derfor er jeg dig Borgen."

Glad Hymen gik, og Elskovs Gud
Holdt, hvad han lovede, og næste Dag gik ud.
Han skiød Baronen dybt; strax heftig Brand og Pine
Han følede for en Blondine.

Hver Skiønhed ufortalt,
Saa eiede Blondinen Alt
I sin Person,
Som kunde Fyrster selv indtage,
End sige en Baron.

Jeg vil ei alt for langt Historien uddrage.
Baronen efter Suk og mangen ydmyg Bøn
Sin Seiervinders Haand modtog til Løn
Og Hiertet med, som hænder ikke gierne
Hos os moderne.
De leve sødt i fire Aar.
Stor Lykke nydt, dem større spaaer.

Voltaire os forsikkrer, at tilvisse
Enhver Baron har sin Caprice. —
At hver Baron den har, jeg rømmer ham ei ind;
Men min Baron tilvisse havde sin.
Trods alle Fruens Yndigheder,
Af hendes Terne han sig Kys udbeder,
Som strax ham negtet blev.
Ved Penge han tilsidst saavidt dog Sagen drev,

At hun den Gunst, at kysse sig, ham under.
"Ah! Lise" sagde han (thi Pigen hedte saa)
"Meer end min Frues Mund, din sød at kysse paa
"Jeg finder." — "Det for mig er intet Under,
Var Lises Svar, "det har jeg hørt fortælle før." —
"Af hvem?" — "Jeg det ei sige tør." —
"Siig du kun frit, min kjønne Pige!" —
"Ja, naar De Fruen det igjen ei vilde sige;
"Thi ellers aldrig hun vil kysse meer
"Vor Tiener Peer."

Supplicanterne.

Marcus Antonius, om hvem jeg strax fortæller,
En Fyrste var, men hvor,
Derom min Autor intet Ord
Os melder,
Og jeg mig finder høist nødsaget,
At lade Sagen uopdaget;
Thi min Historie og min Geographie,
Saa sagte mellem os, jeg dybt ei stikker i,
Og heller tie vil, end for min Læser lyve.
Men lad den Fugl nu flyve!

Til denne Herres Slot to Svende sig begave,
Een for at søge Levebrød,
Den anden Raad mod Nød
Og hungrig Mave.
Hans Forgemak de fandt, stod', mælende ei Ordet,
Og lured' paa, at Maven paa en vis Lakei

Til mere Mad og Viin snart skulde sige Nei,
Og han spadsere ud fra Bordet.

Saa skiødesløs, som før er sagt,
Sig før omtalte Autor viser,
Jeg en Nøiagtighed dog hos ham priser:
Thi hvad de Svende hed', han har for Dagen lagt.
Den eene hedte Stik; den Tiggers Navn var Christen.
Stik holdt i høire Haand en Pung.
(O! gid jeg havde en saa tung!
Jeg øverst da maaskee og engang kom paa Listen.)

Den Herre vilde Vei igiennem Salen tage
Til Haven, da han havde spiist.
Stik ved sig selv udstønned' denne Klage:
Ach! den er kommen først, som burde komme sidst! —
Suk ikke, Stik! det bliver godt endnu;
Thi hiulpen Christen blier, og hiulpen bliver du.
Dem Marcus bliver vaer, og standser.
Forvirret Stik ei sandser,
Han med sin Pung i Haanden stod,
Og til at tale han endnu ei havde Mod.
Min Tigger talte først om Nød og Jammer,
Om nøgne Børn og tomme Spisekammer,
Om tusind tusindfold igien.
Dog, stop med Tiggersang! hvem kiender vel ei den?
Langt mere blev af Christen siungen,
Mens Fyrsten stirrede paa Stik og Pungen.
Han hen til Fyren gik,
Og spurgde, hvi han her med Pung i Haanden gik?
Han svared' skiælvende: han havde lovet den
Til hans Lakei, som lovede igien,

Det Embede, han søgte, ham at skaffe;
Bad naadig Fyrste sig ei straffe.
Den Herre smilende ham saa tiltaler:
"Ret til din Pung har jeg,
"Og ikke min Lakei.
"Han intet give kan, naar ikke jeg befaler.
"I hvad du kiøbe vil, kiøb det af Eiermanden!
"Thi, kiøber du af nogen anden,
"Saa ere" sagde han, og loe,
"Du Hæler og han Tyv, og Skurker begge to." —
"O!" ønsked' Stik, forfærdet og confuus,
"Gid jeg slap vel af dette Huus!" —
"Hør!" blev hiin ved, "Betieningen er din;
"Men Pungen min,
"Og over mit jeg raader.
"Min Ret til den jeg giver denne Staader."
Han den af Stik modtog,
Og skaaede sig for Fryd, som den, der ei var klog.
Kort sagt: de ginge glade begge.

Nu vil vi en Moral tillægge.

Moral.

Kiøb aldrig af Lakeier
Hvad ingentid de eier!
Du aldrig dig indbilde bør,
Een Svale Sommer giør.
Stik slap ret godt; men stoel ei paa,
Det dig gaaer ligesaa.

Stella.

I.

Dic mihi, qvid feci, nisi non sapienter amavi?
Crimine te potui demeruisse meo?

"Hvad giør Vildtydsken ei for Penge!"
Saa raabte tvende taabelige Drenge,
Da de fik see for første Gang
En Abekat. Mærk det og hør min Sang! —
(Jeg kun skrubhøvlet har min Stiil.
Det gaaer saa langsomt med en Fiil.
Du, som bedst lide kan lidt ømt og fiint i Talen,
Henvend dig til Originalen!
Jeg er alleneste en Slags Copie —
Og hermed er den Snak forbi.)

En kiek, elskværdig Krigens Mand
Blev kiendt med en elskværdig Frøken.
Man uden Algebra og Brøken,
Hvad Facit blev, udregne kan.
De elskte, det er ligefrem,
Og Mariagen mellem dem,
Ja Dagen dertil, var berammet;
Men Skiebnen var heel uforskammet.

Stop, gunstig Læser! her jeg stopper.
Der i Qvarteer laae Hielpetropper,
For at undsætte allieret Land;
Og mellem disse var min Mand.
Til Lykke, til Ulykke meer,
Tæt ved den Skiønnes Huus han fik Qvarteer.

De med hinanden blev bekiendte,
Og, som jeg før har sagt, af lige Lue brændte.

Om Aftenen for Bryllupsdag
Lod hendes Moder invitere
Sin Datters Elsker at soupere;
Han kom, det er en troelig Sag.
De spiste lidt, de drak, og kyste;
Snart ventet paradisisk Lyst
Som Ild i deres Øine lyste.
For trangt for Kierlighed var deres Bryst.

Tilsidst den gamle fromme Moder
Dem for sit Selskab giorde frie;
Hun gik til Sengs mod Klokken Ti,
Som gierne er de Gamles Noder.
Hun gik. Hr. Urian gik ikke;
Han vidste sig saa vel at skikke,
At ham tillodes af hans Skat,
At blive fra Qvarteer den Nat.
Hvor blev han da? — Spurgt hen i Taaget! —
Maaskee hos gamle Moer han sov?
Maaskee gik hen i næste Skov? —
Hvad Spørgsmaal! skammer Jer dog noget!
De giorde mere end de burde;
Dog, dette dem undskylde turde,
At Nat, og Viin, og Kierlighed,
Er farligt Kram at drages med.
Jeg en Undskyldning lægger til,
Sophistisk lidt, om saa man vil;
Men, Advocat for faldne Næste,
Jeg til hans Forsvar giør mit Bedste:

De vidste, hvad de Hymen skyldte,
Og af roesværdig Iverighed
At giøre deres Skyldighed,
De end for Tiden den opfyldte.
Hvor var det dog en herlig Ting,
Om og den Ild, som dem antændte,
Hos hver for alle Livets Pligter brændte!
Men jeg faer alt for vidt omkring —

Jeg beder Læseren mig Resten creditere;
Han derom læse skal i næste Nummer mere.

Moral.

Naar af at rime du er kied,
Hr. Rimer! giør som jeg: læg Pennen ned!

II.

Militat omnis amans.

Jeg skylder, Læser! Dig en Compliment,
Maaskee en Afbigt eller saa omtrent,
For Lidt for Skillingen i Nummer femten*)!
Og det var saare nær, jeg havde glemt 'en;
Thi min Hukommelse er kort.
Tilgiv mig, og modtag paa dette Blad Transport;

*) Nemlig af Wessels Ugeblad: "Votre Serviteur, otiosis," hvori denne Fortælling, med de fleste Digterens øvrige, først tryktes, og hvoraf udkom et halvt Ark om Ugen. (Cf. Anmærkn. til „Fortællingerne" bag i Tillægget til nærværende Udgave.)

Deri behag at tage din Regres
For Nummer femtens alt for faa Fadaiser.
(Fadaiser — siig, jeg løi! for Guds Skyld, kiere Læser!)
Men det er Tiid, jeg læsser af mit Læs.

De glade saae den ønskte Dag,
Som evig skulde dem forbinde;
Men Skiebnen andet fik i Sinde.
Allarm! Allarm! saa lyder Trommeslag.
Uventet fiendtlig Trop mod dem marscheerte an;
De giestede dem helst i deres eget Land;
Thi, efter Fiendens Krigsraads Domme,
Bedst vores Ankomst var at forekomme.

Vor Helt kun Tiid et Øieblik,
At tage Afsked med sin Doris, fik.
Besvimet efterlod han Bruden,
Og fløi derhen, hvor han af Mars var buden.
Ham Æren bød, ei længer her at blive;
Til Husets Folk han maatte overgive,
At bære Omsorg for hans Glut;
Det var det yderste Minut. —

Vor Doris kom til Liv — Jeg vil ei Hierter saare.
Om meer Besvimelse, om Hulken, Suk og Taare,
Her var Anledning nok at skrive ynkelig,
Saa Læseren saasnart ei skulde komme sig.

Men, skiøndt jeg Rimer er (hør, Læser! noget Nyt),
Saa har jeg dog et eiegodt Gemyt,
Og for, par Compagnie, at bukke, sukke, daane,
Jeg gierne vil Medchristen skaane. —
Men til min Helt!

Han tapper var,
Og tappre var' hans Brødre.
At Sværdet de omsonst ei bar',
Bedrøvede saa mange Mødre.
De Fienden saa langt bortjog,
At i hans eget Land tilsidst de Leir opslog.
Der Hæren hvilte sig, for paa en frisk at myrde,
Træt af at slaae ihiel, og træt af Vaabens Byrde;
Vor Helt dog allersidst. — Han først maa have skrevet
Til kiælne, spæde Doris, Brev.
Med blodbestænkte Haand han skrev;
For kort, til den at toe, ham Tiden nu var blevet.

Hvad der i Brevet stod, det veed jeg meget vel;
Men hvad i Billetdoux skal staae, min Herre!
Det veed i vores Tiid, desværre!
En tolv Aars gammel Bagatel.
Nok, hvad der burde staae, stod der,
Og jeg fortæller ei, hvad vides af enhver.

Moral.

Lad aldrig, skiønne Læserinde!
Dig sikkerste Formodning blinde.
Troe mig, den Møe giør altid bedst,
Som aldrig elsker uden Præst.

III.

Sunt in amore dolores.

Som sagt: den Herre skrev;
Men Svaret udeblev.
Og hører nu Aarsagen:
I Doris' Yndighed en Fætter var indtagen,
Og i vor Krigers Vold den Skat, han lured' paa,
Med skeele Øine saae.
Man slutte kan, om det ham voldte Harm,
At høre Trommen slaae Allarm.
Han strax besluttede, Rivalen ud at stikke,
Strax talte Doris til, men Doris hørte ikke.
Han giorde sig en Plan. Trods adlet Blod, trods Hielm,
Han lagde Planen som en Skielm.
Han underfundig vidste
Rivalens Brev til sig at liste;
Saasnart som det opsnapped var,
Et Brev han digtede, og det til Doris bar.
Der, i en Ukiendts Navn, han lader være skrevet,
At Doris' Elsker var i første Træfning blevet.

Tyran! (skiøndt jeg vil neppe mene,
Der findes een, haard nok, at male denne Scene)
Jeg laaner dig min Pen, tag den, og skriv,
Hvad jeg kan ikke skrive,
Hvor mange bestialske Furier
Dens ømme Hierte sønderrive,
Som troer, at alt, hvad hun har kier,
Nu meer ei er.

Forræderen et andet Brev opsætter
Til vores Helt, hvori han ham beretter,

Hans Bortgang var for haardt et Stød
For Doris, som af Sorg var død.
Ved denne Tidende hvor Manden bar sig ad,
Jeg ikke tænke paa, langt mindre skrive gad.
Kort sagt: han lover Mars, og holder hvad han lover:
Hvor største Farer var', at vove sig i dem.

Saa tapper er og jeg; thi det er ligefrem,
Den, som forhadte Liv kun vover, intet vover.
Hvad tvertimod, han har at frygte for,
Er, at han levende af Slaget gaaer;
Og hvad han frygtede, just hændte min Person.
Hans Kamerater saae i ham den første Prøve
Paa, at man være kan mod farlig Fiende Løve,
Og uden Fiende stor Cujon;
Thi Græmmelse indtog det feige Hierte.
Men hør, hvad endnu meer forøgede hans Smerte:
Han Hænder vreed, og i sit Raserie
Han raabte: "vi faae Fred; jeg med er Skyld deri.
"Fordømt den Tapperhed, som de og jeg udviste!"
Han ingen Tiid var feig, hans Mod hver Landsmand priste.
Men med Forlov, min Helt! du irrer slemt deri,
At Navn af Tapperhed du skienker Raserie.

Imellem os saa sagte talt,
Der i hans Adfærd blandte sig lidt galt;
Thi han fra samme Dag blev hovedsvimmel,
Da ham berettet blev
I grumt opdigtet Brev,
At hans Tilbedede bortbytted' Jord mod Himmel.
Han kunde skudt sig selv ihiel;
Men han var christen Mand: Forstaaer du vel?

Jeg har gientaget tidt, at der er visse Scener,
Som jeg ei male tør;
Og du tilgiver mig, jeg mener,
Om jeg det oftere ei giør,
Men ligefrem gaaer ind i Sagen. —

Han følte Helveds Qval om Natten og om Dagen.
Ifald du sover ind ved denne Bagatel,
Jeg næste Gang skal vække dig. Sov vel!

Moral.

Naar Du mit Blad i Haanden tager,
Du enten sover eller leer,
Hvad kan Du ønske meer?
Af tvende gode Ting, vælg, hvilken dig behager.

IV.

Quos suus ex omni parte fefellit amor,
Discite sanari!

Han reent svandt hen, han levende var død. —
Om Krig i fremmed Land tilsidst han hørte tale;
Strax vaagnede han op, som af en Dvale;
Han tænkte, Skiebnen nu en Leilighed ham bød,
At komme til herfra at flytte.
Og kummerfulde Liv mod æret Død at bytte.
Men efter gammelt Ord det altid gaaer,
At "Mennesken han spaaer,
"Men een allene raa'er."
Saa gik det her. — Han gaaer i Krig
Og Døden for ham gik.

Nei, jeg fortaler mig:
Den foer afsted i stærkeste Galop,
Saa Helten ei den kunde løbe op.
At tale i en Stiil, som er lidt mere tam:
Han slog for Fode ned, men ingen ramte ham.
Og, for at være kort; thi kort at være,
Man allerbedst af mig kan lære,
(Ja mangen haver meent, jeg Korthed drev for vidt,
Og at Votr' Serviteur ham ofte gav for lidt
For Kob'ret eller Sølvet sit;
Men hvo, som mener saa, kun give lidt Credit!)
Jeg meer vidtløftigen om Korthed kunde skrive;
Men Helten venter mig.
Han blev i Live,
Og gik uskadt fra mangen blodig Dands,
Og hvergang vandt ny Seierkrands.
Fru Fama om i Verden fløi,
Fortalte Hedning, Christen, Tyrk, Mahomedan,
At stor og seierriig var vores Mand.
Hun dengang ikke løi.
Jeg lyver ikke heller,
Naar jeg fortæller,
At Heltens Sorg det lindrede,
Tilbedet næsten sig af hver at see.

Men Skiebnen Lægedom til Helten havde giemt,
Hvorved al Sorrig blev paa eengang glemt.
De Herrer, hvad det var, nu allerede giette.
(Hvem skulde ikke giette dette?)
For da at vise mig, som jeg nys sagde, kort:
En Skiønhed stial ham Hiertet bort.

Hun var af Himmelen heel rigelig velsignet.
I Smukhed og i Dyd hun Doris ligned',
Som liig en Draabe Vand den anden er,
At sige paa Skavanken nær,
Som denne for sin Dyd lod lide,
Som De af første Nummer vide.

Han hende saae, og studsede,
Igien han troede Doris see.
Jeg springer reent forbi
Al Frierfias og Lapperie.
Nok, at de gifte bleve,
Og glade Dagene fordreve,
Og levede i deres Seng
Som Koe i grønnen Eng.

Monarchen bød den unge Mand,
Som General, i fremmed Land
Hans og hans Riges Ret haandthæve,
Og Blod for øvet Vold at kræve.
Han Afsked tog med den, som følte meest hans Savn,
Og reiste saa i Herrens Navn.
Jeg ønsker dig sædvanlig Lykke,
Min kiereste Hr. General!
Gid snart igien vi see din Excellence,
Og tryg for Overfald vort Riges Grændse. —
Men nu en liden Bid Moral!

Moral.

Tilsidst Materien du meer ei røre gad,
Naar du til Stof taer i dit Ugeblad
Historier, som er' for lange,
Den Gang jeg giorde det; men stop for flere Gange!

V.

Sic redit ad dominum, quod fuit ante suum.

For Ubestandighed fik Lykken tidt Skamflikker;
Hun ei forbedret blev ved dem.
Slaae Vand paa Gaas, sig kun for Poge skikker,
Og jeg er ingen Pog — dermed til Sagen frem!

Han mod en øvet Krigshær drog,
Som kiek ham Spidsen byde turde,
Den samme, som tilforn han giorde
Ved blodig Underviisning klog.
En Lykke, at han selv nu klogere var bleven:
Thi, hvis Fortvivlelse, som før, ham havde dreven,
Han havde naaet sit fordums Maal, sin Død;
Men nu ny Kierlighed de første Lænker brød,
Som fængslet holdte før Fornuften,
Kort: Sorg for Doris' Tab var gaaet op i Luften.
(Gid, Læser! din og min var gaaet med!)

Men lader Krigeren nu slaaes i Fred!
Om Læserne imidlertid mig spørge,
Om Doris paa sin Kant og holdte op at sørge?
Saa svarer jeg:
Nei!
Hun græd i Nætter, græd i Dage.
Selv hendes største Trøst var hendes største Plage,
Og det var hendes Søn. "Du bøde skal, mit Barn!"
Hun sagde tidt, "fordi din Moder var et Skarn."
Hun mod sig selv var haard, som Poenitenter sømmer;
Men, Læser! jeg saa strengt ei hende dømmer.

Vide
Vort Nummer Femtens fiette Side*).

Den Søn var nu alt tretten Aar,
Og lignede sin Fader paa et Haar.
Hvem Drengens Fader var, behøves ei at sige.
Til Doris' Bye en Krigsmand kom,
Som i en Træfning var sat ud af Stand at krige
Han Byen rundt fortalte om,
Hvor stor og tapper var hans General,
Og at han selv i Feldt var ei saa gal.

Engang, da Doris' Søn af Skolen gik,
Sergeanten Øie paa ham fik;
(Han var Sergeant)
Han løber til ham hen, med venstre Arm ham kryster
(Den høire Fienden fra ham vandt),
Saa Drengens Indvold ryster.
"Nu kan jeg hilse ham fra hans Papa" —
"Jeg ingen Fader har," faldt Drengen ind i Talen.
"Han var endogsaa død,
"Før jeg blev fød." —
"Han er," saa bandte han, "en Søn af Generalen,
"Og den, ham sagde død, han er en Svinehund." —
"Jeg haver hørt det af min Moders egen Mund." —
"Ja, Junker! naar saa er, saa vil jeg tage
"Min Svinehund tilbage;
"Men har han anden Faer, end som min General,
"Saa lyver Junkers Fiæs; hvis ei saa er jeg gal.

---

*) I denne Udgave Side 110—111.

"Maa jeg vel spørge: Deres Frue Mama,
"Boer hun vel langt herfra?" —
"Nei, men hun aldrig taer imod Visiter." —
"Saa," svarede Sergeanten bitter,
"Saa kan hun lade være.
"Jeg ellers troer, at Tidender fra Mand
"Bør være vakker Kone kiere;
"Men her er nok en sær Beskaffenhed.
"Ja Kone er og Kone to, man veed."

Han vendte sig med haant "Adiøs!"
Og sagde ved sig selv: "snavs baade Moer og Knøs!"
Og hermed vi Sergeanten vil qvitere;
Vi faae ei see ham mere.

Da Moderen af Junker blev fortalt
Alt, hvad ham nys Sergeanten sagde,
(Han tog ei fra, og ei tillagde)
Hun ved den Tidende i dybe Tanker faldt,
Og, for at løse op sig vigtige Maasfeer,
Hun skikked' hurtig Speider ud,
Som skulde hende bringe Bud
Om denne General, som reiste sig Tropheer
Ved hvert et Fied, den samme var,
Som før i hendes Bye kun Navn af Oberst bar,
Og tæt ved hendes Huus laae i Qvarteer.

Jeg kan,
For sand,
Ei skrive meer
For denne Gang.
Adieu so lang!

VI.

Si non unius tamen miserere duarum.

Der gik ti Uger hen,
Før vores Speider kom igjen.
Der kunde have gaaet flere
For Speidere, som vil spadsere;
Men denne agede i Trav,
Og ved Tilbagekomst en Efterretning gav,
Som fuldt forsikkrer vor halv-veis Madame
Derpaa, at denne General
Just netop er den samme,
Som lystred' Trommelyd, for begge saa fatal;
At Manden hedder Benter
(Man burde før nok vidst hans Navn);
At hiem man snart ham venter,
Thi han har sluttet Fred til Kongens og til Landets Gavn;
Og at han boer —
Jeg husker nu ei, hvor. —
Hun sagde: "Kom med mig! jeg vil ham søge op." —
Den Kammerpige sagde: "Top!"
(Top! siger
Gemeenlig alle Kammerpiger
Til Forslag om at gaae paa Eventyrer,
For at opstøve friske Fyrer.)

De kortest Vei til Mandens Boepæl tog;
Cupido Vognen drog,
Og Venus selv skiød efter.
Det er (for ei at friste Lægmands Kræfter)
Med andre Ord:
De hurtig foer.

Den halve Vei de havde lagt tilbage.
De i et Herberg gik, Forfriskning sig at tage.
Der blive de saa stor en Skiønhed vaer,
At Doris i sit Speil kun Magen skuet har.

Dem, som i Ungdom blev dum Blyeheds Træk afslebne,
Man aldrig fandt i Fremmeds Omgang knebne.
Maaskee Opdragelsen, maaskee lidt Sympathie,
Var Aarsag i,
At disse to kom i fortroeligt Maskepie.
Nok er det, at de kom.
Som sagt, det Alfarveis=Bekiendtskab
Steeg snart til varmest Venskab.
Den Fremmede strax spurgte om,
Hvorhen i Landet hun sig agted'?
Hun svarede: "til Byen N."
"Der, Gud skee Lov! skal jeg og hen;
"Til den min Fuurmand just er fragtet
"Den hele Vei! hvor kunde jeg mig vente sligt?
"Et Reiseselskab saa behageligt!
"Jeg nylig har besøgt en Tante,
"Og venter nu snart hiem min Mand
"Fra fremmed Land,
"Hvor Fienden ham, han Fienden bandte,
"Men han tilsidst derfra med Ære kom." —
"Tør jeg Madamen spørge om,
"Hvorledes De bør tituleres,
"Og om det vakkre Barn er Deres?
"Det ligner overmaade den,
"Som er min allerbedste Ven." —
"Madam, det er mit Barn! meer kan jeg ikke svare.
"Mit Navn jeg siger ei.

"For flere Spørgsmaal De mig spare! —
"De skal, jeg troer, paa denne Vei erfare,
"At Deres Venskab jeg uværdig ikke er." —

Nu gietter nok enhver,
Den Fremmede var Venters Dame.
Og det er sandt.

Engang de Byen maatte ramme,
Og der en stor Anledning fandt
Til meer fortroelige at blive.
Fuld Efterretning Doris maatte give
Om alt, hvad hende hændet var,
Og om ved hvem hun Modernavnet bar.
"Bevare Gud! det er min Mand!" —
Saa raabte den forbauste Dame.
Og i det samme
Indtræder han.

VII.

Cætera quis nescit?

Der er i Verden et Uhyre,
Som stopper halvveis tidt Geniets Fyre,
At sige dem, som er for smaa
Til noget Stort og Nyt at finde paa.
Det er Sandsynlighed.
De, som Opvartning giør i hendes Tempel
(Jeg siger hendes; thi hun er Madam,
Og kræsen, capricieus' som Skam,)

Forsikkre for Exempel,
Hun sielden kiendes ved,
Og næsten aldrig sætte vil sit Stempel
Paa hvad der forevises Publicum,
Og neppe hænde kan hvert Seculum.
I Synderlighed den, som skriver for Theatret,
Af hende bli'r kalfatret,
Som og af hendes værdige Consorter,
De critiske Cohorter.
Du, som skrev Stella, du en Galdefeber skrev
For hende,
Som meer tiltog, jo meer af Landsmænd roest du blev.
Din Hensigt med din løierlige Ende
Var, om jeg gietter ret,
Du syntes, Folk, som længe havde grædt
Ved din saa rørende Historie,
Behøvede Husvalelse;
Derfor ved Slutningen du tvang dem til at lee,
Jeg synes, Læser! du istemmer fordums Sang:
Ach! vee mit eene Knæ! den Indgang var for lang.

Fra min Original jeg gaaer da lidt afsides;
Thi kun af ham maa ikke vides,
Jeg laaner af hans Kram.
Hans Tøi kun taaler lidt at slide paa,
Og det vist vilde ærgre ham,
Ifald han mig det bruge saae.

"— Og i det samme
Indtræder han."
Enhver sig forestille kan,
Hvad der nu laae for Pokkers Huus,

Og at strax, efter Tugt og Orden,
De Damer faldt til Jorden,
Og Generalen stod bleeg og confuus;
Men at han ogsaa efter Tugt og Orden
Tilsidst dem reiste op fra Jorden. —
(Jeg kalder Gulvet Jord;
Du vil dog ei, jeg veie skal hvert Ord?)
Gid Himlen dig og mig forskaane
For at see Dyden daane!
Men, naar den vaagner op, at høre paa dens Skrig,
Den først og fremst derfra bevare dig og mig!
Blot af Indbildningen vi Dødsens Angest føle. —
Men det for længe er at nøle.

Du nylig græd; nu skal du lee!
Een Kone havde han, og dertil Een giør' tree.

Hvad giør dog Tydsken ei for Penge? —
Farvel saa længe!

Moral.

Naar i dit Skuespil ei Knuden løses kan,
Da gielder det, at vise dig som Mand;
Da hæv dig over feige Mængde,
Og, naar dit Stykke har behørig Længde,
Hug over kiek den gordianske Knude,
At Stykket i betids kan være ude;
Og viis, at du og vove tør,
Hvad Alexander voved' før.

Den fromme Bekiender.

En fornem Herre, from, men ikke super-klog,
Til Tiener fik et stakkels Fiog.
De andre Herrens Domestiker
Strax mærke, at han dybt ei stikker;
Og, gik i Huset noget galt,
Paa Jørgen Skylden faldt.
Hans Herre, maa man vide,
Usandhed aldrig kunde lide,
Men havde sielden Mod,
At straffe Feil, som man fortrydende tilstod.
I Førstningen var Jørgen ikke vant,
At man for Uret ham beskyldte;
Og sagde plat, at det var ikke sandt.
Men alle Husets Folks gientagne Klagemaal
Den Herres Øren fyldte;
Og hvad blev Virkningen deraf?
Han Ordre gav:
Man skulde prygle ham, til han bekiendte.
Tree Gange dette Jørgen hændte;
Thi alle gode Ting er tree.
Han siden blev lidt klogere;
Han tænkte saa: ti Stokkeprygl i Gaar,
Maaskee i Morgen tyve;
Jeg aldrig det udstaaer,
Jeg heller paa mig selv vil lyve.
Han løi, og fandt sig meget vel derved,
For Herren faldt paa Knæ, og bad ham sig tilgive,
Endskiøndt han vidste ei den ringeste Besked
Om, hvad han bad ham sig tilgive,

Nok, at han var beskyldt, det var alt, hvad han vidste.
Pardon for fremmed Synd han stedse fik,
Og syntes, Tingen herlig gik.
Og, sandt at sige, han heri var ikke gak. —
Et hændte ham dog paa det sidste:
Den naadig Herres Fru Gemal
Laae i Begreb med at formeere
Sit Huses Arvinger, og giøre dem een flere.
(At de formeere dem med to,
Bør man om store Fruer ikke troe.)
Snart Jørgen faaer at vide,
Hvori den Hovedting bestaaer.
"Nu," sagde han, "igien jeg Skylden faaer."
Han saae sin Herre Hænder vride,
Han gik til ham, og faldt paa begge Knæ:
"Tilgiv, o Herre! dog et usselt Kræ!
"Tilgiv dog Skarnet,
"Som Fader er til Barnet!"
"Er jeg et Skarn?" — "Nei, det er jeg." —
"Nu bli'r han mig for slem; gaae, Slyngel, gaae din Vei!
"Kom, Erik, jag ham paa min Port!"

Moral.

Det siger min Moral:
Daß Jürgen kömmt nicht allemal
Durch seine Dummheit fort.

Smeden og Bageren.

Der var en liden Bye, i Byen var en Smed,
Som farlig var, naar han blev vred.
Han sig en Fiende fik; dem kan man altid faae;
(Jeg ingen har; det gaae
Min Læser ligesaa!)
Til Uheld for dem begge to
De træffes i en Kroe.
De drak (jeg selv i Kroe vil drikke;
For andet kommer jeg der ikke.
Anmærk dog, Læser! dette:
Jeg immer gaaer paa de honette.)
Som sagt, de drak,
Og efter mange Skieldsord, hidsig Snak,
Slaaer Smeden Fienden paa Planeten.
Saa stærkt var dette Slag,
At han saae ikke Dag,
Og har ei siden seet 'en.

Strax i Arrest blev Smeden sat.
En Feltskiær faaer den Døde fat,
Og om en voldsom Død Attest hensender.
Den Mordere forhøres og bekiender.
Hans Haab var, at han skulde hisset gaae,
Og der Forladelse af sin Modstander faae.

Men hør nu Løier! Netop Dagen,
Før Dom skal gaae i Sagen,
Fremtrine fire Borgere
For Dommeren. Den meest veltalende
Ham saa tiltalede:

"Velviseste!
"Vi veed, paa Byens Vel De altid see;
"Men Byens Vel beroer derpaa,
"At vi vor Smed igien maae faae.
"Hans Død opvækker jo dog ei den Døde?
"Vi aldrig faaer igien saa duelig en Mand.
"For hans Forbrydelse vi alt for grusomt bøde,
"Om han ei hielpes kan." —
"Betænk dog, kiere Ven! der Liv for Liv maa bødes." —
"Her boer en arm udlevet Bager,
"Som Pokker snart desuden tager.
"Vi har jo to; om man den ældste tog af dem,
"Saa blev jo Liv for Liv betalt."

"Ja," sagde Dommeren, "det Indfald var ei galt.
"Jeg Sagen at opsætte nødes;
"Thi i saa vigtigt Fald man maa sig vel betænke,
"Gid vores Smed jeg Livet kunde skienke!
"Farvel, godt Folk! jeg giør alt hvad jeg kan." —
"Farvel, velvise Mand!" —

Han blader i sin Lov omhyggelig;
Men finder intet der for sig,
Hvorved forbudet er, for Smed at rette Bager;
Han sin Beslutning tager,
Og saa affiger denne Dom:
(Hvem, som vil høre den, han kom!)
"Vel er Grovsmeden Jens
"For al Undskyldning læns,
"Og her for Retten selv bekiendte:
"Han Anders Pedersen til Evigheden sendte;
"Men, da i vores Bye een Smed vi ikkun have,

"Jeg maatte være reent af Lave,
"Ifald jeg vilde see ham død.
"Men her er to, som bage Brød."

"Thi kiender jeg for Ret:
"Den ældste Bager skal undgielde det,
"Og for det skeete Mord med Liv for Liv bør bøde,
"Til velfortiente Straf for sig,
"Og Ligesindede til Afskye og til Skræk."

Den Bager græd Guds jammerlig,
Da man ham førte væk.

Moral.

Beredt til Døden altid vær!
Den kommer, naar du mindst den tænker nær.

Prutningen.

Den Vilde haver havt til Lov
Kun sin Natur;
Den var saa vild, som han, og puur;
Hos ham ei Tyverie blev nævnet, og ei Rov.
Hvor hver til alt har lige Ret;
Hvo stærkest er, erholder det,
Han troer, han kan behøve.
Han taer med Magt; han dog ei siges kan at røve.
Hvad han erobret har, med Ret han kalder sit;
Men er du stærkere, og er med Lysten
Hans Gods at faae, saa er det dit
Fra Øieblikket af, at du har vundet Dysten.

Her gaaer det vel bedrøveligen til;
Men Vildes Tiid jeg ei tilbage ønske vil,
Fordi jeg levede da vist nok endnu værre;
Thi jeg er svag, o Herre!
Men kiender mangen stærk, skiøndt sulten Goliath,
Som blandt de Vilde nok gad være sat.

Men nu til vore bedre Sæder!
Vor Lov ei end den Fattigste tilstæder,
Sin Næstes tunge Pung at gribe i.
Det faaer strax Navn af Tyverie,
Og, er det kiendt for grovt, saa veed den søde Gud,
Man Straffen ei kan holde ud.

Det kunde heller ikke den, som jeg nu melder om.
Han vovede saa dybt og tidt at gribe,
At han fik saadan Dom:
Hamp skal hans Hals indknibe.
(Hr. Læser! Notabene,
Jeg fuldt og fast tør mene,
Den Dommer lidt poetisk var,
Thi Snæv deraf hans Dom vist har.)

Kort: Hamp dens Hals indkneb,
Som dybt og tidt i Pungen greb.

Nu tænker nok enhver om mig: du arme Synder!
Dit Stykke alt er endt, dit Blad ei fyldes heelt.
Men weitgefehlt!
Nu Piecen først begynder.

Den Tyv, der blev, som meldt, fordømt i Poesie,
I Prosa man opklynger;

Thi ved slig Leilighed ei Mestermanden synger.
Han under Arbeid' sang, maaskee den Tømmermand,
Som bragte Bygningen i Stand,
Hvis Tag var saa fatalt,
I øvrigt luftigt overalt.

Snart alting var forbi;
Den Ting, som Tyven hængte i,
Betalt den Tømmermand forlanger.
Bormester med ham pranger:
"Tør I forlange vel
"En saadan Sum for saadan Bagatel?" —
"Velbaarneste Bormester!
"Naar Træet er betalt, mig knap en Daler rester." —
"Ja reste her og reste der!
"Jeg veed hos Haandværksfolk hvorledes Brugen er.
"Med Afslag af to femte Dele,
"De faae endda ret godt betalt det Hele." —
"Skal mig den Ære vederfare,
"(Bevar os fra en Ting saa slem!)
"At bygge nogen Tid en saadan Ting til Dem,
"Jeg Boet mindste Døit ei kunde spare.
"Kan De nu selv indsee,
"Jeg ta'er det paa det knappeste."

Moral.

For Galger aldrig meer du fordre maa af Næster,
End hvad du fordre vil for dito til Bormester.

Den sande Drøm.

Effodiuntur opes, irritamenta malorum.

Der var tree friske Fyre,
Som søgte Eventyre;
Thi Nød og Ladhed jaged' dem
Fra fattigt Hiem.
De gik en Fierdingvei til Fods;
Da mødte dem en Flod.
De i en Maade stod,
Da de saae ingen Baad.
Her dyre vare gode Raad.

For dem var Bagatel, at røve,
En andens Gods
(Dog, at fortælle det, vi ei behøve),
Men her var intet Gods. Tilsidst faaer Jesper Øie
(Den ene hedte saa)
Paa Baad, som noget henne laae.
Han raabte hoppende og kaad:
"Hei! Funtus! Folk! nu seer jeg Baad."

Men jeg at sige har forglemt,
At Reisen var bestemt
Til Rigets Hovedstad.
(De store Stæder har, jeg veed ei hvad,
Som Skielmen gierne lide gad.)

De ikke sene var i deres Gang,
I Baaden sprang,
Trak Dræggen op

(Saa kaldes, efter mine Tanker,
De Baades Anker.
Nu vel! det være kan det samme,
Om rette Navn jeg ikke skulde ramme.)

De roede saa, at Hesten i Gallop
Dem skulde maattet give efter.
De alt for stærk anspændte deres Kræfter;
De snart blev ud af Stand
(Saa gaaer det dem, som alt for heftig ile)
Til Stad at naae; de søgte nærmest Land,
For matte Lemmer der at hvile.

De en udgravet Høi strax ved Ankomsten fandt,
Og i den Høi saa tungt et Skrin,
At alle ønskede: o, gid den Skat var min!
To af dem dumme var som Fisk,
Men Jesper var polisk.
Der taltes om tree lige Dele;
Men Jesper lurede lumsk paa det Hele.
"Hør," sagde han, "det Skrin, vi fandt,
"Tilhører den, som drømmer sandt.
"Vi dog anvende maae en liden Stund,
"Til Vederqvægelse at tage os en Blund.
"Om alle tree vi Sandhed drømme,
"Har Skiebnen villet dømme
"Hver af os til en lige Part."
De to samtykte snart.
De tænkte saa:
"Det kan man nok indgaae;
"Hvad vi har drømt, har ingen kunnet høre.
"Man let kan sande Drømme giøre."

Paa Bredden de, i Baaden Jesper laae.

En Times Tiid gik der nok hen,
Før de omtalte to opvaagnede igien.
De vilde strax en Sammenliigning giøre,
For sandest Drøm at høre.
Den eene havde drømt, at hvidt var ikke sort.
Den anden: Vinteren drev Sommer bort.
De nu min Jesper savne,
Og Baaden med.
Fra Landet fire Favne
Han havde kastet Anker ned,
Og laae i Rolighed,
Der Skrinet at opdirke.
De andres Skieldsord ei, og ei Forbandelser
Paa trygge Jesper virke;
Han troelig blev Arbeidet ved.
Han raabte kun i Land: "min Drøm er nok den rette.
"Jeg drømte, jeg bortførte dette
(Og viste dem sit Skrin);
"Min Drøm er slagen artig ind."
Omsider Skrinet aabnet er,
Og Jesper fandt, hvad I knap mene:
Sex vakkre Kampestene.
Slig Seddel laae derved: Hr. Finder! med Forlov,
Du er, hvad før jeg var,
Som grov:
En Nar.

Sanct Sebastian.

Quæ quibus anteferam?

Hver Konstner har sit Sprog,
Hvorpaa Ukyndighed ei bliver klog.
En Billedhugger og en Maler
For Mængden tidt det Labelænske taler;
Og et Beviis derpaa
Vi strax vil faae.

Krig, allermeest Krig i Religionen,
For Landet farlig er.

En Landsbye laae Paris paa fire Mile nær,
Og Sanct Sebastian for samme var Patronen.
De saa benævnte Hugenotter
I en indbyrdes Krig
For Arm og Hoved denne blotter.
(Det var en Daarlighed, som ingen giorde riig.
Jeg elsker Fred,
Og synes, Krig er altid Daarlighed.
Maaskee jeg syntes, Krig var mere herlig,
Ifald jeg var saa kiek, som jeg vil være ærlig.)

Men nu igien til Sanct Sebastian!
Til Byen kom en vakker Præstemand;
Sin Menighed den Mand tiltalte saa:
"Et Indskud, Børn! hver af os giøre maa,
"For i Paris at faae af Træ en smuk Person,
"I Stedet for vor nu lemlæstede Patron;
"Den jammerlig har alt for længe staaet."
De samtlige indgik, hvad dem blev foreslaaet.

Tre smukke Bondemænd blev sendt med Commission,
At skaffe deres Bye en splinter ny Patron.
Nøiagtigt Maal, før Reisen, dem blev givet
Paa Hoved, Arme, Been og Livet.

Dermed forsynede, de til Paris da foer',
En Billedhugger fandt, fortalte ham, hvor stor
Den Helgen skulde være,
Som maatte fordums Tiid en Martyrkrone bære.
"Det er altsammen godt," saa Manden svarede;
"Men siger hvad det være skal:
"En Martyr død, en Martyr levende?"
Han meente, om de vilde,
Han skulde ham som lidende afbilde,
Hvad heller, som af Piinsler død.
Det Sprog forstod' de Bønder sig ei paa;
Forvirrede de paa hinanden saae.
Dem nøie alt var foreskrevet,
Kun ikke denne Post. Det dem fortrød,
Det udeladt var blevet,
Om paa et Menneske i Live,
Om paa et dødt, de skulde Ordre give.
Beslutning her var vanskelig og slem;
Med uforrettet Sag de nødig reiste hiem.
Tilsidst voteerte død de To af dem;
Men levende voteerte Jeppe.

I hele Byen var der neppe
En saa fornuftig Mand.
Hør Prøve nu paa hans Forstand:
"I taabelige Klodser!"
Saa brød han ud, "voterede som Tosser.

"Sæt, at ham levende vor Bye ei have vilde;
"Nu vel,
"Saa slaae vi ham ihiel."
Den Mands Partie sig begge sloge til.

Den bekymrede Moder.

Af fiint udførte Laster
En Dydig selv kan lee.
Hvo som et Paradox min Sats forkaster,
Han her i den skal Rimelighed see.

Engang en Kone var, som trængte høit til Brænde,
Men Penge var der ei
(Det kan den bedste hænde).
Hun frøs, og vilde laant, men overalt fik Nei.
Hun Dag og Nat studeerte;
Et Indfald fik, det at udføre resolveerte.

En Kaabe havde hun, kun ringe af Værdie
(Men ringe Ting i Mesters Vold tidt kostbar bliver);
Den Kaabe svøber hun sig i,
Og til en Kræmmer sig begiver;
Og siger saa: "jeg er hidsendt
"Fra Skolemester Bent."

(Mærk vel! han var ei Skolemester mere.
Ved mægtig Arv han saae sit Boe sig saa formeere,
At han forlængst sin Afsked tog.
Af rige Skolemester Navn beholdt han dog,
For Resten havde Ord for, glubsk at være klog.)

"Han beder," blev hun ved, "at De mig vil levere
"To Stykker Triumphant, to eller flere,
"Som man kan vælge blandt.
"Fa'er Bent vil vise sig galant,
"Og til sin Datter, som med første Bruud skal være,
"Fuld Bryllups-Puds forære.
"Om Deres Dreng maa følge med,
"Saa skal De strax ved ham faae fuld Besked,
"Og Penge strax." — "Han kiøbte her saa tidt;
"Jeg veed, han tager aldrig paa Credit.
"Kom, Jens, tag det, og følg med den Madame!" —
"Madam? Gud bedre mig!" — "Nu, det jo er det samme.
"Madame eller Moer;
"Forskiellen er ei stor.
"Jeg den for fornemst priser,
"Som mod mig stedse sig som ærlig viser,
"Og saa har viist sig Bent;
"Jeg venter lige Dyd hos den, han mig har sendt."

Hun med et Smiil for gode Tanker takker,
Og sig med Jens og Tøi paa Døren pakker;
Paa Veien lader vel sig underrette om,
Hvor dyr hver Alen kom,
Og meer, som Jens troskyldig giør.
De kom, og bankede paa Bentes Dør. —
"Kom ind." — Hun Drengen spør:
"Vil han, min lille Faer! her udenfor lidt vente?
"Imens jeg skal den Gamles Svar indhente,
"Og Jomfruens, om hvad dem bedst anstaaer." —
"Ja, gaae hun, Moer!" var Drengens Svar.

Hun fra ham Tøiet taer,
Og gaaer. Strax fik hun Bent i Tale,

For hvilken hun med Graad begyndte at afmale,
Hvor stor en Hiertesorg hun havde af sin Søn,
Som ikke bedre blev ved Straf, ei heller Bøn,
Men stedse sig i Liderlighed søelte;
At hendes Hierte tidt som Knivsting føelte,
Naar han halvnøgen kom med Spillebrødre hiem,
Og i sin Ruus omfavned' dem,
Som ham ved Penge og ved Klæder skilte,
Saae hendes Graad, og smilte;
At han tidt funden blev paa Steder,
Hvor Dyden græder;
At han for Tyverie
Var ikke ganske fri;
At han sin Moder har saa tidt forbandet;
At han halstarrig var, med meget andet.
"De er," saa sagde hun, "ærværdige Hr. Bent!
"For Viisdom og for Klogskab saa bekiendt,
"At jeg derpaa tør stole,
"Ifald han blive kan omvendt,
"Saa blev han det, naar De ham tog i Skole."

Den Tale, syntes Bent,
Var ikke ilde endt,
Tog lærd Magister-Mine paa,
Og svared' saa:
"Ja, Moer! jeg har urvest, cureret somme;
"Lad hun kun Drengen til mig komme!" —

(Han venter udenfor, og vil forbauſt vist see,
Hvad er hans Ærinde.)
Hun sagde tusind' Tak for herlig Trøst, hun fik,
Og gik.

Til Drengen sagde hun: "gaa ind til denne Herre,
"Tael med ham selv!" Han gik, for ham desværre.
Hun lukked' Døren for ham op,
Gav Vink til Bent, og gik igien.
Da hun kom uden for, hun gik ei meer, men fløi
Med Drengens Tøi
Til sikker Bagsahl hen.

Jeg dig behøver ei at sige, vil jeg haabe,
At Tøiet immer laae skiult under gavnlig Kaabe.
Og hermed Kiellingen og Kaabe Afsked faaer.

Ved Døren Drengen i Forventning staaer;
Bent op og ned paa Gulvet gaaer,
For at studere ud en Præken fuld af Klem.

Da han nu færdig var, han myndig satte sig,
Og tog til Ords: "Du liderlige Fugl, kom frem!
"Du Tyveknegt!
"Du vakker Ære giør din Slægt,
"Du Fylde-Beest!
"Din stakkels Moder allermeest.
"Du Spillefugl, som hende stiller
"Ved —" Manden blev saa ved et stivt Qvarteer.
(Jeg af hans Tale ei anfører meer
End Slutningen.)
"Din Moder selv har Skyld; du, Skurk! har hende bandet,
"Og ei hudflettet er? Jeg skulde viist dig andet."

Man let sig forestiller,
Hvor Drengen, skiøndt ham mangled' ikke Mod,
Forbauft ved slige Complimenter stod.

Tilsidst, da Veiret Bent forgik,
Han Tiid et Ord at tale fik,
Og det bestod heri:
"Ravrystend' gal er I!
"Giv mig Besked, saa gaaer jeg væk." —
"Du driller mig! jeg veed, at du er fræk;
"Men kast til denne Krog et gunstigt Øie hen"
(Han pegte paa sin Stok) "der staaer min gode Ven,
"Tør du vel vove Dyst med den?" —
"Jeg slaaer, min Siæl, igien."
Af Drengens Mund knap Ordet slap,
Før Bent ham gav et vældigt Rap.

En Jern-Alen Drengen bar,
Som Moralisten bragte Svar.
Kort: Svar paa Svar, Tiltale paa Tiltale
Vedvarede til Bent til Gulvet maatte dale.
Af uliigt Værge der han tung Valet modtog.
Da Drengen havde nu lidt pustet ud,
Han saa udbrød: "Du gamle Stær! du sender
"Om Triumphant til Huusbond Bud,
"Og naar jeg bringer det, du liderligen skiender,
"Og prygle vil. Tael! tael!
"Siig, om du mærke kan, at du ei meer er gal?
"Du var det, det er vist, men bli'r vel ei herefter;
"Thi, til at banke løse Skruer i,
"Jeg priser denne Alens Kræfter.
"Der ligger du en kiøn!
"Tilpas! du fik din velfortiente Løn."

Hvad flere Ord der faldt, vi springe vil forbi.
Nok, at tilsidst hinanden de forstode.

Du gietter let, hvordan de begge blev til Mode.
Som Lynild Drengen foer,
Skiøndt han af sidste Slag endnu udmattet var,
Om muueligt, at faae Spor
Paa sin selvgiorte Moer,
Og Huusbonds Tøi igien.
Jo mænd!

Hvor gik det Bent? mig spørger du.
Han ligger sandeligen syg endnu.
Den Trøst dog Doctorne ham give:
Det staaer til Live.
Og Drengen da? — Som ham
Man narre kan den klogeste.
Den Kræmmer holdt for Skam,
Forladelse at negte ham.

Moral.

Spørg, før du lover Fædre,
At giøre deres Søn
Ved Prygl og Skieldsord bedre:
Hvor stor er Jeres Søn?

Sødgrød for Vandgrød, og Vandgrød for Sødgrød.

I fordums Tiid gik Troe vel vidt,
(Nu, leider! somme troe vel lidt).
I fordums Tiid en Mand, hvis Navn jeg her fortier,
Stor Elsker af smaa Pudserier,
Han for et Aar
Sig havde kiøbt en Gaard.
Og, hvad han ikke vidste før,
Saae, i hans Brændeskuur der var en Dør,
Nysgierrig for at lære,
Hvad udenfor der kunde være,
Han bruger Dirik, Hovednøgel, hvad han har,
Saa længe og saa vel, at Døren aabnet var.
Hvad fandt han udenfor?
Sin Naboes Gaard.
Der finder han for godt, lidt at spadsere,
Men Mennesker faaer ikke Oie paa;
Til Kiøkkenet seer Døren aaben staae,
Gaaer ind, og der ei Oie faaer paa flere
(At sige Mennesker), men paa en Gryde Grød,
Grød kogt i Vand.
Den kaprer han,
Paa egen Skorsteen sætter den i Land,
Hvor ogsaa kogtes Grød,
Men Notabene sød.
Den bragte han igien. Uegennyttigt Bytte!
(Han, som du seer, stial ei for Nytte)
    Af Alderdoms Historien,
Jeg først anmærker lidt, saa kommer jeg igien.

Hver Oldemoder har havt eens Unode,
(Kan troe, hver Alder har sin Mode)
De troede, (lee dig nu ihiel!)
At Toilettet var en Bagatel;
De troede, (lee igien, ifald du før ei sprak)
Det gammeldags hensovne Pak,
At det var Konens Pligt, (jeg knap det sige gad)
At lave sin og Mandens Mad.
I Himlen takke maae, vor gyldne Tids Matroner!
For Jer er Spilleværk at være Koner,
Ja schöne Spilleværk.

Jeg kommen er igien. Min Læser! mærk:
Den lystige omtaltes Kone
Var stemt i gammeldags, da Modens, Tone;
Sin Gryde Grød hun selv paa Krogen hang,
Og hendes Pige vidste ei engang
Om den med Melk var lavet eller Vand.
Sligt fik hun stedse see først, naar hun retted' an.

Den Nabokone var af samme Dei.
Tolv Klokken slaaer, de begge Steds anretter.
Den Gang paa uliig Tiid at spise, brugtes ei.

Skielmsmester gaaer sin Vei.
"Børn! Jer til Bords kun sætter!
"Jeg kommer strax igien."
Og dermed til sin Naboe hen.
Paa Gulvet knap han flytted' Fod,
Før søde Grød paa Bordet stod.
Huusmoderen først bliver vaer,
At hendes Grød Forandring faaet har.

Den Pige spørges ad,
Om hun har kommet Melk i deres Mad,
Hun svor paa: Nei!
Hvad her blev for en Hurlumhei,
Beskrive ikke kan, og ei beskriver jeg.

Min Helt den standsede, og saa tiltalte dem:
"At Himlen ynder Jer, vi see af det Mirakel. —
"Melk bedre er end Vand.
"Til Lykke! Jeg gaaer hiem."
Hans Mening tog de an:
Han gik og fandt i Graad vandgrødet Stakkel,
Som saa brød ud: "Gid Fanden tage Fanden!
"Den Gast, og ingen anden,
"Har giort mig Grøden sort,
"Og stiaalet Melken bort."
Til Skaalen Manden langer;
Paa halve Vei hans Haand hun fanger!
"Af dette Fad har Satan spiist. For Skam:
"Jeg veed du spiser dog ei Grød med ham?

Da Hunger giorde ham mæt af en tom Plaiseer,
Han i Uvidenhed dem lod ei blive meer.

Det ædelmodige Tilbud.

Naar man forøder alt paa andre og paa sig,
Man bliver modsat Ting af riig;
Den Sag er rimelig.

Der var en ødsel Mand, som satte til sit Gods,
Dog siden, Fattigdom til Trods,
Sad glad ved fremmed Bord, og valgte sig det bedste.
Hans før det bedste var, og mange Snyltegieste
Godt Maaltid Mad hos ham tog ind.
Han tænkte ved sig selv: see nu er Touren min.
Og, som han tænkte, saa det gik;
I tvende Aar "velkommen vær!"
Han fik;
Men siden fik et koldt: "see er De der!"
Endogsaa naar han først sig havde ladet melde.

Han sagde ved sig selv: jeg seer, "velkommen vær!"
I denne Bye er død af Ælde.
Ja, vi skal alle døe, naar vores Tid er omme;
Men jeg ei hungrig vente vil
Paa Dødens Komme.
Ei Sult maa gives Skyld, at jeg ei meer er til.
Her er man meer ei hospital;
Jeg Vennerne paa Landet prøve skal.

Han holdt sit Ord; hver Herremand, han kiendte,
Fik lære kiende Mandens Appetit,
Og naar han saae, En syntes, at det gik for vidt,
Han til hans Naboe sig henvendte.
Han gik i Maaneder, han gik i fem,
Og mæt blev han i alle dem.

Hvad under Maanen er, har ingen Varighed.
"Velkommen vær!"
Forsvandt og her.
Min Helt sig maatte see om anden Leilighed.

Han tænkte saa:
Du maa
Igien til Byen vandre;
Fem Maaneder maaskee har kunnet den forandre.
(Forstaae ham, Vennerne i den)
Hans Gisning rigtig var, thi da han kom igien,
Hver kappedes, ham høflig at begegne,
Og, vær velkommen! fløi imod ham allevegne.

Men hør, hvad ham forinden hændte.
Han paa en Miil nær Byen kom,
Og i Uvished om,
Hvad der han kunde vente,
Men vel forvisset om, han trængte høit til Mad,
Blev han en Lystgaard vaer, seer Røg, og bliver glad.
Snu i den Bondebye, ved hvilken Gaarden laae,
Han søger først, fuld Underretning faae
Om Mandens Characteer, med andet mere.
Den fik han, og hvad sidst han vide faaer,
Ham overmaade vel anstaaer:
"Han gierrig er og nidsk; men det er ogsaa sandt
"Naar han et Gilde giør, saa giør han det galant.
"Han giør kuns eet hvert Aar;
"I Dag er just den Dag han vil tractere."
Naar der paa Gaarden var sædvanlig Spisetiid,
Han vide fik, og sig begiver did
Til samme Klokkeslet. Den Tiener sig udlod,
At Herren færdig stod
Til Bords at gaae,
Saa han ham vilde knap i Tale faae.
"Det er," var Mandens Svar,
"En vigtig Sag, jeg ham at forebringe har."

Han derpaa bliver meldt, og indladt strax.
"Min Herre! (sagde han) ti Tusinde Rigsdaler
"Fortiener De, naar De befaler;
"Men det vidtløftigt er at tale om.
"Jeg seer, at det er saa til Dags,
"At De til Bords skal gaae;
"Jeg vil spadsere lidt og komme saa
"Igien." —
"Nei vist, min kiere Ven!
"Bliv her, og spiis med os!" Han blev,
Og Tiden ørkesløs ved Bordet ei fordrev.

Alting en Ende faaer; saa fik det Maaltid og.
Den Vert tog fremmed Giest hen i en Krog,
Og sagde: "Søde Faer!
"Siig mig nu hvad det var." —
"Hør! (svarte han) jeg veed, Jer ældste Datter fik
"I Medgift tyve Tusind Daler;
"Den yngste ægter jeg i dette Øieblik,
"Naar De mig Ti betaler.
"Det er ti Tusind Daler reen Profit!"
Den Vert først studser lidt;
Men siden brød han ud i heftig Monolog.
Hans syndige og varme Sprog,
Og Complimenterne med mere,
Jeg gider ikke repetere.

Det kolde Blod.

Bebreid ei gunstige Natur,
Fordi for høi, for lav Statur
Fortræd dig volder undertiden.
Den træffe kan en stor, den træffe kan en liden,
Som du erfarer siden.

Der er en Folkeslægt,
Bekiendt af Guldets Vægt,
Salat, og Sindighed og Kulde,
Som Havet ei har slugt, men ofte sluge skulde.

Der er en anden Folkefærd,
Som troer sig hele Verden værd,
Og at man ei dens Lige kan oplede.
Den ellers er bekiendt for Kiekhed og for Hede.
Med bedre Ord: for Mod
Og brændbart Blod.

Jeg leder een af hver af dem
Paa Skuepladsen frem.
Hiin hedder Pitter,
Og denne Tom;
De sammen paa Parterre kom.
Jeg ingen Efterretning hitter,
I hvilken Stad.
Nok, at Tilskuerne ei sad.

Det af en Hændelse sig kom,
At Pitter stod tæt for ved Tom.

Den Pitter var saa bred, saa lang
Som Tom halvanden Gang,
Saa denne intet saae for sine Penge.
Han for ved sig ei taalte Risen længe.
"Hør, sagde han, Hr. Kammerat! giv Dag!
"Du seer jo ligevel, om du staaer bag."
Den Rise vendte sig, og, efter Landsmænds Skikke,
Ham svarte høfligen: "det giør jeg ikke."
Een Gang endnu, og to
Tom ham anmodede; han saae paa Tom, og loe.
Da sagde denne grum og bister:
"Jeg snart skal blæse Liv i dit koldsindige Register!"
Med knyttet Næve blæste han,
Ved hurtigt Hop,
Hat og Paryk
Af alpisk Mand.
(Forstaaer sig, Hovedet fik vældigt Tryk.)

Du troer, af Lyst til Hevn han ikke kunde sandse?
O nei! — (lær du, som let kan tabe Contenance!)
Han roelig sin Paryk og Hat tog op,
Og roelig bag den Lille sig begav,
Til hvem han hviskede: "Der var ei blevet af,
"At min Paryk
"I skulde slaget af i Fior." —
"Hør, Kammerat!" var Liltens*) Ord,
"Hvordan skal jeg forstaae den Snakken,
"Du hvisker mig i Nakken?

---

*) Lilten er paa Tronhiemsk: den Lille. Jeg troer ikke, det skadede Sproget, om Ordet blev gangbart.

"Hvis du
"I Fior uhøflig var, som nu,
"Og mig, ved lige Leilighed
"Med denne, havde truffet,
"Saa meget, om ei meer, du havde blevet puffet,
"Sær, om du havde Mod, og fræk mod Magten stred." —
"Mod Magten havde jeg ei villet stride;
"Dog havde mig ei hændt, hvad hænder mig i' Aar,
"Hvad sig Paryk angaaer;
"Thi du maa vide:
"Jeg bar i Fior mit eget Haar."
Og hermed endtes den Dispyt.

Moral.

Beflit dig paa at skaffe dig Gemyt
Saa eiegodt, som hos den Lange.
Den Korte Medhold faaer af mange,
Jeg forudseer.

Og saa ei meer.

Herremanden.

En Herremand sov engang hen;
Og saa skal alle Herremænd,
Hvor gierne de end leve ville.
Og det er ilde,
At døe, naar man endnu ei vilde.

Den Herremand, jeg synger om,
Did, Stakkel! efter Døden kom,
Hvor ingen frøs, skiøndt alle vilde.
Og det er ilde,
At ikke fryse, naar man vilde.

Han traf sin Kudsk, og studsede:
"Hvad! Jochum og i Helvede?
"Jeg næsten det forsværge vilde.
"Og det er ilde,
"At see, hvad man forsværge vilde.

"Hvorfor jeg kommen er herned,
"Du udentvivl alt forud veed,
"Saa jeg omsonst det dølge vilde.
"Og det er ilde,
"Bekiendte Ting at dølge ville.

"Min Søn forfaldt til Hoer og Spil,
"Og satte flere Penge til,
"End min Formue taale vilde.
"Og det er ilde,
"At den ei mere taale vilde.

"Af Godhed for det Skumpelskud
"Jeg sued' mine Bønder ud,
"Og deres Suk ei høre vilde.
"Og det er ilde,
"Ei Bønders Suk at høre ville.

"Men du, som var saa from og god,
"Og giorde intet Kræ imod,

"Hvi du er her, jeg vide vilde."
Og det er ilde,
Saa nøie alt at vide ville.

"Det gaaer," var Svaret "mig saa slet,
"Fordi jeg hisset giorde det,
"Som I ei kunde, skiøndt I vilde.
"Og det er ilde,
"At ikke kunne, naar man vilde.

"Den Søn, som volder, I er her,
"Har jeg paa Halsen skaffet Jer.
"Jeg Fruen intet negte vilde.
"Og det er ilde,
"Slet ingen Ting at negte ville."

Moral.

Sligt lærer hvert utugtigt Skarn,
At ikke skaffe Næsten Barn,
Skiøndt Næstens Kone gierne vilde,
Og det er ilde,
At Næstens Kone gierne vilde.

Observationen.

Istemme Sørgetone
For sin hensovne salig Kone,
Det giør en Bonde, det giør vi,
Forskiellen kun bestaaer deri:

Han taabelig for ramme Alvor græder,
Og vi, for ei at støde an mod kiønne Sæder.

(At det med Enkers Graad er ligedan bevendt,
Især naar de er unge,
Os noksom er bekiendt.)

Jeg om en Bondemand vil siunge,
Hans Ægtefælle sov
Den Søvn, hvoraf man her
Ei mere vækket er.
Det er paa andet Sprog:
Hun ind i Evigheden drog;
Og, for at giøre mig end mere tydelig,
Viid: hendes Krop og Siæl de separeerte sig;
Og separeret blev ved denne Leilighed
Fra hende Manden med.
Saasnart han saae sig uden
Sædvanlig Sengekammerat,
Begyndtes der en Graad og Tuden,
Og Sorgen aldrig holdt Sabbat.
Om Natten drømmende, og vaagende om Dagen,
Han græd for Ægtemagen:
Ei græd som den Fornemme,
Der, for Anstændighed,
Til rette Tid og Sted,
En Taare veed at giemme;
Men som uslebne Bønderfolk;
Hans Graad var rørte Hiertes Tolk.

Hver Mand i Byen Enkemanden yndte,
Med Pose fuld af Trøst sig til ham skyndte;

Thi han var from, og han var riig.
(Det sidste traf fornemmelig.)
En sagde: "søde Faer!
"Til Døde, som en Nar,
"Dig ikke græm!
"Din salig Kone, som er død,
"Ei ved din Graad til Livet kaldes frem.
"Jeg er til fire kiønne Piger Fader.
"At de er' dydige, enhver dem lader.
"Det koster dig et Ord; vælg, hvem du vil af dem!"
Men Patienten sig undskyldte
Og sagde, at hans Bryst kun Sorg opfyldte,
Og at stor Synd det var, et Hierte, som var deelt,
At byde den, som man det skyldte heelt.
For Resten mange Tak han sagde ham, som bød.
Ham lige Tilbud giør hver voxen Piges Fader;
Men fra sit Forsæt han sig ikke rokke lader.

"Maaskee sig aldrig rokke lod?"

Jo mænd lod han tilsidst sig rokke.
Vi Mennesker er' ikke Stokke;
Og Tiid paa heftigst Sorg kan raade Bod.

Hans Frierie han ei besværligt fandt,
Han havde nok at vælge blandt.
Han peged' kun paa een,
Strax var hun hans; den Sag var reen.
Han lever lykkelig i nye Ægtestand,
Og glemmer, at han var, kun husker, han er Mand.
Alt dette er kun et Præludium;
Min Hovedsag er, at fortælle Publicum

En snurrig Observation.
Som ved en Leilighed blev giort af vor Person.

Selvbuden Død ham røvede hans bedste Koe;
Han var eenfoldig nok, den Stakkel! til at troe,
Man skulde kappes om hans Tab ham at oprette,
Som da han mistede sin salig Mette.
Men Metter var der nok, som man heel gierne saae
I fremmed Vold. Af Køer der var kun faa.
Han længe ventede, og skuffet saae sit Haab,
Hvorpaa han ærgerlig udbrød i dette Raab!
"Blandt dette underlige Folkefærd
"Jeg seer, man holder Koe langt meer end Datter
værd."

Moral.

En Koe med Rente dig for Foer giør Gavn igien;
Jeg undres ikke paa, du vil beholde den;
Men af en Datter du ei anden Indkomst har,
End et bekosteligt: O! vær saa god min Faer!
Du ønsker (man deri dig ei fortænke kan),
Det snart forvandlet blev til: vær saa god, min Mand!

Hvad heraf læres, deler sig i to:
Skil dig ved Datteren! behold din Koe!

Fader og Søn, een Mand.

Cupido er en grusom Harcelist;
For Spøg man ofte seer ham stile

Imod ældgamle Bryst nyslebne Pile,
Og ei den Saarede forunde mindste Frist,
Før af sit Pudserie han først har leet sig mæt.

Til Overflødighed jeg vil bevise det.

En gammel Enkemand i Fredens Bolig
(Med Ret han hedte saa) sad ganske rolig,
Og bad iblandt, iblandt sin Mages Tab begræd,
Indtil omtalte Dreng ham spøgte til Fortræd,
Ham skiød med ildrød Piil; strax Knarken brændte;
Men den, han brændte for, Cupido Iis-Piil sendte.

Cupido! vær ei saadan Nar,
Men Iis-Piil til, hvor den behøves, spar!
Med Pande, som dyb Rynke pryder,
Med sølvgraa Haar man Kulde let indskyder
I kiælne unge Pigers Bryst;
De brænde kun paa Skrømt iblandt, iblandt af Vindelyst.

Saa tænkte ikke vor Dorinde
(Det var den Gamles Elsktes Navn);
Med ham var nok at vinde;
Men hun dog foretrak Fornøielse for Gavn.

"Fornøielse er Gavn;" saa taler unge Pige.
Du har for saavidt Ret, jeg vil dig ei modsige;
Men hun, som mere veed, end du og jeg, Mama,
Mon hun med os istemmer Ja?
Mon din bedagede Papa?
Nei, langt derfra!

Jeg Parentheser ender,
Gaaer flux til ham, som brænder.
Han giorde Alt, hvad giøres kan,
For at faae slukt sit Hiertes Brand;
Men stedse uden Trøst tilbagevendte,
Og stærkere hver Dag den Synders Hierte brændte
Halv i Fortvivlelse.
Af unge Skielmere
Pudseerligt Raad ham gives,
Hvorved hans Haab oplives.
"Hvor lidt endog," de sagde, "Deres Aar
"I Deres Skiønhed har giort Skaar,
"Man letteligen bliver vaer,
"De yngre været har.
"Maaskee Dorinde De omsider vil behage,
"Naar De en Smule Konst til Hielp vil tage.
"Miss Fox, det sværge vi Dem til,
"Skal skildre Dem saa ung, De vil,
"Hun veed at jævne net de Alderdommens Furer,
"Og hendes Konst de Kræsenste belurer.
"Ærværdige forlibte Ven!
"Vil De benytte Dem af den?" —
"Ja mænd!"

Miss Fox blev strax til Manden skikket.
Og, da hans Ansigt var opslikket,
Han til sin Dulcinea gaaer,
Sin Elskov ivrigen afmaler,
Og om tiltænkte Grunker taler.

Det Svar han faaer:
"Om alt for meget feil, jeg ikke tager,

"Om jeg seer ret, De er en Søn
"Af den, hvem jeg behager,
"Og hvem jeg Afflag gav paa lige Bøn.
"Paa lige Maade det jeg Dem vil give:
"I eenlig Stand jeg stedse vil forblive.
"Imellem Faderen og Søn
"Desuden vilde stiftes Splid,
"Om han, som først kom hid,
"Sig skulde see udstukket af sin Søn."

De to Agerhøns.

I.

En Pater var, som kunde, og som gad
Sig gierne lade lave lækker Mad.
Der var en Munk, som gad, men ikke kunde.
(Af disse to hvem der var riig,
Hvem tvertimod, du, uden stærkt at grunde,
Selv siger dig,)
Den Fattige sig kalde lod Guichard.
Jeg veed ei, hvad for Navn den Rige bar.

Man saae i dem, hvad sielden hænder:
En Riig og Fattig, Venner.
Ei nogen skulde slutte sig
Til, hvem var fattig, hvem var riig.

Saa meget var de Kammerater,
Saa ædelt skiulede sit Fortrin vor Hr. Pater.
Hvergang fra Kiøkkenet
Han vented' lækker Ret,
Han med Guichard, sin gode Ven,
Strax maatte dele den.

For Pateren holdt Huus en Qvinde,
Som Snese Aar var gammel trende Sinde.
Hun lækker var, som han, men tæred' ei saa smaat;
Hun efter megen Mad var Giek, som efter godt.
To Agerhøns af Herren bli'r leveerte,
Som, medens han spadseerte,
Hun skulde lave til.
Men hvor har Pokker ei sit Spil?
Igien den slemme Aand her ude var at gaae.
Da Fuglene han stegte saae,
Han Maren (Qvindens Navn) indskyder
En af de fæleste Udyder.
De Lækkerbidskener hun med Passion ansaae,
Og, som er sagt, forført af Satan, faldt hun paa
At dele med vor Mand, og giorde een til Priis,
Og Skylden haabede at kunne give Piis,
Som noksom kiendtes for at være snagen.
Jeg faaer vel, sagde hun, lidt Skieldsord for Umagen;
Men for saa lækker Steeg, den var en Stud,
En Nar, som sig lod ikke skielde ud.

Den ene var nu spiist; strax peger Fanden
For Maren paa den anden.
Ach! tænkte hun, indskudt af Lucifer.
En Agerhøne dog kun ringe Mundsmag er!

O! turde jeg!—dog nei! — dog jo! — dog nei!! — dog jo!
Piis kan jo have ædt dem begge to.

Fra Spiddet fløi strax stegte Fugl
Derned, hvor hans Collega laae i Skiul.
Hun Vellyst følte kort ved denne Øden;
Thi Frygt og Ruelse kom snart i Steden.
Hun nu indsaae for seent: beskylde Piis for sligt,
Var taabeligt,
Og vilde synes heel utroeligt for Hr. Pater.
(Saa gaaer det alle syndige Krabater.
I Førstningen hver Udflugt synes let;
Men Eftertanken snart kuldkaster det.)
Hun Hænder vreed og som fortvivlet var,
Da ind i Kiøkkenet hun trine saae Guichard.
Den samme, som forledte hende hist,
Nu hende hialp ved snurrig List.
"For Himlens Skyld! hvad skader dig?" —
"Hans Tilstand er forfærdelig." —
"Hvis?" — "O! for alleting tag De Dem vare!" —
"For hvem?" —
"Han grueligen truer Dem." —
"Hvem? Vil du ikke svare?
"Hvem?" — "I Nat blev Pater gael." —
"Hvordan? tael!"

Men dette var
Vor gamle Marens Svar:
"Jo mænd! da Klokken var saa hen mod to,
Den gyseligste Lyd afbrød min Natteroe;
Jeg blev som udaf mine Sandser.
Da min Forbauselse lidt standser,

Jeg hører grant, det Pater er,
Som straaler: "Maren! Lys paa Timen her!"
Jeg skiælvende stod op, et Lys fik tændt,
Og tænkte Under, hvad var Manden hændt.
Da jeg kom til ham ind, han i fortvivlet Tone
Skreg: "Maren! see, see der min salig Kone!"
"Hr. Pater! svarte jeg, De gift jo aldrig var."
Jeg fik til Svar:
"Hold Mund, du Pulverhex! du taler som en Nar."
(Af slette Mennesker
Ham noget givtigt Tøi vist nok indgivet er.)"

Hun heftig græd iblandt,
Og midlertid ny Løgn udfandt.
Paa Paters Galskaber hun ramsed' op en Liste,
Heel lang, og denne var den sidste:
"Saa sandt, min Hr. Guichard! De har to Hæle kier,
"Smør dem, naar De ham seer! han ellers dem afskiær.
"Det svoer han dyrt (jeg før ham aldrig hørte sværge).
"Fly for den stærkere, er altid bedste Værge.
"Min store Kokkekniv bekiendt Dem noksom er;
"Den han til grusomt Brug i Lommen bær."
Hun tøiede saa længe Talen ud,
Til Hammerslaget gav om Paters Hiemkomst Bud.
"Fly!" sagde hun;" men hvad er her at giøre?
"Dog jo, jeg vil Dem ud af Havedøren føre;
"Igiennem Haven tag saa Deres Vei;
"Did kommer han vel ei.
"Den var ei klog, som have vilde
"Med en Afsindig at bestille."

Saa hastig, som en Vind
Guichard kom ud: Hr. Pater lukkes ind.
Ophidset strax begyndte Maren:
(Ophidset, seer man vel, paa Skrømt)
"Guichard, det slemme Skarn,
"Bortsnapped' Deres Høns i dette Øieblik,
"Og med Dem giennem Haven gik.
"Endnu er ingen Tid forsømt,
"Om De gik strax." — "Det var vel grovt at spøge;
"Jeg vil forsøge."
Han valtred' som en Gaas afsted;
Thi han var riig og ubeqvem og feed,
(Saa er' de fleste Rige;
En Fattig slumper til at være det iblandt.)
Han saae Guichard: "Men hvad skal dette sige?"
Begyndte han at skrige.
Guichard sig vendte om,
Og, da han saae, Hr. Pater kom,
Han gik lidt fastere, (jeg siger lidt;
Thi han, som fattig Mand, var ikke svær af Fidt,
Men maver, smækker, smidig i sin Krop,
Saa han nok saae, ham Pater ei løb op.)
Hr. Pater skreg igien: "lad mig faae een!
"Behold saa frit den anden." —
"Det maatte Fanden!
"Nei, Gud skee Tak for mine Been!" —
"Ja, jeg nok veed, du kan, jeg ei kan rende;
"Men naar skal dette Spøg faae Ende?
"Guichard, du mig den ene giv!" —
"Nei tusind Tak, Patron! den under Jeres Kniv
"Ei falde skal; thi jeg, min Troe,

"Dem høiligen har nødig begge to." —
"Din Slughals!" svarte han, og saa tilbagevendte.

"Hør, Maren! jeg vist troer, Guichard er gael."
"Det kunde De ei see?" — "Han Doctor have skal,
"Den stakkels Mand!"
Han Doctor til ham sendte;
Men Doctoren blev taus,
Som bød sig føle Puls; thi Patienten svarte:
Om længe Gud, som nu, fra Sygdom ham bevarte,
Saa blev han vist en gammel Mand.
"Men hvem har sendt Dem?" — "Pater N." —
"Saa Deres Videnskab er Snaus,
"Min Ven!
"Naar De ei seer, at han er reent fra sin Forstand."
Den Doctor gik.

Jeg mere ei at vide fik.

Moral.

Mands List er nok behænde,
Men Qvindelist er uden Ende.

II.

Jeg mere ei at vide fik: saa endte jeg sidstleden;
Jeg siden meer at vide fik.
Som jeg har Tingen læst, jeg dig vil tee den.

Hr. Pater talde om, to Agerhøns at stiæle,
Den anden om, at snitte af to Hæle;
Hver af dem Slutning drog af dette at den anden
Var galloppered fra Forstanden.

(Mærk! havde han ei løbet fast,
Var Tingen ikke skeet i saadan Huy og Hast.)
Den Parenthes har Autor lagt
Enhver af sine to i Munden.
Jeg meget vel indseer, den er sublim i Grunden;
Men hvo, som vover den, maa være uforsagt.
Jeg synes selv, faae Skam!
Jeg tapper er, som den anfører efter ham.

Du er nok kied af Fias, Hr. Læser! jeg vil skride
Til det Solide.

Saa længe talde hver om Galskab paa sin Kant,
At alle Folk i Byen fandt.
(En baade grunder og ugrundet Troe,)
At de var gale begge to.
Og Maren snildelig saa vidt forøged' Rygtet,
At Munken ynket blev, og Pater frygtet.
Lidt frygted' Munken og, naar han kom did,
Hvor der var Agerhøns paa Spid;
Men Pater overalt, thi overalt var Hæle,
Og Fødder uden dem er fæle.

Kort sagt: af Byens Folk den ufornemme Sort,
Paa Gaden gav dem tidt en ei forlangt Escort.
Sligt strax berettedes Hr. Generalen,
(Hver Orden har jeg troer, en General)
Og taldes ivrigt til ham om Scandalen.

Man bad ham hitte Raad, at hemme den Scandal.
"Hør, Brødre!" svarte han, det er ei min Affaire;"
"Hvorfor skal Magistrat i Byen være?" —

Den Pater General var magelig, og elskte Roe og Fred.
Han flere Ord gad ei spendere;
(Thi hvad kan skee med faa, bør ikke skee med flere.)
Med kort, men syndigt Svar, de Brødre gik afsted,
Og flux til de Velvise.
"Velviseste og bedste Øvrighed!"
(En Superlativus af Høflighed,
Som stedse er at prise.)
"Velviseste! De vist nok veed,
"Hvad Pater N. og hvad Guichard
"I Byen giøre for Spillopper.
"Vi bede, at De snart vil føie slig Anstalt,
"Som den Forargelse ophæver, og som stopper
"Mund paa hver Spotter,
"Som leer, og inderlig sig gotter
"Derved, at Ordenen meleres med lidt gaelt."
(Det er fatalt,
At ikke troes gael, som andre Folk er gale.
Hver Dødelig er gael, naar man skal Sandhed tale,
Og, taalelig udtrykt: er Nar.)

Ved denne Leilighed jeg en Anmærkning giør:
Man alle Mennesker tilsammen skielde tør;
Men skielder du kun een, den Eene,
Som sig fornærmeligt undtaget troer,
Dig stævner for Velviisheds Bord,
Hvorfra dig Himmelen og mig bevare!

De Magistrats-Personer svare
Langt kortere end General: "ja det er godt."
Der blev raadslaget strax, hvad herved var at giøre,
Og den retfærdige Complot

Per plurima dem dømte til at kiøre
Kortest Vei
Did, hvor man sender dem, som, Stakler, ere gale
Paa anden Viis end du og jeg.

De kom derind.
Man mærked' strax af deres Tale,
At de paa Skoven havde Sviin.
"Hvor længe" sagde Stedets Inspecteur,
"Ærværdige! vil De mig qvæle
"Med deres Agerhøns og Hæle?"
Saa kan man uforskyldt sig liste
I Daarekiste,
Endskiøndt man er,
Kun efter Vedtægt, gael.
Fra saadant qui pro quo bevare Himmelen enhver!
Man siger, at de sidde der endnu.
Jeg kan ei faae dem ud; kan du?

Moral.

Til Trøst for dem, som ynke disse tvende,
Jeg beder det erindres maa,
At falske Rygter kan fra Huus til andet gaae,
End sige
Til os fra fremmed Rige.

Relata refero.

Den følgende Historie er sand.
Om du at mene saa er ei capabel,
Saa viser jeg mig raisonabel,
Og ei paabyrder dig at troe, hvad ei du kan.

En ærværdig og bedaget Pater
En Datter havde sig,
Paa fire Tusinde Ducater
Riig.
Det er, som ordinair man taler,
En otte Tusinde Rigsdaler.
En Officeer, bekiendt for honnête homme og brav,
Som hende meget lidt i Midler eftergav,
Og uden hendes utrængt kunde leve,
Saae hende, saaret blev. Saa begge bleve;
Formodentlig ved Hierte-Sympathie,
Om hvilket Snurrepiberie
Læs i Romaner mere.
Ulykken var, at her den strak sig ei til flere
End Officeren og den lille Glut;
Thi Præsten absolut
Vil ei sympathisere.
(De fire Tusinde Ducater
Var Skyld, at ovenfor jeg kaldte Manden Pater.)
Omsonst anvendtes Overtalelser
Af Slægtninge paa begge Sider.
Han blev ved sit: af Rodt han Hader var.

(Der findes flere Præster hist og her,
Som Officerer ikke lider.

Gud veed, hvad Grund de dertil har.
Men unge Piger de behage,
Saa de derfor hos dem kan fuld Erstatning tage.)

Han havde en Collega,
Hvis Rigdom var hans Alpha og Omega.
Af sine Grunker stolt han var;
Men over alle Ting af sin Forstand,
(Det skal du gierne see den er, som ingen har);
Han maatte, skulde være hendes Mand.
Hun fandt Partiet slet,
Men blev saa overhængt, og truet, skieldt,
At hun forsikkrede, at inden otte Dage
Hun skulde en Beslutning tage;
Men hun imidlertid tog den,
At skikke Bud til Officeren hen,
Om Sammenkomst incognito;
Den nød de i uafbrudt Roe.
Og der blev afgiort i,
Naar den forundte Frist først var forbi,
Hun den ny' Frier skulde svare Ja,
Og siden see, hvordan de kom derfra,
Men dette skulde sig betinge forud Bruden,
At første Beiler med til Bryllupet blev buden.

Det strax bevilget blev. Ei Martis Søn er seen,
Før han Bevilling tager
At vies af hvad Præst han vil.
Rivalen tog sig ogsaa een.
Kort sagt, nu Bryllupsdagen stunder til.
Da færdig var al Stads og Bryllupssager,
Den Dag brød frem.

Den første Beiler kom, og hused' tvivlsom Frygt;
Den sidste glædedes, og troede Alt var trygt.
Af Bryllups-Giesterne kun komne vare faa.
Den første (som for Tiden at forslaae)
Den sidste i sit Fag tiltaler saa
Blandt andet: "Jeg har kiendt en eneste, ei flere,
"Som kunnet har extemporere.
"Der mangen er, som De, til Prækestolen fød,
"Men denne sieldne Gave aldrig nød." —
"De saae kun een? i mig den anden see,
"Som tale kan extempore!" —
"Om De det giøre kan nu strax, jeg Dem betaler
"Tre hundrede Rigsdaler." —
Den anden svarede: "ja va!
"Hvad Tale er det, De befaler?" —
"O! intet at befale!
"Jeg tænker paa, Exempli gratia,
"En Brudetale;
"Men giør de mindste Bok i deres Ritual,
"De svarer mig en lige Capital.
"Jeg Jomfruen for Spøg til Bruud vil tage."

Han hende tog.
Rivalen Mynten drog.
Med al Nøiagtighed og muligste Umage
Han førte Talen ud.
Da den var endt: "Seer, Venner! her min Bruud!"
Og hende gav et Kys.
"Nei!" raabte strax den anden Frier: "tys!
"Det Spøg er lidt for vidt at drive." —
"Tør jeg Dem min Bevilling give?"

Der blev en fæl Allarm:
Nær revned' Taleren af Harm.
Der blev Proces. Ved øverste Instants
Faldt denne Dom:
Den Bruud er hans,
Hvis Vielse saasnart var færdig.
Den Vedde-Prædikant er Embedet uværdig.

David og Jonathan.

Man ved et velmeent Raad af Ven tidt Fiende skaber.
Ved giorte Tienester tidt Venners Omgang taber.
Ifald du i dit Huus en Skurk ugierne seer,
Skil dig ved ham bonnet! Laan ham — han kommer aldrig meer.

Man seer, at Delene i min Discours er' trende.
Jeg til den første mig da vil henvende.
Der var en David og en Jonathan;
Den første var en ærlig, from og sindig Mand,
Den sidste ligesaa, undtag et hidsigt Blod!
Han sær forfalden var til Spil;
Hans David ham advare vil,
Dog neppe turde.
Hans varme Venskab dog saa meget giorde,
At han omsider ham tilskrev
Et meget høfligt, meget kierligt Brev:
"Ven! jeg vil ei Hovmester være;
"Men som din Ven, jeg skylder dig,
"Som Mand af Ære, mig,

"Dig at advare,
"Dit gode Navn staaer Fare.
"Jeg haver tidt hørt tale om,
"At flittig Spiller sielden kom
"Uskyldigen til sine vundne Penge,
"At han dem vinder tidt fra taabelige Drenge,
"Som, før han vandt, til Jøders Hielp maae trænge.
"Hos dig kun Tidsfordriv, det Vindelyst er ei;
"Men mon det hver Mand veed, saa godt som jeg?
"Jeg veed, du altid høit vil spille;
"End om en Rad af Uheld skulde stille
"Dig brat ved alt, hvad Lykken dig har bragt,
"Og du udsættes for Medborgeres Foragt?
"Jeg dig erindre vil endnu til Slutningen:
"Jeg ei Hovmester er, men David er din Ven."
Forbittret Jonathan strax Brevet sønderrev,
Og Svar med samme Bud tilbageskrev,
Hvori kun stod: "Min Skoletiid er længst forbi."

Saa ufortient et Svar ei David kunde støde;
Han kun bedrøvet saae sin Vens Ruin i Møde.

For Jonathan imidlertid kun Spil,
Ei anden Tidsfordriv var til.
Tidt David ønskede: gid Jonathan
Maa snart forarmet blive,
At ei Exempler ham Forargelse skal give,
Og nedrig Vindelyst ham stikke an!

Han lod ham passe op, og inden Aar
En Morgen han det glade Budskab faaer:
"I Gaar din Jonathan sin sidste Skierv forspilte."

Ved denne Tidende vor David smiilte;
Han strax sig klæder paa,
Gaaer hen til Jonathan, og ham tiltaler saa:
"Du har mig voldt Fortræd, du tøved' alt for længe,
"Før du forspilte dine Penge.
"Det glæder mig, min Ven!
"At Du har ikke fleer igien."

Ham Jonathan knap kunde svare:
"For grusom Spot du mig dog spare!"
Ham David strax om Halsen faldt:
"Jeg længtes efter dig; jeg har dig alt.
"Velsignet stedse vær, du blide Øieblik,
"Da om min Vens Ruin jeg Efterretning fik!
"Nu Fristelsen dig meer ei river hen.
"Kom med mig hiem, min Ven!
"Saa meget har vi dog igien,
"At vi kan leve selv, og levne lidt til Næsten;
"Ei leve just som før, men Venskab skal erstatte Resten.

Her David Jonathan sig saae at skamme;
Et simpelt Tak han kunde knap udstamme,
Da hans oprørte Bryst tillod hans Læber Ord:
"Hvor er du (raabte han) hvor er du, David! stor." —
"Saa stor er Jonathan, ifald han, som han bør,
"Forglemmer Alt, og er min Ven, som før."

Samlede Digte

af

Johan Herman Wessel.

Udgivne

ved

A. E. Boye.

Med nogle tildeels hidtil utrykte Leiligheds-Vers, en Biographie og Anmærkninger.

Andet Oplag, i to Dele.

Anden Deel.

Kiøbenhavn.
Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.
Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.
1845.

Forerindring.

Den Tid, inden hvilken nærværende Udgave skulde leveres færdig fra Pressen, er snart udløben, og ikke mindre end Tiden, forbyder Pladsen mig, her at tilføie nogen ny udførlig Forerindring.

Det havde blandt andet været mit Forsat her, til Fortsættelse af Fortalen til 1ste Deel, at omtale endnu et Par af de nyere Udgaver af ældre danske Forfattere, for saa vidt disse Udgaver udmærke sig fra Mængden. Jeg vilde deriblandt have nævnet Hr. F. L. Liebenbergs Udgave af Schack Staffeldts Samlede Digte, ved hvilken jeg kun maatte særdeles beklage den moderne Orthographie, der er paatvunget denne Digter (f. Ex. gjøre, kjende, kjøbe rc. rc.) en Orthographie, som aldeles ikke var Digterens og Digtenes Periode egen, og ikke findes i noget af hans mangfoldige trykte Digte omtrent fra 1792 indtil 1808, da en meget incorrect besørget Samling af nye Digte tildeels har denne saa udanske Orthographie, og dog paa nogle Steder ikke har den. Den samme Anke (hvad Jod-Ortographien angaaer) vilde jeg haveført i Anledning af Hr. Pastor P. A. Fengers allerede med fortient Roes i Fortalen til 1ste Deel nævnte Udgave af Kingo's aandelige Digte; dog denne Feil i den ellers med saa exemplarisk Omhu besørgede Udgave, vil udentvivl i det nu bebudede nye Oplag blive rettet.

Her maa det nu være nok, som Tillæg til den ældre Fortale, at tilføie, at den, der, S. VI øverst, nævnte ved mig tidligere

besørgede Udgave af Holbergs Comoedier i Sedez (Kbh. 1824—1832) bestaaer ikke af sex men af syv Bind; samt at til Udgaverne af Wessels Kiærlighed uden Strømper endnu maa lægges en i d. A. udkomnien, som findes i:

Miniatur-Bibliothek eller Anthologie af Danske Digtere fra Arrebo til Nutiden. — Første Hefte Johan Herman Wessel I. Kiøbenhavn 1844. Trykt med Hurtigpresse hos E. C. Løser for Udgiveren: C. L. Thaarup.

(Dette første H., 90 S. i 12., indeholder allene Kiærlighed uden Strømper og mere er ikke udkommet.)

Et Par Rettelser til Biographien og det i samme Anførte om det Norske Selskabs Historie og dets Bibliotheks og Vers-Protocols Skiebne, forbeholder jeg mig til anden Leilighed.

De fire Smaavers, som i denne 2den Deel slutte de Wessel i Tidsskrifter eller ved Tradition tillagte Digte, ere tilføiede i dette nye Oplag og findes ikke i det forrige.

Paa Biographien og Anmærkningerne har jeg, formedelst Sygdom, ikke selv kunnet læse Correctur.

De øvrige Oplysninger, nærværende Udgave maatte behøve, vil man finde i de bag i denne Deel tilføiede Anmærkninger, og tildeels i Biographien og i de foran den første Deel staaende literariske Noticer.

Kiøbenhavn, den 20de December 1844.

Indhold af anden Deel.

	Side.
Forerindring	III
Fortællinger	1
Gasconaderne	3
Den jydske Cavaleer	9
Felix, quem faciunt aliena pericula cautum!	12
Veddemaalet	15
Nulla regula sine exceptione	17
Mosters Pølser	19
Jødepigen	22
Abelone	23
Horats og hans Datter	23
Prologer	25
En Prologue	27
Prologue	33
Chor og Prologue	34
Blandede Digte	37
Vaaren	39
Sang	41
Tres humble Serviteurs-Formeldelse &c.	45
Ringe og velmeent Ønske &c.	47

Fragment af en Drikkevise 48
Paa en Vens 11te Aars Bryllupsdag 49
Over Tandpine 49
Til Digterens Hustrue 50
Til Hr. Jens Baggesen 51
Brev 52
Epigrammer, Impromptuer, Nytaarsvers og andre Smaadigte. 55
Kierlighed og Viin 57
Fredsforslag 57
Opmuntring til at drikke 58
Hurtig Beslutning 59
Livs-Philosophie 59
Leve-Regler 60
Diætetik 60
Digterens Ønske 60
Anbefaling 61
Med en Gave til de Fattige 61
Livets Cirkel 62
Til *** 62
Ved en Vens Bortreise til Norge 63
Vers efter opgivne Riim 63
Raad mod Kiighoste 64
Bøn til Luft-Skipperne 65
Nytaars-Vers 65
Gravskrifter over Digteren 68
Paa en Skive 68
Lyksalighed 69
Lovsang over den ugifte Stand 70
Geburtsdags-Gratulation til Mad. Juel 71
Et Brev med en Skilling inden i 71
Nytaars-Lykønskning 71
Til en Bortreisende 72

Til Johan Randulff Bull 72
Til O. G. Meyer 72
Impromtu'er 73
Om Jagten 74
Under afdøde Skuespiller Londemanns Portrait 74
Digte, som i Tidsskrifter eller ved mundtlig Tradition ere tillagte J. H. Wessel 75
Elegie 75
Gravskrift over Pilen Palen 76
I en Hof-Poets Navn 78
Impromptu over en besværlig Hestepranger 78
Kierlighed og Smørrebrød 79
Gravskrift over en Ven 79
Over Smagen 79
Da Sophie var i Kirke 80
Da Chloe var i Kirke 80
Til en Mand 80
Impromptu ved Offring 80
Til en Viintapperdreng 81
Svar af Wessel selv i Viintapperdrengens Navn 81
Til Agent Holk 81
Til Samme 82
Geburtsdags-Carmen 82
Gravskrift over en heel Familie 84
Sønnen til sin Moder 84
Gravskrift 84
Umueligt Venskab 85
Til Digterens Hustrue 85
Til O. G. Meyer 85
Over en Skiendegiest eller arrig Kone 86
Over en Brygger 86
Parodie over et Vers med opgivne Riim 86

Gravskrift over en afdød Lænkehund........................ 87
Biographie og Anmærkninger............................ 89
Om J. H. Wessels Levnet og Skrifter.................... 91
Anmærkninger 147

Trykfeil.

1ste D. S. 80 L. 2 istedetfor: "saa giv" læs: **saa gid**
2den D. S. 65 L. 9 istedetfor i g j e n læs: **igien.**

Fortællinger.

(Fortsatte.)

Gasconaderne.

I.

De Franske har en selsom Skik,
Paa hver Provinds, hver Bye at sætte Klik;
Saa Moralister mene ville,
De ikke har stort andet at bestille,
End at uddeele Ogenavn.

(Held dig, vort Kiøbenhavn!
Endskiønt du staaet har saalænge,
Du bleven er for Sobriquetter fri.
To Riger skielde vel — men det er Jalousie —
Dit unge Mandskab for de kiøbenhavnske Drenge —
Af Jalousie, fordi de selv ei veed
At vise en saa fri, saa ædel Munterhed —
De sige, det for stærkt med overdaadig Mund
Forraader ringe Pund;
Men bryd dig ikke om provincialske Pak,
Bliv, smukke Folkes Barn! kun trøstig ved, og snak.
De tale og om Hovedsag og Pynt — men nei!
Jeg skeier alt for vidt fra rette Vei.)

Gascogneren er tillagt denne Lyde
At lyve og at skryde,
Og ei at være ganske fri
For lidt Bedragerie.
(En heel Provinds tidt kom for Orde
For det, som nogle faa i den kun giorde.)

Det var Gascognens Mand,
Som Selskab ikke fandt sig godt nok i sit Land,
Og resolveerte desaarsage,
En Tour til Engelland at tage.
Han Vadsæk tog paa Ryg; deri var ikke stort.
(Han vilde Landsmænds Skikke hædre:
Og for ham destobedre!
Let Føring giør os Veien kort.)
Paa raske Fod Calais han rækker;
Paketbaad træffer strax, som der for Modvind laae.
Captainen kiendte ham (paa Sproget at forstaae);
Thi sagde han: "jeg beer, De Fragten mig forstrækker."
Gascogneren forstrakte.

Hans Uheld ham til en Viinkielder bragte;
Der mod sin Ærgelse, for han ei havde Vind,
I Viin han søgte Medicin.
Han drak saalænge, til han sov,
Sov sin Paketbaad bort.
At jeg skal være kort,
Den Skipper, som ei sov, og Vinden nu fandt god,
Gav Hyrerne Signal. De alle kom,
Kun ikke vores Mand; det brød man sig ei om,
Men Anker lette lod.
Den Vind var svag, men desto stærkere var Taagen.

Naar man har sovet ud, saa bli'r man vaagen.
Saa blev Gascogneren,
Og skyndte sig derpaa til Stranden hen;
Men fløiten Skibet var med Peer og Paul.
Der blev en Hylen og en Skraal.
Den gyselige Lyd hen til ham førte
To Fiskere, som, da de Sagen hørte,
Tilbød sig, ham til Skibet føre frem;
Men, da hans Sprog var ogsaa kiendt af dem,
Saa, da de havde endt en kort, men syndig Tale;
Hvor snart med lette Baad var Skibet at indhale,
De Prisen sagde ham, og bad ham strax betale.
Han maatte saa; og strax de stak fra Land.

Er Taage meget tyk, man see ret langt ei kan.
De Skibsfolk sov, og Skibet glide lod i Roe.
Saa vores Fætter kom ombord incognito.

Han længe holdt sig taus. Tilsidst faldt Tiden lang.
Saa længe harked' han, og stampede og sang,
Til den, som slumrede ved Roret, blev ham vaer.
Han sagde: "Hillekns! siig, hvad herhid Jer bringer,
"Min kiere Faer!
"J har jo ingen Vinger?
"Har Pokker selv ombord Jer bragt?" —
"Af Jer det er uhøfligt sagt.
"Jeg langte hid ved Svømmen,
"Og skulde kommet før, men hindret blev af Strømmen."

II.

Den Mand, ved Roret stod, en Raaber tog,
Hvis Brølen alle Mand paa Dækket drog.
"Den Mand, som vi forlod," saa han tiltalde dem,
"Ved Svømmen nylig kom her til Skibsborde frem,
"Og see ham der!"
Forundret stod enhver.
"Hvad" raabte de "i saadan Iil
"At svømme fire Miil!
"Ja mænd og sandelig! han vaade Klæder har."
(Den vaade Taage Skyld i Fugtigheden var.)

Derpaa treen frem til Lystighed
En Høker, gammel, trind og feed;
Han Vennerne tiltalte saa:
"At frygte Gud og Kongen ære,
"Det er, har været, og skal være
"Min Vellyst, som det er min Pligt.
"En god Samvittighed kan trodse Fanden.
"Jeg før har seet paa Havet noget sligt;
"En Helvedes Gesandt og ingen anden,
"Er den. Forgangen Aar ham som en Fugl jeg saae —
"Jeg aldrig glemme kan, hvad Veir der fulgte paa —
"Som i Uskyldighed han trippede paa Dækket.
"Gid han faae Skam, saa sandt han giorde os forskrækket,
"Den helvedsendte Knøs!
"Vi fik en Storm." — "Hør, Mand! du har en Skrue løs!"
Saa tordned' En. Af hele Fartøiets Matroser
Han maatte døie lige fine Skoser.

Imidlertid bli'r Luften klar, og Vinden stærk.
"Seer (raabte Høkeren) nu Satans Værk!

"Nu sander mine Ord, I, som mig før beloe."
Men der, foruden hans, ombord var ingen Troe,
At sige, Troe til Fanden.
En ivrig Fyr, som havde sig en anden,
Som vi: Troe til vor Herre,
Vel for ham selv, for Høkeren desværre,
Med disse Ord ham slog paa overtroisk Mund:
"Kun Gud kan skabe Veir, din Hund!"
En, mere spøgefuld, saa taelte Fanden til:
"Min søde Siæleven!
"Naar vi skal fare hiem igien,
"Stik dig til os ombord igien!
"Du skal, gid jeg faae Skam!
"Faae Ost og Brød, og en tredobbelt Dram."
Af Sprikvort hver Mands Mund var fuld,
Hvert Seil af Vind;
Og inden stakket Tid (saa Vinden var dem huld)
I Dovers Havn de seiled' ind.

Den franske Lucifer fornøiet steeg i Land;
Hans Svømmestyrke strax udspredtes af hver Mand,
Undtagen Høkeren, som man beloe;
Thi Engelskmænd kun har til Fanden liden Troe;
Men Veddemaal — deri de alting vover.

En stærkt bemidlet Mand opholdte sig i Dover;
Han eiede en Morian,
Som han udskreeg for Verdens største Svømmer.
(At have noget, som kan vises Mage til,
Os Store ikke sømmer.)
Han nærmer sig fordiævlet Mand:
"Hør, Herre!" sagde han, "ifald De vil

"Med Jack (saa hedte Svømmeren)
"Om Kap et Stykke svømme,
"Hvor langt, hvorhen,
"De at bestemme selv befaler;
"Jeg tusind Pund betaler.
"Men om De taber, De heel let kan dømme,
"At hvad vi vedde om, tilhører mig."
Fransk Pokker bad om Tiid til at betænke sig.
(Hiin "Herre" kaldte ham,
Thi i Gascognen er det Skam,
Ei Adelsmand at være;
Derfore der det alle ere.)

Min Mand gik strax til Reisekammerater,
Fortalte, hvad han havde veddet om,
Og bad dem laane sig fem hundrede Ducater,
At sige mod en vakker Provision.
Hver tænkte stort om hans Person.
Han fik dem, og til Stranden kom,
Forsynet med en madrig Bomme.
Han saae sin Vederpart med Herren komme.
"Hvor," sagde han, "har du din Mad?
"Saa vil du da af Hunger døe?
"Til Middag spise vi i aaben Søe.
"Min Mad du ei skal smage;
"Maaskee vi svømme faaer i fire Dage.
"Jeg selv ei komme vil til kort."

Forfærdet Morian, forfærdet Herren blev,
Betalde Veddemaal, og gik ei glade bort.

Lyksalig, Læser! lev.

Den jydske Cavaleer.

En Jyde var — (maaskee
Du dig alt laver til at lee;
Men, søde Siæl! betænk, at vi, desværre,
Er' alle Jyder for vor Herre.)
En Jyde var, som kiøbte sig to Skoe;
Een til hver Fod, man skulde troe.
Nei, for det første ei; han bar dem paa en Stok,
Skiøndt han behøved' nok
At væbne Fødderne med dem
Mod steenrig Vei, som førte til hans Hiem;
Thi han klareret var i Bye,
Og sig til Hiemmet skulde tye.
Han paa sin Reise fik
En Hoben Kammerater,
Som næsten sprak af Latter,
Da de fik see, at han barfodet gik,
Mod kloge Folkes Skik,
Med Skoe, imellem Gruus og Steen.
"Hør, Landsmand! raabte En,
"Om alle Folk, som du, bar deres Skoe paa Kieppe,
"Skomagere her fandtes neppe.
"Vær ingen Nar,
"At gaae paa saadan Vei med Foden bar." —
"Hør!" var Barfodens Svar:
"De mig en god Rigsdaler kostet har,
"Og, om paa saadan Vei jeg tog dem paa,
"Hvad havde jeg for min Rigsdaler faa?
"Nei, jeg blandt Bymænd, Sødskende og Fædre,
"Mig vil med Nyt fra Staden hædre.

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum!

En Jyde var — (Nei, det er sandt,
Saadan begyndte jeg forleden.
End om jeg en Forandring fandt,
Og satte "cimbrisk Barn" isteden?
Det er et vakkert Ord.)

Var cimbrisk Barn —

(Jeg kunde gierne sagt: Der var et cimbrisk Barn.
Men, skiønsom Læser! mig ei negt,
At jo det første Udtryk Stempel bær
Af høie Stiil hos fordums Slægt,
Som tydskviis Barder nævnet er.)

Var cimbrisk Barn, som arved' lidt
Af Penge.
Hans Arv en Lærdom var; den hørte han saa tidt
Og længe.

(Vi arve gavnligst efter Fader,
Som os kiøn Lærdom efterlader.)

Den Lærdom, Jyden min af Fader fik, var den:
"Jeg raader dig, min Søn! som Fader og som Ven,
"At ingen Ting af Vigtighed
"Du siger den, hvis Navn du ikke forud veed.
"Jeg fælt er kommen an tre, fire Gange.
"Bliv af min Skade klog, lad du dig ikke fange!"

At Sønnen sig ei fange lod,
Derpaa see et Beviis, om du har Lyst og Mod,
At læse meer.

Den Fader døer, den Pode groer.
Han husked' vel sin salig Faders Ord.
Hvad skeer?
Han ud engang paa Handel foer,
Og i en Kroe tog ind paa Veien,
Hvor rundt om en Kamin et Smøge-Selskab sad,
Og havde (som ei ædelt Sprikvort lyder)
Lidt paa Skalmeien.
At Ilden sprutted' stærkt, sig ingen derom bryder;
Thi Bacchus sorgløs giør, saavel som glad.
Lad Torden brøle, Havet bruse!
Det er kun Tidsfordriv, hvor Guden er til Huse;
Og her var han.
Kun ædru var min Mand.

Han ubemærkt sig satte ned ved Bordet,
Sad seig ved et Kruus Øl, og mæleде ei Ordet,
Før en Omstændighed ham vakte af sin Døs.
Blandt dem, som ved Kaminen sad,
En nys ankommen endnu frøs,
Og Kappen ei aftage gad.
Til ham gaaer Jødebarnet hen,
Og siger: "Hør! hvad hedder De, min Ven?" —
"Han er en Nar!" fik han til Svar igien.
Han nok engang det samme Spørgsmaal giør,
Og faaer det samme Svar, som før.
Den Mand ansaae ham for en næsviis Piæs,
Som taabeligen vilde spøge,

Og blev saa rolig ved at røge.
Den jydske Fætter spør' igien,
Og skraaler sig fast hæs:
"For alt, hvad Dem er kiert, jeg beder,
"Fortæl mig, hvad De hedder!"
Den anden svarte: "Andre Løier!
"Saa tosset Spøg mig ei fornøier." —
"Jeg beder nok engang, De sige deres Navn!
"Det er til Deres eget Gavn." —
"For dig at blive qvit, saa er mit Navn Johan." —
"Nu vel, saa viid, Johan!
"Din Kappe er i Brand."
Den anden saae sig om, og fandt,
At det var sandt.

Moral.

Ei, Læser! du kan troe, hvor det mig fryder,
Naar store Handlinger af Jyder
Jeg dig fortælle kan.

Kom En og viis os frem en udenlandsk Person,
Som med saa streng Religion
Sin Faders Bud adlyder,
Som denne Mand!
Nei, skal man finde ham, man søge maa blandt Jyder.

For Resten seer man af Johan,
Man i Utide tie kan.

Veddemaalet.

Der var tre Færgemænd, som havde hver sin Mave,
Der skreeg, som den var reent af Lave,
Fordi de kunde ei, hvor gierne de end vilde,
Den give noget at bestille.
Hvorfor sultede de Tre,
Du gierne vilde vide. Det skal skee.

Det respective Sund af Iis var proppet,
Og Overfart og Næring stoppet.
De sørged' for den Dag i Dag.
Sorg for i Morgen var ei deres Sag.

(At leve saa, er flere Venners Viis;
Men, Ven! betænk, dit Sund kan lægges til med Iis;
Da viid, at det er godt, i Baghaand lidt at have,
Hvorved man kan undgaae Knur af sin Mave.)
Den Regel havde vores Færgemænd ei fulgt;
For silde, slappe og heel slet til Mode,
De trende Dødelige stode,
Da Broder Peer brød ud: "Gid ingen døe af Sult!
"Man i det mindste maa først alt probere.
"Den Bondemand, som slagter Faar,
"Og selv er et, han turde os vel assistere." —
"Ja, sandt nok, han er dum," saa svarede en anden;
"Men jeg hos ham os ingen Redning spaaer,
"Thi han er nidsk, som Fanden,
"Og sælger intet uden for den bare Skilling." —
"Just for han gierrig er, han os tractere maa;
"Det koster overalt kun at forsøge paa.

"Jeg vil først ind i Boden gaae;
"I andre tage denne Stilling:
"Først Jens taer Post tæt udenfor,
"Du Niels kom i hans Sted, saasnart han gaaer.
"I af min Tale selv kan høre,
"Hvad I for Resten har at giøre."

De gik, og nedenfor Jens lydeligen hørte,
At Peer slig Tale førte:
"Der har I hængende to skiønne Skinker;
"De ind i Jeres Bod mig vinker.
"Siig, hvad begierer I for Stykket vel af dem?" —
"Hør," svarte Bonden, "har I Jere Fem?
"Kan I ei Forskiel see paa Svinelaar,
"Og Laar af Faar?" —
"Hør," svarte Peer, "min gode Mand!
"I er, min Troe, a Jer Forstand." —
"Nei, I er, Gou! fra Jeres." —
Her længe disputeres.
Tilsidst Peer sagde: "Hvis jeg Sandhed ei har sagt,
"Jeg giver Jer min halve Sommerfragt;
"Hvis jeg har Ret, mig Skinkerne tilhøre." —
"Top! men hvem dømme skal heri?" —
"Tag, for Exempel, den, som først gaaer her forbi!" —
"Ja nok!" —

Jens mærked' strax, hvad nu der var at giøre,
Og snart sig skue lod
Af Bonden, som paa Luur med heftig Længsel stod.
"Hør, Landsmand!" raabte han,
"Jeg har Dispyt med denne gode Mand,
"Om dette Skinker er,

"Og ikke Lammefierdinger,
"Som Han seer hænge der.
"Vi veddet har om store Penge." —
"Min gode Bondemand! I vundet har!
"Den Sag er soleklar,
"Det Skinker er, der hænge." —
"Men jeg af modsat Mening var." —
"Saa har I tabt, min kiere Faer!
"Jeg i sin Profession saae aldrig saadan Sinke,
"Som Lammefierding ei kan stille fra en Skinke." —

Den Bonde heel forbauft der staaer.
Ved Bøn og Graad Tilladelse han faaer,
At appellere til den Førstes Dom,
Som herpaa foran Boden kom.
Niels frem for Boden gaaer;
Indkaldes, spørges, svær,
Det Skinker er.

Den Bonde rasende gav Peder Kiødet hen.
De trende gik,
Og fuld Forflegning fik,
Til Iis blev Vand igien.

Nulla regula sine exceptione.

Impromptu, for en Præmie i et Selskab.

Jeg havde netop lært at gaae,
Og var omtrent saa stor, som saa —

Da een af vore Nabopræster
For Penge blev min Skolemester.
Jeg troer, der blev hvert Aar veralt
For Kost og Lærdom, alt i alt —
Dog hvad jeg kostet har min Fader,
Jeg troer, mig Læseren tillader,
At jeg med Taushed gaaer forbi,
Helst da det ingen Deel har i
Hvad jeg ham vil fortælle siden.

Som før er sagt, saa var jeg liden;
Men (Skam at tale selv derom)
Fornuft hos mig før Alder kom.
Jeg engang en Samtale hørte,
Som Præsten og hans Kone førte,
Og strax begreb jeg den som Nix.

I Aften traf det sig ret fix,
At jeg erindrede den samme,
At jeg ei skulde staae til Skamme
Ved disse Priismaterier,
Som sysselsætter en og hver.
Som knyttet Næve til et Øie,
Sig til Opgaven netop føie
De lykkeligen giemte Ord,
Som udaf Præstefolket foer.

Nu skrider jeg til selve Sagen —
Nu ingen Hosten! ingen Bragen!
Nu hver Tilhører tee sig taus,
Og agtsom høre paa mit Snaus!

Hver anden Dag min Præstes Kone
Var stemt i den umilde Tone.

Jeg tvende Dage ei paa Rad
Saae hende nogensinde glad,
Og ei i Rad jeg tvende Dage
Saae hende opbragt mod sin Mage.
Aarsagen, skulde jeg fast mene,
Var den, hun sov saa godt som eene
Hver anden Nat; thi Rygtet gaaer,
At Præsten var halvhundred' Aar.

En Morgen, som vi allesammen
I Huset vented', at Madammen
Var bliid (fordi det var den Tour),
Hun meer end nogen Tiid var suur.
Hun hvisked' ind i Præstens Øre
Et Sprikvort, jeg ei kunde høre —
"Natura," svarede min Præst,
"Paucis, Madam! contenta est!
"Paa Dansk, mit Guld: om du vil vid'et:
"Naturen nøier sig med lidet."
Hun sagde, ganske spodsk og suur:
"Gid Fanden være Jer Natur!"

Mosters Pølser.

Hvis den er sand, jeg sandt fortæller;
(Jeg mener den Historie,
Som du vil strax faae see).
En engelsk Krønike os melder
Om snedig Færgemand, og druknet Hund og Lugt,

Om Reisen over Thems, og Pølser, som ei smukt
Man skaffer sig til en Present.
Hør nu engang!
En Færgemand traf til at have
Til Moster En, hvis ugemeene Gave
Til Pølse delicat at lave
Var London rundt bekiendt.
Hun Midler samlede ved sit Talent.
(Hvor mangen Literatus gad,
At Fædre havde ham opdraget
Vel i den Videnskab, at lave Pølsemad!
Man sveder tidt ved Skrift, som man seer vraget;
Men lækker Pølse er en Ting,
Som er i Priis den hele Jord omkring).

Der findes mangen En, jo meer ham Lykken giver,
Jo mere nidsk han bliver.
Saa mod sin Søstersøn var Moster
Naar han bevidnede sin Lyst
Til Pølse, mødte ham den Røst:
"Betal først, hvad den koster!"

Vi er gemeenlig meest forpikket paa,
Hvad vanskeligst vi kunne faae.

Den Moster havde i Logie
En kræsen mon Ami.
De rare Pølser ham anstode.
(De var' og virkeligen gode).
En Snees han kiøbte, eller to;
Med dem han skulde over Themsen roe
(Han ved modsatte Bredde boede);

Den Søstersøn ham roede;
Paa Pølserne, som Kat paa Muus, han gloede,
Men Kattefrihed havde ei.
Sig aabnede tilsidst for ham til Lykke Vei,
En Hund i Themsen flød,
Som af for meget Vand var død;
Han med sin Baad sig nærmer den.
"Det er jo uret Cours? hvor Pokker vil du hen?"
Udbrød den Fragtende. Han dette knap udtalte,
Før druknet Hund ombord den Færgemand indhalte.
"Hvad, du har nok en Skrue løs;
"Vil du forgive mig med giftig Stank, du Knøs?" —
"Knøs! dette Navn sig ikke
"Paa den, som tyve Aar har fyldt, kan stikke.
"Desuden maa De vide,
"Jeg længe nok for en Ducat maa slide,
"Og, naar jeg Moster dette Aadsel bringer,
"Ducaten jeg faaer strax: hun med mig aldrig tinger;
"Thi det er drukned' Hundes Kiød,
"Som hendes Pølse giør saa lækker og saa sød." —

Til Luvart vendte sig den Mand,
Og, som fra Fanden, sprang i Land,
Saasnart de naaede det;
Betalte Fragtemand sin Ret,
Og videre strax vilde gaae.
"Min Herre husker ikke paa,"
Saa raabte Færgemanden,
"At Deres Pølser ligge her igien."
Den Fragter svarede: "gaae du til Fanden
"Med dine Hundepølser hen!"

Den anden
Gik Fanden ei til Fanden;
Deels i sit Hiem, deels i sin Baad
Han selv dem aad.

Jødepigen.

Et Fragment.

Jeg synger, som jeg kan, om en ebraisk Skiønhed,
Hvis Dines muntre Glands og Ungdoms ferske Grønhed,
Hvis purpurrøde Mund og Kind, Couleur de Lax,
Har de Ulykker voldt, som jeg skal sige strax.
Dog ikke just saa strax; thi Læseren tillader,
Jeg falder først paa Knæ for alle Skialdes Fader.
Jeg veed vel, mellem os, det ikke nytter stort;
Men jeg dog giøre maa, hvad Folk for mig har giort.

Du alle Skialdes Gud, og Vittighedens Dommer,
Som kaldes paa saa tidt, og som saa sielden kommer,
Indblæs du selv min Sang, ifald du haver Tiid,
Og om du ingen har, saa send en Muse hid.
Men send mig ikke een af disse Gadetøiter,
Som strax paa Pinde staaer, naar en Josias fløiter;
Men fremfor alle Ting (jeg taler til en Ven,
For Guds Skyld, søde Faer! ei mine Ord igien)
For Alting send mig ei den smagløse Luder,
Som indgav — — — sit Juleaftens Sludder.

Abelone.

(Fragment.)

Jeg synger om en Mand, saa er den gamle Tone;
Hvad, om man sang engang for Løier om en Kone?
En Kone synes mig, maa ogsaa vel gaae an;
Siig, Læser! hvad du vil, en Kone eller Mand?
En Kone, siger du; velan! det er en Kone,
Som jeg for Rimets Skyld vil kalde Abelone.

Jeg synger om en Kone. — Hemistichen faldt,
Som synes Læseren en Smule splittergalt;
Men troe jeg hende nok herefter saa skal vende,
At hun mig ikke meer skal Hemistichen skiænde.

Horats og hans Datter.

(Impromptu).

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

"At gavne og fornøie,
Hav stedse det for Øie,"
Det var Horatses Ord,
Mens han var her paa Jord.
Hvad nu hans Ord maa være,
Kan Eder andre lære,
Jeg lærer Jer det ei:
Thi det er af min Vei.

Jeg kort kun vil berette:
Horatses Datter, Mette,
Endskiøndt hun ei var gift,
Sit Snørliv fandt for stift.
Glad til Horats hun løber,
Og glad sin Tilstand røber:
Jeg har fornøiet mig,
Og gavnet Rom og dig.
Du snart af denne Mave
En Dattersøn skal have,
Og Rom en Borger faae,
Som gange kan, og staae,
At gavne og fornøie
Jeg haver havt for Øie.

Horats blev derved rød,
Men jeg, som bleg er fød,
Jeg kan foruden Rødme
Om Nytte og om Sødme
Fortælle sligt og meer,
Som man saa ofte seer.

Prologer.

En Prolog,

opført den 13de Oct. 1780, i Anledning af Hs. Kongel. Høiheds Arveprindsens Fødselsfest, paa Lyst-Theatret paa Fredensborg.

Schwartz.

Hvad nu! Nu er det reent forkeert!
Det hele Stykke er spoleert;
Sieur Nielsen Dækket tør optrække,
Før jeg kan Ryg med Kiole dække.
Jeg Arme for et Dieblik
I en saa sød Forhaabning gik,
At, om ei Evne, dog Umage,
For mildest Herskab at behage,
Dets Naade skulde os tilvendt;
Men Dækket steeg, mit Haab er endt.
Skam faae Theater-Budet Ole,
Som ei endnu har bragt min Kiole!
Og Skam faae Kiolen for den sprak!
Værst Skam faae han, som Dækket trak!
Seendrægtig Skredder! Ondt dig ramme,
Som langsomt heler Kiolens Skramme!
Kort: Skam faae hver Mands Siæl og Krop,
Som haver Deel i det Spilop!

Og just skal os Ulykken hænde
Paa en saa vigtig Dag, som denne:
Den Dag, da os den Lykke skeer,
Vi Kongehuset hos os seer;
Den Dag, da Himmelen os skienkte
Den elskte Prinds, som stedse tænkte
Ved vores Held sig lykkelig,
Og liig sin Stamme viste sig;
Den Dag, da vi den Ære nyder,
At seierkronte Helt os fryder
Ved sin Nærværelse — just skal
Af alle være meest fatal!

Jomfr. Winther.

Ja, var jeg Mandfolk, skulde Nielsen
Ei længe sige Tak for Hilsen.
Jeg skulde ærlig lønne ham,
For han os giorde denne Skam.

Jomfr. Møller.

Alt Haab forsvandt, al Glæde;
I anden Modgang, ved at græde,
Mit Hierte nogen Lindring nød,
Men ingen Trøst mod dette Stød.

Jomfr. Aaslev.

Jeg Nielsen give skal en Skose,
For, mit Humør, Couleur de Rose,
Ved det han giorde os confus,
Faldt lige til Couleur de Puce.

Urberg.

Jeg tager Raad af Jomfrue Winther:
Hans Ryg haandgribelige Finter
Skal gives af min feige Stok;

Og hvis han ei faaer dermed nok,
Der vel forbarmer sig en anden.

Elsberg.

Nei, een om Een, og to om Fanden!
Jeg skal ham hilse, faaer jeg Lov,
Saa han ei mere har behov.

Preisler.

Vi tabe kun ved ham at prygle;
Bedst er, at vi om Naade trygle
Herskabet først, saa Publicum.

Suhm.

I Venner! hører lidt paa Suhm!
Den Sats er min, og er den rette:
At intet kan vor Skam aftvætte;
Men at vi Byen heel omkring
Vil blive latterlige Ting,
Ifald vi ei den Slutning fatter,
Med os at døde Folkets Latter.
Lad væbnet Arm med hvasse Dolk
Forkynde, hvad vi var' for Folk!
Vor Konst vi øve kun for Ære —

Schwartz (sagte).

Og hvad den ellers kan beskiære.

Suhm.

Og faaer den allermindste Plet —
Hvo da kan leve, tænker slet.

Urberg.

Nei, døe!

Alle.

Døe! døe! Men —

Suhm.

Ingen Menner!

Om Eders Ærekierhed, Venner,
Betager Publicum al Tvivl!
I Døden offrer Æren Smiil.

(i Coulissen)

Hr. Regisseur! lad bringe Knive!

(De vise alle en Frygt, som de vil skiule).

Jomfr. Winther (sagte.

Alt mine Lemmer blive stive.

Jomfr. Møller (sagte).

Mig Himlen frie fra hastig Død!

Jomfr. Aaslev (sagte).

Alt døe? Jeg er jo nylig fød!

Elsberg (sagte).

Jeg troer, vi efter Død ei tørste.

Urberg (sagte).

Slet ingen være vil den første.

Preisler (sagte).

Mon ingen dog Indvending giør?

Schwartz (sagte).

Suhm synes ei saa kiek, som før.
Jeg vil et Snit med ham probere.
(Høit) Men Venner! skal vi ei votere?
Var det ei større Ære, om
Hver af os skrev sin egen Dom?
I Grunden var det vel det samme;
Men Folk kan troe, at vi os skamme
Den eene for den anden, og
Af Skamfuldhed vi Dolken drog.

Hansen (med Knive).

Gid dem med Hilsen de maae slide!

Suhm (grædefærdig, vil synes modig).

Person! han skiertser i Utide.

(Mere munter)
Hør, lad os bringe lidt Papiir.

Jomfr. Winther (sagte).
Døe, troer jeg knap mit Votum bli'r;
Og gid det ei blev nogen andens!

Elsberg (sagte).
Skreb Mængden: "døe!" da var det Fandens!

Hansen (med Papiir).
Det slaaer vist ingen Mand ihiel.

(De rive Papiir af ic.)
Den Lap Papiir kan Brystet dække,
Saa Dolken ei skal Hiertet række.

Jomfr. Møller (seer sig om paa de andre).
Hvis paa hvers Ansigt ret jeg seer,
I Dag her intet Selvmord skeer.

Schwartz.
Har I nu alle udvoteert,
Saa bli'r mig Sedlerne leveert.

(De kaste alle Sedlerne i en Hat).
Hvad? "leve?" Hvem saa nedrig er,
Og Liv har meer end Ære kier?

(Han tager nok een)
Bevare mig! der ere flere,
Som feige tør paa Liv votere?

(Han tager ivrig de andre op, og kaster med bister Forundring den eene efter den anden paa Bordet, hvor de andre læse dem efter, og forestille sig meget forundrede. Førend han aabner den sidste, siger han sagte:)
Een har dog vel paa Død voteert?

(Høit, med en foragtende Tone:)
Jeg seer, at I mig har fixeert,
Og at jeg den maa eene blive,
Som raader til, sig at aflive.

(Han aabner Seddelen, lægger der forbluffet fra sig)
Af mig en hellig Eed her gives,

(Sagte)
Saa vidt dog Sagen ikke drives,
(Høit)
At paa min Seddel jeg skrev: døe!
Skrev nogen af Dem: leve?

Alle.

Døe!

Schwartz.

Saa Skiebnen os et Puds har spillet.
Vi see, den ei vor Død har villet,
Og, paa det at vi ei omkom,
Har vores Skrift kalfatret om.
Os til at leve Skiebnen tvinger!

Suhm (seer til Couliſſen).

See, Schwartz! der Ole Kiolen bringer.

Schwartz.

Os Skiebnen derved vil paaminde,
Vi strax forsøge bør, at vinde
Igien vort elskte Herskabs Gunst.
Ved vores Fliid, om ei vor Konst.
Og er nu dette Spøg mislykket,
Saa er det dog kun Wessels Skam,
Og Skaden falde og paa ham!
Imidlertid begynder Stykket.

Prologue,

fremsagt den 4de Sept. 1780, i Anledning af Hds. Maj. Dronning Juliane Maries Fødselsfest, paa Lyst-Theatret paa Fredensborg.

Tør min uvante, svage Røst,
Til Danmarks store Dronning tale,
For den usminkte Fryd at male,
Som nu opfylder Danskes Bryst?
Nei! Glæden, som i Dag vi nyder,
Paa denne Dag, som gav os Dig,
Den bliver ubeskrivelig,
Fordi den ligner dine Dyder.
Gid og dit Held maa ligne dem!
Os unde Himmelen den Glæde,
At tidt paa denne Dag vi træde
Med lige Ønsker for Dig frem.

Chor.

Paa Julianes Fest sig alle Hierter fryde,
Som Ædelmodighed og Dyden have kier;
Og ofte denne Fryd at nyde
Hver ærlig Cimbrers Ønske er.

Blandede Digte.

Vaaren.

Et Fragment.

Fast hele Jordens Kreds udraaber Vaarens Pragt.
Bedrøveligt Beviis paa hvad saa tidt er sagt:
At Smagen her til Lands (jeg mener paa vor Klode)
Om ei den værste, er i Sandhed ei den gode.
Ifald mig undes Liv, saa er det mit Propos,
At vise, Vaaren ei fortiener Verdens Roes.
Kun Christen-Kierlighed mig, andet ei, indblæste
Den Lyst, at høvle lidt paa Smagen hos min Næste.
(Til Smagens Politur, jeg troer, man bruger Fiil;
Men høvle, syntes mig, faldt bedre i min Stiil.)
Jeg sielden noget troer, som troes af for mange;
Dog hørte jeg saa tidt evindelige Sange
Om Maji-Dagens Lyst, at jeg det Indfald fik,
Engang til Flora's Eng at gaae — og see! jeg gik.
Jeg havde Østerport lagt nogle Skridt tilbage,
Og standsede, for ret ind i mit Bryst at drage
Den Balsom, som saa tidt er liflig siungen om,
Og henrykt raaber jeg: Du Duft af Blomster, kom!
Du Zephyr, bring mig den paa silkebløde Vinger!
Da Æolus med Fart mig i mit Ansigt springer,
Vred, for jeg hilsede hans Fætter Zephyr mildt,

Og puster Støv, hvis Lugt fra Bakkom let var stilt.
Min Skade lærte mig, at Vestenvinden blæser
Ei altid lige mildt paa Digter og paa Læser.
Men, skiøndt jeg lidet godt hos Flora turde spaae,
Og Maaden, som hun strax bød mig velkommen paa,
Min Fromhed gav mig Mod, trods Stormen, frem at trænge,
I Haab, at, naar jeg gik opmærksom langt og længe,
En Art af Skiønhed mig vel engang forekom,
Som over Næstens Smag formildede min Dom.
I dette fromme Haab aftørrede jeg Støvet,
Ved hvilket nyligen mig Synet var berøvet,
Og saae den grønne Mark — den var — ja! Herre Gud!
Man veed, hvordan en Mark, naar den er grøn, seer ud.
Den meest Nysgierrige, hvor lidt han end har Stunder,
Sig dog i Tide kan see mæt paa det Vidunder;
Sligt Syn mit Øie kun en slet Erstatning gav
For Støvet, som endnu det frelte Svien af.
Dog tys! jeg synes nu den muntre Lærke høre.
Hvad Øiet tabte før, det vinder nu mit Øre.
Men hvad! jeg hører jo blot Klang, og intet meer,
Som naar man regelløs slaaer paa et stemt Klaveer.
Omsonst Køer, Faar og Sviin, som brøle, bræge, grynte,
Med Accompagnement den smukke Sang vil pynte.
Den første Stemme er de andre Stemmer værd;
Men for Musikens Skyld jeg staaer ei længer her.

Endnu var Næstens Smag et Skin af Bifald værdig;
Endnu til nyt Forsøg min Fromhed fandtes færdig —

Cætera desunt.

Sang.

Ondt og godt i alle Lande,
Roser sig med Torne blande
Andensteds saavelsom her.
Landsmand! Roserne du tage,
Og af dem du Honning drage!
Men for alting agtsom vær,
Kom ei Tornene for nær!

Naar en Tydsker dig vil lære,
Ærlig, grundig, kiæk at være,
Du lærvillig følge ham!
Men, naar En dig stort fortæller
Om Daraussens Bagateller,
Var det sandelig en Skam,
Om du blindthen troede ham.

Naar en Franskmand dig vil lære,
Altid glad og munter være,
Beed til Gud, du ligner ham!
Men adlyde ham, som Kongen
For hver Mode, og for Tongen —
Det var sandelig en Skam;
Vi bør ikke hylde ham.

Som en Britte lad dig være
Patriotens Pligter kiere!
Elske Frihed, lær af ham!
Men, hvis du seer en og anden
Overmodig, vild som Fanden,
Det var fælt, at ligne ham;
Bukke for ham, var en Skam.

Ved den Vælskes-søde Stemme
Vi al Sorg, os selv, forglemme,
Og henrykte høre ham;
Men, naar han en Grumhed øver,
Som ham Børnebørn berøver;
Skal vi deri følge ham?
Det var baade Synd og Skam.

Paa Spaniolens Viin og Piaster
Jeg Foragt ei daarlig kaster,
Gierne deler dem med ham;
Men, saa længe jeg kan læse
Uden Briller paa min Næse,
Jeg den Stads vil unde ham;
Kunne see, giør mig ei Skam.

Han, som boer lidt under Havet,
Og med Guld er stærkt begavet,
Spare, er en Dyd hos ham;
Men, naar han, tung af Ducater,
Spiser evige Salater,
Saa gid jeg faae Last og Skam,
Om jeg spise vil med ham!

Du, som dine Ahner glemmer
Og al Pragt bag Ploven giemmer,
Du ei nok beundres kan;
Polak! du skal Verden lære,
Om lærvillig den vil være:
Det er under ingens Stand
At han pløier eget Land.

Men at du din Dont forlader
Og med Glavind dig omlader,
Naar du seer en Vandringsmand;
Snurrig synes dem, som mene
(Thi jeg mener ei allene)
At man gierne sige kan
Uden Sværd: god Dag, min Mand!

Du, en Skræk for Tyrkens Rige!
Al din Adfærd kan os sige:
Stor var Ruslands store Czar.
At dig Finkel-Jochum smager,
Og hver Copek dig fradrager,
Derom man vel mumlet har;
Herre Gud! om nu saa var!

Svensken jeg slet intet ændser;
Han for nær er vore Grændser,
Og det kunde stikke ham,
Hvis jeg gav ham mindste Lyde,
At han Freden turde bryde;
Fik da Landet Krig med ham,
Hvis var Skammen? Autors Skam.

Jeg den elskte Danske priser,
At Beskedenhed han viser,
Sielden Dyd i fremmed Land!
Men, naar han forvidt den driver,
Og alt Fremmed Fortrin giver,
Den en Dyd ei nævnes kan,
Og fornedrer danske Mand.

Jeg hos kiække Nordmand priser,
At han stedse ivrig viser,
Han sit Fødeland har kier;
Men, jeg troer, han giorde ilde,
Om han vilde sig indbilde,
At der fødes Mennesker
Kun i Engeland og der.

Hædre alle Nationer,
Hade Feil, men ei Personer,
Er vort Selskabs Lov og Lyst;
Hellig Pligt, og største Ære
Er, vor Konge tro at være;
Statens Ønske er vor Lyst:
Glæden boe i Christians Bryst!

Tres humble Serviteurs-
Formeldelse

Til Velædle Hr. Ole Pometius,
Kongelig bestalter Stalbskriver,
og
Velædle Jomfrue Antonette Lynge
Paa Deres Bryllupsdag den glædelige 11te Juni 1777*).

O! I, som skrive høit og vildt,
Og giøre hvers Umage spildt,
Som vil opdage, hvad I mene,
Men som opdager alt for seent,
At I har oftest intet meent!
O! lader mig nu blive eene!

Bliv du og borte, Tydsklands Fat!
Som skrev ynkværdig om en Kat,
Og næsten saa om Renomisten!
Du fik dog Tydsken til at troe,
At du var lystig, og han loe;
O, fromme Tydsker! gode Christen!

Slig Troe ei findes i vor Egn;
Thi, seer min Landsmand mindste Tegn
Til skuffet Slæb i hvad han læser,
Medynksom slænger han sin Bog,
Og siger haant: det stakkels Drog
Har svedet nok for de Fadaiser.

---

*) Ovenstaaende er den Titel, Digteren selv har sat foran denne sin Bryllups-Sang, og saaledes findes den i det Norske Selskabs "Vers-Protocol". Overskriften "Hymenæe", under hvilken Digtet findes i de tidligere Samlinger af Wessels Skrifter, er tilføiet af Udgiverne.

Vi svede ei, Hr. Holk og jeg;
Sandt nok, paa vores jevne Vei
    Vi kan imellem ennuyere;
Men det slet intet koster ham,
Og jeg faae baade Last og Skam,
    Om det mig koster meget mere!

Kom, Hr. Agent! besiæl min Sang!
Saa skal jeg din en anden Gang;
    Mig synes, vi har Smag tilfælles.
Og dermed til min Hovedsag!
Paa elskte Venners Bryllupsdag
    Der burde smukke Ting fortælles.

Men, søde Jomfrue Lynge, Moer!
Dit Værd, Din Skiønhed er for stor,
    Til at besynges af en Stymper,
Der synger næsten i en Smag,
Som den der sang forleden Dag
    Om Kierlighed foruden Strømper.

Du, brave Mand! læs i mit Bryst
De Følelser, min svage Røst
    Forgieves søger at udtrykke!
Af varme Venskabs sande Fryd,
Som hylder Indsigt, Vid og Dyd,
    Du seer dig ønsket der til Lykke.

I Strophen næst heroven for
Jeg veeg fra det burleske Spoer,
    Og kunde Tonen ei bevare.

Som Digter har jeg vel Uret;
Men Venskab vil undskylde det,
Og Sandheden skal det forsvare.

Nu, mine Børn! la'r mig nu see,
I skynde Jer at blive tree;
Thi Tvillinger er' reent af Moden.
Skal Barnet ligne Faer og Moer,
Og træde vil i deres Spoer,
Da bli'r der vistnok godt af Poden.

Ringe og velmeent Ønske
til Hr. Landsdommer Bartholin
og
Jomfrue Helt,
i Anledning af Deres Egteforening
fra Brudeparrets Wen*)

Man spøger nu med de Personer,
Som synge i Ha-stemte Toner.
Hvem der har Uret eller Ret,
Jeg veed ei, vil ei vide det;
Men veed, at, hvis man vil befale,
Jeg daglig tusind' Vers skal male,
Saa vælger jeg den Art med Ha!
Jeg kommer ellers slet derfra.
Jeg meener "Ha!" med hvad tilhører;
Med dette Spænd man hastig kiører.

*) Cfr. Anm. til foregaaende Digt.

Men den, som Læs vil tage paa
(Den sunde Sands jeg kalder saa)
Han kiører ei saa langt om Dagen. —
Men nu er nok kiørt om med Smagen.

Mit Vers var blevet alt for kort,
Hvis den Indledning ei var giort;
Til den jeg valgte lidt om Smagen,
Blot af en Slump; see det er Sagen!

Gid Du, og Den, som giør Dit Vel,
Maae naae fortiente varigt Held!

Fragment af en Drikkevise.

Den, som aldrig turde drikke,
Turde aldrig noget stort;
Ægte Helte lader ikke
Vandet skylle Modet bort.

Chorus.
Krigeren for han er Helt,
Takker Vinen i sit Telt.

Paa en Vens 11te Aars Bryllupsdag.

Jeg vil ved dette ringe Skrift,
Den Dag, paa hvilken I blev' gift,
Saavidt jeg mægter celebrere.
Min Celebreren klinger saa:
Paa denne Dag gid Fanden maa
I mangen Aaring Tænder skiære
For I befinder Jer saa vel
Paa Jeres Legem og Jer Siæl!
Fordi Hr. K.... og Madamen
Hver Dag sig glade spise mæt,
Og spørge ei om Tamperet.
Det Fanden længe ærgre — Amen!

Over Tandpine.

Impromptu.

Du, Tændernes uhøflig' Giest,
Al Roligheds og Friheds Pest,
Du er paa Jorden Vice-Fanden,
Og halve værre end den anden;
Men siig mig, naar du plage skal,
Hvi falder just paa mig dit Valg,
Paa mig, som seer kun sorte Dage,
Og sorte haver lagt tilbage;
Paa mig, som meer ei Kiole har,
Og har den ubetalt jeg bar;
Hvis Krop knap fire Skilling gielder,

Vaaren.

Et Fragment.

Fast hele Jordens Kreds udraaber Vaarens Pragt.
Bedrøveligt Beviis paa hvad saa tidt er sagt:
At Smagen her til Lands (jeg mener paa vor Klode)
Om ei den værste, er i Sandhed ei den gode.
Ifald mig undes Liv, saa er det mit Propos,
At vise, Vaaren ei fortiener Verdens Roes.
Kun Christen-Kierlighed mig, andet ei, indblæste
Den Lyst, at høvle lidt paa Smagen hos min Næste.
(Til Smagens Politur, jeg troer, man bruger Fiil;
Men høvle, syntes mig, faldt bedre i min Stiil.)
Jeg sielden noget troer, som troes af for mange;
Dog hørte jeg saa tidt evindelige Sange
Om Maji-Dagens Lyst, at jeg det Indfald fik,
Engang til Flora's Eng at gaae — og see! jeg gik.
Jeg havde Østerport lagt nogle Skridt tilbage,
Og standsede, for ret ind i mit Bryst at drage
Den Balsom, som saa tidt er lifig sjungen om,
Og henrykt raaber jeg: Du Duft af Blomster, kom!
Du Zephyr, bring mig den paa silkebløde Vinger!
Da Æolus med Fart mig i mit Ansigt springer,
Vred, for jeg hilsede hans Fætter Zephyr mildt,

Og puster Støv, hvis Lugt fra Balsom let var skilt.
Min Skade lærte mig, at Vestenvinden blæser
Ei altid lige mildt paa Digter og paa Læser.
Men, skiøndt jeg lidet godt hos Flora turde spaae,
Og Maaden, som hun strax bød mig velkommen paa,
Min Fromhed gav mig Mod, trods Stormen, frem at trænge,
I Haab, at, naar jeg gik opmærksom langt og længe,
En Art af Skiønhed mig vel engang forekom,
Som over Næstens Smag formildede min Dom.
I dette fromme Haab aftørrede jeg Støvet,
Ved hvilket nyligen mig Synet var berøvet,
Og saae den grønne Mark — den var — ja! Herre Gud!
Man veed, hvordan en Mark, naar den er grøn, seer ud.
Den meest Nysgierrige, hvor lidt han end har Stunder,
Sig dog i Tide kan see mæt paa det Vidunder;
Sligt Syn mit Øie kun en slet Erstatning gav
For Støvet, som endnu det fælte Svien af.
Dog tys! jeg synes nu den muntre Lærke høre.
Hvad Øiet tabte før, det vinder nu mit Øre.
Men hvad! jeg hører jo blot Klang, og intet meer,
Som naar man regelløs slaaer paa et stemt Klaveer.
Omsonst Køer, Faar og Sviin, som brøle, bræge, grynte,
Med Accompagnement den smukke Sang vil pynte.
Den første Stemme er de andre Stemmer værd;
Men for Musikens Skyld jeg staaer ei længer her.

Endnu var Næstens Smag et Skin af Bifald værdig;
Endnu til nyt Forsøg min Fromhed fandtes færdig —

Cætera desunt.

Sang.

Ondt og godt i alle Lande,
Roser sig med Torne blande
Andensteds saavelsom her.
Landsmand! Roserne du tage,
Og af dem du Honning drage!
Men for alting agtsom vær,
Kom ei Tornene for nær!

Naar en Tydsker dig vil lære,
Ærlig, grundig, kiæk at være,
Du lærvillig følge ham!
Men, naar En dig stort fortæller
Om Daraussens Bagateller,
Var det sandelig en Skam,
Om du blindthen troede ham.

Naar en Franskmand dig vil lære,
Altid glad og munter være,
Beed til Gud, du ligner ham!
Men adlyde ham, som Kongen
For hver Mode, og for Tongen —
Det var sandelig en Skam;
Vi bør ikke hylde ham.

Som en Britte lad dig være
Patriotens Pligter kiere!
Elske Frihed, lær af ham!
Men, hvis du seer en og anden
Overmodig, vild som Fanden,
Det var fælt, at ligne ham;
Bukke for ham, var en Skam.

Ved den Vælskes-søde Stemme
Vi al Sorg, os selv, forglemme,
Og henrykte høre ham;
Men, naar han en Grumhed øver,
Som ham Børnebørn berøver;
Skal vi deri følge ham?
Det var baade Synd og Skam.

Paa Spaniolens Viin og Piaster
Jeg Foragt ei daarlig kaster,
Gierne deler dem med ham;
Men, saa længe jeg kan læse
Uden Briller paa min Næse,
Jeg den Stads vil unde ham;
Kunne see, gier mig ei Skam.

Han, som boer lidt under Havet,
Og med Guld er stærkt begavet,
Spare, er en Dyd hos ham;
Men, naar han, tung af Ducater,
Spiser evige Salater,
Saa gid jeg faae Last og Skam,
Om jeg spise vil med ham!

Du, som dine Ahner glemmer
Og al Pragt bag Ploven giemmer,
Du ei nok beundres kan;
Polak! du skal Verden lære,
Om lærvillig den vil være:
Det er under ingens Stand
At han pløier eget Land.

Men at du din Dont forlader
Og med Glavind dig omlader,
Naar du seer en Vandringsmand;
Snurrig synes dem, som mene
(Thi jeg mener ei allene)
At man gierne sige kan
Uden Sværd: god Dag, min Mand!

Du, en Skræk for Tyrkens Rige!
Al din Adfærd kan os sige:
Stor var Ruslands store Czar.
At dig Finkel-Jochum smager,
Og hver Copek dig fradrager,
Derom man vel mumlet har;
Herre Gud! om nu saa var!

Svensken jeg slet intet ændser;
Han for nær er vore Grændser,
Og det kunde stikke ham,
Hvis jeg gav ham mindste Lyde,
At han Freden turde bryde;
Fik da Landet Krig med ham,
Hvis var Skammen? Autors Skam.

Jeg den elskte Danske priser,
At Beskedenhed han viser,
Sielden Dyd i fremmed Land!
Men, naar han forvidt den driver,
Og alt Fremmed Fortrin giver,
Den en Dyd ei nævnes kan,
Og fornedrer danske Mand.

Jeg hos kiække Nørmand priser;
At han stedse ivrig viser,
Han sit Fødeland har kier;
Men, jeg troer, han giorde ilde,
Om han vilde sig indbilde,
At der fødes Mennesker
Kun i Engeland og der.

Hædre alle Nationer,
Hade Feil, men ei Personer,
Er vort Selskabs Lov og Lyst;
Hellig Pligt, og største Ære
Er, vor Konge tro at være;
Statens Ønske er vor Lyst:
Glæden boe i Christians Bryst!

Tres humble Serviteurs-

Formeldelse

Til Velædle Hr. Ole Pometius,
Kongelig bestalter Stalbskriver,
og
Velædle Jomfrue Antonette Lynge
Paa Deres Bryllupsdag den glædelige 11te Juni 1777*).

O! I, som skrive høit og vildt,
Og giøre hvers Umage spildt,
Som vil opdage, hvad I mene,
Men som opdager alt for seent,
At I har ofteft intet meent!
O! lader mig nu blive eene!

Bliv du og borte, Tydsklands Fat!
Som skrev ynkværdig om en Kat,
Og næsten saa om Renomisten!
Du fik dog Tydsken til at troe,
At du var lystig, og han loe;
O, fromme Tydsker! gode Christen!

Slig Troe ei findes i vor Egn;
Thi, seer min Landsmand mindste Tegn
Til skuffet Slæb i hvad han læser,
Medynksom slænger han sin Bog,
Og siger haant: det stakkels Drog
Har svedet nok for de Fadaiser.

---

*) Ovenstaaende er den Titel, Digteren selv har sat foran denne sin Bryllups-Sang, og saaledes findes den i det Norske Selskabs "Vers-Protocol". Overskriften "Hymenæe", under hvilken Digtet findes i de tidligere Samlinger af Wessels Skrifter, er tilføiet af Udgiverne.

Vi svede ei, Hr. Holk og jeg;
Sandt nok, paa vores jevne Vei
Vi kan imellem ennuyere;
Men det slet intet koster ham,
Og jeg faae baade Last og Skam,
Om det mig koster meget mere!

Kom, Hr. Agent! besiæl min Sang!
Saa skal jeg din en anden Gang;
Mig synes, vi har Smag tilfælles.
Og dermed til min Hovedsag!
Paa elskte Venners Bryllupsdag
Der burde smukke Ting fortælles.

Men, søde Jomfrue Lynge, Moer!
Dit Værd, Din Skiønhed er for stor,
Til at besynges af en Stymper,
Der synger næsten i en Smag,
Som den der sang forleden Dag
Om Kierlighed foruden Strømper.

Du, brave Mand! læs i mit Bryst
De Følelser, min svage Rest
Forgieves søger at udtrykke!
Af varme Venskabs sande Fryd,
Som hylder Indsigt, Vid og Dyd,
Du seer dig ønsket der til Lykke.

I Strophen næst herovenfor
Jeg veeg fra det burleske Spoer,
Og kunde Tonen ei bevare.

Som Digter har jeg vel Uret;
Men Venskab vil undskylde det,
    Og Sandheden skal det forsvare.

Nu, mine Børn! la'r mig nu see,
I skynde Jer at blive tree;
    Thi Tvillinger er' reent af Moden.
Skal Barnet ligne Faer og Moer,
Og træde vil i deres Spoer,
    Da bli'r der vistnok godt af Poden.

Ringe og velmeent Ønske

til Hr. Landsdommer Bartholin
og
Jomfrue Helt,
i Anledning af Deres Egteforening
fra Brudeparrets Ven*)

Man spøger nu med de Personer,
Som synge i Ha-stemte Toner.
Hvem der har Uret eller Ret,
Jeg veed ei, vil ei vide det;
Men veed, at, hvis man vil befale,
Jeg daglig tusind' Vers skal male,
Saa vælger jeg den Art med Ha!
Jeg kommer ellers slet derfra.
Jeg meener "Ha!" med hvad tilhører;
Med dette Spænd man hastig kiører.

*) Cfr. Anm. til foregaaende Digt.

Men den, som Læs vil tage paa
(Den sunde Sands jeg kalder saa)
Han kiører ei saa langt om Dagen. —
Men nu er nok kiørt om med Smagen.

Mit Vers var blevet alt for kort,
Hvis den Indledning ei var giort;
Til den jeg valgte lidt om Smagen,
Blot af en Slump; see det er Sagen!

Gid Du, og Den, som giør Dit Vel,
Maae naae fortiente varigt Held!

Fragment af en Drikkevise.

Den, som aldrig turde drikke,
Turde aldrig noget stort;
Ægte Helte lader ikke
Vandet skylle Modet bort.

Chorus.
Krigeren for han er Helt,
Takker Vinen i sit Telt.

Paa en Vens 11te Aars Bryllupsdag.

Jeg vil ved dette ringe Skrift,
Den Dag, paa hvilken I blev' gift,
Saavidt jeg mægter celebrere.
Min Celebreren klinger saa:
Paa denne Dag gid Fanden maa
I mangen Aaring Tænder skiære
For I befinder Jer saa vel
Paa Jeres Legem og Jer Siæl!
Fordi Hr. K.... og Madamen
Hver Dag sig glade spise mæt,
Og spørge ei om Tamperet.
Det Fanden længe ærgre — Amen!

Over Tandpine.

Impromptu.

Du, Tændernes uhøflig' Giest,
Al Roligheds og Friheds Pest,
Du er paa Jorden Vice-Fanden,
Og halve værre end den anden;
Men siig mig, naar du plage skal,
Hvi falder just paa mig dit Valg,
Paa mig, som seer kun sorte Dage,
Og sorte haver lagt tilbage;
Paa mig, som meer ei Kiole har,
Og har den ubetalt jeg bar;
Hvis Krop knap fire Skilling gielder,

Hvis Mand Bekymring daglig fælder,
Hvis Creditorer er en Flok?
Er dette dig ei Plager nok?
Paa denne Suppe kom en Jævning
Af Mandags og af Torsdags Stævning —
See der gaaer Meldahl glad og feed,
Som nu af ingen Plage veed;
Forlad du mig, tag ham i Steden,
Og lad ham faae lidt Sorg blandt Glæden.

Til Digterens Hustrue.

Impromptu.

Du, som for Din og min Plaseer,
Og hidindtil for intet meer,
Hos mig har sovet!
Du, som jeg svoer en evig Troe,
Og jævnlig afbrudt Natteroe
For Præst har lovet.
Kort: Du, som jeg har Løfte holdt,
Skiøndt det har ingen Skade voldt
Paa smalle Taille;
Du, som jeg kaldte tidt paa Skierts,
Men nu for Rimet i mit Vers,
En sød Canaille!
Dig giør jeg vitterligt, min Moer,
At jeg ei spiser ved Dit Bord
For denne Sinde;
Men Klokken fire, ja vel tree,
Med Glæde jeg igien skal see
Min søde Qvinde.

Til Hr. Jens Baggesen.

Ved salig Rasmus Langeland,
Som ikke var Poet, derfor maaskee ei Prakker,
Ved store Belt og Smakker
Udmærkedes kun før
Korsøer.
Men nu er Pokker løs;
En Snees Aars gammel Knøs,
Fød der, tør skrive Vers, dem gode skrive,
Som Aftenposten ham skal evig ei tilgive.

Jeg fra Korsøer mindst ventede Rivaler,
Da Baggesen gav ud sit Manifest.

Jeg først saa godt som sidst la'r falde Flag;
Thi, naar man tabe skal, at tabe uden Slag
Er efter mine Tanker bedst.
Rivalen er for stærk og jeg for svag,
Han stiger i sin Flugt, jeg daler;
Men dalende jeg har det Haab, den Trøst,
At tidt jeg læse skal hans Vers med Lyst.

Syng flittig, unge Mand! før Alder giør Dig hæs,
Da nøies med Din Lod, Dig glad i Yngres Sange læs.
Jeg giver Dig et Raad, som selv jeg ikke følger;
Aarsagen — — Taal, at jeg den dølger!

Men nu et Raad jeg giver Dig,
Som var bestandig fulgt af mig:
Korsøerianske Ven!
Mod klog, mod taabelig Kritik
Spids aldrig Pen!
Den sidste derved ufortient
For stor en Ære fik;
Den første, taus, lad blive vel anvendt.
Om Myrias Emanueler
Bidsk til Dig skeler,
Saa see Du rolig ligefrem.
Til Tidsfordriv engang iblandt,
Naar Tiden er Dig lang, Du skotte ned til dem,
Som, for Du vittig var, i Dig Misdæder fandt.

Brev.

Min kiere Hr. Svoger, velædle Student!
Jeg sender dig herved min Giencompliment.
Det stedse skal være min Lyst og min Ære,
Af Svogeren Thomas erindret at være.
Men hvis min Forsikkring for Vaas han anseer,
Saa kan han — Men derom snart mundtligen meer.

Hver ærlig med Svogeren vist vil begræde
At Glæden er nu flyttet bort fra sit Sæde.
Hver ærlig vil ønske, den flytte med dem,
Og i deres Hierter udvælge sit Hiem.

Men siden vi tale nu just om at flytte:
Har Rettens Betientere først sig til Nytte
De mig med al Rette tilhørende Skoe,
Og ladet dem flytte i Kiøberens Boe? *)

De Rettergangs Folk os saa gierne gad stævne;
Her var nu en Leilighed, til sig at hevne.
Fortæl mig derfor, om de stial mine Skoe,
Som, om jeg ret mindes, beløb sig til to. —

---

*) Jeg troer jeg glemte mine Skoe i N.....

Epigrammer, Impromtuer, Nytaarsvers og andre Smaadigte,

hvoriblandt nogle forhen utrykte.

Kierlighed og Viin.

For Kierlighed er Viin
En daarlig Medicin;
Thi, naar de komme sammen,
Forøges altid Flammen;
Og, naar de sammen kommer,
Saa bli'r der dobbelt Sommer;
Men Sommeren er heed,
Som Gud og hver Mand veed.

Fredsforslag.

Impromptu.

Naar jeg formaaer, jeg gierne vil
En Draabe drikke af og til;
Om hver en Mand og hver Madame
Kun foretoge sig det samme,
De klamredes da ei saa tidt
Om Dit og Dat, og Fias og — — t.

Hvis nogentid jeg faaer i Sinde,
(Som neppe skeer) mig at beqvinde,
Da skal et evigt, evigt Ruus
Stadfæste Freden i mit Huus.
Men over denne Impromtu
Jeg alt undseelig er og blve.

Opmuntring til at drikke.

I.

Alt det, som i Ungdommen glæde os kan,
En Kone os giver, os giver en Mand;
Man mærke, at Bacchus her menes ved Manden,
Og at jeg Fru Venus forstaaer ved den anden.
Man veed, at for Venus her Døren er lukt;
For ikke med Smerte at savne Madamen,
Saa troer jeg det er baade billigt og smukt,
At drikke en Draabe, imens vi er' sammen.

II.

Mærk derpaa!
For det første
Skal du tørste,
Drikke saa.
Siden, naar
Viin er drukket,
Tørsten slukket,
Nok en Taar.

III.

Efter mine ringe Evner,
(Jeg beskeden saa dem nævner)
Jeg ei rettere kan see,
End at den, som gider lee,
Bør imellemstunder drikke.
— — Ikke?

Hurtig Beslutning.

Afholdenhed! Du Viises Dyd,
Som jævn og seig, men varig Fryd
I et langvarigt Liv os byder!
Du tager vel ei ilde op,
At jeg dog heller i Galop,
I kort, men heftig Lyst mig fryder.

Livs-Philosophie.

Impromtu paa opgivne Riim.

Tæl over dine Sind; har du de fulde fem,
Da viid, du kommer ei med dem i Verden frem;
Kast bort to, tre; hvis ei, døl varlig du har dem,
Og Held og Overflod skal strømme til dit Hiem.

Leve-Regler.

I en Stambog.

Lad Theevandet fare, men heller drik Øl,
Saa lever De til Deres Haar bli'r som Sølv;
Og lyster Dem Døden tilgavns at fixere,
Da aldrigen bedre end sig at movere.
Men om De vil Satanas spille et Puds,
Vær flittig Tilhører i Tempelen Guds.

Diætetik.

I en Stambog.

Lev vel og fornøiet!
Hav stedse for Øiet,
    Du ei er ret frisk.
For meget af Kjødet
Saa mangen har dødet,
    Spiis derfor helst Fisk.

Digterens Ønske.

Impromptu.

Hvad Ove Meyer's Ønske er,
Det Amtmand veed, det veed enhver,
Han blive vil, hvad vist han bliver,
En Hanrei og en Sorenskriver.

(En Hanrei og en Ægtemand
Er ofte et i denne Stand.)

Mit Ønske saa omtrent kan lyde:
Gid ingen Creditor mig byde:
Sieur Johan Herman Wessel flyt
Til Slutterie fra Madam Schiøtt!

Anbefaling

paa en Ansøgning fra En, der søgte om en Betiening ved Veiarbeidet.

Af nærværende Cujon
Er jeg ret en stor Patron.
Mere værdige Personer
Blandt vor Christenheds Cujoner
Sikkerlig der findes ei
Til at trippe paa en Vei.

Med en Gave til de Fattige.

Skrevet i en andens Navn.

Den sextende i Februar
Min dyrebare Fader var
Fød;
Jeg gierne, ved slig Leilighed,
Gav Skillingen til den, som leed
Nød.

Livets Cirkel*).

Alting i en Cirkel gaaer:
Dyder, Følelser og Laster.
Den, som altid fremad haster
Og betids ei stille staaer,
Haster, uden det at vide,
Til den Grad af Cirkelen,
Hvor, for ei at komme hen,
Han indbildte sig at stride.

Kronen selv for alle Dyder:
Gudsfrygt, Frankrig overdrev,
Saa fra største Dyd den blev
Størst iblandt de største Lyder;
Frankrig troer at tiene Gud
Ved at slagte Legioner,
Troer at følge Himlens Bud,
Naar den Helveds Ønsker kroner.

Til ***

Du skienktes os af Himmelen,
Og fire Gratier der bleve,
Der sildig blive tre igien;
Til Nordens Ziir du længe leve!

*) I nærværende Udgave forøget med det andet, i alle andre Udgaver udeladte Vers, hvilket findes i det Norske Selskabs Vers-Protocol.

Ved en Vens Bortreise til Norge.

Snart Du i elskte Land skal være,
Hvor først Du aanded' Troe og Ære,
Hvor Mod og Godhed sammenboer.
Siig til vor Roes de norske Sønner:
At vi paa Landsmænds Dyder skiønner,
At vi Dig evigt Venskab svoer.

Vers efter opgivne Riim.

I.

Naar Doris vil sin Haand til mine Læber føre,
Naar hendes Englerøst fortryller agtsomt Øre,
Naar hun nedlader sig, at hvile paa mit Skiød,
Hvor ønsker da min Siæl: jeg var elskværdig fød!

II.

Vel den, som haver lært i Ungdoms Tiid at høvle,
Han kan for et Chatol faae fire, fem Par Støvle;
Behøver han dem ei, saa kan han kiøbe Lax,
Skoe, Pocher, Terpentin, Huustømmer, Steen og Sax.

III.

Trods Rigdom, ja Forældre trods,
Taer vittig Pige ingen Klods.
Vel er Forældres gamle Mening,
At de skal stifte Børns Foreening;

Men Døttrene, de veed at skrømte,
Man har vel og hørt dem, som rømte,
For ei i sure Æble bide,
Og ei forbadte Favntag lide.
Kort sagt: de Gamle har, og Unge deres Skikke.
Jeg holder hermed op, og Pennen vil afslikke.

IV.

Naar Graven skal mit Støv i tause Bolig giemme,
Sophie! jeg Dit Værd ei følesløs skal glemme;
Ifald, som Ordet gaaer, mig gunstig Himmel gav
Det Held', dens Skabnings Priis at skue i min Grav.

V.

Jeg Pigers Selskab ei kan savne
I Kiøbenhavn og andre Havne,
Naar jeg i Nestved har den Lykke,
At see Sophie, Kiønnets Smykke.

Raad mod Kiighoste.

Indrykket i Aftenposten.

Tør jeg besvære Aftenposten
Med ringe Raad imod Kiighosten:
Stød Nelliker en Aften smaa,
Kom dem i Viin, og drik dem saa.
Hvis du er ikke inden Aften
Som den, der aldrig havde haft 'en;
Saa kan du sige allenfals:
Hr. Medicus! Løgn i Jer Hals.

Bøn til Luft-Skipperne.

I, som med brændbar Luft Machiner fylde,
Hvad vilde mangen Mand ei Eder skylde,
Ifald I pumped' lens
For den Ingrediens
Vor Byes Jesabeller,
Som hverken I, jeg ikke heller,
Maaskee slet ingen, tæller;
Og samme strax igjen i Luft-Machiner pumped',
Og valgte Vinden saa,
De Land ei kunde naae,
Men midt i Havet dumped'!

O er hos nogen af Jer ledigt Sted,
Han tage min Bekymring med
Ombord,
For billig Fragt og gode Ord.

Nytaars-Vers.

I.

Min lille vakkre Madam Knudsen!
Ret ligerviis, min Mo'er, som Strudsen
Man siger uden mindste Meen
Fordøier Jern, og Staal og Steen:
Saaledes skal det mig fornøie,
Om de Fadaisen kan fordøie,
Som jeg har lagt paa dette Blad.
Falleri Fallera Fallerad.

Nu fik min Indgang da en Ende,
Nu vil jeg mig til Texten vende;
Min Text i disse Ord bestaaer:
Madam! et glædeligt nyt Aar!

II.

Du lille vakkre Karen Bak!
For hvert et modigt Sting Du stak
Paa en mig høistnødvendig Frak,
Som sprak,
Tak!

P. S. Lyksaligt nyt Aar!

III.

Skiebnen gav Dig glatte Kinder,
Skiebnen gav Dig lyse Haar;
Lidt Forstand, den giør ei Hinder,
Naar Saturnus engang faaer
Reent afplukket Dine Haar,
Og bekruset Dine Kinder.

IV.

Du har Alt, hvad kan ønskes dig,
Saasnart Du har kun dette eene:
Dig altid lykkelig at mene;
Meen saa, min Ven! vær lykkelig!

V.

Du giftes vil; gift Dig, med Gud!
Hvad Glæde lover ei en Bruud?
Men Pokker selv har skabt, min Ven!
Et bandsat Ord; det Ord er: Men.

VI.

Gid jeg maa see Du stedse bliver,
Hvad jeg Dig kiendte for i Fior!
At sige: troe i Drik og troe i Ord.
Mit bedste Ønske jeg Dig giver.

VII.

Jeg ønsker Dig, Monfrere!
I Aar saa skikkelig at være,
Som Du var skikkelig i Fior,
Og saa god roelig Nat, min Broer!

VIII.

Mit Ønske er lidt nyt, dog, troer jeg, mere plat:
Gid Du i dette Aar maa finde Dig en Skat!
Dog paa den Condition, at Du giør ei som Somme,
Der hitte den iblandt i trygge Næstes Lomme.

IX.

Du yndte mangen kiøn Matrone;
Jeg ønsker: gid Du ei faae Kone!
Thi Du maa sikkerligen troe,
Du blev da paa Jus Talio-
nis
vis.

X.

Du har Skiønhed, Du har Dyder,
Som henrykker os, Dig pryder,
Det er baade viist og sandt;
Men naar nogen Dig vil sige:
Du er Engel meer end Pige!
Troe, min Moer! det er ei sandt.

Gravskrifter over Digteren,

af ham selv.

I.

Han aad og drak, var aldrig glad,
Hans Støvlehæle gik han skieve,
Han ingen Ting bestille gad,
Tilsidst han gad ei heller leve.

II.

Han syntes føde til Bagateller,
Og noget Stort han blev ei heller.

Paa en Skive,

som en aftrædende Fuglekonge gav til det Kiøbenhavnske Skydeselskab.

Jeg nød, hvad Jordens bedste Konger nyde,
Den Fryd, blandt Venner, som en Ven, at byde;
Jeg nød, hvad ingen Jordens Konge nød,
Uforstyrret Roe, da man mit Scepter brød;
Jeg kan, hvad ingen Jordens Konge kunde,
Min Magt, mit Konge-Navn en anden unde,
Forlade uden Suk min Herskerstand,
Og synge: leve værdig Eftermand!

Lyksalighed *).

Lyksalig du som veed (og ei af dit Exempel)
At sand Lyksalighed forgylder ei sit Tempel,
At det, som Hoben Navn af Lykkens Tempel gav,
Er kun dens Drabsmands Slot, opbygget paa dens Grav.

Du kiender Høiheds Kaar og kiedes ei ved dine,
Du veed dens Aasyn bær' en konstlet Glædes Mine,
Og at hver Muskel der ved Konst afrettet staaer
Og praler af en Fryd, der ei af Hiertet gaaer.

Du Lykkens Tempel fandt i dine ringe Hytter,
Hvis lave Bygning dem mod Avinds Storm beskytter,
Hvor Nøisomhed har nok, hvor Ærlighed er Dyd,
Og Hiertet aandes ud i rene Læbers Lyd;

Hvor Egennytten ei har underkiøbt de Arme,
Som krystede din Barm mod dine Venners Barme,
Hvor efter Fordeel blot udlærte Skiønne ei
Til kolde Beilere uddele Ja og Nei;

Hvor i Naturens Sprog, naar Elskende sig sige
"Du er min egen Dreng, du er min egen Pige,"
De mere have sagt, end alt hvad sige kan
Et Sprog, som bliver lært og hørt som en Roman;

*) Læseren bedes, i Hensyn til det, som ved et og andet af de følgende Digte maatte findes uforstaaeligt, at efterse de bagest i Bogen trykte Anmærkninger.

Hvor ærbar Skiønhed let undværer Guddoms Navn,
Og tør foruden Eed sin ømme Elsker favne,
Hvor Doris i din Arm sig i sin Himmel troer,
Skiøndt for at sige det, hun mangler Modens Ord. — —

Lovsang over den ugifte Stand.

Reis Ærestøtter op for hvem du vil, Krabat!
(Jeg taler her til dem, som rime hen i Taaget,
Som skrive Sider fuld, men dog ei sige noget,
Hvis ganske Poesie er Vittigheds Sabbath)
Ja Ærestøtter sæt du kun for hvem du vil,
Kun den ugifte Stand er det, jeg vil besiunge;
Kom hører paa min Sang, I Gamle og I Unge!
I aldrig hørte før saa majestætisk Stiil.
Naturen siger os, at Frihed er vor Lod,
At vi foragte bør, i hvad det er for Kiæder,
Og jeg af denne Sats fornuftigen udleder,
At Ægteskabet er just ei Naturens Raad.
See Fuglene paa Qvist, og sand saa mine Ord;
Af dem kan Du og jeg og hele Jorden lære,
Hvordan man elske kan og derfor fri dog være. — —
Et Blomster brækkes tidt, midt i sin Foraars Flor,
Og ligesaa det gaaer nu ogsaa med mit Vers:
Just paa det høieste, da nu min Geist var stegen,
Saa faldt den ned med eet; min Sorg er derfor megen,
Og for at faae et Riim, jeg taler uden Skierts.

Geburtsdags-Gratulation til Mad. Juel*).

Den 9de Februar 1780.

Gid du maa mange Penge eie!
Dig frugtbart vorde Ægteleie!
Det er i Korthed hvad jeg veed
At ønske i Gesvindighed.

Et Brev med en Skilling inden i.

Tag disse poetiske Dampe
Fra mig Hr. Geheimeraad Stampe!
De Dampe de stikke deri,
Jeg ønsker: gid leve maa I.

Forsmaae ikke indsluttede liden Present.

Nytaars-Lykønskning.

Bliv, søde Madam Juel! mod al Formodning riig!
Og henlev dette Aar og mange lykkelig!
Saa at vi længe maae den sieldne Lykke nyde,
At finde Normands Siæl logeret hos en Jyde.

*) Værtinden i det norske Selskab.

Til en Bortreisende.

1.

Formeld min Respect,
Din liderlig' Knegt,
Til Caspar*), om saa du behager

J. H. Wessel.

2.

Formeld ogsaa min,
Dit liderlig' Sviin,
Ifald at ei Fanden dig tager.

Joh. Wibe.

Til Johan Randulff Bull,

i Anledning af Bekkasin-Jagten, da en Ladning Hagel dalede i hans Hat.

Engang en ret forvoven Jyde
Med Hagel paa en Thrønder vilde skyde,
Men fik hans Pande ei i sønder,
Nei, der skal Kugle til en Thrønder.

Til O. G. Meyer.

O Meyer! du er stor,
Du er vort Selskabs Støtte;
Du stifted' det i Fior
Til hele Verdens Nytte;

*) J. H. Wessels Broder; see Biographien.

Sytten hundrede Aar og halvfierds
Gielder ikkun dette Vers.
O Meyer! du er stor,
Du stifted' det i Fior.

Impromtu'er.

I.

Kiere Børn, ta'er Jer vare;
Elskov er en enkelt Snare
(Mærker, af en enkelt Traad);
Men giør Vinen Halsen vaad,
Vi da vistnok Tak skal have:
For Jer Hierte, for Jer Mave
Begge steds er Ildebrand,
Som kun slukkes slet med Vand;
Thi som jeg tilforn har sagt,
Ild der vist til Ild bli'er lagt.

II.

N. N. er mit Navn,
Drikke er mit Gavn.
Er der Punsch og Glasser,
Symbolumet passer
Paa enhver især,
Brødre! iblandt Jer.

III.

Afholdenhed er en deilig Dyd,
Men Uafholdenhed gier større Fryd;
Maaskee for jeg ei bedre vidste,
Jeg lider nok saa godt den sidste.

Om Jagten.

Med Afskye tænker jeg paa det barbarske Hierte,
Som grumme Mennesker ved Hundens Bistand lærte
At søge Tidsfordriv i at udøse Blod.
Det var en feig Barbar, som Mangel kun paa Mod
Forbød mod Mennesker sin Voldsomhed at vende;
Men de af Skovens Dyr, som ei til Grumhed kiende,
Dem kan man myrde frit og uden Frygt for Straf,
Og derfor uden Frygt paa disse Valget traf.
Nei Venner! Mord og Blod ei ægte Vellyst give;
Vi ere Jægere, men intet Kræ aflive, — —
(*Cætera desunt.*)

Under afdøde Skuespiller Londemanns Portrait.

Man sukker, for han er ei meer,
Man husker hvad han var, og leer.

Digte, som i Tidsskrifter eller ved mundtlig Tradition ere tillagte J. H. Wessel.

Elegie.

Mit Øie fordum for dig maled'
  Den Ild, som bobler op mit Blod,
Det til dit Hierte ydmyg taled',
  Dit Guddomssmiil det skienkte Mod.

Det saae dig ved min Uheld græde,
  Min Skiebne jeg velsignede,
Ach! min Ulykke var min Glæde,
  Mig viste, du mig elskede.

Jeg ønsked' i din Favn at ile
  Naar Øiet uformærkt fik see
Sin Guddom venlig til sig smile,
  Og Himlen ad sin Yndling lee.

Men Avind Gift kom i vort Bæger,
  Mit Hierte fik sit Banesaar;
Dets Plage ingen Hermes læger,
  Min Lykke, Haab og Liv forgaaer.

Skal jeg, som feig, ufrygtet Slave,
  Dit Tab kun klynke, Lalage!
Du veed, jeg Hevnens stolte Gave
  Til dig allene offrede.

Nu fik min Indgang da en Ende,
Nu vil jeg mig til Texten vende;
Min Text i disse Ord bestaaer:
Madam! et glædeligt nyt Aar!

II.

Du lille vakkre Karen Bak!
For hvert et modigt Sting Du stak
Paa en mig høistnødvendig Frak,
Som sprak,
Tak!

P. S. Lyksaligt nyt Aar!

III.

Skiebnen gav Dig glatte Kinder,
Skiebnen gav Dig lyse Haar;
Lidt Forstand, den giør ei Hinder,
Naar Saturnus engang faaer
Reent afplukket Dine Haar,
Og bekruset Dine Kinder.

IV.

Du har Alt, hvad kan ønskes dig,
Saasnart Du har kun dette eene:
Dig altid lykkelig at mene;
Meen saa, min Ven! vær lykkelig!

V.

Du giftes vil; gift Dig, med Gud!
Hvad Glæde lover ei en Bruud?
Men Pokker selv har skabt, min Ven!
Et bandsat Ord; det Ord er: Men.

VI.

Gid jeg maa see Du stedse bliver,
Hvad jeg Dig kiendte for i Fior!
At sige: troe i Drik og troe i Ord.
Mit bedste Ønske jeg Dig giver.

VII.

Jeg ønsker Dig, Monfrere!
I Aar saa skikkelig at være,
Som Du var skikkelig i Fior,
Og saa god roelig Nat, min Broer!

VIII.

Mit Ønske er lidt nyt, dog, troer jeg, mere plat:
Gid Du i dette Aar maa finde Dig en Skat!
Dog paa den Condition, at Du giør ei som Somme,
Der hitte den iblandt i trygge Næstes Lomme.

IX.

Du yndte mangen kiøn Matrone;
Jeg ønsker: gid Du ei faae Kone!
Thi Du maa sikkerligen troe,
Du blev da paa Jus Talio-
nis
vis.

X.

Du har Skiønhed, Du har Dyder,
Som henrykker os, Dig pryder,
Det er baade vist og sandt;
Men naar nogen Dig vil sige:
Du er Engel meer end Pige!
Troe, min Moer! det er ei sandt.

Gravskrifter over Digteren,

af ham selv.

I.

Han aad og drak, var aldrig glad,
Hans Støvlehæle gik han skieve,
Han ingen Ting bestille gad,
Tilsidst han gad ei heller leve.

II.

Han syntes født til Bagateller,
Og noget Stort han blev ei heller.

Paa en Skive,

som en aftrædende Fuglekonge gav til det Kiøbenhavnske Skydeselskab.

Jeg nød, hvad Jordens bedste Konger nyde,
Den Fryd, blandt Venner, som en Ven, at byde;
Jeg nød, hvad ingen Jordens Konge nød,
Uforstyrret Roe, da man mit Scepter brød;
Jeg kan, hvad ingen Jordens Konge kunde,
Min Magt, mit Konge-Navn en anden unde,
Forlade uden Suk min Herskerstand,
Og synge: leve værdig Eftermand!

Lyksalighed *).

Lyksalig du som veed (og ei af dit Exempel)
At sand Lyksalighed forgylder ei sit Tempel,
At det, som Hoben Navn af Lykkens Tempel gav,
Er kun dens Drabsmands Slot, opbygget paa dens Grav.

Du kiender Høiheds Kaar og kiedes ei ved dine,
Du veed dens Aasyn bær' en konstlet Glædes Mine,
Og at hver Muskel der ved Konst afrettet staaer
Og praler af en Fryd, der ei af Hiertet gaaer.

Du Lykkens Tempel fandt i dine ringe Hytter,
Hvis lave Bygning dem mod Avinds Storm beskytter,
Hvor Nøisomhed har nok, hvor Ærlighed er Dyd,
Og Hiertet aandes ud i rene Læbers Lyd;

Hvor Egennytten ei har underkiøbt de Arme,
Som krystede din Barm mod dine Venners Barme,
Hvor efter Fordeel blot udlærte Skiønne ei
Til kolde Beilere uddele Ja og Nei;

Hvor i Naturens Sprog, naar Elskende sig sige
"Du er min egen Dreng, du er min egen Pige,"
De mere have sagt, end alt hvad sige kan
Et Sprog, som bliver lært og hørt som en Roman;

*) Læseren bedes, i Hensyn til det, som ved et og andet af de følgende Digte maatte findes uforstaaeligt, at efterse de bagest i Bogen trykte Anmærkninger.

Da Sophie var i Kirke.

Sophie! Du hører Guds Ord
Imens vi her rundt om et Bord
Misunde vor Herre den Lykke,
At røve vort Selskab sit Smykke.

Da Chloe var i Kirke.

Indgiv din Tiener, store Gud,
At han sin Præken ei for længe trækker ud!
Din Tiener sparer du en Deel af sin Umage,
Og vi des før igien vor Pige faae tilbage.

Til en Mand,

hvis Barn faldt ned fra anden Etage uden at faae Skade.

Din Siæl af ingen Kummer veed,
Du ei af Næringssorg antastes,
Og Børn du avler, som kan kastes,
En femten, sexten Alen ned.

Impromptu ved Offring.

Som udi andre Ting, saa og udi min Gave
Fra de gemeene Folk jeg mig adskille vil;
De ofre Lidet af det Meget, som de have,
Jeg offrer Dig Alt Mit og — Lidt af Andres til!

Til en Viintapperdreng,

i Viinkielderen paa Hiørnet af L. Kiøbmagergade og Skindergaden.

Hør du søde rare Fyr,
Du, som altid er ved Muffen,
Laan mig tvende Mark af Skuffen;
Vinen den er her saa dyr.
Lund *) tre Mark for Flasken ta'r,
Og jeg kun den eene har.

Svar af Wessel selv i Viintapperdrengens Navn.

Søde rare Wessel, Faer,
Du, som aldrig er ved Muffen,
Hvis jeg laante dig af Skuffen,
Var jeg sandelig en Nar.
Drik, som du har Penge til;
Lund ei creditere vil.

Til Agent Holk.

Agent Holk,
De Fattiges Tolk,
Sygekassens Patriark!
Jeg dig sender her en Mark,
I det Haab, at Himmelen
Giver èn Ducat igien**).

*) Viinhandleren.

**) Holk gav i sine Avertissementer, hvorved han opfordrede til milde Gaver, som han modtog og besørgede, Anviisning paa Himlen, der skulde betale Gaven igien multipliceret.

Til Samme.

(I en riig Arvings Navn.)

Jeg haver en Fader,
Som ikke aflader
At leve endnu
Men da jeg, Sønnen,
Ei stærk er i Bønnen,*)
O, vilde da du,
Med samt dine Syge,
For Gud Jer ydmyge,
Og være min Tolk! **)
Da mangen blank Daler,
Som glad jeg betaler,
Skal springe til Holk.

Geburtsdags-Carmen

i Anledning af S. T. Hr. Skræddermester H. A. Jensens Fødselsdag.

Recitativ.

Stiig, svøbt i sorte Stormsky'r, Tordnens Gud!
Af dine Lynilds-flammesvangre Huler,
Lad Helvedes Kanon med sexten Kugler
Og salutéer med Sexten Tusind Skud.
Slyng Underverd'nens gnistrende Raketter
I Skokketal mod Skyen op,
Saa de beskinne alle Bierges Top,
Som Himlens Stierner i de klare Nætter.

*) Holk lovede, ved fine Begieringer om Bidrag til hans Understøttelses- og Syge-Kasser, at indeslutte de Givende i fine Bønner.
**) Nemlig at den rige, gierrige Fader snart maatte døe.

Træd alle Luftens Hære i Geleder,
Formeer Colonner mellem begge Poler,
Giv Agt! og præsenteer Gevær!
Fremad Marsch, og retter Eder!
Og nu forkynd det høit, du hule Torden!
For alle Himle og for hele Jorden,
Gientag det Skov og Bierg og Dale,
Saa høit som I var splittergale:
Det er Hr. Herman Anthon Jensens Fødselsdag!

Chor af usynlige Aander.

Fem Faar og fire Gieder,
Gid Jensen nyde alle Glæder,
Som følger af at være Skræder,
Med sin Marie i Foreening;
Det er saagu vor sande Mening.

Chor af Giesterne (som alle ere brunne).

Gid han; gid han! — ja gid vi bare kunde,
Men det er som en Prop sad fast i vore Munde,
Saa opfyldt er vor hele Himmelsiæl
Af lutter Ønsker for hans sande Vel.
Ja gid han! gid han! det ønsker alle Sole,
Og vi Planeter med, maa kunne flette Been
Og føre Naal og Traad, saa længe der er een
Som bruger Buxer eller Kiole.
Og naar saa Døden, o! gid sildig træder
Paa Nakken af den kiære Skræder,
Ja saa! Ja saa!
Lad Verden og forgaae. —

(Der høres Hyl, Tuden og Skraalen af de usynlige Aander.)

Gravskrift over en heel Familie.

Her hviler Krigsraad N., den Store, Store, Store,
Kun Himlen veed hvad Godt, han giore, giore, giore.
Her hviler og hans Frue lille —
Pille, pille, pille;
Det ei Umagen lønner
At tale om hans Sønner;
Men jeg kan ei bare mig for Latter
Naar jeg tænker paa hans salig Datter.

Sønnen til sin Moder.

Kiære Moder huld,
Giør i Guld
Al Jer Uld!
Thi Jer Pode — vel det mærk! —
Han er ei i Pungen stærk.

Gravskrift.

Her ligger Lieutnant Stabel,
O vee, heel miserabel
I Veiret med sin Snabel,
Og er ei nu capabel
At bruge meer sin Sabel,
Som var ham meest aimabel
Næst Brændeviin og Fabel.

Unaturligt Venskab.

To Acteurer i een Rolle,
Tvende, beilende til Een,
Og to Hunde om eet Been,
Aldrig kunne Venskab holde.

Til Digterens Hustrue,

paa hendes Fødselsdag *).

Gid i mange glade Dage
Du den søde Fryd maa smage,
At see Jonas om Dig gaae;
Men, hvis end Du vil med Flere
Vore Værelser meublere,
Ydmygst dog jeg bede maa:
Øinene ei blive blaae.

Til O. G. Meyer.

I Anledning af hans Læredigt om den ringe Stands Fordele.

Vort Selskab du ærer,
Du Nøisomheds Lærer!
Er det ikke sandt?
Dit Vers var en Kierne,
Man læste det gierne, —
Naar man blev det vant.

*) Wessel og hans Kone havde brune Øine, deres Søn derimod blaae.

Over en Skiendegiest eller arrig Kone,

som havde plaget Digteren for det, han skyldte hende.

Hun er død, hun er begravet;
Fred fik jeg og Nabolavet.

Over en Brygger.

Her ligger Walt,
Han giorde Malt,
Og det var Alt.

Parodie over et Vers med opgivne Riim.

(Det parodierede Vers:*)

"Pigerne i Magle-Ølse
"Forstaaer at lave herlig Pølse,
"Man sætte Ølse for, man sætte Ølse bag,
"Pølsen beholder dog sin Smag.")

For Deres Vers har jeg stor Reverence,
Høivelbaarne Hr. Raad-Conference!

*) Dette skal være af B. G. Sporon, Forf. af det berømte Værk over eenstydige Ord; Verset er et skiemtsomt Impromptu, som Wessel paa samme Maade parodierede. Sporon blev Conferentsraad 1784; disse Vers ere altsaa fra Wessels sidste Levetid. Ølsemagle (som Sporon omvendte, for at faae et Riim til det ellers i vort Sprog ikke-rimelige Ord Pølse) er en Landsbye i Siælland.

Man sætte Raaden for, man sætte Raaden bag,
Conferentsraaden beholder dog sin Smag.

Gravskrift over en afdød Lænkehund.

Jeg Tyvene greb an, Galanerne lod gaae,
Dermed var Herren tient og Fruen ligesaa.

Biographie og Anmærkninger.

Om J. H. Wessels Levnet og Skrifter.

(Skrevet 1832; uforandret aftrykt efter 1ste Oplag.)

Den Wesselske Familie er en i Danmark og Norge velbekiendt Slægt, der har frembragt Helte og Krigere, saa vel som Digtere, Geistlige og Forretningsmænd. Den nedstammer fra Holland, og er i Norge først udgaaet fra Bergen, hvor den første Nordmand, der bar dens Navn, Johan Wessel, var fød. Han bosatte sig i Trondhiem og var der Raadmand og Handlende, da han blev Fader til den siden under Navnet Tordenskiold adlede Peder Wessel, foruden til elleve andre Sønner og sex Døttre. To af Sønnerne bleve Søe-Officerer: Tordenskiold og en ham overlevende udentvivl yngre Broder, der endnu var til i Aaret 1746, da han nævnes som Vice-Admiral Wessel til Broholme-Gaard. — Digteren Johan Herman Wessel, den berømteste i Familien næst Tordenskiold, var en Brodersøns Søn af denne og en Sønnesøns Søn af hiin ældste Wessel fra Bergen, en Bye som altsaa har den Ære, at to store Comikere, Holberg, umiddelbar, og J. H. Wessel, middelbar, ere udgangne fra den. Tvende Brødre af J. H. Wessel, begge nu ligeledes døde, vare ogsaa udmærkede Mænd, men i andre Fag: Ole Christopher Wessel, der døde 1794 i Norge som General-Auditeur og Deputeret i det norske Generalitet, og Caspar Wessel, Landmaalings-Inspecteur og Ridder af Dannebrog, død i Kiøbenhavn 1818, om hvis høistfortienstlige Arbeider ved Opmaalingerne, Reductionen og Tegningerne til det Kgl. danske Videnskabers-Selskabs geographiske Kaart, man forgieves søger Underretning i Nyerups og Krafts Literatur-Lexicon.

Johan Herman Wessel, den næstyngste af fire Brødre, er fød den 6te Oct. 1742; hans Fader, Jonas Wessel, var den Gang Præst i Vestbye-Sogn, Dvreborge-Syssel, i Aggershuus Stift, og Provst; Moderens Navn var Helena Schumacher. Til sit 14de Aar nød J. H. Wessel privat Underviisning, men sattes siden, i Aaret 1756, som Discipel i Christianias latinske Skole, hvorfra han afgik til Universitetet i Kiøbenhavn og tog første Examen 1761 med gode Characterer*), philosophisk Examen 1762 med Characteren Laudabilis. Kiøbenhavn blev nu hans bestandige Opholdssted, skiøndt Faderen ikke havde Evne til længe at underholde denne sin Søn saaledes, at han eene kunde opoffre sig til Studeringer. Han maatte derfor lægge sig efter at undervise for Betaling. Om han strax har erholdt en Huuslærer-Plads, eller om han først siden fik en saadan i Conferentsraad Bornemanns Huus, kan ved det Lidet og Ufuldstændige, der haves om hans Levnet, ikke siges. Man kan allene slutte, at han en Tid har levet som Huuslærer ("Pædagog", som Pram i Fortalen til den ældste Udgave af Wessels Skrifter, 1787, kalder det), og til en anden Tid som Sproglærer ved at give Time-Underviisning. Paa den Tid, da han skrev "Kiærlighed uden Strømper" (omtrent i 1772), skal han have været Huuslærer hos den ovennævnte Conferentsraad Wilhelm Bornemann, en Bergenser, General-Auditeur i Danmark og Hertugdømmene, død 1801; og Rahbek formoder, at der "ogsaa i denne Henseende skyldes hiin hæderværdige fra flere Sider af vor Literatur fortiente Olding Adskilligt." (S. Fortalen til den af K. L. Rahbek paa A. Soldins Forlag besørgede Udgave af Wessels Skrifter). I de Fritimer, han som Lærer havde tilovers, dyrkede han nu de Evner, med hvilke Naturen gavmildt havde udstyret ham. Han studerede Æsthetik, dannede sin Smag ved Læsning af ældre og nyere Mønstre, med hvilke han i faa Aar giorde sig fortroelig. Hans Sprogtalent kom ham her til Hielp; han havde lært sig selv Tydsk, Fransk og Engelsk, og besad især i de to sidste Sprog, hvilke han forstod baade at tale og skrive, en ualmindelig Færdighed. Næsten alt, hvad Udmærket der i disse Sprog var skrevet over Æsthetiken, havde han læst. Det Italienske, med dets Literatur, lagde han sig efter i en sildigere Tid, og i sine sidste Leve-

*) Man fik ingen Hovedcharacteer. S. Anm. ved Slutn. heraf.

Aar giorde han sig bekiendt med det Spanske og de bedste Skrif-
·r deri.

I Aaret 1772, i Wessel's tredivte Aar, udkom første
·ang hans berømte comiske Drama: "Kiærlighed uden Strømper,"
t· · siden oplevede flere Oplag, det andet allerede 1774, forøget
r) den bekiendte Epilog. Det var fuldendt nogen Tid, forend
de blev offentligt, da Digteren, beskeden og frygtsom, maatte deels
ve Venners Overtalelser, deels ved egen Pengetrang, nødes til
at ·dgive det. Ligeledes var det offentligt nogen Tid før det
blev givet paa Skuepladsen, hvortil Forfatteren ikke havde bestemt
det. Hans Navn var aldeles ubekiendt i Literaturen, da "Kiær-
lig·d uden Strømper" først udkom, og kun Rygtet nævnede den
hve·en paa Titelen eller i Skriftet selv navngivne Autor. "For-
fatt·en skal efter Rygtet være Hr. Wessel, en Normand," saa-
led· endte Recensionen derover i den critiske Journal, 1772,
Nr 36. — Men siden Holbergs Dage havde intet danst Digt
gi· saa megen Opsigt, som Wessels. Det gik med det, som
me Peder Paars; man lærte det næsten udenad, og anvendte det
de· Gang, siger Rahbek, allevegne ved alvorlige saa vel som
ve· ystige Leiligheder, i Tide og i Utide, ved Spillebordet og
for ·Skranken, i lærde Stridigheder og i spøgefulde Samtaler. —
H· · ikke nu er det, saa lidet som Holbergs Peder Paars og
Co··edierne, forsvundet fra de Levendes Læber, men anvendes
oft· for Spøg i det daglige Liv, skiøndt ikke længer paa slige
up··nde Steder, som for Skranken, hvor det, som ovennævnt, i
æld· Dage længe var en Skik, mod hvilken allerede Holberg
ivr·, at blande utidig Skiemt ind i Foredraget for Retten.

Et originalt Skuespil, der var blevet saa berømt og saa yn-
det ·om Kiærlighed uden Strømper, savnede man ugierne paa
Th··ret; dog kom det først der Aaret efter at det var udkommet.
De· blev givet første Gang Fredagen den 26de Martii 1773
me· saa overordentligt Bifald, at man de fire følgende Forestil-
lin··Aftener (den 29de og 31te Martii, og den 2den og 14de
A··l), altsaa fem Gange umiddelbart efter hinanden, spillede det
sa··ne Stykke uden at Publicum blev keed af at see og bifalde
de· Det blev derpaa atter opført Mandagen den 19de April,
o· endnu een Gang i samme Maaned til Fordeel for den afdøde
L··ndemands Enke. I Stykkets Nyhed blev Johan von Ehren-
·is spillet af Bech, Grete af Madame Knudsen (den for-
·æffelige comiske Skuespillerinde), Mette af Jomfru Halle (siden

Fru Walther), Mads af Musted, og Jesper af Hortulan. Bech, en maadelig Skuespiller, kun brugbar i carikerede Roller, var, efter den dramatiske Journals Dom, her for det meste meget heldig, fordi hele hans Personlighed kom ham fortreffelig til Hielp. Madame Knudsen og de øvrige, paa Jomfru Halle nær, gave deres Roller, som man kunde vente det af udmærkede Konstnere, men den sidstnævnte Skuespillerinde, ellers saa fortrinlig og saa yndet; var her ikke paa sit Sted; hendes Spil var, "paa et Par Undtagelser nær, heel slet" *). Forestillingen i det Hele var ikke i den Maneer, den dramatiske Journals Forfatter ansaae for den rigtige. "Man drev, siger han, Caricaturen saa høit som mueligt." (Dram. Journ. 2den Aarg., Nr. 21, S. 246.) Men efter hans Mening vilde Digteren "have sine Personer (Charakterer) underholdte (udførte) med en vis Dignitet." Dog vilde han ingenlunde negte, "at jo Skuespillernes Action overhovedet havde været fortræffelig, at den Maade, hvorpaa Stykket var blevet givet paa Skuepladsen, jo gierne kunde forsvares, og at det kan spilles paa mange (adskillige) Maader" (som alle kunne være grundige). Naar man endvidere føier til: den gemeene og væmmelige Maade undtaget, saa er udentvivl denne Bemærkning aldeles rigtig. Det kunde være meget interessant, om man forsøgte at give Kierlighed uden Strømper paa forskiellige Maader ved forskiellige Forestillinger; maaskee kunde man først da ret bedømme hvilken af disse, der var af størst theathralsk Virkning. Udentvivl blev det den,

---

*) Om Bech hedder det bl. a.: "Et Par Steder har han givet som virkelig ere uforlignelige; det første er 4de Optog, 1ste Optr., hvor han, efter at have skilt sig ganske vel ved sin Strix, og declameret den i sin behørige Tone, løb, men med eet vendte sig tilbage og lod Tonen falde med de Ord: "Kan jeg nu gaae?" Det andet Sted er samme Optog, 5te Optr., hvor han ogsaa lod Tonen falde fra den tragiske Parodie-Tone ved den Parenthes: (Af hvad I sagde før det var dog Meningen).; — et Par ypperlige Tirader!" Om Madame Knudsen siges: "Hun drev Caricaturen til det høieste, men dog godt; men ikke desto mindre havde vi ønsket, at hun havde mindre spillet med Ord. — — Mange Steder giorde hun uforlignelig vel, f. Ex. 4 Opt., 5 Optr., hvor mesterlig giorde hun ikke den dumme Tuden og Hylen latterlig, som visse tragiske Skuespillere bruge?"

som grændser nærmest til Caricatur. Ligesom Digteren ved comisk Overdrivelse har stillet Urimelighed og Svulst i Tragoedien og den heroiske Opera i deres latterlige Lys, saaledes kan tillige, ved Opførelsen paa Skuepladsen, det unaturlige og affecteerte Foredrag og den dertil svarende Action og Gesticulation paa samme Maade bedst giøres latterlig. I denne Maneer er det ogsaa, Stykket hidtil er blevet givet paa vor Skueplads, og udentvivl med Ret. Men denne Maade skulde dog ikke udelukkende være den eneste. Man skulde imellem vexle med andre, give hele Fremstillingen en anden Grundtone, f. Ex. en vis alvorlig og høitidelig Colorit, en vis tragisk Værdighed, hvorved naturligviis det fuldkomneste Ensemble maatte iagttages. For Konstnerne, Acteurerne selv, vilde en saadan vexlende Fremstillingsmaade være en ny Øvelse, og for Konstyndere, endog for det større Publicum, en ny Konstnydelse. Scenen og Costumet maatte rettes efter de forskiellige Forestillinger, Helte og Heltinder klædes f. Ex. som ved Opførelsen i ældre Dage af de franske Tragoedier, de italienske Operaer: Heltinden i stort pragtfuldt Fiskebeensskiørt med høit opfriseret Haar, Skiønhedsplaster, hvide Handsker, langt Slæb og al øvrig Pynt (man vilde vel ikke være saa smagløs, at tilføie den hinkende Page, der ved nogle af de ældre Forestillinger bar Gretes Slæb og "giorde dumme Optøier")*); de to Helte (Rivalerne) med Alongeparyk under en let Hielm, en lille Ridderkappe og derunder et Brystharnisk, og endeligen de i den ældre Theaterhistorie berømte sorte Fløiels Beenklæder, uden hvilke ingen Acteur kunde betræde Cothurnen. De to Fortrolige i en Dragt, svarende hertil, men uden Slæb og Harnisk. Jespers Kallemankes Vest vilde ikke være til Hinder; thi Stoffet kunde blive det samme, fordi Formen forandredes. Man seer let, at ogsaa Costumet tillod flere Afvexlinger. Ja maaskee turde man endog en Gang vove, at benytte Leiligheden til at parodiere det alt for strenge Costume, vore moderne Theatres Kiephest. Man kunde lade Skrædderen træde frem i fuldstændig costum=ret Heltedragt (paa Strømperne nær). En affecteret, men regelret Declamation, der med den største Bestræbelse fremhævede Digterens klangfulde Alexandriner, vilde til dette Costume, ikke mindre end til det først foreslaaede, giøre fortrinlig Virkning. Det forstaaer sig, at hine gammeldags Dragter fra

---

*) See den dramatiske Journ. 2den Aargang (Nr. 21 for 1773, S. 248).

det attende Aarhundredes tidligere Perioder maatte strengt efterlignes, og ingenlunde giøres mere caricaturmæssige, end de i sig selv i vore Dage synes. Her var netop den allerstrengeste Costumrigtighed paa sit rette Sted. — Ogsaa den vittige Epilog til vor Digters parodiske Sørgespil tillader forandrede og ganske forskiellige Fremstillingsmaader. Den burde ikke gives saa skildrent som det hidtil har været Tilfældet.

Scalabrini's Musik til dette vor Digters Mesterværk ville sande Kiendere vistnok finde saa fortræffelig, at de gierne underskrive den dramatiske Journals Dom: "Forfatteren af Musiken," hedder det, "Hr. Capelmester Scalabrini, har paa sin Side "ikke ladet det mangle paa at giøre Stykket i denne Henseende "interessant og moersomt; uagtet han selv er Componist for Operaen, har han ikke undladt at give den smagløse Musik, som "sættes paa Arierne, sin Deel. I hver Arie spilles med Ord, en "Egenskab, som i den alvorlige Opera er en utilgivelig Feil, men "i det Burleske, og for alting i Parodien, en god og uundværlig "Egenskab." Saa vidt Journalen. Det er Skade, at denne Composition efter dens Natur ikke kan være nogen Parodie paa de nyere Tiders bombastiske Allarm-Musik, hvis egentlige Kraft og Høihed bestaaer i Trommer og Piber. Thi denne Maade at frembringe den høieste Effect i Musiken paa, kiendte man den Tid ikke. Ei engang den iøvrigt fortræffelige Bravour-Arie: "Saa æltes Bkye med vrede Tænder" (4de Opt., næstsidste Optr.) har en saadan Virkning. — Rahbek har, i hans Fortale til det andet Oplag af den ældste Udgave af Wessels Skrifter, angaaende Musiken til Kiærlighed uden Strømper fremsat det Forslag: at man istedetfor Scalabrini's Musik skulde lade Sangene synges til lutter bekiendte Melodier, i hvis Valg man maaskee endog kunde give Skuespillerne fri Raadighed. Uagtet Forslaget i sig selv er sindrigt nok, og vel kunde give Anledning til et og andet comisk Træk, ja endog maaskee paa enkelte Steder til en umiddelbar Parodie paa den nyere Effect-Musik, er dog den Stykket eiendommelige Composition saa fortræffelig, at den aldrig bør henlægges saa længe hiint endnu holder sig paa Skuepladsen, og det, haaber jeg, vil være Tilfældet saa længe man ikke fra Theatrets Side, ved at giøre det til Nødstykke, eller ved andre urigtige Forholdsregler, selv giør Publicum keed af det. Det er bekiendt, at Kiærlighed uden Strømper virkelig for faa Aar siden er bleven givet paa vor Skueplads saaledes som Rahbek paa det ovenan-

førte Sted har foreslaaet, men at dette ingenlunde frembragde den Virkning, den Scalabriniske Musik altid har; hvorfor man ogsaa ved alle følgende Forestillinger med rette igien har benyttet denne. Den fornemste Aarsag til at hiint Forsøg ei fandt Bifald, var upaatvivlelig Scalabrini's Musiks eget Værd og den Yndest, den ifølge deraf altid vil have hos Publicum; men noget laae maaskee ogsaa deri, at Valget af Melodier ikke i det Hele var heldigt, at man istedet for at søge det Parodiske i høi og svulstig Musik, der ved Ordene og Udførelsen blev comisk, tvertimod havde valgt en stor Deel af den allerpopulæreste, allerjævneste, — jeg troer endog, paa eet Sted, af Vægterverserne. Det er Skade, at i Stykket selv er saa liden Anledning til Chor, slet ingen til glimrende og støiende Finaler, og at Scalabrini har behandlet det eneste Chor, der findes, (Den Provst, der kom seent ꝛc.) noget mindre omhyggeligt, maaskee, som den dramatiske Journal udtrykker sig, noget enervent. Men i den store, eller den heroiske Opera, som da var i Mode, og som egentlig skylder Metastasio sin Indretning, vare Chorene af liden Betydenhed. Solo-Partierne vare her det vigtigste. Det er først den nyere Opera, hvori Chorene spille saa stor en Rolle, og hvori man siden har opfundet, ved Finalernes Bulder deels at forskaffe svage Tilskueres Nerver et Slags maaskee ret velgiørende Motion, deels at døve Ørerne saaledes, at de, i det Musiken ophører, og Dækket ruller ned, føle en høist behagelig Vederqvægelse*). Maaskee var, paa Grund af det Anførte, netop hiint Chor i Kiærlighed uden Strømper et Sted, hvor Musiken kunde modtage nogen Forandring, eller hvor

*) Jeg kan ved denne Leilighed ikke undlade af det fortræffelige Skrift: Ueber Reinheit der Tonkunst (Heidelberg 1826, 2te vermehrte Aufl.) at anføre følgende Anecdote: "Als in einer der gebildetsten deutschen Hauptstädte (Berlin?) neuerlich das Schmettern, Pauken und Schreien in einer Oper sehr arg war, fühlte ein trefflicher Kenner des Classischen, bei dem Austritt auf die Gasse, wo eben 40 Trommelschläger mit dem Zapfenstreich vorbeiwirbelten, sich gedrungen auszurufen: Gottlob, daß uns einmal wieder sanfte Musik geboten wird!" — Det nævnte lille Skrift, der har den grundige Musikkiender og berømte Lovkyndige Thibaut til Autor, kan ikke nok anbefales Yndere af en bedre Smag i Tonekonsten til Giennemlæsning.

en kyndig og varsom Haand kunde med Held indbringe noget Nyt. — Jeg kan ikke forlade denne Materie uden at bemærke, hvor ønskeligt det var, om der ved Forestillingerne af denne vor Digters ypperlige Parodie aldrig udelodes noget af Musiken, hvilket nu næsten altid er Tilfældet.

Vi saae ovenfor, at den dramatiske Journal vel ikke var eenig i den Maade, hvorpaa Kierlighed uden Strømper theatralsk fremstilledes, men dog heller ikke vilde forkaste den som forfeilet. En saadan Forkastelses-Dom har derimod Rahbek fældet i den allerede før nævnte Fortale (S. VIII), hvortil dog uden Tvivl allene en billig Indignation over Udskeielserne, mere end over Maaden selv, har bevæget ham. Molbech har i Indledningen til J. H. Wessel i den danske Anthologie (første Deel, S. 273 ff.), yttret omtrent samme Anskuelse, som Rahbek, om Forestillingsmaaden i Almindelighed, uden dog at omtale eller misbillige den paa vort Theater brugelige. Naar man er eenig med den dramatiske Journal i, at Stykket kan gives caricaturmæssigt, og dog gives fortræffeligt, maa det saa meget mere være en ufravigelig Regel: at Acteurerne ei skulle søge ved væmmelig Fiedobods-Caricatur at giøre, ikke Stykkets Personer, men snarere sig selv naragtige; en Advarsel, der, naar man betænker, hvor let Grændsen kan overskrides, ingenlunde er overflødig, men som forresten endnu mere i andre Stykker af lav-comisk Natur, eller henhørende til det stærkere Comiske, kunde være fornøden. Ogsaa dette Slags Comiske kræver et vist Alvor, et tørt Lune; ogsaa her kan, for at bruge Molbechs Ord (ovenanf. St.) "Personernes ironiske Characteer komme hensigtsløs tilsyne." — Som en historisk Anmærkning maa anføres, af en Note hos Rahbek paa det ovenfor citerede Sted, at Digterens egen Mening om denne Parodies Fremstilling skal kunne godtgiøres af en Privat-Forestilling, hvori han selv deeltog, og hvorom flere end een af de Medspillende have forsikkret Rahbek, at alt blev givet i fuld Overeensstemmelse med Digtets Tone, de høie Steder høitragisk, det Kielne smeltende, og de lave lavt; men alt med den fuldkomneste Alvorlighed. — Hvad Alvorligheden betræffer, da forstaaer dette sig af sig selv; men ved den høitragiske Maneer, hvori de sublime Steder bleve givne, kan dog vel neppe menes en ædel tragisk Tone, men en saadan, der lod det Parodiske skinne igiennem, og stræbte til samme Maal, som det parodiske Drama selv, der fremstilledes.

Dette maa være nok om Stykkets Behandling og Skiebne paa Theatret, hvor det endnu fornøier et talrigt Publicum.

Enhver veed, at Hensigten med vor Digters Parodie ikke egentlig var at angribe noget vist Sørgespil i Særdeleshed, men at bekæmpe Feilene ved en heel Art i Almindelighed. Dog gave udentvivl et Par til denne Art henhørende Stykker, fremfor andre, Anledningen til dette parodiske Drama. Rahbek og Forfatteren af den dramatiske Journal (P. Rosenstand Goiske) have nævnt Voltaires Zaire og J. N. Bruuns Zarine som de Sørgespil, hvilke Wessels Parodie nærmest rammer. Om Zarine er talt i de herefter følgende Anmærkninger. Man vil af de der anførte Steder see, at det ikke kan være blot tilfældigt, at denne Tragoedie saa skarpt træffes hist og her i Kierlighed uden Strømper; skiøndt Rahbek vil lade det uafgiort enten disse "ikke faa Sideblik ere forsætlige eller uforsætlige," maaskee med Hensyn til Forholdet mellem Bruun og Wessel, enten som Nordmænd eller som Venner. (Til det sidste Forhold kiender jeg iøvrigt intet; det norske Selskab, hvoraf begge bleve Medlemmer, var dengang ikke oprettet). Den dramatiske Journal fandt Wessels Allusioner til Bruuns Zarine saa aabenbare, at den ligefrem udpeger nogle af dem. Recensenten i den critiske Journal synes at have havt samme Mening. Det Sted, (5 A. sidste Scene), hvor Johan tiltaler Mette saaledes:

> Jeg er saa bange for, at Helten skal forsvinde,
> Og Skrædderen staae rød og feig og flad igien,
> Naar Grete vaagner op udaf Besvimelsen —

hvorpaa Mette svarer:

> Selv Helte kunne tit staae røde, feige flade;
> At være Helte dog de derfor ei aflade.
> Ja vist skal du, Seigneur! staae flad og feig og rød,
> Men rød og feig og flad du faaer en Heltedød
> Naar du kun siger det, som andre Helte sige
> Naar de lastværdige forlade Jorderige —

dette Sted kalder den dramatiske Journal den uforligneligste og meest bidende Satire paa de Tragoedier, hvis Helte ere Uhyrer, der begaae de skammeligste Forbrydelser, og dog fremstilles som Helte, naar de kun declamere oratoriske Sentenser om Dyd, Strid, Last og Hævn; og den føier derpaa til: "Mon Hr. Bruun skulde uden Hierteklappen kunne læse denne Replik? og mon han

ikke med Undseelse skulde tænke paa sin Stryange?" Paa et andet Sted siger Journalens Forfatter: "Det Unaturlige i Beskrivelsen i Zarine af Stryanges Strid mellem Dyd og Elskov indseer man meget klarere, end forhen, naar Johan von Ehrenpreis beskriver sin Strid mellem disse Passioner." — Hvad Zaire angaaer — en af Voltaires bedste Tragoedier — da synes mig den rammes ikke mere i Kiærlighed uden Strømper, end i Almindelighed alle øvrige franske Sørgespil i samme Smag, og naar Rahbek historisk beretter, at det er Zaire, "Digteren i sin Parodie formemmelig vides at have havt for Øie", kan dette ikke forstaaes, uden man antager, at Wessel dengang ikke havde læst andre franske Tragoedier, end denne. I Henseende til det Technikke ligne disse Tragoedier, som bekiendt, alle hverandre, og den Revselse, den dramatiske Journal finder i vor Parodie til de umoralske, baade unaturlige og upoetiske Characterer i den franske Tragoedie, træffer snarere Corneilles Stykker, end Voltaires, og blandt dennes, snarere andre end netop Zaire, hvor ingen af Personerne kunne siges at være unaturligen lastefulde.

Hovedsagen i Wessels Parodie er at giøre den slette Smag i Tragoedien latterlig; derfor kaldte han ogsaa sit Stykke blot et Sørgespil, skiøndt det, med Hensyn til Musiken, kunde kaldes en lyrisk eller musikalsk Tragoedie, eller rigtigere, da Texten ikke heelt igiennem er musikalsk, et Sørgespil med Sange. Han greb Leiligheden til med det samme at revse den fordærvede Opera-Smag, der i en lang Periode havde hersket ogsaa hos os. Den italienske Opera seria var dengang det moderne musikalske Riges Dronning over hele Europa, ligesom den Rossiniske i den nyeste Tid blev det. Metastasio, kaldet den Uefterlignelige af hans Landsmænd, forskaffede, som bekiendt, efter Zeno, først den heroiske Opera eller det lyriske Skuespil den store Yndest, det ved hans mesterlige Versekonst og elegante Digtning erholdt. Ved ham blev denne Opera det samme i den musikalske Verden, som de franske Tragoedier i den poetiske. Men begge ere ogsaa heel nær beslægtede; Helte og Heltinder, Æmnet selv, Situationer og hele Mechanismen ere hinanden i begge fuldkommen lige. Kun det Metriske er forskielligt: i den franske Tragoedie de pompeuse, stivt henskridende Alexandrinere, i Henseende til Fald og Tact uefterlignelige for de nordligere-europæiske Sprog, men monotone og uafladeligt gienkommende; — i den italienske Opera, i Metastasio's musikalske Skuespil, hine tonefulde Recitativer i bøielige vexlende Vers, der lyde musikalsk

endog uden Musik, med henrivende Arier, Duetter og Terzetter, alt besiælet af en Velklang, som intet andet Sprog er istand til fuldkommen at naae.

Hele den franske stive Regelmæssighed iagttoge disse musikalske Skuespil meget nøie, paa Stedets Eenhed nær, der dog blot med Acten turde forandres. I Catastrophen afvege de forsaavidt, at alle intenderede Mord, Selvmord, og forræderske Sammensværgelser, hvoraf ogsaa Operaen vrimler, som oftest i det critiske Øieblik blive forhindrede, saa at Udfaldet dog gierne bliver glædeligt. Allerede i Holbergs Tid havde man i Kiøbenhavn havt italiensk Opera; han taler derom i sine Epistler, og den 7de Tome af hans danske Skueplads (1754) ender med en Bearbeidelse af Metastasio's Artaxerxes, som et heroisk Skuespil med Arier, men der forhen havde været givet som Opera "paa lutter Sang." Italiensk Opera var dengang en Luxus, intet Hof af nogen Betydenhed kunde undvære. I Kiøbenhavn holdtes et italiensk Theater med italienske, dyrt forskrevne og lønnede Sangere og Sangerinder, og en ligeledes høit gageret italiensk Capelmester. Man opførte paa Italiensk Stykker af Metastasio og andre. Noget af Opera-Texterne tryktes i Kiøbenhavn med dansk Oversættelse ved Siden. Den italienske Opera vedblev endnu nogle Aar efter 1770, og den Indflydelse, den havde havt paa Smagen, ophørte langtfra ikke med den selv. Endnu længe efter virkede den, og frembragte Efterliigninger og Oversættelser. N. K. Bredal[*]), meget bekiendt, ikke berømt, i vor Theaterhistorie, skrev 1771 en saakaldet original lyrisk "Tragicomoedie": Thronfølgen i Sidon, en metastasiosk Opera, forsaavidt som den er forfærdiget efter disse Stykkers almindelige Mønster, og endnu usandsynligere, mere affecteert og kiedsommeligere, end de, men paa Arierne nær i ubunden Stiil, og forresten, skiøndt den har samme Idee som Metastasio's il Re Pastore, i poetisk Hensyn saa uliig en Opera af denne Digter, som Natten er Dagen. Den i sin Tid vel bekiendte Arie, hvormed Thronfølgen i Sidon begynder, er næsten den bedste af dem alle:

---

[*]) Det er den samme Niels Krog Bredal, hvis vidunderligen platte Oversættelse af Ovids Forvandlinger begeistrede Digteren til det bekiendte Epigram:

Roms, Verdens Guder, Alt forvandler Nasos Pen;
Til Vederlag Niels Krog forvandler ham igien.

Abdolonimus.

Dagens Forbud er nu oppe,
Morgenrøden spiller alt
I hiin frugtbar' Dugg, som faldt
Paa forgyldte Bierge-Toppe.
Bien brummer, Frøer qvækker,
Hanen galer, Kukuk giekker,
Duen kurrer, Lærkens Slag
Vidner om den klare Dag.
Morgenstund! hvor er du prægtig!
Liflig' Soel! hvor er du mægtig
Til at skaffe Liv og Kraft
I hver mindste Blomsters Saft.

I de følgende synker Autor bestandig lavere og lavere. Jeg anfører disse Prøver, ferdi det forekommer mig tydeligt, at Wessel i Arierne i Kiærlighed uden Strømper har havt den Bredalske Poesie stadigt for Die:

Euphemia.

Naar Stormen paa Biergene Træer oprødder
Den sparer smaa Dvilse ved Biergenes Fødder &c.

Fremdeles:

Agathokles.

Nylig var jeg min Elskedes Lige,
Nu skal hun udi Værdighed stige,
Men jeg styrtes des dybere ned &c.

En Duet begynder saaledes:

En Løber, som paa Banen render,
Og synes Maalet ganske nær,
Tidt, naar han største Kraft anvender,
Ved en Medbeiler stuffet er &c.

Slutnings-Arien i 1ste Handling:

Ret som en Baad paa Havets grumme Bølger
Den lige Vei til Havnen aldrig følger &c. &c.

Euphemia.

Naar intet meer at haabe staaer tilbage,
Hvo vil da Suk omsonst mod Himlen drage?

Man uforsagt da Faren gaaer imod.
Min Elskede skal selv mit Vidne være,
Hvordan jeg var istand hans Tab at bære...
Det isner alt af Skræk udi mit Blod.

Slutnings-Choret kroner hele Værket:

En Urtegaardsmand og en Konge bør nøie
De samme Slags Regler sig holde for Øie,
Om Haugen og Staten skal komme sig vel.
De ædelste Planter bør trives og giødes,
De ædelste Borgere æres og fødes;
Alt Ukrud bør rykkes op uden Forskiel*).

Arierne i den daværende Opera bestod, som bekiendt, ikkun i faa Linier, der ved Musikken, ved Rullader, Triller, Cadencer, udspandtes til en betydelig Længde i Tiden. De indeholdt sædvanligt Lignelser, Reflectioner og Beskrivelser over Situationen, meget sieldnere søgte de at udtale Følelser, og de skildrede dem kun med stor Varsomhed, med et vist elegant Maadehold; thi det varme Hiertes uforbeholdene Udbrud, Lidenskaben i sin høie Natur, vilde være uanstændig. — Hvor fortræffelig Wessel i sine Arier har parodieret Bredals prosaiske Lignelser og Reflectioner, vil man strax ved Sammenliigning finde.

I Hensyn til Opera-Daarskaben behøvede Digteren saaledes ikke engang at søge udenlandske Gienstande for sin Parodie; de laae ham meget nær. Det samme fandt Sted med den franske Tragoedie, ogsaa den kunde han møde her hiemme. Man opførte paa Theatret Voltaires Merope og hans Zaire i danske Oversættelser (begge meget slette, skiøndt den ene var af B. J. Lodde; Meropes Oversætter var Schiermann). Desuden oversattes Voltaires Alzire af Stockfleth, og denne Fordanskning, omtrent ligesaa slet, som de to forrige, indførtes endog, tilligemed Oversættelsen af Merope, i de skiønne Videnskabers Selskabs Skrifter, hvis Hensigt var at forædle Smagen ved classiske Mønstre! Hertil kom nu en Efterliigning af den franske Tragoedie i Bruuns Zarine, der skulde være et originalt danskt Sørgespil, og giorde et Slags

*) De her anførte Steder ere tagne af det første Oplag af: Thronfølgen i Sidon, Kiøbenh. 1771; et andet "og forbedret" (egentlig kun forandret og formeeret) er indført i den Gyldendalske Samling: Nye originale Skuespil, første Bind.

Epoche i Skuepladsens Annaler. Kunde Anledningen til en dansk Parodie, som Kiærlighed uden Strømper, vel være bedre? Ikke des mindre vilde Pram (i Anmærkningerne til hans Elegie ved Wessels Grav) ingen saadan Anledning antage. "Hr. Wessel," siger han, "gik med dette Skuespil den Gottschedikk plat-svulstige Theatersmag saaledes imøde, at den hverken i flaue Tragoedier eller paa Stylter gaaende Operaer har faaet nogen Fremgang iblandt os." Men den Gottschedske Smag var intet andet end en flau Eftersmag af den franske, og at denne dog havde faaet temmelig Fremgang hos os, mener jeg, er af det Foregaaende, og af det Bifald, Bruun vandt ved Zarine, temmelig klart. Om det maaskee var af egen Ærefrygt for den regelrette franske Poesie og dens danske Efterlignere, Pram ei vilde vedgaae, at det var denne, Wessel baade sigtede til og rammede i sin Parodie, kan jeg ikke sige; og heller ei, om han maaskee ikke vilde være bekiendt, at Parodien tildeels gik ud over tre Landsmænd: Bruun, Bredal og Stockfleth, der tilligemed Lodde, Schiermann og Selskabet til de skiønne Videnskabers Forfremmelse indførte den franske Tragoedie hos os. —

Ogsaa den fortræffelige Versification i Kiærlighed uden Strømper maatte i dette Digts Nyhed bidrage til dets overordentlige Lykke. Wessels Alexandrinere nævnes endnu som Mønstre i dette Metrum, der bestaaer af serfodede rimede jambiske Vers (rimede Vers af tretten og tolv Stavelser) og kaldes Alexandrinsk efter et fransk episk Digt fra det 13de Aarhundrede over Alexander den Store, hvori det først brugtes. I ethvert andet Sprog, end det franske, mislykkes denne Versart meget let, og den er en af de meest frastødende, naar den er behandlet uden Talent, uden Lethed og Konst. De forhen nævnte Oversættelser af Voltairiske Tragoedier kunne, med mange andre Vers fra hiin Tid, tiene til Beviis. I Frankrig er den opfundet, der er den blevet eiendommelig for Heltedigtet og det dramatiske Digt, Sørgespillet saa vel som (underligt at sige) ogsaa Lystspillet. I andre Sprog har dette Metrum ikke villet acclimatisere sig uden i comiske Digte, skiøndt det i en vis Periode hos de Tydske og i Norden, ogsaa herskede udelukkende i Tragoedien og det alvorlige Skuespil. Ewalds Adam og Eva er skrevet i Alexandrinere; at J. N. Bruun, der dannede sine Sørgespil aldeles efter de franske stive Mønstre, maatte bruge samme Versart, var en Selvfølge. Ingen, der hos os forsøgte sig i det høiere Sørgespil, vovede at forkaste Alexan-

drinerne, før Ewald gav Exemplet. Wessel, der parodierede den franske Tragoedie og dens Efterligninger, brugte naturligviis et saadant Metrum med stor Fordeel. Disse gravitetiske, regelmæssigen fremskridende Vers tiene ved deres halv høitidelige, halv comiske Gang endnu mere til at forhøie det Parodiske i Personernes Taler. Der ligger noget Skalkagtigt, noget Ironisk selv i disse Alexandrineres Væsen saaledes som de findes hos Wessel, saa afrundede, lette og flydende, og derved tillige saa piqvante.

Men i sin Beundring for vor Digters alexandrinske Vers, bør man ikke være uretfærdig mod Andres Fortienester af samme Versart. Pram siger (i Noterne til hans Elegie ved Wessels Død) om Versificationen i Kiærlighed uden Strømper: "Alexandrinske Vers, som kunne sættes disse ved Siden, ere aldrig seete i vort Sprog, uden det skulde være i den udødelige Ewalds fortræffelige skiøndt meer end halv forglemte ypperlige Comoedie Harleqvin Patriot, eller i hans brutale Klappere. Den Agtpaagivende vil dog finde, hvor stort Fortrin Hr. Wessels har endog fremfor disse." Man kunde snarere vende dette sidste om, og sætte "Hr. Ewald" (for at tale med Pram) istedetfor "Hr. Wessel"; hvis dette ikke var at være uretfærdig mod denne sidste, som Pram er blevet det mod hiin. Men saa meget er vist, at Ewalds Alexandrinere i "De brutale Klappere", og især i "Harleqvin Patriot", ei allene i alle Henseender kunne staae ved Siden af Wessels, men have endog enkelte Fortrin for dem. Der forekommer hos Ewald sieldnere, end hos Wessel, en Scansion, som strider mod Ordenes naturlige Qvantitet; f. Ex. i Kiærlighed uden Strømper S. 20:

— — Du miste skal din Brud
Ved en Opsættelse — —

— ◡—◡— ◡ —◡◡◡

hvor man maa sige: en Opsættelse, istedetfor: en Opsættelse. Ligeledes: (S. 38):

"Tro, at du snart skal faae alt, hvad din Siel begierte",

hvilket man mod Ordenes naturlige Lyd maa scandere:

— —

"Tro, at du snart skal faae ꝛc.

Endvidere:

— — — — Min Geist mig falde lod
Paa en Mistanke — —

Man træffer flere Feil af dette Slags; disse Exempler ere

tagne lige for Haanden uden ombyggelig Søgen. Endnu lettere kan man finde Exempler paa Hiatus af det grovere Slags, en Feil, som forekommer hyppigere end man skulde vente i Kiærlighed uden Strømper; f. Ex.:

. . . . . at du maa
Som Brudgom da i Dag foruden Strømper staae.

hvor dette "da i Dag" desuden lyder uskiønt.

— — — Elskovs Gud din Gud allene er.

— — — — For Tiden da at spare — —

Saaledes ogsaa: "stærkere end Dyd" — "besvime eller ei" — 'om det for silde er" — og:

— — En Helt ei Slave er af Tiden.

o. m. fl. St. — Man træffer ikke letteligt lignende Feil hos Ewald; dog er dette alt kun Smaating, som allene for Fuldstændigheds Skyld her maa anmærkes.

Jo mere man studerer denne mesterlige Parodie, jo mere Gienstandene, den parodierer, foresvæve Læserne, jo fuldkomnere vil man finde den. Foruden den store comiske Kraft, den lægger for Dagen, ytrer der sig en Opfindelse, en Sindrighed, og en Snildhed til at opdage og træffende fremstille alle hine Gienstandes svage Sider, som bereder den opmærksomme Læser og Tilskuer en dobbelt Nydelse. Ved en saadan Opmærksomhed støder man her, ligesom hos Holberg, ofte uformodet paa Fiinheder, man hidtil havde overseet. Hvilken Vittighed er der ogsaa i Opfindelsen af Æmnet selv, og hvor sindrigt er det Hele ordnet. Hvor characteristisk, at Johan maa bestikke sin Rival, for at tilfredsstille Gretes Æresfølelse, der ikke tillader hende at ægte en Brudgom, som viser sig med Støvler paa istedet for i Skoe og Strømper, og at det maa befrygtes, at samme strenge Æresfølelse kan tvinge hende til at ægte Mads, allene fordi han har Strømper, som Johan ikke har.

En Siel som Gretes Siel for Æren meget vover
Og skiøndt hun sig med Mads kun liden Lykke lover,
Saa troer jeg dog, hun før sin Haand vil give ham,
End En, hvis støvled' Fod skal giøre hende Skam.

Et ypperligt burlesk Billed paa denne til det allerfineste Punkt drevne Æresfølelse, denne Point d'honneur, der grændser til den største Vanære, ligesom summum jus kan blive summa injuria. Hine tragisk-heroiske Skuespil, strenge i den overtroisk

hyldede Form, men slappe i den foragtede poetiske Idee, mangle ikke Exempler paa dette Slags Æresfølelse. Og adskillige af deres Helte, medens de paakalde Ære og den udvortes Velanstændighed, ligesom Digteren selv den udvortes Form, ere saa moralsk slette som poetisk uinteressante. Disse sentents-rige Helte fremstilles med stor comisk Virkning i Parodiens Helt Johan von Ehrenpreis, i hans Tyverie og i hans Declamationer over Dyden, medens han stiæler. De kiedsommelige ørkesløse Fortroelige, der i hine Skuespil gives hver Helt og Heltinde ved Siden som blotte Machiner, indrettede deels til at høre og bifalde hvad Helten eller Heltinden meddeler egentlig ikke dem, men Parterret, deels til at give Raad, som Helten vilkaarligen forkaster eller følger, og til at udrette hans Ærinder, disse uselvstændige Interlocutorer i al deres Ulimelighed, staae tydeligt for os i Jesper og Mette. En saadan Confidentes Væsen er skildret i den Sidstes Replik (3 A. 4 Sc):

— — — Jeg ret og billigt kalder
I Verden ingen Ting, som Grete ei bifalder;
Det er min Lidenskab. jeg har ei anden Drift.

De tre berømte Eenheder, Handlingens, Tidens og Stedets, der, tilligemed hele den udvortes Form ere de æsthetiske Rigoristers Guddomme, iagttages naturligviis her ligesaa strengt som i de franske Mønstre. Tidens saa kaldte Eenhed betegnes paa en Maade ved Heltenes Maaltider, og Stedets er ligesaa troligen bevaret som i de franske Tragoedier, hvor een Person stundom forlader Skuepladsen blot for at en anden kan komme frem og tale, uden nogen rimelig Grund og uden andet Motiv end Gretes:

Dog, hvorom alting er, saa gaaer jeg nu min Vei.

At Tragoedien endes med Selvmord, dertil kan man ogsaa finde Grund i hine Mønstre; men at alle Personerne døe, og alle som Selvmordere, er en lystig Tilsætning eller Udvidelse af Digteren, og den overflødige Blodsudgydelse kunde maaskee sigte til Tragoedier, hørende til et andet Slags. Thi heller ikke saadanne slippe aldeles urammede i vor Autors Parodie, lige saa lidet som det paa den anden Side kan have været hans Mening at negte den franske Poesie og dens Tragoedie, der er hans Parodies egentlige Formaal, de Fortrinester, hvoraf den virkelig er i Besiddelse. Med denne Poesies Feil, og overhovedet med det Latterlige i at ville efterligne disse nu forældede stive Former, dobbelt unaturlige paa fremmed Grund, har han saa kraftigt advaret os, at det

skulde være meer end forunderligt om nogen Efterligner nu kunde giøre Lykke dermed. Selv i Frankrig indseer man det Daarlige i disse forsteenede Former, der ere Konsten og Naturen lige fremmede; og Sverrig, der længst af alle Nationer bar den franske saa kaldte Correctheds Lænker, har alt for Decennier siden afkastet dem. At Smagen for Producter af dette Slags ikkun en kort Tid var herskende og aldrig ret har villet fæste Rødder hos os, derfor kunne vi vist nok for en stor Deel takke H. I. Wessel og hans Kiærlighed uden Strømper.

Vor Digter havde, ligesom Holberg, begyndt med et Værk, der var en Mester værdigt*). Hvorledes det er gaaet til, at han ikke, som Holberg, fortsatte denne Bane med Værker af lige eller større Omfatning og Værdie, at han siden ikkun leverede et ikke stort Antal mindre Poesier, vel for det meste vidnende om Genialitet, men ikke om Frugtbarhed, og at hans Genie culminerede i hans første Arbeid, dette maatte forklares af hans private Levnet, og de Omstændigheder, der gave det den Retning, det tog. Vi vide nu intet om disse Omstændigheder, uden at hans første med saa meget Bifald modtagne, med saa stor Begierlighed læste og seete comiske Værk giorde ham berømt, men ingenlunde riig. Et Genie, der forkyndte sig paa saa udmærket en Maade, og hvis første Værk giorde Epoche i den æsthetiske Literatur, vilde i vore Dage ikke fra det Offentliges Side have manglet kraftig Understøttelse, der nu bliver selv ringere Talenter til Deel; den Gang var det anderledes. Om Skuepladsen har betalt ham Noget i Anledning af Forestillingerne af Kiærlighed uden Strømper, der maae have indbragt Theaterkassen betydeligt, derom har man ingen Underretning. Efter hans Død blev det opført til Fordeel for hans Enke og Søn. Denne Omstændighed viser maaskee netop, at Digteren selv intet forhen havde

*) Holberg begyndte sin Digterbane 1720 med Peder Paars og sin dramatiske Bane 1722, med Comoedien: Den politiske Kandestøber, begge modne og mesterlige Værker; men Digteren var ogsaa da i sit 36te Aar. Hans herlige Genie culminerede efter en Række af lignende Konstværker, og derefter langsomt giennem en anden Række vel kraftfulde, men lidt efter lidt aftagende Productioner, indtil det syntes næsten forsvundet i hans sidste Skuespil: Den forvandlede Brudgom.

medtaget deriblandt af Theaterlaanet [illegible]
Auditeur Bornemann [illegible]
paa den Tid havde Her[illegible]
ikke, hvor hun Indkomst [illegible]
Skuespil den nyere [illegible]
lag, 1772, 1774 [illegible]
ling af [illegible]
ferske Oplag [illegible]
varet den.

Jeg finder [illegible]
ral-Auditeur [illegible]
han [illegible]
lærer som [illegible]
Undervisning [illegible]
[illegible]

skulde være meer end forunderligt om nogen Efterligner nu kunde giøre Lykke dermed. Selv i Frankrig indseer man det Daarlige i disse forsteenede Former, der ere Konsten og Naturen lige fremmede; og Sverrig, der længst af alle Nationer bar den franske saa kaldte Correctheds Lænker, har alt for Decennier siden afkastet dem. At Smagen for Producter af dette Slags ikkun en kort Tid var herskende og aldrig ret har villet fæste Rødder hos os, derfor kunne vi vist nok for en stor Deel takke H. J. Wessel og hans Kiærlighed uden Strømper.

Vor Digter havde, ligesom Holberg, begyndt med et Værk, der var en Mester værdigt*). Hvorledes det er gaaet til, at han ikke, som Holberg, fortsatte denne Bane med Værker af lige eller større Omfatning og Værdie, at han siden ikkun leverede et ikke stort Antal mindre Poesier, vel for det meste vidnende om Genialitet, men ikke om Frugtbarhed, og at hans Genie culminerede i hans første Arbeid, dette maatte forklares af hans private Levnet, og de Omstændigheder, der gave det den Retning, det tog. Vi vide nu intet om disse Omstændigheder, uden at hans første med saa meget Bifald modtagne, med saa stor Begierlighed læste og seete comiske Værk giorde ham berømt, men ingenlunde riig. Et Genie, der forkyndte sig paa saa udmærket en Maade, og hvis første Værk giorde Epoche i den æsthetiske Literatur, vilde i vore Dage ikke fra det Offentliges Side have manglet kraftig Understøttelse, der nu bliver selv ringere Talenter til Deel; den Gang var det anderledes. Om Skuepladsen har betalt ham Noget i Anledning af Forestillingerne af Kiærlighed uden Strømper, der maae have indbragt Theaterkassen betydeligt, derom har man ingen Underretning. Efter hans Død blev det opført til Fordeel for hans Enke og Søn. Denne Omstændighed viser maaskee netop, at Digteren selv intet forhen havde

*) Holberg begyndte sin Digterbane 1720 med Peder Paars og sin dramatiske Bane 1722, med Comoedien: Den politiske Kandestøber, begge modne og mesterlige Værker; men Digteren var ogsaa da i sit 36te Aar. Hans herlige Genie culminerede efter en Række af lignende Konstværker, og dalede langsomt giennem en anden Række vel kraftfulde, men lidt efter lidt aftagende Productioner, indtil det syntes næsten forsvundet i hans sidste Skuespil: Den forvandlede Brudgom.

modtaget derfor af Theaterkassen, skiøndt hans Belynder, General-Auditeur Bornemann (i hvis Huus han dengang skal have været) paa den Tid havde Deel i Theater-Bestyrelsen. Det vides heller ikke, hvor stor Indkomst, han har havt ved Publicationen af hiint Skuespil der, medens Forfatteren endnu levede, opnaaede tre Oplag, 1772; 1774 og 1776, dette sidste i den Gyldendalske Samling af "Nye originale Skuespil," 1ste Bind. Paa Titlen af de to første Oplag nævnes ingen Forlægger; maaskee har Forfatteren selv været det.

Jeg finder lige saa lidet optegnet, naar han forlod General-Auditeur Bornemanns Huus (hvor han, som forhen nævnt skal have skrevet Kiærlighed uden Strømper), som naar han som Huuslærer kom i denne Familie. At han siden har levet ved Time-Underviisning i de levende Sprog, synes dog vist, og denne Levemaade har rimeligviis ogsaa bidraget sit til, at han ei bragde nogen Orden i sit borgerlige Liv eller fulgte nogen Leveplan. Ved nye litterariske Arbeider søgte han endnu intet Erhverv, hvilket er synderligt nok efter den store Lykke, Kiærlighed uden Strømper giorde. Dog var i de Tider Fristelsen til at forfatte Skrifter for at tiene Penge ikke stor, og Nødvendigheden i, strax at forskaffe hvad Øieblikkets Trang fordrede, har betaget ham Tid og Stemning til døvlige Arbeider. Naar man undtager Epilogen til Kiærlighed uden Strømper, der ledsagede det andet Oplag af dette Skuespil, 1774, fik Publicum intet fra Wessels Haand, før omtrent tre Aar efter hiin Parodies første Fremkomst. Da leverede han tvende alvorlige Digte: "Søvnen" og "Nøisomhed", indrykkede i det norske Selskabs Poetiske Samlinger, første Stykke, der udkom 1775.

Dette Selskab er det næsten ikke muligt at nævne uden tillige at vække Tanken om vor Digters nøie Forbindelse dermed. Endskiøndt det blandt sine Medlemmer talte mange udmærkede Mænd, hvis Navne saa vel som Wessels længe ville overleve dem, saa var denne Digter dog uimodsigeligt den berømteste af dem alle og den, der gav det den største Glands. Man kan vel sige, at det derimod til Giengield en Tidlang opretholdt hans synkende Kraft, oplivede ham og aflokkede ham de betydeligste Digte, han siden skrev. I dette Samfund stiftet 1772, tilbragte han nu en Deel af sine Fritimer, og søgte i ædle og vittige Venners Omgang at glemme sin Mangel. Man kunde spørge, om den Smag, vor Digter her fik paa Selskabelighed, ikke hindrede ham

i, at fatte Plan til større Værker og i at udarbeide dem i Roe og Eensomhed. Jeg troer det ikke. Om han ei i tidligere Dage har søgt Adspredelse og muntert Selskab for dets egen Skyld, om han ikke først sildigere har tilegnet sig den Sindsstemning, hans Venner have beskrevet, og som bestod i Misforneielse med sig selv og sin Stilling, kan nu ikke afgjøres. Men da denne Stemning blev hans herskende, giorde ogsaa den ham Eensomhed besværlig; thi Eensomhed vendte hans Tanker indad og giorde Misforneielsen mere levende. En saadan Forfatning, efter flovende Dagsarbeid (Sprogundervüsningen), var kun lidet skikket til digteriske Arbeider i et Hiem, der sagtens var uhyggeligt og blottet for alle Beqvemmeligheder. I det norske Selskab fandt han et Tilflugtssted, en Glemsel af sig selv, der dog var forbunden med Ansporen til Aandsvirksomhed, og som ved Venners, værdige Mænds, Agtelsestegn og Deeltagelse holdt hans Mod nogenledes oppe.

Det norske Selskab blev saaledes snarere hans Redning fra at tabes aldeles for sig selv og for al aandig Virksomhed. Thi dets Øiemeed var ikke Tidsfordriv og Moroe alene; det havde ogsaa vigtigere Formaal, som dets udgivne Skrifter, hvoriblandt Wessels alvorlige Digte, kunne vise. Vi have især Rahbek at takke for, at dette i vor Literatur mærkelige Samfunds Historie noget fuldstændigere er opbevaret. Han har deels i sit Maanedsskrift Hesperus (eller Læsning i blandede Emner), deels i sine Erindringer, deels i Forelæsningerne over dansk Digtekonst udførligere omtalt det.

Istedetfor i Klubber eller sluttede Samfund, der nu først bleve Mode, havde Kiøbenhavnerne hidtil søgt Selskabelighed og Adspredelse paa mere offentlige Steder, paa Viinhuse og Kaffehuse. Denne Skik herskede allerede i Holbergs Dage; den var kommet fra Paris, og man havde her, ligesom der, et Par Kaffehuse, hvor Forfattere og de, der interesserede sig for literaire Sager, især kom sammen. Skrivefriheden, der begyndte i den Struenseeske Periode, og den Bevægelse, hvori denne Periode selv havde bragt Gemytterne, foraarsagede vel, at hine Kaffehuse hyppigere søgtes. Hiin Ministers voldsomme Catastrophe, de mange Forandringer, der foregik, og de mange, der atter fulgte den, den Bevægelse, det mere offentlige Liv, der herved var opstaaet, vedligeholdt sig i længere Tid. Der vedblev at udkomme en Mængde Flyveskrifter, og det Piqvante i den friere Maade, hvorpaa man

nu udlod sig offentlig om forskiellige Gienstande, der havde almindelig Interesse, gav Alle større Lyst til at meddeele sig hinanden saa vel over disse Gienstande, som over Skrifterne, der behandlede dem. Ogsaa Skribenternes egentligere Anliggender, de blot literariske, ogsaa Theatrets, vandt nu almindeligere Deeltagelse, giorde større Opsigt og fik saaledes des større Interesse for de Vaagieldende selv. Skribenternes Sager, saa vel som Theatrets behandledes i forskiellige Skrifter, og tildroge sig, ved Siden af de politiske, det Almeenes Opmærksomhed. Der opstode Partier, hvilke skarpt affondrede sig fra hinanden. At Ewalds Sørgespil Rolf Krage var af det læsende Publicum modtaget med Kulde og at det ellers ligesaa som paa Theatret, havde vækket Forbittrelse hos det mindre Antal, der yndede Stykket og hørte til Digterens mere enthusiastiske Beundrere. Her havde allerede to Partier dannet sig, hvoraf det ene støttede sig paa det større Publicums Dom og triumpherede derved. Da den heftige Feide over Bredals "Thronfølgen i Sidon" strax efter brød løs, i Theatret saa vel som paa Prent, og Bredals Stykke understøttedes af Rolf Krages Modstandere, forfulgtes derimod af dette Stykkes Forsvarere, saa gav dette Anledning til at begge Partier nu stode i aaben Feide mod hinanden. Denne Gang var det Ewaldske Partie det stærkeste, eller det, som havde den offentlige Mening for sig, thi Bredals Stykke var saa slet, at selv den store Hob kunde indsee dets Mangler. Det er vel ogsaa sikkert nok, at Ewalds Modpartie (de mere Dannede deraf) selv meget vel saae disse og at det allene var Partieaanden, og Sarti's melodiske Musik, der væbnede dem for det. Bredal var en Normand, Hovedmændene for Partiet mod Ewald, og den største Deel af Partiet selv, vare ligeledes Normænd, der dog egentlig vare mere mod Ewalds Partie, end mod ham, indtil hans "Brutale Klappere" (som bekiendt en Satire over en Deel af Bredals Partie) drog Breden mere umiddelbart over paa ham selv. I øvrigt rammer Satiren i de brutale Klappere egentlig nogle dansk-tydske Officerer og deres plumpe Indgriben i Theaterstriden, med legemlige Vaaben. Noget, som kunde fornærme det øvrige Bredalske Partie, eller i Særdeleshed dem, der siden stiftede det norske Selskab, findes ikke deri. At Normændene oprindelig vare komne til at blive Ewalds Modstandere har vel sin Grund i flere sammenstødende Omstændigheder, hvoriblandt den, at Hovedmændene for det norske Partie ogsaa vare Digtere, maaskee ikke var den mindste. J. N. Bruun,

en af hine Hovedmænd, fremstod kort efter som Ewalds Medbeiler i Tragoedien. Men det var ikke i denne Digtart, Bruun skulde erhverve sig det berømte Nàvn, der aldrig kan tabe sig; det er som lyrisk Digter, og som geistlig Taler denne Ære ufordunklet tilkommer ham. Ikke desmindre optoges hans Zarine i dens Nyhed med overordentlig Yndest saa vel af det læsende Publicum, som af Theatrets, hvorimod Ewalds langt værdigere Rolf Krage, havde hos det første erfaret en modsat Skiebne, og aldrig var kommet paa Skuepladsen. Ogsaa dette gav Partie-Aanden Næring. Det ene Partie triumpherede ved Zarines Lykke, medens det andet fandt i Stykket selv Anledning nok til at nedsætte det, endog uden Sammenliigning med Rolf Krage og uden personligt Hensyn, og begge Partier forbittredes endnu mere mod hinanden.

Hiin Adskillelse i Meninger havde ogsaa giort Adskillelse i Sted nødvendig. Hvert Partie havde valgt sig et forskielligt Kaffeehuus til Samlingsplads. Det Ewaldske samledes hos Neergaards i Badstuestræde, det andet hos Juels i Svartegaden. Paa dette sidste Sted var det altsaa Johan Nordal Bruun, Ove Gierlew Meyer, Brødrene Wibe, vor J. H. Wessel, Brødrene Frimann, Edv. Colbiørnsen, Søren Monrad, B. Prahl, Fasting, N. Treschow, o. fl., for det meste Normænd, deels samledes som til et offentligt Vederqvægelses-Sted, deels siden stiftede det norske Selskab. Vertinden i dette Kaffeehuus, og siden for Selskabet. var en Madame Juel, en fortræffelig Kone, siger Rahbek, vistnok med Grund, men ikke (som han ligeledes siger) norsk af Fødsel, thi hun var fød i Danmark*). Lige saa lidet var hun ved det norske Sel-

*) See Wessels Nytaars-Lykønskning til hende:

— — At vi længe maae den sieldne Lykke nyde,
At finde Normands Siel logeret hos en Jyde.

og Wibes i Anmærkningerne aftrykte:

Vittigste blandt Danmarks Piger! 2c.

Man vil af det følgende i Verset see hvorfor han skiemtviis kalder hende Pige, skiøndt hun var gift. Det vil ligeledes saa vel af dette, som af et andet ved Wessel forfattet Vers sees, at naar Rahbek paa flere Steder, hvor Talen er om det norske Selskabs Stiftelse, kalder Madame Juel "en aldrende Kone," er dette en Uagtsomhedsfeil, da hun først i det norske Selskabs sildigere Periode var saavidt fremrykket i Alder.

skabs Stiftelse "en aldrende Kone"; hun var ung, forstandig og behagelig i Omgang. Kun i geographiske Kundskaber, eller i det mindste i Norges Geographie, var hun ikke stærk, da hun engang, som Rahbek fortæller, skal have røbet, at hun antog Vardøehuus og Frederikshald at ligge ganske nær ved hinanden. Hvor yndet hun var af Selskabet, for hvilket hun var Vertinde, sees allerede af den Skik, at dets bedste Digtere hvert Aar høitideligholdt hendes Fødselsdag og af de i nærværende Samling indrykkede Smaadigte til hende. Men ogsaa Rahbek har lagt sit Vidnesbyrd til. Hun blev, siger han, i en silddigere Periode elsket og æret som en Moder for Selskabet, og sønligen hyldet selv af de yngre meest overgivne Medlemmer.

Juels og Neergaards Kaffeehuse fik ikke lidet Ry deraf, at de saaledes vare Samlingspladse for Stadens vittigste Hoveder. Dette Ry drog efterhaanden en stærk Søgning til dem, men som ikke altid kunde være de gamle Giester behagelig. En saadan besværlig Giest har, f. Ex., Hesteprangeren været, om hvem Wessel giorde det Impromptu, der i denne Deel er aftrykt. Nysgierrighed drev nogle, Forfængelighed andre af disse nye Giester derhen. Tomme Hoveder troede at blive Genier ved at frequentere Steder, hvor Genierne kom, eller i det mindste, at noget af Glandsen, disse udbredte over Stedet, ogsaa kunde meddele sig dem. Der kom, især til Juels ikke Faa i den Indbildning, at de bleve vittige ved at drikke deres Kaffee i samme Stue som de for Vittighed bekiendte Personer; andre kom allene for at moere sig over de Løier og Vittigheder, der forefaldt. Hine, som troede paa Stedets Kraft til at giøre Folk vittige, antog Geniernes Noder og Lader saa godt de kunde. De bleve, aldeles mechanisk, Anti-Ewaldianere, og efterabede og eftersnakkede deres Forbilleder paa det ivrigste. Hos Neergaards fremstode paa samme Maade Ewaldianere. Man skal paa de Tider have havt Folk, som af al Magt affecterede at tale med norsk Accent, skiøndt de vare fødte og opvorne i Danmark og aldrig havde seet Norge.

Paa denne Maade fik nu vel begge hine stridende Partier betydelig Tilvært, skiøndt ved denne ikke større Betydenhed end før. Man fandt sig ogsaa omsider saa besværede ved disse nye Giesters Paatrængenhed, at man paa begge hine Steder søgte at afsondre sig fra Mængden og anskaffede sig særskilte Værelser, hvor man uden at forlade Huset kunde være fri for al Paahæng. Den Forsamling, der saaledes stiftedes til Juels, valgte O. G.

Meyer til Formand. Han nævnes ogsaa som Stifteren, skiøndt Wessel og de to Brødre Wibe tillige menes at have havt Deel deri; i det mindste blev Wessel og de to andre, tilligemed Meyer, Selskabets bedste Støtter. Det er rimeligt, at i det saaledes afsondrede Selskab dog ogsaa en Deel mindre didhørende toges med, hvilke paa en eller anden Maade vare blevne nøiere forbundne med den ældre Stamme, og som man ei vilde udelukke for ikke at oprykke Hveden tilligemed Klinten.

Man organiserede sig nu tillige til et literarisk Selskab, egentlig til et æsthetisk, eller rettere poetisk, thi man udsatte aarlige Præmier for Veddekampe over poetiske Emner. Formodentlig har man ogsaa ved denne Beslutning, at give Selskabet en literarisk Retning, havt det adskillige Aar tidligere oprettede Selskab "til de skiønne Videnskabers Forfremmelse" for Øie. Ligesom dette var udgaaet fra danske Mænd, vilde man her stifte et, der havde Normænd at takke for dets Oprindelse. Man tænkte vel ogsaa paa at levere en Samling, hvor Valget var strengere, og hvor ikke blot enkelte Stykker, men Alt, hvad der leveredes, havde et mere fuldendt Præg. Thi det ældre Selskab havde ved Siden af adskilligt Udmærket leveret meget Maadeligt. Dette norske Selskab havde forresten, ved Siden af den Hensigt, at virke for Smag og Poesie, ogsaa Selskabelighed til Formaal; det var tillige en Klub og et Samlingssted for et litterairt Partie.

Det var, siger Rahbek, i April 1772 at dette Selskabs formelige Stiftelse fandt Sted. Da, efter Rahbeks flere Gange gientagne Paastand, "Kiærlighed uden Strømper" er skrevet førend det norske Selskabs Stiftelse, og dog, som Rahbek ogsaa selv indrømmer, efter Bredals Thronfølge i Sidon og J. N. Bruuns Zarine (hvoraf den første kom ud 1771 og den anden først 1772); saa skulde man troe, at vor Digter i meget kort Tid havde fuldført sin mesterlige Parodie. Der findes i denne, som vi alt have seet, saa umiskiendelige Hentydninger ei allene til Thronfølgen, men især til Zarine, at det er udenfor al Tvivl, at hiin Parodie er skrevet sildigere. Samtidige Skribenter have, som vi ligeledes bemærkede, udpeget hine Allusioner, og Modpartiet vilde sikkert ikke, om heri var noget urigtigt, ja endog en Anachronisme, have ladet det upaatalt. Enten har altsaa Rahbek feilet i en af hine Yttringer, eller det korte Tidsrum maa endnu anføres til det øvrige Mærkværdige ved "Kiærlighed uden Strømper."

Striden i Anledning af Bredals: "Thronfølgen i Sidon"

havde forenet det Partie, der antog sig hans Stykke, endnu nøiere*). Men dette Partie var ikke først opstaaet ved denne Leilighed, og dets Hovedmænd indsaae udentvivl selv meget vel, hvor slet Bredals Stykke var. Disse Hovedmænd havde deels endnu før hiin Strid, deels under dens Gang, selv lagt ganske andre Indsigter og Evner for Dagen, end Bredal nogensinde besad. O. G. Meyer, der var en udmærket Student og havde saavel theologisk som juridisk Embeds-Examen, havde allerede i 1771 udgivet et Par Skrifter om et norsk Academies Oprettelse. J. N. Bruun og Wessel erholdt ved Zarine og ved Kiærlighed uden Strømper en Berømthed, der overgik Meyers. Endskiøndt nu hine to Digtere maa ansees for at høre med til det norske Selskabs Stiftere, saa var dog Meyer den, der gav Selskabet sin Form og dets litteraire Retning. Ved selv at fremlægge for Publicum aandfulde, med Smag og Critik udarbeidede poetiske Forsøg vilde man nu vise, at man var istand til at præstere Noget, der havde sand Værdi; man vilde udslette den ufordeelagtige Mening, et Samfund, der havde taget en Poet som Bredal i Beskyttelse, vel kunde have paadraget sig om dets æsthetiske Sands. Samme Bredal nævnes heller ikke negetsteds blandt Selskabets Stiftere eller Hovedmænd**); endnu mindre optoges noget Bidrag af ham i dets poetiske Samlinger. I Aaret 1775 anmeldte det norske Selskab sig første Gang offentlig som et literarisk Samfund. Den første Deel af dets Skrifter udkom, og indeholdt, i nogle virkelig poetiske Stykker, f. Ex. Wessels Digt over Søvnen, og P. H. Frimanns Digte, meget gyldige Vidnesbyrd om poetisk Dygtighed og æsthetisk Critik***). I nogle Linier bag paa Titelbladet underrettedes Publicum om, at "et Selskab, som havde faaet Navn

*) Bredal, sige Udgiverne af Ewalds Værker i Forerindringen til de brutale Klappere, var en god Selskabsbroder (bon compagnon) og havde mange Venner og Bekiendte.

**) I: Kritisk Tilskuer over Indenlandsk og Udenlandsk Literatur Nr. 37–38 for 1775, i en Recension over det norske Selskabs Poetiske Samlinger, 1ste St., nævnes O. G. Meyer som Stifter af dette Selskab. (Recensenten er Fasting, en af Selskabets Medlemmer).

***) Poetiske Samlinger udgivne af et Selskab. Förste Stykke. Kiöbenhavn 1775. 135 S. i st. 8.

af det Norske, fordi det bestod fornemmelig i Begyndelsen af Normænd, var bleven eenigt om at udsætte smaa Præmier for dem af dets Medlemmer, der giorde de bedste Vers, og at nogle af de indkomne Stykker vare agtede værdige at trykkes." I Selskabets poetiske Samlingers andet Stykke, der først udkom 1783, kalder det sig (under Dedicationen til Stats- og Geheime-Cabinets-Secretair, O. Høegh Guldberg) "det norske litteraire Selskab", et Navn, det altsaa imidlertid havde antaget. — "Præmierne", siger Rahbek*), "vare i Begyndelsen smaa, og bestode vel for det meste i den saakaldte Tolvskillings-Bolle" (Punsch?). Dette Slags Præmier kan det dog neppe være, der omtales i den anførte korte Anmeldelse; deslige Belønninger udsattes vel allene i Selskabets lystige Samqvem for et rimet Indfald, en munter Vise o. a. fl. Selskabets egentlige Belønningstegn siges i ældre Tider at have bestaaet i en Guldring med en grøn Steen, som det da skal have været Brug at bære. Lang Tid efter, da hiin Mode var ophørt, kom i Stedet for Ringen med grøn Steen, en med blaa Email, hvori saaes en Harpe med Omskrift: Vos Exemplaria Græca —**). Dette Belønningstegn brugtes omtrent 1792—1793, og maaskee noget tidligere. Nogen kostbarere Belønning var aldrig vedtaget. Man seer det skulde kun være Symbol paa den Hæder, den Vindende havde erhvervet sig, det skulde kun bringe ham Ære, ingen Fordeel. De nordiske Skialde i Oldtiden modtoge en lignende Udmærkelse.

Saaledes havde det norske Selskab, vor Digters Tilflugt og kiæreste Opholdssted, faaet baade literarisk og borgerlig Tilværelse. Endskiøndt, som den ovenfor anførte korte Anmeldelse ogsaa viser, Fieldets Sønner ingenlunde udelukkede Brødrene i Dalen fra deres Samfund, men tvertimod gierne optoge flere Danske deri (ogsaa til Præmie-Ringene concurrerede Danske med Norske og Begges Digte optoges i de udgivne Samlinger), saa var dog natur-

---

*) Hesperus (eller Læsning i blandede Æmner) 7 Binds 5 Hefte, S. 426.

**) Efter Rahbek i hans og Nyerups: Bidrag til en Udsigt over dansk Digtekonst under Kong Christian VII. Kiøbenhavn 1828. S. 366, Noten. Det sidste Slags Præmie-Ringe, uddeeltes, ifølge det, som l. c. siges, første Gang for Bidragene til Selskabets Poetiske Samlingers 3die Stykke, der udkom 1793.

ligviis Selskabstonen og Skikkene, i de daglige Sammenkomster og ved Høitidelighederne, norske. Den rummelige Selskabs-Sahl var især om Vinter-Eftermiddage og Aftener stærkt besøgt; kun maadelig møbleret; med gamle Borde og Stole ved Væggene, og et stort Bord i Midten, var den opfyldt med deels siddende, deels staaende, deels frem og tilbage spadserende Grupper, alle for det meste i livfulde Samtaler. Tobaksdamp indhyllede, som en mild Taage, Skuepladsen, dens Helte og dens Munterhed. Det synes som der ved Siden af den store Sahl har været et Par mindre Værelser til fortroeligere eller mere affondret Samtale. I det mindste var der et saadant Værelse, hvor Vertinden, Madame Juel, opholdt sig, og hvorom Rahbek fortæller, at i hans Tid kun den gamle Stamme, og nogle særdeles yndede blandt de Yngre, havde Adgang. Her bevaredes i Samtaler de ældste Stifteres Minde; Wessel og Wibe og de andre Afdøde eller Fraværende omtaltes, siger han, saa man næsten hvert Øieblik ventede at see dem træde ind ad Døren. I hiin Sahl søgte man fra Selskabets første Dage af, saa meget muligt, at gienkalde sig det gamle Norge; man hørte her Sproget i den fædrelandske Udtale, og mødte overalt den norske Jævnhed og giæstfrie Hiertelighed. Frihed herskede i Omgang, i Tale, i Meninger og i Skiemt; og denne sidste blandede sig vittig og stundom heel overgiven i hele det selskabelige Forhold. Denne Frihed i Yttringer og i Skiemt var Samfundets kostbareste Perle; ingen tog et vittigt Indfald, en underholdende Spøg ilde op, om det endog skedte paa hans Bekostning; det stod ham frit, at giøre Giengield ved given Leilighed, og han kunde være vis paa, at den Skiemtende blev til en anden Tid selv Gienstand for lignende Spøg. Stifteren tilligemed de øvrige meest udmærkede Medlemmer gik endnu mindre fri end alle andre*). Den gode Forstaaelse blev ikke forstyrret; thi om end ikke alle i Samfundet vare lige begavede, var dog Stemningen og Aanden eens. Det synes endog som en vis Høimodighed herskede heri, maaskee ogsaa en vis loyal Democratisme, i det de vittige Hoveder (især Wessel og Wibe) helst vendte deres Vaaben mod de Mægtige i den lille Stat, og deri-

*) Man see f. Ex. Wibes, i Anmærkningerne nedenfor anførte, Afskedssang, 6te Vers, hvor "Directeuren" er Meyer og "Hr Claus" betyder Claus Fasting, velbekiendt som vittig Forfatter, bl. a. af Provindsialbladene.

mod gierne sparede de Svagere. Men den Skiemt, som dreves her, var ogsaa, siger Rahbek, "i Almindelighed langt mere Spøg end Spot, og selv naar der spottedes, var det ikke paa Characterens eller den borgerlige Æres Bekostning." — Bendix Diurhuus Prahl (et af Selskabets celebre Medlemmer) var især en af dem, der modtog, men vel ogsaa tidt gav, mange af disse aandelige Ridderhug og Stød, hvortil hans Løierlighed og Særhed altid indbød. Da han, efter at have taget Afskeed for flere Aar med Selskabet, havde tiltraadt sin Reise til Tranquebar, hændtes det, at Skibet for Uveir maatte efter nogle Dages Forløb vende tilbage til Kiøbenhavn. Prahl gik i Land og søgte lige til det norske Selskabs Bolig. Wessel, staaende i et Vindue i Salen, opdagede ham kommende nede paa Gaden. Hurtig aftalte han med alle Tilstedeværende, at ingen, naar Prahl traadte ind, maatte lægge mindste Mærke til ham, før Wessel havde tiltalt ham. Prahl kom meget høitidelig ind, fuld af Forventning over Opsigten, en saa uformodet Tilbagekomst vilde foraarsage. Ingen Forundring yttredes, ingen Velkomst, ingen Glæde; hver blev ved sin Dont. Kun Wessel gik fra Vinduet ham langsom og ligegyldig imøde, tog ham ved en Knap, og sagde: "Jh see, Faer, der har Du jo faaet Dig en ny Frak." Prahls Ærgrelse over en saa lunken Modtagelse brød nu ud i Ord, og med den tillige en almindelig gottende Latter. —

Det maa have været smukt og oplivende, naar ved nye Medlemmers Modtagelse hiin lettere Skiemt gik over til en alvorligere Stemning, og J. Wibes harmoniske Velkomstsang lød:

Velkomstsang til nye optagne Brødre i det norske Selskab.

Og dette Glas, som Druen fylder,
Vort Selskab Den til Ære skylder,
Hvem første Gang vi skue her.
Velkommen her til Frihedssæde,
Velkommen til uskyldig Glæde,
Det norske Brødres Ønske er.

Ved Musers Gunst vi samlet bleve,
De sang hvad norske Sønner streve;
Ved deres Gunst vi end bestaae.
Naar os opvarmer Druens Styrke,

Det steer for deres Chor at dyrke
Og Geistens høie Sving at naae.

Vi elske Venner, ere glade,
Og spilde ikke, med at hade,
Vort Liv saa kort til Kiærlighed.
Vor Attraa er i Ungdoms Dage
At være muntre og behage,
Og vores Lov er Ærlighed.

Den skal sig ei hos os fornøie,
Der med Skinhellighed i Øie
I Hiertet nedrig Falskhed bær;
For hvo, sin Ære ei forsvarer,
Og glemme kan sin Ven i Farer,
Ei Adgang til vort Selskab er.

Fly langt fra os, hvo haanligt tænker
Om den, der bær en Skiønheds Lænker
Og blev til Elskovs Slave fød!
Kun Kiekhed Skiønhed kan tilbede,
Den skiælver for sin Piges Vrede
Der ikke skiælver for sin Død.

Her kan Du sande Venner finde,
Om Du Dig ønsker dem at vinde,
Om fælleds Ære er Dit Maal.
Lad i Dit Glas da Druen springe,
Høit mod Din Naboes Glas det klinge,
Og drik det norske Selskabs Skaal.

Det var Skik iblandt det norske Selskabs Medlemmer, skiøndt man nu havde sit eget Samlingssted, dog ogsaa imellem at see ind i den offentlige Stue underneden, hvorfra Samfundet først var udgaaet. Men for at kunne kiende hverandre der, som ogsaa andetsteds udenfor Klubbens Værelser, havde man i ældre Dage vedtaget at bære et eget Slags Ringe med Valgsproget: Vos Exemplaria Græca —, der siden ogsaa anbragtes i Præmie-Ringene. Dette maaskee noget fragmentariske Valgsprog sigtede naturligviis til Horats's:

Vos exemplaria græca
Nocturna versate manu, versate diurna —

Hvorved maa bemærkes, at man dog ikke altid gik just lige til de græske Mønstre, men stundom lagde Veien giennem de indbildt græsk-franske Classikere. Man var sig denne Franskhed ikke selv bevidst; thi i den nyere Literatur var det egentlig ikke franske Mønstre, man havde for Øie, men engelske, ifølge den norske Forkiærlighed for England. Men ogsaa de nyere brittiske Digtere, Dryden, Pope, Addison, traadte i franske Spoer, og de norske vare undertiden franske naar de troede at være græske. For at undgaae det Svulstige i Udtrykket, der undertiden hos Ewald, især i hans Leiligheds-Digte, traadde istedetfor en kraftfuld Tanke, forfaldt det andet Partie stundom til den modsatte Feil, at blive prosaisk og triviel baade i Tanke og Udtryk. Hvis man maatte bebreide Ewald at have fremkaldet en Sværm af Efterabere, der toge bombastisk Nonsens for høi Begeistring, saa gav Efteraberne paa det norske Partie derimod tiedsom rimet Hverdagsprosa, istedet for poetisk Simplicitet. Selv de bedre Digtere paa begge Partier, eller af begge disse mod hinanden staaende poetiske Skoler, giorde sig undertiden skyldige i de Yderligheder, for hvilke intet Partie er frit. Men hos ingen af disse Digtere maa man miskiende det Gode, de efterstræbte. Den Ewaldske Skole vilde af Poesien forjage det Prosaiske og Matte, den franske smaalige coquetterende Pænhed; den fordrede Begeistring og et kraftigere, friere Udtryk. De norske Digtere vilde følge deres egen Genius, de vilde ikke være slaviske Efterlignere af noget enkelt Forbillede, de ville ved Siden af de engelske ogsaa stille sig de græske Mønstre for Øie, og tilegne sig den Reenhed i Smag og Udtryk, der hersker i disse. De forfulgte med bidende Vittighed og streng Critik al Svulst og Bombast, som skulde giælde for Høihed og Kraft; og hvorvel denne Opposition mod den herskende og mere udbredte Ewaldske Skole ofte antog en høist eensidig og forhadt Characteer, stiftede den ikke desmindre megen Nytte ved at holde hiint Partie vaagent og giøre det opmærksommere paa dets egne Feil, end en mere skaanende Critik vilde have formaaet. Rahbek har neppe Uret, naar han antager, at "det renere Sprog, den bedre Diction og Versification, hvorved Ewalds sildigere Arbeider i saa høi Grad udmærkede dem fremfor de tidligere, for en stor Deel skyldes J. Wibes og S. Monrads Sarcasmer mod Alt hvad de i hans Arbeider fandt at paaanke." Og det var ei allene Modpartiet, det var ogsaa Publicum selv, hvis Interesse for Literaturen holdtes vaagen ved denne utrættelige

Opposition. Dagens literariske Unoder fandt i det norske Selskab ofte en streng og ufortrøden Dommer. Man holdt "et Slags Standret" over slige literariske Synder, og et Epigram, et parodisk Sangvers, en Vise, eller og et bidende Indfald straffede endnu samme Aften Overtrædelsen, og Dommen gik næste Dag fra Mund til Mund.

Uagtet retsindige og dygtige Mænd stode i Spidsen for denne Opposition, skedte dog ogsaa paa dens Regning en Deel Slet og Uværdigt. Dette er, som alt literarisk Slet og Maadeligt, for længe siden gaaet i Forglemmelse, medens Erindringen om det Gode, der skedte, har bevaret sig. Af det Gode, der saaledes virkedes, kunne vi udentvivl tilskrive vor Wessel en Deel. Han var ikke blot een af Selskabets Stiftere og een af dets Støtter, — dets Blomst og Krone, som Oehlenschlæger siger, — han bidrog ikke blot som et af dets meest udmærkede, dets som Digter berømteste Medlem til at opretholde dets Aand og Kraft, men hans Billighed, hans fortræffelige Sindelag og Tænkemaade, hans Afskye for personlige literariske Feider og Drillerier mildnede den uretfærdige Forfølgelsesaand, der meget let under Omstændigheder, som hiin Periodes, kommer til at herske aldeles udelukkende, giver Ondskab og Bornerthed frit Spil, og lader en ellers gavnlig Opposition synke ned til pøbelagtige Optøier, der blive Pøblen allene til Moror. Ikkun sielden, og da med godmodigt Lune, spottede han offentligt med Modpartiets Feil, som i de her ovenfor S. 45 og 47 aftrykte Bryllups-Vers:

O I, som skrive høit og vildt rc.

og:

Man spøger nu med de Personer,
Som synge i Ha-stemte Toner rc.

Et eeneste Sted har han aabenbart drevet Spøg med et Ewaldsk Udtryk, som forekommer i Syngespillet: Fiskerne. I Sangen sammesteds: "En Sømand med et modigt Bryst" lyder det tredie Vers saaledes:

Han sadler dristig Havet op
Saasnart hans Hierte lyster,
Og rider høit paa Bølgens Top
I Trav og susende Galop
Til guldbestrøede Kyster.

Hertil maa Wessel sigte i Fortællingen: den Druknede (1. D. S. 101):

Og jeg i dette Skrift Forsøg vil giøre paa
At dele Roes med ham som fadled' Havets Bølge.

Dette Udtryk, som i Forbindelse med den meget poetiske Lignelse, hvortil det giver Anledning, ingenlunde synes mig upassende, maa i det norske Selskab have vakt megen Utilfredshed, siden Wessel endnu fire Aar sildigere (Fiskerne kom ud 1780 og den ovennævnte Fortælling 1784) erindrede den; — hvis Fortællingen ellers ikke i "Fiskernes" Nyhed er skrevet i det norske Selskabs Vers-Protocol, og derfra indrykket i Votre Serv. otiosis, hvor den første Gang er trykt

Hvor megen Deel vor Digter tidligere tog i det eensidige og latterlige Had, hvormed det norske Selskab forfulgte Ewalds Balders Død, eller om han overhovedet tog nogen Deel deri, er mig ikke bekiendt. Hvad der især forargede det anti-ewaldske Partie i Balder (som de havde givet Ögenavnet: Baldurew) var — det riimfrie Metrum, Ewalds smukke velklingende femfoddede Jamber! Saa stærk troede man endnu paa de franske Former, og saa forblindet var man endnu af den franske Smag! Blandt dem, der især vare ubillige mod Ewald og mod hans Balder, og som bar et synderligt Had til det riimfrie Vers, var den som Skolemand høist agtværdige, berømte Lærde, Søren Monrad. Om Ewald selv som Digter, synes hans Dom siden at være noget formildet, men Forargelsen over de riimfrie Vers havde han endnu, nitten Aar efter, saa lidet glemt, at han skrev en heel Satire i stive rimede Alexandrinere imod dem, hvilken indrykkedes i det norske Selskabs poetiske Samlingers tredie Stykke, 1793. Det er i denne Satire (Damynt eller den forulykkede Digter) han erklærer Balders Død for et den Ewaldske Muse uværdigt Product, og sætter denne "heldige Digters" Adam og Eva langt over hans Balder; et skrækkeligt uæsthetiskt *ὕστερον πρότερον*! *)

Wessels Upartiskhed har isvrigt i hans berømte Parodie det bedste Vidnesbyrd; thi det var tydeligt for alle Samtidige, at han her aabenbar drev Spot med Værker af hans egne Landsmænd, tildeels hans Venner og Medstiftere af det da tilblivende

---

*) "Var det hans Muse værd? Mit Øre siger: Nei;
Thi Adams Sanger jeg i Balder kiender ei."

norske Selskab, med den fine Verdens Yndlings-Stykker: Zarine og Thronfølgen. Dette Phænomen maa dog udentvivl i hine Dage have giort Opsigt, ligesom Parodien selv, men Udgiverne af den ældste Samling af hans Skrifter forraade, som sædvanligt, heller ikke herom det mindste. — Mærkværdigt er det ogsaa, at uagtet den dierve Spøg, Wessel i Parodien drev med J. N. Bruuns Zarine, og uagtet andre Forfattere*), med hvilke denne Digter stod paa en fiendtlig Fod, brugte "hans Vens og Landsmands Svøbe at tugte ham med," er der dog, forsikkrer Rahbek, "ikke det mindste enten offentlige eller private Spoer af, at enten den kildne Nordahl Bruun selv, eller nogen af hans lidenskabelige Forfægtere**) have optaget Wessel det ilde." Saa erkiendt var vor Digters Upartiskhed og gode Sindelag.

I Aaret 1775, da det norske Selskabs første Samling af Poesier udkom, var dette Selskabs Virksomhed paa sit høieste. Foruden den daglige Critik, der udøvedes paa den ovenfor omtalte Maade, og foruden det, man, ved i de poetiske Samlinger at fremstille gode Mønstre, vilde virke, synes man i hiint Aar at have havt i Sinde, ogsaa i offentlige critiske Domme at fremsætte sine Grundsætninger. Derved vilde man rimeligviis give det fiendtlige Parties Critik, der havde de Berlingske Efterretninger om lærde Sager, den critiske og den dramatiske Journal til Organer, en mere følelig Modvægt. Saa meget er i det mindste vist, at et af Selskabets øvrige Medlemmer, Fasting, i Aaret 1775 begyndte Udgivelsen af et critisk Ugeskrift, kaldet: Critisk Tilskuer over indenlandsk og udenlandsk Literatur; dog fratraadte han, eller, som det bag paa Nr. 36 hedder: "de første Udgivere av***) den critiske Tilskuer," Redactionen allerede med det femtende Nummer, og leverede siden blot enkelte Recensioner dertil.

Om dette Samfunds indre Organisation finder jeg intet antegnet. Næsten skulde jeg troe, at det under den af alle valgte Formands (Stifteren O. G. Meyers) Ledning har bestaaet

*) J. Baden i den critiske Journal og Rosenstand Goiske i den dramatiske Journal.

**) F. Ex. Ove Gierlev Meyer, der skrev et Stridsskrift mod J. Badens Recension i critisk Journal.

***) Denne Orthographie var, som bekiendt, Fasting egen; dog har han kun paa dette Sted brugt den i den critiske Tilskuer.

aldeles uden strenge Vedtægter og allene har været grundet paa dets Medlemmers Troe og Love. Dersom dette forholder sig saaledes, hvilket dog hidtil kun er en Gisning, hvortil jeg troer at have Grund, saa er dette en saa egen Omstændighed, at ogsaa den gjør det norske Selskabs Historie mærkværdig*).

I de følgende Aar tog Selskabets literariske Virksomhed gradviis af. Først otte Aar efter den første Samling af dets Poesier udkom det andet Stykke (1783), og først ti Aar efter dette kom det tredie (1793), hvilket ogsaa blev det sidste**). —

*) Da en historisk Fremstilling af dette Selskabs hele Væsen og Skiebne dog ikke her kan være Hovedsagen, og Tiden, til hvilken nærværende Udgave var lovet, alt er udløbet, har jeg ikke villet opholde den længere for deslige Efterretningers Skyld, hvis Søgen jeg har erfaret ofte at være forbundet med langt større Vidtløftighed, end man forestiller sig, skiøndt den dog tilsidst findes at være frugtesløs.

**) Alt i en tidligere Periode havde Selskabet befundet sig i en Aftagelses-Tilstand, hvorom følgende Vers af Wibe eller Wessel i Vers-Protocollen vidner (i Anledning af en af O. G. Meyer og et andet Medlem udsat Priis-Opgave: Ønskerne.)

Jeg saae vort Selskab slidt af Ælde,
Og, Skræk! kun Faa forsamlede,
Og Bygningen til Fald at hælde,
Da to Mæcener vinkede.
Og da de Prisen rakte frem,
Ei mindste Kræe sit Pund tør skiule,
Hver Digter kryber af sin Hule
Og Drukkenskaben efter dem.
Fornyet Tak til Dig opstiger,
Hvis Navn ei ligge bør i Skiul,
Som først bød heliconske Piger
At leie Værelser hos Juel — —
Forgieves Avinds hæse Raab
Dig, Stifter! søge at forskrække,
Du vil i Dag til Nordens Haab
Vort Selskab af sin Slummer vække.
Du, meget god og mere stor,
O værdiges Du at fornemme,
Den ufuldkomne svage Stemme,
Som sang Pasqvil om Dig i Fior

I Aaret 1789, da den gamle Partiestrid alt en Tidlang var ophørt, havde adskillige af dets Medlemmer Deel i den da med stor Heftighed førte literariske Fride mod Baggesens Opera Holger Danske, og med dette Stykkes tydske Oversætter, C. F. Cramer, dengang Professor i Kiel. Saaledes havde Tonen i Selskabet forandret sig; thi i ældre Tider (f. Ex. i Thronfølgen i Sidons Periode) strede netop dette Selskabs Medlemmer for Operaen imod dens Antagonister. Ogsaa i Hensyn til en anden Gienstand, Tydskheden, mod hvilken tildeels "Holger-Krigen" tillige var vendt, giorde det norske Selskab fælleds Sag med de danske Forfattere. Fra Aaret 1793, den sidste Gang, Selskabet saavidt mig bekiendt offentlig gav sin litteraire Tilværelse tilkiende, eller i det mindste med Aarhundredets Udgang, var utvivlt i alle Henseender dets Virken som et literarisk Samfund ophørt. Det var nu blot en Klub for Norske og Danske, og Selskabelighed dets eneste Formaal. Som en saadan selskabelig Samlingsplads var det norske Selskab ogsaa endnu længe en kiær Tilflugt for dets ældre, siden i Norge bosatte Medlemmer, der i et eller andet Ærinde kom ned til Kiøbenhavn. — I Aaret 1813, kort før Norges politiske Adskillelse fra Danmark, ophævedes det norske Selskab i Kiøbenhavn. Da Norge iforveien havde faaet sit eget Universitet, vilde Antallet af yngre studerende Normænd i Hovedstaden herefter blive meget mindre, og ved saadanne havde dog Selskabet fornemmelig bestaaet.

Alt hvad det ophævede Selskab, foruden dets Minde i vor Literatur og hos dets fordums Medlemmer, efterlod sig, var et Bibliothek og en saakaldet Vers-Protocol. Om Bogsamlingen beretter Rahbek, at den ved Ophævelsen i 1813 var, om ikke stor dog udvalgt, at den for den største Deel var skienket af

---

Gid Den, som Attestatser seer,
Maa Dine tvende et forglemme,
Og gid Du aldrig klage meer!
Snart Himlen skal Dit Ønske fremme!
Den mildeste Monarch paa Jorden,
Ifald han vilde høre mig,
Han til Stiftamtmand her i Norden
Jo før jo heller giorde Dig.
Men skal Du end mod Uheld fegte,
Saa vær dog for Bekymring fri,
Thi Skiebnen kan Dig aldrig negte
Et lide. Sorenskriverie.

Selskabets ældste Medlemmer, og at den indeholdt de meest classiske Værker i ældre og nyere Sprog*). Hvor dette Bibliothek er kommet hen, efterat Selskabet i Kiøbenhavn var ophævet, derom melder han aldeles intet. Jeg savner hidindtil al Underretning derom. Forunderligt vilde det være, om Bibliotheket var forsvundet tilligemed Vers-Protocollen, saa at ogsaa dets Spor ei mere skulde være at finde. Efterretning om Vers-Protocollen (den vigtigste Gienstand paa dette Sted, da den skrev sig fra Wessels Dage og indeholdt mange af hans Digte, indførte med hans egen Haand) har jeg især forsøgt at skaffe mig. Denne Bog, siger Rahbek, var "et af Selskabets ærværdigste Fortidsminder." I den fandtes Digte, skrevne med egen Haand, af Selskabets berømteste Medlemmer. Det var denne Bog, bliver han ved, "hvori Wessel havde indskrevet Vilen-Valens Vise**), og Prahl "(til hvem den sigtede)" protesteret mod denne Tilførsel; hvor Fasting, Meyer, Stockfleth, Pram, og hvo ikke af dette Selskabs Ædlinge, havde skrevet mange nydelige Smaastykker, som tildeels aldrig kom, vel heller ikke egnede sig, til offentlig Kundskab"***). Alle Viser og Sange, der ligefra Stiftelsen til dets sidste Dage, vare skrevne til at affynges i Selskabet, og som sædvanlig brugtes, fandtes i denne poetiske Protocol, eller, som Rahbek mere passende et Sted har kaldet den, "Selskabets poetiske Stambog." (Benævnelsen "Vers-Protocol" indeholder egentlig en paafaldende contradictio in adjecto.) Den lignede i Format og Bind en Protocol, og havde venteligt derfra erholdt dette upoetiske Navn. I den opbevarredes som vi have seet, alle Digte af Selskabets Medlemmer; den var dets eneste Visebog, tvertimod alle andre Klubbers Skik, hvilke gierne have en

---

*) Et Exemplar af Bell's British Poets foræredes Selskabet i Aaret 1790 af Kiøbmand J. Collet fra Norge. (Rahbeks Erindringer, 3 B., S. 222.)

**) S. nærv. Saml. 2den D. Efter Ovenstaaende skulde man formode, at Wessel allene var Autor til denne "Vise" eller Gravskrift, som den i Vers-Protocollen kaldes.

***) Rahbek: Erindringer af mit Liv. 4de D. S. 7. (Mere om Vers-Protocollen og Berigtigelser til det, som her i det Følgende siges om dens Skiebne, haaber jeg ved en anden Leilighed at kunne meddele. Anmærkning. Novbr. 1844.)

saadan trykt i mange Exemplarer. Men man holdt nøie over hiin Vedtægt, fordi ogsaa den gav dette Samfund et eget Præg, og man satte stor Priis paa hiin gamle Stambog, der paa saa aandrig en Maade bevarede Mindet om Selskabets ældste Tider.

Da Selskabet ophævedes i Aaret 1813, skal man have besluttet, at skienke dette Mindesmærke til Frederiks-Universitetets Bibliothek i Christiania*). Dog, i det denne Beslutning toges, maa man have faaet synderlige Betænkeligheder, og man sendte nu ikke Originalen selv, men — en Afskrift. Denne tilstilledes et af Selskabets ældste Medlemmer, en af dets meest agtede og elskede Stiftere, Statsraad Treschow. Til Beretningen herom har Rahbek (der, uagtet han selv havde været Medlem af Selskabet, dog heller ikke har kunnet erholde fuldstændig Underretning om denne Sag) endnu føiet følgende, hvori jeg har udmærket nogle betænkelige Udtryk: "Originalen var tildeels (?) "ikke saaledes conditioneret, at den egnede sig til at bevares "i et offentligt Bibliothek; deels fandt man det og nødvendigt at "underkaste Bogen en Revision, for at forvisse sig, at der ikke "skulde findes Noget, som Vedkommende, der havde skrevet det for "en indskrænket Vennekreds, i yngre Dage, eller i et overgivent "Øieblik, maaskee kunde have befølet Anke imod, at blive paa "denne Maade givet Publicitet. Jeg troer imidlertid at skylde "Selskabet at tilføie, at der var kun et eeneste Stykke, som man "paa denne Grund**) troede at burde udelade af Reenskriften, "og at dette var saa nyt, at jeg, der i senere Aar sielden besøgte "Selskabet, først ved denne Leilighed blev bekiendt dermed." Endnu ikke tilfreds med den Forsigtighed, at have tilbageholdt Originalen, at have underkastet den en Revision, og at have ladet Adskilligt udelukke i Afskriften, skal man have drevet Ængstligheden endnu videre. Man skal have tilføiet det Ønske: "at

*) Rahbek, Erindringer 4 D., S. 8: "Da Selskabet, kort før "Foreningens Ophør mellem Norge og Danmark, hævedes, blev "det besluttet at opsende denne Versprotocol til Christiania, for "der at bevares i det nystiftede Frederiksuniversitets Bibliothek." Han melder intet om nogen Beslutning i Hensyn til Selskabets Bibliothek, der ligeledes meget passende kunde være skienket hiint Universitet.

**) Andre Stykker bleve altsaa udeladte af andre Grunde?

"Bogen ikke forend efter en vis Række Aar, da dens Publication "ikke mere kunde formodes at fortrædige nogen Levende, maatte blive "aabnet." Hvist besynderligt! Thi af Originalen selv, der dog indeholdt det Værste, gjorde man ingen saadan Hemmelighed*). Frederiks Universitets Bibliothek erholdt kun en ufuldstændig Afskrift, som i en Række af Aar skulde være en lukket Bog. Originalen derimod, der foruden det eiendommelige Værd, den som saadan havde, besad det, at indeholde berømte Mænds ved al Afskrift uerstattelige Autographa, som i private Hænder, behandledes ingenlunde som nogen Hemmelighed, men læstes endog af Flere, som aldrig havde været Medlemmer af Selskabet, indtil den endelig, rimeligviis ved Udlaan fra En til Anden, aldeles forsvandt. I det mindste har den hidtil, uagtet baade offentlig og privat Eftersporgen, ikke været at opdage. Foruden hiin hemmelighedsfulde til det norske Universitetsbibliothek skienkede Afskrift existere i det mindste endnu to andre; paa ingen af disse hviler noget saadant Tilslutteises-Seigl, som paa hiin; den eene af dem eies af det nuværende norske Selskab i Christiania**).

Det er allerede nævnet, at det norske litteraire Selskabs første Skriftsamling indeholdt to alvorlige Digte af Wessel,

*) "Om Bogens senere Skiebne (saaledes ender Rahbek sin Beretning) har jeg imidlertid, skiøndt jeg dog har erkyndiget mig derom, intet kunnet erfare." (Erindringer l. c.)

**) I Christiania fremstod, efter det gamles Ophævelse, et nyt "Norsk Selskab", stiftet af nogle af det gamles ældste og ældre Medlemmer: f. Ex. Statsraad Treschow, Professor Schielderup, og de afdøde: Høiesterets-Justitiarius Bull og Secretair Arbin. Dette nye Selskab slutter sig i mange Henseender nøie til hiint gamles Indretninger og Vedtægter, har flere Høitideligheder tilfælleds med det, og optager fortrinlig Medlemmer der have været i hiint; ligesom og dette Selskab turde være det eneste i sit Slags, der ikke har enten strevne eller trykte Love. Det eier en Bogsamling, hvortil hvert nyt Medlem maa skienke et Værk, men har iøvrigt ikke noget egentligt litterarisk Formaal, saaledes som Moderselskabet i ældre Dage, hvorfor det ogsaa har udeladt Prædicatet "litterairt" af dets Navn. De nuværende tre Directeurer ere hHrr. Statsraad Diriks, Consul Resch og Professor Hersleb.

blandt hvilke især den ypperlige Ode over Synden er poetisk og vidner om dyb Følelse. Disse to Digte kom for Lyset 1775, og Aaret efter (1776) opførtes paa Theatret hans Comoedie: "Lykken bedre end Forstanden", der trykt udkom i samme Aar. Hverken paa Skuepladsen eller hos det større Publikum vandt denne Comoedie Bifald. Dette Lystspil, der efter franske Mønstre hører til det finere Comiske, var ikke lykkedes vor Digter. Endskiøndt det ved Læsningen ikke kieder, og udentvivl heller ikke har kiedet ved Forestillingen, er det dog for lidet interessant i Plan, og for svagt i Udførelse, til at giøre stort Indtryk enten paa Læser eller Tilskuer. For at bedømme dets Virkning paa Theatret, for hvilket det synes at have nogle gode Situationer, maatte man have seet det. Ved Situationerne og ved Intriguen har Digteren allene villet virke; thi Charactererne, naar man undtager Orgon, ere ikke skikkede til at frembringe stor Effect. Orgon, en Gierrig, der er bange for Spøgelser og ei vil være det bekiendt, er i sig selv en god comisk Characteer; men enten har Digteren ikke fundet Leilighed til ret at benytte den, eller ogsaa har han ladet sig hindre deri ved den strenge, alle Episoder udelukkende Correcthed i Planen, han har paalagt sig. Næsten i hele Udførelsen hersker en lignende Correcthed, og deri bestaaer en af Stykkets Fortienester. Den lyse Orden, den Lethed, der viser sig i hele Behandlingen (Expositionen undtagen), giør at man giennemlæser det med Behag. Men man glemmer det snart efter Giennemlæsningen, thi paa en forunderlig Maade savnes her hvad der kan efterlade et blivende Indtryk, det, hvorpaa den lystige Parodies Digter ellers var saa riig: den friske Munterhed og det gottende Lune. Det dierve Comiske, som han ogsaa besad, kunde han ikke benytte i et Stykke af det Slags. Stykkets Feil ligger egentlig i dets Idee, der ikke passede til Digterens Natur. Man kunde spørge, hvad der bragte ham til at vælge et saadant Emne. Jeg veed kun at besvare dette Spørgsmaal med Formodninger; maaskee var det fremmed Indskydelse, og maaskee den i visse Kredse herskende Smag, som tog fransk Varhed for græsk Correcthed.

Omtrent samme Aar, da dette Lystspil skreves, faldt han i en langvarig og smertelig Sygdom. Det var imellem Aarene 1776 og 1778, som Pram beretter, at han i mere end eet Aar laae til Sengs af en yderst pinefuld Fistelskade i Kindbenet*).

---

*) Wessels Skrifter, 1ste Opl., 1787, Fort. S. 10; og

At han i høi Grad var plaget af Smerter i Tænderne, er bekiendt, ogsaa af hans Vers over Tandpine (her ovenf. S. 49). Efter hiin langvarige Sygdom skal han ikke nogensinde fuldkommen have vundet sit Helbred igien, hvilket desuden aldrig var stærkt. "Imidlertid, siger Pram, udkom fra ham i denne Forfatning dog Priisdigtene Nøisomhed og Søvnen; Comoedien Lykken bedre end Forstanden og adskillige mindre Digte"*. Men "Nøisomhed" og "Søvnen" vare alt udkomne 1775; med Lystspillet derimod maa vel dette forholde sig rigtigt, og denne Omstændighed kan maaskee bedst af alle Aarsager forklare dets Mangel paa Munterhed og Lune. Hvilke de smaa Digte vare, Wessel i denne Periode desuden udgav, er mig ubekiendt. I Fortegnelserne over hans Skrifter, de større og de mindre, nævnes intet saadant Digt fra hine Aar.

Ogsaa efter Sygdommen var hans gode Lune forsvundet, en Følge deels af hans svækkede Helbred, deels af Mismod over hans Stilling. Allerede fra dette Tidspunkt synes det, som man maatte opgive Haabet om større Værker fra denne Digter. Han var af Naturen tilbageholden, let tilbøielig til at fatte Mistroe til egne Evner, og den Omstændighed, at han ikke var heldig med hiint Lystspil, maatte ligeledes tiene til at betage ham Modet. Hertil kom den Maade, hvorpaa han hidtil havde maattet ernære sig (Time-Underviisningen i Sprog), der bortog hans Tid og svækkede saavel hans madelige Helbred som hans Siels Munterhed. Han havde allerede vant sig til Uvirksomhed i sine Fritimer, han var blevet ligegyldig mod alle verdslige Anliggender, og Spiren til hans sildigere Tilbøielighed, i berusende Drikke at søge Forglemmelse af sig selv og sin Stilling, var allerede meer end lagt. Vi træffe intet originalt Arbeid af ham før 1783; fra de mellemliggende Aar ikkun nogle Oversættelser for Theatret.

En bedre Skiebne synes dog at skulle blive hans Lod, da han i Aaret 1778 blev Oversætter ved den Kongelige Skueplads men dette kom noget vel sildigt. Om den aarlige Indtægt, han herved kom i Besiddelse af, ere Efterretningerne ikke aldeles eens. Pram siger eet Sted (i Fortalen til Udgaven af Wessels Skrifter, 1787), at denne Post "gav ham Udsigt til 300 Rigsdalers aarlige Indkomst," et andet Sted (Anmærkningerne til "Elegien ved

---

* Elegie ved Wessels Grav, Anm. 3. (Minerva 1786, I. S. 111.)

Wessels Grav"), at "han fik 200 til 300 Rdlrs. Indtægt:" men Molbech anfører (i Indledningen om Wessel i Anthologien, 1 Deel), at "han ansattes som Oversætter ved Skuepladsen med 300 Rdlrs. aarlig Indtægt." Af Prams ubestemte Yttringer kunde man ellers drage den Slutning, at Wessel som Theater-Oversætter ingen bestemt Lønning havde, men at hvert oversat Stykke blev ham særskilt betalt.

Ikkun een Mand af Indflydelse var der, som brugte denne til at lindre den udmærkede Digters Skiebne; saaledes siges der i den nyligt nævnte Fortale. Denne Mand, tilføies der endvidere sammesteds, skaffede ham ogsaa hiin Post ved Theatret og vedblev stedse at være hans Ven og Tilflugt. Rimeligviis har han ligeledes sørget for Wessel i dennes langvarige Sygdom. Hans Navn er ikke nævnet, men han betegnes som "en Mand, der mod flere, og saavidt hans Indflydelse strækker, stedse er det forladte Genies Ven og Hielper." Var det maaskee den allerede forhen omtalte General-Auditeur og Conferentsraad Wormann? *)

Det var i alt syv franske Syngespil, eller Operetter, Wessel oversatte for Theatret; deres Titler vil man finde i den Fortegnelse over vor Digters Skrifter, hvilken skal meddeles ved Slutningen af disse biographisk-literariske Efterretninger. Hvad der i disse fordanskede Syngespil her kan komme i Betragtning, er Sangene, hvori Oversætteren har maattet anvende større Konst, give mere af sit eget, og hvoraf nogle kunne have poetisk Værd. Overspændte Fordringer maa dog i denne Henseende ikke giøres; man maa betænke, hvor vanskeligt det er, at oversætte franske Vers til Originalens Musik, man maa betænke, at disse Oversættelser vare Pligtarbeider, der sielden lykkes i overordentlig Grad, og at ofte først Musiken giver Ordene i deslige Sange deres egentlige Magt og Ynde. Adskillige af Arierne i Wessels Oversættelser af hine Syngespil behage dog ogsaa uden Musikens Hielp, f. Ex. et Par af Sangene i "De tre Forpagtere," i "Grovsmeden," og den i sin Tid ofte sungne Romance af Syngespillet "Julie": "I Krattet Lise Hvile tager;" hvis Naivetet er indtagende selv uden dens yndige Musik.

To Aar efter at Wessel havde erholdt hiin Post ved Thea-

*) Han har giort sig bekiendt ogsaa i Literaturen ved et Skrift: P. Corneilles Polyeuctes Martyr, oversat i danske Vers. Kiøbenhavn 1763. 8.

tret giftede han sig med Jomfru Anna Catharina Bukier, Datter af Justitsraad og Krigsbogholder Bukier i Christiania. Han skal have faaet "nogen Formue" (?) med hende*), og troede vel ved Hielp heraf og ved hans Indkomst fra Theatret, foruden ved andet literarisk Arbeid, at kunne ernære en Familie. Lykkedes endog dette nogenledes i den første Tid, saa viste dog den følgende udentvivl snart, at den forrige ustadige Levemaade, den gamle Vane og hans Trang til jævnlig Adspredelse, nu, i en Alder af 38 Aar, havde giort ham uskikket til et roligere og mere huusholderisk Liv. Nogen velgiørende Indflydelse paa hans Sindsstemning har dog udentvivl det ægteskabelige Forhold havt, saavel som den Glæde, han nød, i det følgende Aar (1781) at vorde Fader til en Søn, der fik Navnet Jonas. — Den ypperlige comiske Fortælling "Gaffelen": skrevet i denne Periode og trykt 1783 i en Samling Poesier af forskiellige Forfattere, vidner ogsaa om, at han endnu besad Vittighed og poetisk Aand i fuld Kraft. Hvor fortræffeligt vidner ogsaa Sangen "Brødne Kar i alle Lande", der udkom samme Aar, om Digterens endnu friske Lune og Sindrighed, ikke mindre end om den indtagende Godmodighed, det skiønne Sindelag, hvormed dette Lune saa elskværdigt forbandt sig. De nævnte to Digte, begge af mindre Omfang, ere de eneste, han i det Aar leverede.

I det næste Aar, 1784, begyndte han et Ugeblad under Titlen: Votre Serviteur Otiosis, der bestod af lutter versificerede Fortællinger, paa een nær alle comiske, udkom halvarksviis een Gang om Ugen, og endtes med det 54de Nummer. Dets indre og ydre Indretning har jeg nærmere omtalt i Anmærkningerne S. 294 &c. Pram, i de forhen nævnte Noter til Elegien ved Wessels Død, siger: at "han var nød til at "udgive" dette Ugeskrift, hvorved vel menes, at Mangel tvang ham til at søge et nyt literarisk Erhverv. Han valgte da dette, og det sees kiendelig paa nogle af disse Fortællinger, at de ere fremtvungne af udvortes Aarsager, ikke af indre Drift og Lune. Den Trang, Digteren imellem røbede til at udstrække Emnet over det Tilbørlige, og til paa den korteste og mageligste Maade at faae Halvarket fuldt, viste tydelig, at han arbeidede med Ulyst. Det er synderligt nok, at Wessel ogsaa i denne Digtart havde begyndt med det Bedste, med "Gaffelen", der, som ovenfor nævnt, udkom tidligere end Fortællingerne

*) Molbech, Anthologie 1 D., S. 286.

i Votre Serviteur. Disse Fortællinger ere alle skrevne i et andet Metrum, end Gaffelen, hvilken var i Alexandrinere, ligesaa smukke som hine i Kjærlighed uden Strømper. Nu valgte han en af færre Pedes bestaaende Versart, der, modsat den regelrette mangestavede Alexandrinske, verlede aldeles vilkaarligt i snart lange, snart korte Linier, efter Digterens Beqvemhed og Indfald. Rimet maatte ligeledes rette sig herefter. Men ogsaa dette Metrum havde sine Fordele; de pludseligt afbrydende Vers, og de derved fremkomne Pauser, giøre ofte en comisk Virkning, og paa adskillige Steder viser Digteren ogsaa her sin fortrinlige Gave i Versificationen. Han fandt tillige denne Versart beqvemmere for sin Magelighed, i et Værk, der fremstod allene af ydre Trang. Men Magelighe-den og Digterens Ulyst fremskinner for meget i en Deel knudrede, skiødesløst henkastede Vers og i de lange Digressioner, der alt for tidt forraade, at de ere blevne til kun for at udfylde Rummet. At nogle af disse Digressioner imidlertid ere lunefulde og underholdende, kunde dog allermindst i deres Nyhed, da udmærkede Digteres Præstationer sædvanligt strengest bedømmes, redde dem fra almindeligt Mishag, endog hos Digterens varmeste Yndere. Disse lange Udsvævelser, hvorved han altfor tydeligt søgte at udtrække et stundom heel magert Emne, forekomme vistnok hyppigt; dog findes der ogsaa blandt disse hans Fortællinger nogle, der udmærke sig ved den modsatte Egenskab, Præcision, endog i en paafaldende Grad; f. Ex. Smeden og Bageren. Om nu det Mishag, Digressionerne, og sagtens tillige de øvrige Skiødesløsheder vakte, tilsidst fremkaldte en saa ubillig og almindelig Miskiendelse hos det samtidige Publicum, som Pram beretter, eller om det, for at tale med Nyerup, er en af de hos denne Autor sædvanlige Overdrivelser, maa være uafgjort. Det er bekiendt, at Baggesen ikke længe efter, i comiske Fortællinger i Wessels Maneer, efterlignede ogsaa hans Vers, saavel som hine Digressioner (men med mere Konst og Elegants) og at han derved indhøstede meget og fortient Bifald. Det var altsaa ikke Maneeren selv, men hine Skiødesløsheder, der mishagede hos Wessel; hvortil kom den store Hobs velbekiendte Vægelsind, der let glemmer ældre Fortienester over nyere Feil, og over disse ikke ikke kan see det Gode, der staaer ved Siden af dem. Har hiin udmærkede, men i Meninger og Domme ofte heel excentriske Forfatter Ret i den Paastand, at ligesom Wessels Samtid i Almindelighed tilsidst blev ubillig mod hans Fortienester, saaledes blev han fornemmelig miskiendt for de comiske Fortællinger, hvilke "man een-

stemmig syntes at forkaste"*); saa maa man glæde sig over, at denne høist uretfærdige Forkastelsesdom ufortøvet blev underkiendt af en umiddelbar paafølgende, mere upartisk Eftertid. Man maa, dersom Forudsætningen er rigtig, saamegt mere dadle hiin Samtid for dens Haardhed med den i trængende Kaar levende Digter, som den havde disse Kaar for Øine og i dem hans Undskyldning, og alligevel — dette i det mindste er fuldkommen vitterligt — ikke søgte at lindre dem, som den burde. Der er med alle deres Feil i de bedre af disse Fortællinger en eiendommelig lunefuld Naivetet, som er meget tiltrækkende, og giver dem et aldeles eget Værd i vor poetiske Litteratur. Det er denne Egenskab, som paa det bestemteste adskiller Wessels comiske Fortællinger fra Baggesens, hvor man, uagtet deres øvrige Lighed med hine, ikke vil finde den, ligesom den ogsaa kan være Særkiende paa begge Digteres forskiellige Aand.

Fortællingerne, eller Ugeskriftet Votre serviteur, var det sidste Originale Wessel udgav. Paa versificerede Indfald og Impromptuer lod han det imidlertid ikke mangle, deels i det norske Selskab, deels i andre Kredse. Flere af disse Indfald og Impromptuer ere bekiendte og næsten alle i denne Samling opbevarede. Stundom bestod det Piqvante i dem fornemmelig i Versificationen, f. Ex. i Verset: "Den fertende i Februar etc." (S. 61 2. D.)**). I det norske Selskabs tidligere Dage søgte man at give ogsaa de muntre Aftenlaug, den selskabelige Sviir ved Punschen, en æsthetisk Retning, i det man morede sig med epigrammatiske og andre Impromptuer, Vers efter opgivne Riim o. desl., hvoraf

*) See de forhen nævnte Anmærkninger, hvormed Pram har ledsaget sin Elegie ved Wessels Grav, Anmærkn. 3.

**) Man morede sig, fortæller en Anecdote, i et privat Selskab med Efterliigninger af dette Vers. En af de Tilstedeværende begyndte sin Efterliigning saaledes:

> Jeg vil forøge Versene,
> Som Wessel og som vi har begyndt —

men fuldendte den ikke; en Anden føiede da til:

> Naar dette drives alt for vid',
> Da bliver det omsider Tid
> Tyndt.

(See Udg. af Wessels Skrifter, 1787. 2 D., S. 143, Noten.)

endeel havde Hensyn til Dagens literariske Begivenheder. Det gik vor Digter ligesom Selskabet selv, han havde været med at stifte; begge tabte efterhaanden deres alvorligere poetiske Bestemmelse af Sigte over disse mindre væsentlige, men mageligere og morende Aften-Sysler. For Wessel bleve de omsider ogsaa Dag-Sysler; vel ikke i det norske Selskab, men paa forskiellige offentlige Steder, hvor han ogsaa om Dagen søgte Forglemmelse af sig selv og sin uheldige Stilling, og hvor han morede andre, mere end sig selv, ved Indfald og Smaavers, der dog ikke havde noget literarisk Hensyn. Paa slige offentlige Steder var han nu en daglig Giest. Han har selv (i Fortællingen: Smeden og Bageren, skrevet i hans næstsidste Leveaar) skiemtviis bemærket, at det altid var "paa de honette" han kom. Hertil hørte især en dengang meget kiendt og besøgt Viinstue hos de Hemmert, paa Hiørnet af Østergade og St. Jørgensgade (en meget gammel nu ombygget og moderniseret Bygning, i gamle Dage, efter Sagnet, et Kloster) lige over for Hof- og Stadsrettens daværende Gaard. Ogsaa Viinkielderen paa Hiørnet af store Kiøbmagergade og Skindergade synes han at have besøgt. Hos Hemmerts, hvor Wessel ogsaa indfandt sig om Formiddagen, kom mange agtede Mænd, ogsaa Digtere og Konstnere, og deriblandt Digterne Zetlitz og Rein, Skuespillerne Preisler og Gielstrup, og den i sin Tid meget bekiendte Maler Busch. Wessel drak her sædvanligen rød Viin; om Aftenen, i det norske Selskab, nød han sin Punsch, veltillavet, og denne var hans kiereste Drik. Han var paa hine Steder i høi Grad yndet saa vel blandt Giesterne, som af Verten og hans Folk, en Yndest, som ei allene hans Vittighed og hans berømte Navn, men ogsaa hans elskværdige Væsen, hans Siels Godmodighed, forskaffede ham. Hemmerts Familie og hans Folk skal især have været Wessel meget hengivne; de bare altid over med ham, og droge venlig Omhu for ham, naar han i senere Dage alt for meget gav efter for sin Skiødesynd og bukkede under for Vinens bedøvende Virkninger. — Hans Munterhed havde aldrig været vild Lystighed. Den tause Melancholie, den indre Misfornøielse, der hvilede over ham, giorde ham i sildigere Aar stille og tilbageholden. Uvenlig var han dog aldrig; men munter kunde nu kun Vinen giøre ham; og det første Vers af hans Gravskrift over sig selv:

Han aad og drak, var aldrig glad,

skal efter en af Rahbek meddeelt Variant "fra en authentisk Haand", egentlig læses:

Han uden Drik var sielden glad,

hvorved den ogsaa bliver mere characteristisk. Dette Epigram, og det følgende: "Han syntes skabt til Bagateller", betegne tydeligt nok hans mismodige Lune.

Efter hiin Maade at leve paa kan han vel ikke have tilbragt megen Tid med sin Familie hiemme, skiøndt den var ham kier og især Sønnen besad hans hele Tilbøielighed. At underholde sig med ham, og omgaaes nogle fortroeligere Venner, var hans bedste Trøst. Hans kiereste Læse- og Arbeids-Tid var Natten eller den tidlige Morgenstund. Men naar man undtager Oversættelser for Theatret, af hvilke han i sit Livs sidste Maaneder endnu udarbeidede to, sysselsatte større Arbeider ham dog neppe mere. Disse to Oversættelser ("Stephen og Lise" og "de falske Formodninger") vare af franske Operetter, og kom ud efter hans Død. Et originalt Skuespil, der udgaves i hans Dødsaar under Titlen: "Anno 7603", skulde man neppe dømme at være skrevet i hans senere Levetid. Helst vilde jeg antage det for et Ungdomsarbeide. Om dets Ægthed lade samtidige Vidnesbyrd ingen Tvivl tilbage, skiøndt Skriftet udkom anonymt (1785) og først siden optoges under Forfatterens Navn i den Gyldendalske Samling af originale Skuespil. De første Udgivere af Wessels Skrifter (1787) omtalde i deres Subscriptionsplan, der kom ud den 30te April 1786, dette Skuespil, kaldet "Anno 7603". Det hedder her: "Bogen (Samlingen af Wessels Værker) skal "intet indeholde uden det, hvorom vi have fuldeste Vished, saavel "af indhentet Kundskab, som af Wessels ufvigelige Mærke, at "det er hans Arbeid; dog udelukkes det, som han selv i Live "forbød at bære hans Navn, saasom et i Fior udkommet "ham tillagt Skuespil, under Navn Aar 7603." I et Exemplar af dette Skuespils første Udgave, som jeg har for mig, og som har tilhørt P. F. Suhm, findes med dennes Haand disse Ord skrevne: "Wessel er Autor. Hist og her findes Glimt af hans Genie." Abrahamson har, i Recensionen i Lærde Efterretninger over Udgaven 1787 af vor Digters Skrifter udladt sig paa følgende Maade over dette i bemeldte Udgave ikke optagne Stykke: "Endog det af dem (Udgiverne), og saavidt man veed, ogsaa af sal. Wessel selv forkastede Skuespil: Aar 7603, som man har affærdiget lidt vel cavalièrement, fortiente ikke

just at henkastes med Foragt. Thi er det ikke et godt Skuespil, som det i en Deel Henseender nok ikke er, saa er det dog vist, man sige hvad man vil, en Satire, der skiøndt den er chargeret, dog har Sandhed til Grund, og fremstiller i Caricatur den Naragtighed, at Qvinder ville være mandagtige i Lader og Adfærd, og Mænd igien qvindagtige." rc. Saa forstandigt denne Recensent ellers dømmer, kan man her dog ikke være enig med ham. Suhms korte Dom er efter min Mening langt mere træffende. Der findes virkelig hist og her, skiøndt ikke stærke, Glimt af Wessels Genie, men det Hele er et mislykket Arbeid, hvormed Digteren selv med Ret var misfornøiet. Om det just derfor, da det dog var blevet offentligt, og udentvivl ved ham selv, skiøndt anonymt, og da Meningerne om dets Værd dog vare forskiellige, burde været udelukket af den fuldstændige Samling af hans Skrifter, er et andet Spørgsmaal, og i denne Henseende havde Abrahamson udentvivl Ret.

Stykket som kaldes et Skuespil i fyv Acter, er et Slags dramatiseret satirisk Eventyr, hvis Øiemeed er at revse Qvindagtighed hos Mænd, og Mandighed hos Qvinder. Leander og Julie, to Elskende, hvis Kiærlighed beskyttes af en mægtig Fee, ere giensidig utilfredse med hinandens Væsen. Hun er ham for blød, for qvindagtig, han er hende ikke øm nok. Første Acts første Scene begynder saaledes:

"Feen til Julie og Leander. Nu, mine Børn! ønsker I endnu at see hinanden omskabt? Julie! vil du endnu have din Elsker forvandlet til en forfinet Kieledægge? Og du, Leander, seer du endnu gierne, at din Julie blir en martialsk Person?

"Julie. Jeg ønsker ham, min Naadige! mere øm og kielen.

"Leander. Hvor vilde De forbinde mig, om De skaffede Julie mere Kiekhed, mindre Qvindagtighed. Det maa være en himmelsk Fornøielse, at eie en Person, som man ikke maa elske som man elsker et Barn. Qvindagtig er et Udtryk, hvormed man forbinder et Begreb, modsat mandig." rc.

Da begge fremdeles vedblive disse Ønsker, siger Feen:

"Jeg vil vise Eder, hvordan Eders Efterslægt vilde blive, naar man giennem mange Aarhundrede opdrog sine Børn saaledes, som I ønsker hinanden at have været opdragne. Det turde maaskee udrette saa meget, at I bleve vel fornøiede med hverandre saadanne som I ere. — — Jeg vil føre Eder mange hundrede Aar frem i Tiden til

et Folk, hvis Forfædre opdrog fordum deres Børn efter jeres Duske, og hvis Efterslægt stedse raffinerede paa denne Opdragelsesmaade."

Paa Leanders Indvending:

"Men vi forstaae jo ikke deres Sprog! — og mange hundrede Aar frem i Tiden?"

svarer nu Feen:

I skulde snart den største Fee
I jer Beskytterinde see;
Min Magt Naturens Orden bryder,
Umuligheder Trods jeg byder,
Og puffer, naar jeg feer min Kands,
Min Fiende: den sunde Sands.
Særskilte Sprog eens Lyd jeg giver,
Og Tid og Sted forflyttet bliver,
Saasnart det sikker mægtig Fee
At lade sine Konster see.
Hvad jeg har sagt, jeg kan udøve,
I snart skal see derpaa en Prøve.

De to udmærkede Linier ere ganske Wesselske.

Med denne Scene, den første og den sidste, ender første Act, der ikke fylder 2 Blade. De øvrige ere ikke slet saa korte; dog optage alle syv Acter tilsammen ikkun 109 ikke sparsomt trykte Sider. Der er kun lidet i de følgende sex Acter, som kunne lade Læseren glemme det Umulige, det ikke Overnaturlige, men Unaturlige, Fornuftstridige, der ligger i Hoved-Ideen, at to Mennesker sættes, fra deres egen Tid, mange hundrede Aar hen i Fremtiden og, efter i denne sildige Fremtid at have oplevet adskillige Begivenheder med den Tids endnu uskabte Mennesker, ved Stykkets Slutning igien vende tilbage til deres egen Tid. Feen kunde aabne deres Øine, saa at de saae ud i en saadan fiern Fremtid, men her sætter hun dem haandgribelig, legemlig, hen i den. Begivenhederne, der ere underlagte denne barokke Idee, Personerne, Dictionen og hele Behandlingen, ere for upoetiske, alt for lidet phantastiske til at giøre Ideen selv taalelig. Uagtet det Barokke i den forkeerte Verden, der her fremstiller sig, at Fruentimmer røgte mandlige Sysler, og Mænd qvindelige, at hine tale og handle som Mænd, disse som Qvinder, at Qvinderne ere Officerer, Soldater, Professorer o. s. v., fattes dog det Hele det

comiske Liv, den Lunets Begeistring, der ellers ledsager denne Digter. Det er udført med en vis Adstadighed, og mangler den muntre Stemning fra Digteren selv, der skal vække en lignende hos Læseren. En og anden Lystighed, som et Par Repliker i Scenen mellem Leander og "Professor Anne Cathrine," forekommer vel, men kun sjelden. Herhid kunde vel ogsaa regnes Meldingen (i 2 A., 4 Sc.) til "Capitain Sophie," at "Musketeer Marie har giort Barsel," og at "det er den fierde af Compagniet, som nu ligger i Barselseng." Men saa qvindeligt og naturligt dette i visse Henseender kan være, saa støder selv den frieste comiske Sands sig dog snarere, end morer sig, over det Frække hos disse qvindelige Soldater, der spille Kaart, drikke Brændeviin og (ligesom deres Capitain) antaste Mandfolk, og som ere værmelige, men ingenlunde comiske.

Til de enkelte moersomme Steder hører, at i tredie Act en Poet begynder at declamere et Digt over en afdød Veninde saaledes:

Mit Legeme slog Angests Triller,

og forsvarer dette haarde sts dermed, at "Ordet er haardt, men er det ikke ogsaa haardt at miste en elsket Ven? Bør ikke Ordet udtrykke Tanken?" — I syvende Act kommer først en Lærd og siden en Acteur frem; den sidste er "stærk pudret og sminket," og gaaer med samme Skridt, som de, "hvormed vore Fadderjunkere lede deres Damer op ad Kirkegulvet." — Disse Scener ere episodiske, thi i Begyndelsen af Acten er Stykket selv ude. Endeligen synge de Elskende og Feen en Trio, hvormed Stykket ender, og hvori Leander og Julie sige:

Lad os blive, som vi ere,
Altid troe, hinanden kiere!

Stykket er iøvrigt ikke, som man heraf skulde formode, et Syngespil; det er allene Slutningen, som er musikalsk.

Wessels sidste Sygdom var af kort Varighed. Den tause og uvirksomme Melancholie, hvori hans fordums gode Lune havde tabt sig, syntes i disse faa Sygdomsdage at ville forsvinde, og han var jævnlig saa munter og oprømt, som han ikke i lang Tid havde været. Rimeligviis ventede man derfor ikke hans Dages Ende, da han den 29de December 1785 hensov, ikkun lidet over 43 Aar gammel. Kort iforveien havde han spøgt med usædvanlig Munterhed og livfuld Vittighed.

I de første Dage af Aaret 1786 begroves han. Hans Jordefærd (bekostet af nogle af det norske Selskabs Medlemmer, thi hans allernærmeste Efterladte formaaede det ikke) var udstyret tarvelig men værdigt, og havde et hæderligt, skiøndt ikke nær saa talrigt, Følge, som Ewalds. Det norske Selskab, som ved en Deputation af tolv af dets Medlemmer havde bivaanet Ewalds Begravelse, fulgte nu dets egen tabte, uerstattede Digter. Han jordedes paa Trinitatis Kirkegaard, i Nærheden af den Grav, hvori Ewalds Legeme fem Aar tidligere var nedlagt. Hidindtil har intet Erindringstegn bevaret Wessels Gravsted; dog kiender man det endnu og det er hidtil uforstyrret. Udentvivl vil snart en Gravsteen med den mærkværdige Digters Navn blive lagt derover.

Adskillige af hans Venner og Beundrere satte ham paa Prent værdige Minder; deraf er en latinsk Gravskrift ved en af hans ædleste Venner, Andreas Christian Hwiid, indrykket i Lærde Efterr. 1785, No. 49, og i Fortalen til Udgaven 1787 af Wessels Skrifter. Pram, Rein og Zetlitz skrev Elegier til hans Erindring. J. Wibe har sat følgende Linier under et tegnet Portrait af ham:

See her den Mand, som efter Holbergs Tid
Til Danmarks Lyst Thalia's Gunst opvakte,
Hvis muntre Siel det sande Spøg og Vid
Paa ny igien paa Skuepladsen bragte,
Som tvang os til at lee ved Synet af en Stymper,
Der havde Kiærlighed, men havde ingen Strømper.

Fasting skrev "ved Wessels Død":

Skue Wessels Støv, og Glædens Tempel øde!
Skue Latter selv i Graad fordi dens Fader døde!

Men smukkest af alt var Baggesens Distichon under hans Portrait, foran Udgaven af Skrifterne 1787:

Graad smelted' hen i Smiil naar Wessels Lune bød,
Og Glædens Smiil forsvandt i Taarer ved hans Død.

Man seer at saa vel Fasting som Baggesen have taget Ideen af Wessels eget Vers over Londemann (her S. 74), og at Baggesen har været den heldigste i Udførelsen. Wessels Portrait, siger Abrahamson (Recens. ov. Udg. af 1787 i Lærde Efterr.:tn. 1790) "er malet af Juel, følgelig meget lignende, og

stukket af Clemens, følgelig godt stukket." Dog bemærker han tillige, at det Kobberstik, som efter samme Malerie, leveredes med Schwartz's Lommebog for Skuespilyndere 1785, endnu troere giengav Juels Original og Digterens Ansigtstræk, skiøndt det ikke nær var saa godt stukket som hiint.

Kort efter hans Død gav Theatret en Forestilling af Kiærlighed uden Strømper til Fordeel for hans efterladte Søn. Denne som den Gang var omtrent fem Aar gammel, blev "fremledet paa Skuepladsen*)." Indtægten af den stærkt besøgte Forestilling var, saa vel ved den Kongelige Familie, som ved Publicums Gavmildhed, betydelig. Man tænkte paa at forskaffe den for tidligt bortrykkede Digters uforsørgede Barn en anden Understøttelse ved en Samling af Faderens Skrifter. Tre af dennes Venner, P. J. Monrád, Baggesen og Pram indbøde under 30te April 1786 til Subscription. I Planen sagdes, at "med Enkens og Slægtninges "Tilladelse skulde Fordelen af Værket aldeles og allene tilhøre "Digterens efterladte endnu umyndige Søn." Underskrifter tegnedes ei alene i begge danskttalende Kongerigers, og i Hertugdømmenes Stæder og Provindser, men ogsaa i Island, paa Færøerne, i Vest- og Ostindien, og en Deel af de Stæder i og udenfor Europa, hvor danske Consuler vare ansatte (i London f. Ex. for 23, i Stockholm for 1 Expl., det eneste i hele Sverrig**). Indtrufne Omstændigheder (Mangel paa Papiir, Bogtrykkerens Død) giorde at Værket, i to Dele, først kom ud i August 1787. Det meddeelte en Subskriptionsliste paa 1238 Exemplarer***). Man lovede i Fortalen at aflægge Regnskab "til Vedkommende." Offentligt er intet saadant fremkommet. Men det er mig bekiendt, at dette Foretagende, saa ædelt i dets Bevæggrunde, og, som det syntes, saa heldigt i dets Udfald, dog aldeles ikke svarede til Oie-

*) Det norske litteraire Selskabs Poetiske Samlinger. 3 Stykke, S. 49, Noten.

**) Rimeligviis foranledigedes den udenlandske Subscription af den for Sagen ivrige Pram, som var ansat ved Oecon. og Comm. Collegiet. Det paa en dansk Digters Værker betydelige Subscribent-Antal i London var ventelig en Følge af Norges daværende stærke Handel paa England.

***) Abrahamson siger, at alle Subscribenternes Navne endda ei vare indførte. (Lærde Efterr. 1790. S. 113.)

meedet. Man overlod, ifølge et Løfte i Subscriptionsplanen, hele Skriftet (41⅞ Ark) til Subscribenterne for 1 Rdlr. 32 Skill., uagtet Oplaget, trykt paa fiint franskt Papiir, og udstyret med Digterens Portrait og sex kobberstukne Vignetter, var blevet forholdsmæssigt dyrere. (Bogladeprisen fastsattes, da det kom ud, til 2 Rdlr.) Hiin uforholdsmæssige lave Subscriptionspriis var allerede en uheldig Omstændighed; men hertil kom endnu, at af Subscribenterne adskillige ei vilde modtage deres Exemplarer, og andre (som var det værste) vel modtog, men ikke betalte dem. Udgivten overstreg tilsidst Indtægten med nogle hundrede Rigsdaler. Endnu 1795 henlaae et Antal Exemplarer i Forvaring hos Directeur og Bogtrykker Schultz, og hele denne Rest brændte i den store Ildebrand 1795. — Efter hiint Forsøg virkedes siden intet offentligt til Bedste for Wessels eneste Søn, der siden som Mand, blev ansat i Norge, hvor han endnu lever.

Johan Herman Wessel var af Middel-Størrelse. Hans Ansigt bar Præget af en opvakt Aand, han havde brune livfulde Øine, og, saa vidt af hans Portrait kan sluttes, stærke fremstaaende Øiebryn. Et iøinefaldende Arr paa høire Side af Hagen var maaskee en Følge af den forhen omtalte Fistelskade i Kindbenet, hvilken henved to Aar havde holdt ham paa Sygeleiet. Hans Gang var skiødesløs ligesom hans Paaklædning. I sine sidste Aar skal han have baaret Paryk, som gik langt ned i Panden, men ved de andre Sider kom undertiden hans egne Haar tilsyne.

Vi have i det Foregaaende seet, at hans Sindsstemning i yngre Dage var munter, men aldrig vild; at den derimod siden gik over til stille i sig indsluttet Mismod. Hans Hierte blev uforandret, ædelt og venligt. Hans gudfrygtige Sindelag og Tænkemaade have Samtidige bekræftet og hans alvorlige Digte vidne ligeledes utvetydigt derom.

Han var forsonlig og tilgav gierne Fornærmelser. Skiøndt han ikke havde mange Fiender, var der dog en og anden, som antastede ham, deriblandt En, fortæller Pram, "som paa Prent lod see," at han troede sig meent i Wessels Fortælling: En Herremand sov engang hen (1ste D. S. 153). Denne Mand skrev en Vise, som skulde være en Parodie paa Wessels i Vise-Form indklædte Fortælling, men kun var "Grovheder og Nonsens." Efter meer end ti Aars Forløb traf Wessel sammen med denne Antagonist, der blev saa indtaget af Digterens elskværdige Væsen og tiltrækkende Vittighed, at han tilkiendegav sig for ham, bad ham om For-

ladelse for hiint uforskyldte Angreb, udbad sig hans Venskab, "og giorde sig stolt af at have, som han troede, lignet Wessel som Digter, siden hans Vise havde havt samme Omqvæd som Hr. Wessels*)." — Udentvivl har vor Digter ligesaa lidet taget Deel i de egentlige Partie-Feider, der middelbar gav Anledning til det norske Selskabs Stiftelse, som han nogensinde indlod sig i andre literariske Stridigheder. Hans Grundsætning i denne Henseende har han udtalt i Epistelen til Baggesen (ovenf. S. 51). Ligesaa fremmed, som Partiehad, var overdreven Nationalstolthed ham. Det er ligesaa urigtigt, meente han, at sætte sit eget Fædreland, og saaledes sig selv med, over alle andre, som at foragte Fædrelandet og de Baand, de Forhold og Følelser, der binde os nøiere til det, end til noget andet Land. Derfor sang han kiærlig advarende til sine Landsmænd og venlig belærende til de Danske i den sindrige poetiske Folke-Characteristik: Ondt og Godt i alle Lande.

Endskiøndt han aldrig fremtraadte umiddelbar som Critiker, have vi dog i hans berømte Parodie et godt Vidnesbyrd om hans Critik og Smag. Et Træk, der ligeledes ogsaa viser denne fra en heel fordeelagtig Side har Rahbek opbevaret (i Uds. ov. dansk Digtekonst under Christian VII., første Deel, S. 372.). Da man ved Bedømmelsen i det norske Selskab over P. H. Frimanns Digt: Axel Thordsen og Skiøn Valborg, særdeles roste en Strophe, der meget poetisk beskriver Axels Hast og Længsel paa Reisen til Hiemmet**), samtykkede Wessel vel i Berømmelsen, men føiede dog til, at den gamle Kæmpevise havde sagt det endnu smukkere i Verset:

Paa Reisen var han saa feist og snar,
Ham fuglte vel tredive Svende;

*) Pram, Anmærkn. til den forhen citeerte Elegie. Alt hvad man nu veed om hiin mod Wessel stilede Parodie, er at den havde samme Omqvæd som Digterens Fortælling. Parodiens Autor er ligeledes, hvad Navnet angaaer, gaaet i Forglemmelse.

**) Meer ilende fløi Pilen ei
I Luften hen fra Buens stramme Sene,
End Axel paa sin længselsfulde Vei
Ilver hastende forbi dens ønskte Mile-Stene.
Sin raske Fod den stolte Ganger hæver,
Den grønne Hede flyer og ved hans Fodslag bæver.
(Det norske Selsk. Poetiske Samlinger 1 Stykke).

Der han kom til sin Moders Gaard,
Da reed den Herre allene.

Oehlenschläger har i sin Autobiographie (1 D. S. 229-231) bevaret nogle Anecdoter om Wessel efter mundtlige Fortællinger af Rahbek. Deraf forekommer mig især den charakteristisk om hans Audience hos Ministeren Guldberg, hvortil en Ven opmuntrede ham og laante ham en Paryk og et Par sorte Silkebuxer. Ministeren spørger: "Hvem er De? — Jeg heder Wessel. — Han veed endnu ikke ret Besked; Wessel tager derfor Parykken af, der giorde ham ukiendelig, og stikker den i Lommen. Nu gienkiender Guldberg ham og spørger: hvormed han kunde tienes? — Deres Excellence, det maatte være et Embede, hvor der var meget at fortiene og lidet at bestille; dertil føler jeg mig især oplagt. — Ministeren synes ikke at ville forstaae dette, dreier sin Daase i Haanden og gientager Spørgsmaalet: hvormed han kunde tienes? — Nu, sagde Wessel, saa giv mig en Priis Tobak, Faer." — Den fik han, bukkede, og gik sin Vei." — I øvrigt skal Wessel hverken have brugt Røg- eller Snuustobak; men denne Priis tog han for at faae Anledning til at gaae*). — Meget morsom er ogsaa hans Yttring ved den Paastand at intet kan bære varmere end to Skiorter: — "Hvad siger han da om tre, Faer", og hans Svar, da en Ven, der saae et Par Bøger ligge hos ham, spurgte: Er alle de Bøger dine, Wessel? — "Nei, jeg har laant de fleste."

Ligesom der udentvivl var en vis Familie-Lighed i Ansigtstræk mellem vor Digter og hans Faders berømte Farbroder, Peder Wessel Tordenskiold (foruden den tilfældige, at begge havde et Arr ved Hagen), saaledes finder jeg ogsaa Lighed i den Characteer, de begge, skiøndt i saa forskiellige Stillinger, have udviklet. Djervhed, Vid og muntert Lune udmærkede dem begge, og det sidste gik hos begge med Aarene over til en melancholsk Stemning. Begge vare ædle; jævne og troeskyldige, oprig-

*) Recensenten af Molbechs Anthologie, i Literatur-Tidenden 1831, No. 9. fortæller Anecdoten noget anderledes: at nemlig Guldberg, "efter at have læst eller seet Kiærlighed uden Strømper, "lod Wessel kalde til sig, og tilbød at være ham behielpelig til "et Embede, passende med hans Naturanlæg og Kundskaber," hvorpaa Wessel, i det han takkede, gav det ovennævnte Svar.

og troefaste; religiøse og meget forsonlige vare de ogsaa. Men (heri afvige de meget fra hinanden) Peder Wessel var idel Virksomhed, Johan Wessel derimod henfaldt i sildigere Aar næsten til Orkesløshed; hos hiin Wessel var ogsaa Ærgierrighed, der aldrig pleier at savnes hos Helten, en naturlig og mægtig Drivefieder, medens den hos den yngre, skiøndt en Heros i Digtekonsten, ikke synes at have formaaet noget. Men Tilbøieligheden til Selskab og Adspredelse havde Tordenskiold atter tilfælleds med Wessel; ligesom denne besad han megen Humor, var fri i Omgang og Tale med Høie som med Lave, og tillod sig, ligesom han, Skiemt med Andre; dog var Wessels Spøg mere skaansom, altid godmodig, Tordenskiolds stundom hvas og stiklende. — Begge endte langt tidligere, end efter Naturens sædvanlige Orden, deres korte, men hver i sin Retning høist udmærkede Baner, hvilke de betegnede med Værker, der giøre deres Navne for altid uforgængelige. I Væsen og Adfærd maae de begge, foruden de her fremhævede Liigheder, have havt noget Eiendommeligt, noget Eget, som bedre kan tænkes end beskrives, men som den, der giør sig nøie bekiendt med de Minder, vi besidde af begges Liv (Tordenskiolds Rapporter og Bedrifter, Wessels Poesier og Sagnene om ham) udentvivl vil kunne forestille sig.

Vel kan Johan Hermann Wessel ikke i Geniets Rigdom og Frugtbarhed lignes med Holberg, Ewald og Oehlenschlæger, men i hans skiøndt mindre talrige Productioner viser ogsaa han et stort poetisk Genie, og hans Kiærlighed uden Strømper, de bedste af hans Fortællinger, og af hans øvrige Digte, ere ved Originalitet, ved Konstværd og digterisk Kraft Mesterværker i deres Slags.

Note til Side 92 ovenf.: Wessels Examens-Characterer: (b. betyder bene, godt. — b. b. et dobbelt bene. — hæs. hæsitanter, maadeligt. — Opt. optime, meget godt. Loci communes er vel Phil. Melanchton's Loci communes rerum theologicarum. — Hovedcharacteer gaves den Gang ikke til første Examen.)

Første Examen (Examen artium) den 23de Juli 1761: Religion: Catechesis, *b. b.* — Loci communes, *b. b.* — Hist. Bibl. *b.* — Latina (Curt., Sallust., Cic. Orationes, & de Off.. Ovid. Metam.), *b. b.* — Græca. N. T. *b.* — Ebræa: IV. Capp. Gen., *hæs.* — Logica, *b. b.* — Metaphysica, *b. b.* — Physica,

opt. — Ethica, *b. b.* — Historia, *b. b.* — Geographia, *b. b.* — Geometr., *b.* Arith., *b. b.* — Sphærica, *b. b.*

Anden Examen (Examen philosophicum) den 26de Mai 1782: Hovedcharacteer *Laudabilis.* De specielle Characterer vare: Latina (Curtius. Cic. orat., Sallust, Horatius, Ovid Met., Antiquitates) *opt.* — Græca (N. T. et Septuaginta) *b. b.* — Ebræa (Genesin) *hæs.* — Logica, *b. b.* — Metaph., *b. b.* — Hist. phil., *b.* — Physica, *b. b.* — Ethica, *b. b.* — Historia, *b.* — Geographia, *b.* — Geometria, *opt.* — Arithmetica, *opt.* — Sphærica *b. b.*

Anmærkninger.

Kierlighed uden Strømper.

Jeg veed ikke, om det er noget Tilfældigt, at de handlende Personer her udgiøre samme Antal som i Tragoedien Zarine af Johan Nordal Bruun, et efter de franske Mønstre skrevet Sørgespil, der flere Steder har foresvævet Wessel. Rhetea har sin Fortroelige i Nitocre, ligesom Grete sin i Mette, Stryange har sin Lorano ligesom Mads sin Jesper; Zarine har ingen Fortroelig hos Bruun, Johan v. Ehrenpreis har heller ingen særegen Fortroelig hos Wessel. I Henseende til Characteer og Handling gielder iøvrigt ingen Parallel mellem de to sidstnævnte; naar nogen saadan i denne Henseende skal drages, maae Stryange og Johan staae sammen.

S. 17, 26, 27 o. fl. St.

Til Sammenliigning med disse parodiske Steder aftrykkes her følgende Brudstykker af Tragoedien Zarine. Man vil i det første finde Sidestykket til Madses Raserier, og i det derpaa følgende (Monologen af 2 A. 1 Sc.) erindres om Mettes Formaninger til Johan:

Bør Du ei sige først, hvordan Dit Hierte splittes rc.

(See S. 26, indtil:)

Bræng Munden, vrie din Krop, bær dig som tu var gael,
Og naar Du det har giort, bestiæl saa Din Rival.

„1 A. 5 Sc. Stryange (allene):

„Ach Himmel! hvilket Skridt! hvor er jeg? hvilke Tanker!
„Af Skræk, af Skamfuldhed mit grumme Hierte banker,
„O Guder, o hvi slaaer ei Vredens Torden ned
„Og knuser en Barbar og straffer Grusomhed?

„I tove! nu velan, alt meer mit Hierte hærdes,
„Jeg snart ei længer skal for Guder selv forfærdes,
„Til Laster jeg alt meer og mere Styrke faaer,
„Om Pligt og Dyd og Gud al Tanke mig forgaaer." — —

Stryanges Monolog (Zar. 2 A. 1 Sc.) har udentvivl givet Wessel Anledning til Johans Declamation (Kh. ud. Str. 4 A. 1 Sc.)

Johan.

„O! hvilken Qval og Strid! Mit Hierte splittes ad!
Dyd! Elskov! kan I to ei søde af et Fad?
— — — — —
Mit Hierte revner snart; jeg elsker Eder begge:
Du, Elskov, er mit Liv, du, Dyd, min Kielebægge!
— — —
Min Kielebægge, Dyd, ja, Seieren er Din,
Du ene herske bør i stolte Heltes Sind.
Viig, lille Snottede, som skyder Folk med Pile,
Som til mit Uheld har min Grethe lært at smile,
Min Grethe? Nei. Hvis da? maaskee Mats Madsens? Ja!
Jeg skiælver ꝛc.

„Zarine 2 A. 1 Sc. Stryange (allene):

„Hvad Strid udi mit Bryst, en Ild den anden møder:
„Af Ømhed nu for dig, Rhetea, Hiertet bløder,
„Nu Sacers Dronning vandt og hendes Yndighed
„Udjager af mit Bryst min første Kierlighed. —
„Nu Pligt og Eed igien mit Hierte sønderriver,
„Min Elskov hader jeg og selv min Bøddel bliver.
„Ja, Dyd, Uskyldighed! du har, jeg føler det,
„Du har i Himlen den, som vaager for din Ret —
„Men Sacers Dronning — Nei jeg Dyden overvinder,
„Jeg glemmer Eed og Pligt, og ingen Løv forbinder —
„Dog — hvorfor glemme Pligt? Jeg Dronningen har kier:
„Det er: jeg agter høit Dyd og Fortienester — —
„Men kan Meeneederi paa denne Grund undskyldes?
„Nei Lasten dog omsonst med Dydens Glands forgyldes:
„Hvad har Rhetea giort? Mon hun lastværdig er,
„Fordi jeg ønsker det og har en anden kier?
„Dog har Lorano sagt — — Men see, der er Zarine,
„O! Himmel hvilke Træk og majestætisk Mine!"

Dog er det ikke blot i denne Monolog, man træffer Steder, hvilke Wessel fornemmelig i det Ovenstaaende har ladet sin Johan parodiere; til Følgende, af en lang Monolog af Zarine selv (i 4 A. 1 Sc.), har han ogsaa tydelig sigtet:

„O hvilket Hierteſtød! det blev mig Dødens Bud!
„Jeg seer til hvilken Strid jeg da blev forbret ud.
„O! Elskov! skulde du mod Dyd i Hiertet stride,
„Hvor vilde det dig gaae? Hvad maatte jeg ei lide!

„Skiøndt vndet af min Siel, du rene søde Lyst,
„Dog maatte give tabt for Dyden i mit Bryst;
„Ja himmelsendte Dyd! mit Hiertes Herskerinde!
„Du bør, du maa, du skal mod Elskov Seier vinde,
„Du fra min Ungdom var min Fryd, min Roe og Løn;
„Viig derfor, Elskov, viig, du Hiertets yngre Søn*).
„Men kunde disse to forenes i mit Hierte,
„O Himmel, det var alt, hvad jeg af dig begierte — —"**).

S. 43. Aria:

Saa Børnesværmen rc.

Denne Lignelse har vor Digter uden Tvivl laant af Boileau Despreaux, Lutrin, 3 Sang, Vers 85—92:

Ainsi lorsqu'en un coin, qui leur tient lieu d'asyle,
D'écoliers libertins une troupe indocile,
Loin des yeux d'un préfet au travail assidu,
Va tenir quelquefois un brélan défendu:
Si du veillant Argus la figure effrayante
Dans l'ardeur du plaisir à leurs yeux se présente,
Le jeu cesse à l'instant, l'asyle est déserté,
Et tout fuit à grands pas le tyran redouté.

Nøisomhed (1 D. S. 61). Søvnen (S. 67).

Begge disse Digte vandt hver sin af de „smaa Præmier, det norske Selskab i Kiøbenhavn udsatte for dem af dets Medlemmer, som giorde de bedste Vers.' Digtene ere trykte i Selskabets Samlinger, 1 Stykke, Kbh. 1775. S. 91—100 og S. 127—134. Det smukke Motto til Søvnen er taget af J. N. Bruuns Zarine 5 A. 1 Sc.

Fortællinger.

Paa nogle faa nær, som nedenfor nævnes, ere disse comiske Fortællinger trykte første Gang i Ugebladet: Votre Serviteur Otiosis (eller „Votre Serviteur. Otiosis", som det paa de fire første Nummere er interpuncteret)***). I Aaret 1784 begyndte Wessel dette Ugeblad; men da de sildigere Nre., fra Nr. 36 og til Slutningen, intet Aarstal have, kan det ikke med Vished siges, naar det ophørte. I Fortalen til hans Samtlige Skrifter, udgivne 1787 af Baggesen, Pram og Monrad, siges at Wessel udgav dette Blad „ugeviis i de to sidste af hans Leveaar." Han døde sidst i Aaret 1785, og i dette Aar maa altsaa

*) Johan. Viig, lille Snottede rc. s. ovenf.

**) Grete. De skulde begge to saa deilig fulgtes ad. — —

***) Titlen paa det første Nr. er saadan: „Votre Serviteur. Otiosis. — Et Ugeblad — Nr. 1. — Heraf udgaaer et Blad hver Tirsdag." Nederst paa bageste Side staaer: „Kiøbenhavn 1784. Trykt hos M. Hallager." De sidste Nre. ere trykte hos C. F. Holm. Pagineringen begynder med 1 i hvert Numer.

hiint Ugeblad først være sluttet. Det opnaaede ialt 54 Numere; et halvt Ark i Octav, trykt med meget store Typer (den i Bogtrykkerierne saa kaldte lille Mittel Skrift) udgaves om Ugen, og af de otte Sider, dette Halvark udgiorde, var endda sædvanlig kun de sex trykte, thi Titlen optager paa hvert Nr. hele den første Side, og den anden er næsten altid bar. Naar hertil lægges, at paa den tredie Side i Almindelighed begyndes midtveis, at paa den ottende Side undertiden kun er fire, undertiden kun to Linier, og næsten altid det Halve i det mindste bart, og endeligen at ogsaa den syvende Side af og til naar Fortællingen ender der, og „Moralen" først begynder paa den ottende, har et temmelig stort aabent Rum; saa vil man let forestille sig, hvor Lidet i Qvantitet, hvert af disse Numere indeholder. Der er intet almindeligt Titelblad til det Hele og ingen Indholds-Fortegnelse. Nr. 5 (som indeholder Fortællingen: Den gamle Skade, s. nærv. Udg. 1 D. S. 88) er oplagt to Gange. I det Exemplar, jeg har for mig, hvilket har tilhørt Luxdorph, og nu er i det store Kongelige Bibliothek, er bag i indbundet to Blade i samme Format, men upaginerede og med mindre Tryk, hvilke have Titlen: Til Hr. Jens Baggesen (see nærv. Udg. 2 D. S. 51), uden Sted og Aar; paa bageste Side staaer: Trykt hos C. F. Holm. Meget ofte begynde de i Votr. Serv. indrykkede Fortællinger uden nogen Overskrift. De manglende Titler ere, saaledes som de nu findes i alle Udgaver af Wessels Skrifter, tilføiede ved Udgiverne af Samlingen 1787. I hiint Ugeblad har Wessel indrykket et Par Fortællinger, skrevne i hans Maneer (men just ikke med hans Vittighed) af andre ubenævnte Forfattere, der have sendt ham disse Bidrag med Begiering om Indrykkelse. Han besvarede undertiden slige indsendende Forfattere paa Vers i Bladet selv. F. Ex. en Anonymus, som havde sendt ham den første Halvpart af en Fortælling, indsendte efter dennes Indrykkelse en Forespørgsel, der med Svaret indrykkedes i det næste Numer. Begge lyde som følger:

„Anonymus til Votre Serviteur.

„Det var mig kiert, De lod mit Vers indrykke;
„Jeg venligst Dem adspørge tør:
„Om mere fra min Haand De vilde lade trykke?"

Votre Serviteur til Anonymus.

Skriv, Ubenævnte, meer!
Thi intet heller seer
Jeg, votre Serviteur!
Jeg mig dog maa udbede dette:
De ei for lange laber giøre:

Men reent ud siger hvad er meent,
Thi om Hr. Bens Oplæsning kom for seent,
Saa fandtes der blandt vore Folk*),
Vel mangen wislig Tolk.

(Votr. Serv. Nr. 23.)

Man seer, at Wessel ved den tredie Linie: „Jeg, votre Serviteur" har suppleret det i Anonymens Vers manglende Riim til Linien: „Jeg venligst Dem adspørge tør." Et andet Sted kommer Riimlinien, svarende til et af de sidste Vers i et Nummer, først frem i det næste, saa Læserne har maattet vente otte Dage efter Rimet. (Nr. 36—37.) En af en Anden begyndt Fortælling har Wessel selv fortsat, nemlig i Nr. 36, hvor Overskriften er: „Hiemmegiort", i Modsætning til Nr. 35, hvor den er: „Indsendt". Andensteds har han til en indsendt Fortælling føiet en „hiemmegiort" Moral; som i Nr. 38, hvor, af en T——p (Thoroup?), Anecdoten fortælles om tre hungrige Personer, der bleve eenige om at et fundet lille Brød skulde tilhøre den, der efter fuldendt Søvn havde havt den besynderligste Drøm (medens de to drømte, spiste den tredie Brødet):

Naar du er stædt i Nød
For Brød,
Og i dit Ansigts Sveed ei gider æde det,
Saa drøm dig mæt.

I Nr. 28 finder det Modsatte Sted; der er Fortællingen af Wessel, og over Moralen staaer: „(Indsendt)". Enten nu dette virkelig forholder sig saaledes, eller det kun er en Spøg af Votre Serviteur, saa er denne Moral dog derfor bleven udeladt i alle andre Udgaver af Wessels Skrifter. Den findes her nedenf. i Noten til Fortællingen „St. Sebastian".

Nr. 32 indeholder paa de sædvanlige sparsomt udfyldte fex Sider en „Comoedie i een Act, grundet paa en virkelig Tildragelse"; egentlig en lille huuslig Scene, der sluttes med en halv Snees rimede Linier. Den har ikke, som ellers naar noget er fra fremmed Haand, Overskriften: „Indsendt", og kunde altsaa formodes at være af Wessel selv, hvis den ikke var forbigaaet i Udgaven af hans samtlige Skrifter, besørget ved hans forhen nævnte Venner, Monrad, Baggesen og Pram. (Jeg har anført den i Anm. til nærv. Samlings 1ste Oplag S. 297—299, men finder den for ubetydelig til her atter at aftrykkes).

Gaffelen (1 D. S. 77). Denne Fortælling stod første Gang trykt i Iversens Poesiesamlinger, anden Aargang. („Samling af Poesier,

---

*) D. e. vore Læsere?

Nytaarsgave for Aaret 1783. Odense. 12.") Den er ikke indført i Votr. Serv., som begynder med „Hundemordet" (her: 1 D. S. 80). Fortællingen „Gaffelen", saaledes som den er indført i det norske Selskabs Vers-Protocol, afviger i nogle enkelte Ord fra de trykte Udgaver, f. Ex.:

S. 79, V. 22:

I skulde seet paa ham to Vinger for hver Hæl —

Vers-Protocollen:

I skulde — — — to Vinger ved hver Hæl —

S. 79, V. 25—26.

For Jer Velvillighed mod mig og mod min Søn.
For Jeres Godhed etc.

Vers-Protocollen:

For Ebers Artighed mod mig og mod min Søn,
For Ebers etc.

S. 79, V. 27:

Hvorom I vil, I nu kan trende Ønsker giøre

Vers-Protocollen:

I efter eget Valg maa trende etc.

S. 80, V. 2:

..... „saa gid, at Gaffelen dig sad.
Din Løsse, i dit Liv!" — Det skedte, som han bad.

Vers-Protocollen:

..... „saa gid, at Gaffelen dig sad,
Din Løsse, i din R..!" — Det skedte, som han bad.

Stella (1 D. S. 109). Af de latinske Mottoer, der staae over hver Afdeling af denne Fortælling, er ikkun det over den tredie: Sunt in amore dolores, sat af vor Digter selv; de andre ere tilføiede ved Udgiverne af Samlingen fra 1787. I Ugebladet: Votre Serv. otios. Nr. 20, hvor Brudstykket VI. af Fortællingen Stella ender (s. nærv. Udg. 1 D. S. 124) staaer paa Numerets bageste Side, venteligt for dog at have noget derpaa, da den ellers var aldeles bar, følgende:

"Priismaterie.

"Den som kan opdage Udfaldet af denne Historie, og vil give sin Cavaliers Parole, eller i vidrig Fald sværge ved sin Ære, ikke uden af sit Genie at have udfundet samme, loves Præmie af alle udkomne Numere

af
Votre Serviteur.

Navnet, om forlanges, fortiet."

Og paa den ligeledes ellers aldeles bare sidste Side af Nr. 21 berettes i et

"P. S.

"Prisen, som blev udsat i Nr. 20, blev vunden af en Dame, som ikke er gammel, men har en Mand, som er det, og synes at have nok i sin Ene. Skulde hun i lige Tilfælde ville træde i Fru Benters Fodspoer, hvo vilde da ei sige: Hvor finder man slig Troe i Israel?"

St. Sebastian (1 D. S. 137). Et lignende Æmne er behandlet af G. E. Lessing i en Fortælling: "Das Crucifix." (See G. E. Lessings Schriften 1 Th. Berlin 1753, bei C. F. Voß. 12., S. 166—168). Vor Digters St. Sebastian stod første Gang i Votre Serv. otios. Nr. 28, hvilket udfyldes af den allene, formedelst en tilføiet Moral, som siges at være "indsendt," (cfr. supr. S. 151), og lyder saaledes:

Af slig Historie, naar man Moral skal drage,
Med denne Du til Takke tage,
Min Læser! jeg ei bedre veed:
Gaaer Du til Torvs, tag fuld Besked;
Og har Du Bi-Ting glemt
Af Principalen at udspørge,
Er Feil at giøre Dig bestemt,
Saa maa Du sørge,
Min kiere Mand,
At vælge Dig den Feil, som lettest ændres kan.
Er Folk det, Du skal kiøbe
(Det være Helgen eller og Profan),
Jeg et Arcanum Dig vil røbe,
Som Dig til Nytte være kan:
Du levende dem tage maa,
Du Død paa dem kan altid faae.

Herremanden (1 D. S. 153). Denne Fortælling findes ikke i Ugebladet Votr. Serv. Den har første Gang staaet i en ældre Samling, og maa være fra Aarene nogle og halvfierdsindstyve. Over denne Fortælling skal der existere en trykt Parodie, fortæller Pram (cfr. Biogr. ovenfor). Man har hidtil ikke vidst, hvem denne Parodies Forfatter var. Men upaatvivlelig er det ham, til hvem Wessels Ord i Fortællingen "Sadelen" sigte: (denne Udg. 1ste D. S. 85).

"Men udi denne Sag." ꝛc."

Herregaarden Svenstrup i Siælland eiedes 1774 af en Justitsraad Neergaard. Parodiens Forfatter skal, som allerede anført i Biogr., siden have forsonet sig med vor Digter.

David og Jonathan (1 D. S. 173). Den eneste alvorlige Fortælling i hele Ugebladet Votre Serv., og den eneste, Wessel har skrevet

af det Slags. Den hører i Henseen til Udførelsen blandt de svageste, Digteren i hiint Ugeskrift har leveret.

Nulla regula sine exceptione: (Den D. S. 17) er uden Tvivl første Gang trykt i Samlingen fra 1787. De tre Linier: "Dog hvad" ꝛc. (S. 18) lyde i Vers-Protollen saaledes:

Dog hvad jeg kostet har min Fader,
Jeg troer, Hr. Edvard nok tillader
At jeg med Taushed gaaer forbi.

og den 15de og 16de Lin. s. S.:

Og strax begreb jeg den, min Siel.
I Aften traf det sig ret vel ꝛc.

Jødepigen (2 D. S. 22), Abelone (S. 23), Horats og hans Datter (sammest.) ere her satte under Rubriken Fortællinger, og have her, ligesom nogle andre Smaadigte under de følgende Rubriker, faaet Overskrifter, som de ikke have i den nysnævnte Samling, hvor de staae under Rubriken: Blandede Digte. Den Josias, der nævnes i Begyndelsen til den ikke videre udførte Fortælling "Jødepigen", er Josias Leopold Bynch, en den Tid velbekiendt Smører fra den Struenseeske Skrivefriheds-Periode; han døde 1779 i Nestved som Corporal. Men Forfatteren til det strax efter med et diervt Udtryk nævnte

— — "Jule-Aftens Sludder,"

er en Mand, forresten af ganske andet Præg og Gehalt: Etatsraad og Geheime-Archivar Langebek, hvis Fortienester af den danske Literatur og Historie ere bekiendte nok. Den brave Jacob Langebek var ikke saa heldig i Poesien, som i de to andre Fag, men desuagtet udgav han anonymt tre rimede Smaaskrifter i og strax efter hiin bevægede Struenseeske Periode, hvilke siden samledes under Titlen: "Etatsraad Langebeks trende Skaldedigte" ꝛc. og sigtede alle til Dagens ved Struensee og hans Partie foranledigede Begivenheder. De vare alle mod hiint Partie. Et af dem havde Titlen: "Tanker om Juleaftens Feide 1771," udk. 1772, til hvilket Wessel sigter. Et andet, det først udkomne (nemlig 1771, under Titlen: Ny Prøve af Skrivefrihed) begyndte med en dengang navnkundig Linie:

"Sid, Christian! sid fast, sid eene paa Din Throne!"

hvilken Rahbek har anført (Erindringer 1 D. S. 87) i Anledning af en høist comisk Parodie derpaa, ligeledes fra hine Dage, men som ikke egnede sig til at trykkes. Det sidste af disse Langebeks Rimerier kaldtes: "Frimodige Tanker over den saa uventede som store Hennens Dag, den 17de Januar 1772."

(2 D. S. 46). "Vi sveder ei, Hr. H(olk) og jeg" — Den ogsaa af sine enfoldige, men løierlige Vers bekiendte Agent Holk. Denne Mands synderlige Gave til, sig selv ubevidst, at giøre selv det Alvorlige snurrigt, kan sees af følgende Prøver, tagne uden nøiere Valg blandt en heel Deel andre. De findes i Nr. 32 for 1776 af Aften-Posten, hvis Udgiver og Forlægger vor Hans Holk var, men som, efter Nyerup, egentlig redigeredes og skreves af Emanuel Balling, den ældre, under Holks Firma, — dog unegtelig tillige under dennes kraftige Medvirkning, ogsaa som Autor.

"Sørge=Post.

"Tanker over Hr. Christian Esmarck*), som døde den 11te April 1776 i hans 60de Aar.

"Vi fødes, vi voxe, vi boe og vi bygge,
Vi døe: det er alt hvad Bestemmelsen vil;
Vi vige af Pladsen omtrent som en Skygge,
Og er om kort Tid som man aldrig var til.

"Jo mindre man færes, jo mindre man kiendes:
Jo jævnere Handel, jo mere betrygt.
Arbeidsomme Hænder Velsignelse sendes,
Naar man har fornuftig paa Grundvolden bygt.

"Saa giorde vor afdøde Esmarck, som døde,
Han listed' igiennem med Lykke og Held.
Hans Huus efterlades saamæn ikke øde,
Nei der er god Velstand og slet ingen Gield. — — —

Et Bryllupsvers. (2 D. S. 47). Skrevet i et Selskab af nogle Venner, hvilke (for at giøre de mange da blomstrende Versemagere latterlige, der troede at efterligne Ewald ved at anbringe ret mange Ha=er og O=er i deres Rimerier) greb Leiligheden, ved en fælleds Vens Bryllup, til i nogle Vers at parodiere dette Stylteglæengerie.

Over Tandpine (2 D. S. 49); de ældre Udgaver:
Der gaaer Sieur — —, glad og fro —.

---

*) Jeg veed ikke om denne Hr. Chr. Esmarck er den samme som "Sr. Christian Esmarch paa Kiøbmagergaden," der var Udgiver eller Forlægger af Ugeskaver: "Den skiemtende Avis," hvoraf fra 20de Martii til 25de Sept. 1751 udkom 28 Numere i Qvartformat, hvert paa et Ark, foruden eet Ark Indledning og eet Ark "Beslutning eller Ende" samt en "Maanedlig Mercurius", indeholdende "Critiqver over den skiemtende Avis" (sex Ark for Marts—August s. A.) Hverken hos Worm eller hos Nyerup findes iøvrigt nogen Hr. eller Sr. Christian Esmarch.

I Vers-Protocollen:

Ere der gaaer Melbahl glad og fred --

Til Jens Baggesen (2 D. S. 51). Formodentlig i Anledning af Angreb paa Baggesen i Aftenposten, der da redigeredes af Emanuel Balling, den Ældre.

Digterens Ønske (2 D. S. 60). Den første Linie lyder saaledes i Vers-Protocollen:

Hvad Ove Meyers Ønske er —

og den 5—6te Linie:

En Hanrei og en Ægtemand
Er ofte eet i Ægtestand.

III: "Efter mine ringe Evner" ꝛc. (2 D. S. 59). Den sidste Linie af dette Vers hedder i Vers-Protocollen:

Wessel, Meyer, Fasting! ikke?

Lyksalighed (2 D. S. 69). Dette lille Digt havde i forrige Udgave faaet den Overskrift: "Nøisomhed"; denne rigtigere er i Medhold af Vers-Protocollen.

Geburtsdags-Gratulation ꝛc. (2 D. S. 71). Til Madame Juels Fødselsdage skreves Smaadigte af Wessel, D. og J. Wibe og flere det norske Selskabs Medlemmer, hvilke Digte indførtes i Selskabets Vers-Protocol. Et af Wibe lyder bl. a. saaledes:

"Til Madame Juel.

"Billigste blandt Danmarks Piger!
(Pige jeg til alle siger,
Som Bevils gav aldrig paa,
De ei kunde kaldes saa)
Dette Aar gid Dig berige
Med det lille spæde Tøi,
Som til hver, Dig kalder Pige,
Skriger: "Hører du, du løi!"
Og naar Du ei meer er Pige,
Gid da alle maatte sige,
Naar de see Dit Elskovs-Pant.
""Der er Secretair iblandt!"

Impromptu III-IV. (2 D. S. 73.) Under Overskriften: "Ønsker" følger i Vers-Protocollen en Række af didhørende Smaadigte ved forskjellige af Medlemmerne; til disse har vor Digter føiet det her aftrykte. — Epigrammet over Afholdenhed har han ligeledes skrevet bag efter en Deel mindre Digte over hiint Æmne.

Under Londemanns Portrait (2 D. S. 74) har offentlig Hiemmel for sin Ægthed, og er publiceret af Digteren selv.

Elegie (2 D. S. 75). Rahbek angiver med Bestemthed, at dette

lille Digt er af Wessel. Det er første Gang trykt i Adresseavisen for 1778, men blev hverken optaget i den ældste Udgave af hans Skrifter, eller i den senere ved Rahbek besørgede, fordi man da ikke vidste, hvad den Sidstnævnte først silvigere opdagede, at det stod i hiin Avis, hvorefter han lod det aftrykke i Nyt Aftenblad for 1824.

Pilen Palen (2 D. S. 76) er B. D. Prahl (cf. Biographien). Der skal være et Vers endnu, der begynder saaledes:

> Og Pilen Palen drog til Tranqvebar,
> Dog blev han der ikke meget længe.

Hine Stropher over Pilen Palen have, paa det 10de Vers nær, ogsaa forhen været trykte. (See: Samling af adskillige smukke Arier til Tidsfordriv for muntre Selskaber, Kbh. 1783. S. 46.)

(2 D. S. 78). Hof-Poeten skal, efter Nyerup (s. Bidrag til en Udsigt over dansk Digtekonst ved Rahbek og Nyerup, Kiøbenh. 1828, S. 167) have været A. G. Thoroup. — Hesteprangeren faldt Giesterne hos "Neergaards i Badstuestrædet" (sic Nyerup l. c.) besværlig ved vidtløftig Snak; i denne Anledning blev Verset til. — Kierlighed og Smørrebrød skal, ligeledes efter Nyerup (l. c.), være forfattet i et Aftenselskab hos Digterinden Jomfr. Charlotte Dorothea Biehl, hvor Beværtningen bestod, ikke i Kierlighed, men blot i Smørrebrød, men hvor man nødte Wessel til et Vers over begge Emner. Den 1ste Linie i dette Vers lød i forrige Oplag saaledes:

> "At Smørrebrød er ikke Mad,"

og var saaledes aftrykt efter Rahbeks & Nyerups Dansk Digtekonsts Hist. Kh. 1828, l. c., udentvivl grundende sig paa Wessels egen Paastand, at Smørrebrød ikke burde kaldes Mad.

Gravskrift over en Ven (2 D. S. 79). Dette Vers staaer, tilligemed de tre foregaaende, aftrykt i Rahbeks og Nyerups nylig nævnte Værk over den danske Digtekonst, og er derfor ogsaa optaget her, skiøndt det kunde synes at Skiemten var vel stærk til at fremføres offentlig. Det forstaaer sig, at Ove Gierløv Meyers Gravskrift, ligesom hiint snurrige Digt over Bendix Diurhuus Prahl (see Noten om Pilen Palen) er giort i disse Mænds levende Live, skiøndt de behandles som Døde. Det var engang for alle blevet en Lov eller Vedtægt i det norske Selskab, hverken at skaane sig selv eller andre, og Stifteren O. G. Meyer skaanedes, til et godt Exempel paa Lovens Urokkelighed, mindst af alle. Wessel skrev, foruden de to bekiendte Gravskrifter over sig selv, ogsaa til sin Broders (Caspar Wessels) Priis og sin egen Dadel:

Han tegner Landkaart og læser Loven,
Han er saa flittig som jeg er doven.

En anden Digter, Wibe, sang paa en lignende Maade om sig selv, da han ved sin Afreise fratraadte sit Secretariat i Selskabet saaledes:

Farvel, norske Selskab og Brødre saa blid!
Jeg maa mig nu recommandere;
Alting, siger Salomon, haver sin Tid,
Det maa jeg nu sande med mere;
Vor Herre Jer fri
For al „Povelske",
I, som her i Byen restere!

En Landmaaler er jeg, af den Profession
Som man Assistent monne kalde;
I listige Fyen, der er min Station,
Saa underlig Lodden mon falde!
Der reiser jeg hen
Med Caspar*) min Ven,
Men I miste trende Udralde.

Imorgen, saa aarle som Lærken kan slaae,
Alt høres stolt Jacob at bande.
De gule Skindbuxer jeg drager da paa,
Ad Fyen saa lader jeg stande.
For Punschen jeg maa
Nu drikke "blaa Traa"**),
Det siger jeg Eder for sande.

O ædele Gierløv, hvis Rygte i Nord
Et tusinde Secler skal røve,
Vaag over det Selskab, Du stifted' i Fior,
Lad ikke dets Fald mig bedrøve!
Sky Navn af Tyran
Saa meget Du kan,
Vær heller et Lam end en Løve!

Vort Selskab en Have kan kaldes ret smukt,
See til at ei Sviin den oprode,
Og seer Du en Plante, som ikke bær' Frugt,
Men trækker al Saft fra de gode,
Da ryk den kun op
Med Rod og med Top;
Dens Død gi'r nyt Liv til hver Pode.

---

*) Landmaaler Caspar Wessel, s. Biographien.
**) Blaa Traad det samme som: Finkel-Jochum.

Men Du, som nu tredie Gang er Directeur,
O tør jeg Forladelse vente?
Jeg engang har skrevet Pasqvil om Dig før,
Det samme Hr. Claus ogsaa hændte;
Ifald jeg nu døer
Og Talen Du giør,
Siig: at jeg tilsidst mig omvendte.

I Vers-Protocollen sligt Minde mig skriv;
"Personen var fød udi Norge,
Var saare geneigen til syndefuldt Liv,
Aldeles ei fri for at borge;
Paa Andres han brak,
Hans Stads var en Frak,
Hans Roes: han var fød udi Norge.

"For Norske Selskabet saa længe han skrev,
Til Tolvskillings-Bollen mon stoppe;
Til Slutning man hørte bodfærdig han blev,
Som andre ugud'lige Kroppe.
I Himlen han er; —
Men drikker man der,
Jeg ynker de godt Folk deroppe."

Jeg lægger nu ned secretariske Pen,
Jeg maa den med Cirklen ombytte,
Tag Du, ædle Hermann! tag Du den igien!
Og skriv saa til Verdeners Nytte!
Skriv ziirlig og net,
Som Du ønsker det
Naar Du skal fra Jorden henflytte.

Til Slutning jeg takker hver stolt Mæcenat,
Som lod mig ei Drikke manqvere!
Tak ogsaa, hver ærlig og tro Kammerat,
Som hialp mig min Drik at fortære!
Vor Herre enhver
Belønne især!
Thi jeg maa mig recommandere.

Impromptu ved Offring (2 D. S. 80). Wessel kom, saafortælles der, i Selskab med nogle Venner en Gang uformodet i den Nødvendighed, at maatte offre i en Landsbykirke. Selv havde han kun sex Skilling hos sig, men han listede en Tiskilling fra en af de andre, lagde begge Summer i et Papiir, paa hvilket han skrev det anførte Vers, der lød som en Gaade, men siden, da den løstes, moerede meget.

Til en Viintapperdreng (2 D. S. 81) 2c. Da denne viste sin Principal Wessels Begiering om et Laan af Skuffen, lod Principalen ham sige, at den forlangte Viin skulde intet koste, naar han selv vilde skrive et Svar i Drengens Navn, hvilket han strax giorde.

Umueligt Venskab (2 D. S. 85). Findes i Aftenposten Nr. 177, tilligemed det bekiendte "Raad mod Klighosten". Over begge Stykker staaer: "Indsendte af W."

Til O. G. Meyer (sammest.) Dennes Digt: "Den ringe Stands Fordele" er indrykket i det norske Selskabs Poetiske Samlinger, første Stykke.